

РИЧАРД БЛАКМОР ЛОРНА ДУН

Превод от английски: Правда Митева, 1984

chitanka.info

І ГЛАВА

ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Аз, Джон Рид, фермер от енорията Оър, графство Съмърсет видях и взех участие в някои събития, които се случиха по тези места. Сега ще се опитам да ги опиша, та да може да ги прочете всеки, който се интересува от една проста история, просто разказана.

И които прочетат тази книга, трябва да помнят, че я пиша, за да възвърна репутацията на нашата енория, и още, че съм само един обикновен необразован човек, който не знае никакви чужди езици. Даже и на майчиния си език единствените дълги думи, с които си служа, съм научил от библията и от Уилиам Шекспир. С две думи, съм невежа, но за един фермер и това не е малко.

Баща ми беше доста заможен (поне в Ексмур всички го смятаха за такъв) и притежаваше най-хубавия и най-големия от трите имота, на които е разделена нашата енория. И тъй като дълбоко уважаваше учението, а и умееше да си изписва името, изпрати мен, своя единствен син, на училище в Тивъртън, графство Девън. Това беше най-голямото училище в Западна Англия, основано през 1604 година от Питър Блъндел, търговец на платно от град Тивъртън.

Тук още преди да навърша дванайсет години бях научил латински дотолкова, че да мога да чета Цезар с помощта на английски превод, и започнах да научавам и гръцки, въпреки че всички (освен майка ми) ме смятаха за тъпак.

Ако се съмнявате, че някога съм посещавал училище „Блъндел“, защото сега знам толкова малко, идете и вижте името ми — „Джон Рид“, издълбано с ножче върху чина, на който седях. Сега там го четете моят внук.

II ГЛАВА

ПОСЛЕДНОТО МИ СБИВАНЕ В УЧИЛИЩЕ

Напуснах училище „Блъндел“ през 1673 година на 29 ноември, точно в деня, в който навършвах дванайсет години. Ето как и защо се случи всичко това.

Излязохме от училище в пет часа, както ставаше всеки вторник. След като съучениците ни, които, си живееха по домовете, си бяха отишли и двойната желязна врата отново беше заключена, ние, шест или може би седем все малки момчета, останахме в здрача, подпрени върху пречките на вратата, гледахме към пътя и мечтаехме да излезем на него. Надявахме се, че ще видим как минават коне, натоварени със стока и охранявани от войници. Бяха ни казали, че конете най-вероятно ще стигнат Тивъртън, преди да настъпи нощта, защото се знаело, че мистър Фагъс, един известен разбойник, бил по следите им. Същият този мистър Фагъс беше мой братовчед и гордост за семейството ни, тъй като славата му се носеше по друмищата и името му се знаеше чак в Лондон. И затова, съвсем естествено, аз се надявах, че той ще залови конете, а останалите непрекъснато ме питаха какво мисля за това.

Едно момче, Робин Снел, ме избута от вратата и ме удари в стомаха. Без да се замисля, аз го праснах по лицето. Той се наведе и ми нанесе такъв страхотен удар с глава през жилетката в гърдите, че ми се стори, че дъхът ми е спрял завинаги. Преди да дойда на себе си, момчетата бяха решили, че ние двамата трябва да се бием. Само трябваше да изчакаме, докато минат конете; после щяхме да отидем на едно място във вътрешния двор, където обикновено ставаха свиванията, и да застанем в кръга около светлината на свещта. Това щеше да се хареса на останалите момчета.

Изведнъж по пътя, но от другата страна, се зададоха само два коня. Върху по-големия яздеше червендалест мъж. Това беше Джон Фрай, управителят на бащините ми имоти.

— Моля ви, добри господа — каза той, като приближи към вратата, — може ли да ми кажете къде е нашият Джон Рид?

— Тук е Джон Рид — отговори едно малко момченце.

— Тогава покажете ми го. Покажете ми го. Останалите ме посочиха, а някои се разкрещяха.

— О, Джон, Джон — извиках аз. — Какъв смисъл има да идваш сега? Ваканцията започва чак след две седмици в сряда. Как е възможно да не знаеш това, Джон?

Навеждайки се напред на седлото, Джон Фрай избегна погледа ми и от гърлото му излезе странен звук.

— О, това ни е добре известно, господарю Джан. Мисля, че всеки го знае, даже и да не ходи на училище като теб. Твоята майка ти е запазила всички ябълки, а старата Бети пече пудинги. Всичко е за теб, момче, сега всичко, до последната троха, е за теб.

Изведнъж Джон Фрай замълча и аз се изплаших — познавах, този негов навик толкова добре.

— А татко, а татко... о, как е татко? — докато изричах тези думи, разблъсках момчетата наляво и надясно и изтичах до вратата. — Джон, татко в града ли е?

Той винаги идваше да ме взима и никога не оставяше това на друг.

— Татко ти ще ни посрещне на пътя — каза Джон. — Не можа да остави къщата поради приготвянията за Коледа.

Докато ми отговаряше, той гледаше в ушите на коня и тъй като добре го познавах, знаех, че ме лъже. Но нищо не исках да ми казва. Сърцето ми натежа като буца олово. Облегнах се на вратата и почувствувах, че не искам да се бия с никого. Нямах желание даже да погалья по муцуната моето пони Пеги, въпреки че то си беше провряло носа през пречките.

— Хайде, Джек — каза едно от момчетата, — Робин те удари и ти го удари, нали така?

— Изплати дълговете си, преди да си заминеш — обади се един от по-големите и се приближи към мен. — Рид, дължен си да свършиш всичко докрай.

— Бий се заради съучениците си! — извика един дребосък в ухото ми. Умно момче, което беше начело на нашия клас.

Всички искаха да се бия, въпреки че аз нямах никакво желание, и тъй като не бях от най-досетливите, гледах ту тоя, ту оня и не знаех какво да правя. Не че ме беше страх. Вече три години бях в училище

„Блъндел“ и докато ме опознаят момчетата, се биех през цялото време, поне веднъж всяка седмица. Просто буцата тежеше в гърдите ми.

— Не — казах — сега няма да се бия с теб, Робин Сиел. Но почакай, докато се върна отново.

— Тогава ти си страхливец, Джон Рид — извикаха половин дузина момчета.

Аз обаче не им обърнах никакво внимание, а гледах Джон Фрай и коня му Смайлър, и моето пони Пеги. И през цялото време Джон Фрай ме гледаше ту в очите, ту в стиснатия юмрук.

— Да се бия ли, Джон? — попитах накрая. — Ако не беше дошъл, щях да се бия.

— Мисля, че е по-добре да се биеш, Джан — прошепна той между пречките на вратата. — Предстоят ти много битки. Най-добре е да започнеш още отсега. Ще ме пусне ли господинът вътре, за да се погрижа борбата да е честна, момчето ми?

Междувременно новината, че ще има бой, беше стигнала до по-големите и шест-седем от тях излязоха тичешком. Освен това сега, в присъствието на Джон Фрай, чувствавах известна отговорност да защитя мъжката чест на семейство Рид и името на Ексмур.

До този миг никога не ме бяха побеждавали, въпреки че през трите години в училище се бях бил над шестдесет пъти. Успехът ми се дължеше отчасти на физическата ми сила и отчасти на това, че никога не знаех кога са ме били достатъчно. Сега обаче имаше вероятност да загубя, защото мисълта ми не беше в предстоящата битка и Робин Снел беше по-голям от всяко друго момче, с което се бях бил дотогава.

Никога не бях казал на майка си за тези чести сбивания, защото имаше много меко сърце, нито пък на баща си, защото се страхувах да не ме набие. Ето защо Джон Фрай си мислеше, че сега ще ми е за първи път. И когато го пуснаха да влезе, той се приближи към мен със сълзи на очи и каза: „Недей, Джан, недей“. Аз обаче му отговорих, че сега вече е твърде късно да се измъквам.

Мястото, където трябваше да се бием, не беше много голямо, но все пак достатъчно за такова нещо. По-големите момчета стояха в кръг, тъй като те бяха привилегированите, а на малките се разрешаваше да лежат по корем на земята и да гледат между краката им.

Чудех се какво ли изпитва Робин Снел. Най-вероятно нищо, защото той беше винаги готов да се сбие с някого. Аз обаче

почувствавах как се разтуптя сърцето ми, когато момчетата се приближиха, за да ми помогнат да се съблека, и страхувайки се да не бъда победен, задухах в свитите си юмруци. После съблякох кожения си жакет и го сложих върху шапката си, а отгоре метнах жилетката. Едно момче гордо се зае да ги пази и още си спомням как ме погледна. А после към мен се приближи Робин Снел, спря се и ме загледа. Затанцува наоколо така, че всичко се залюля пред очите ми. На всичкото отгоре беше и няколко инча по-висок. Но аз все още си мислех за Джон и защо беше дошъл, и не исках да започвам.

— Хайде, подайте си ръце — извика едно голямо момче, което подскачаше от радост. — Подайте си ръце, дяволчета, и не губете смелост.

Робин ме хвана за ръката и като ме гледаше пренебрежително, ме удари в лицето.

— Какво правиш, момче? — извика Джон Фрай. — Върни му го, Джан! А така, браво на нашия Джан!

Защото бях нанесъл на Робин удар с всичката сила на дясната си ръка. И започна истинският бой, и момчетата, които ни гледаха, бяха доволни. Не можех да доловя виковете им, тъй като ударите се сипеха върху ми като градушка, но не беше голяма загуба, защото Джон Фрай ми каза после, че са псували като мъже. Всичко, което знам, е, че когато след края на първия рунд, тежко дишайки, отидох в ъгъла си, изпитвах голямо желание да се предам.

— Ринг свободен — извика един от големите, преди да съм си поел дъх, когато с удоволствие бих си починал още малко върху коляното на момчето, което ме държеше.

— Ринг свободен — извика друг. — Ако докато преброим до три не си станал, ти си страхливец и трябва да отидеш при жените.

Той започна да брои: „едно, две, три“, но преди да бе изрекъл „три“, аз стоях срещу своя противник. Ръцете ми бяха свити пред гърдите, дишах бързо и тежко, но бях решил да чакам своя шанс. Защото умното момче, върху чието коляно лежах, ми беше дало няколко добри съвета; то знаеше колко често нещата започваха по един начин, а завършваха по друг.

— Довърши го, Робин! — извика едно голямо момче. — Довърши го. Заслужава си го, щом се осмелява да удря мъж като тебе.

Но не можеха да ме довършат толкова скоро, въпреки че целите ми ръце бяха в синини. Държаха се единствено краката ми и само те ми помогнаха. Изкарах втория рунд с пълното съзнание какво правя и мислейки за умните съвети, които ми бе дало момчето. Бях решил да заслужи похвалите му, преди отново да се върна на коляното му. И струва ми се, че никога през живота ми в ушите ми не са звучали по-сладки думи от неговите: „Страхотен си, Джек, страхотен! Само дишай дълбоко и ще победиш!“

Междувременно Джон Фрай обикаляше от човек на човек и ги питаше какво мислят и дали има вероятност да ме убият. Но научавайки, че вече се бях бил цели шестдесет пъти, той се приближи към мен, докато лежах на коляното на умния си приятел и дишах тежко, и ми каза на ухото: „Не се предавай, Джан, или никога вече не се връщай в Ексмур!“

Веднага отново стиснах юмруци. Или Робин Снел щеше да ме убие, или аз щях да победя Робин Снел. И така, изпълнен с решителност, отново влязох в бой. А Робин дойде усмихнат, сигурен в победата си и аз го мразех заради усмивката му. Той ме удари с лявата си ръка, а аз му нанесох удар между очите с дясната, от който той не остана много доволен. Вече не се страхувах от него и не го щадях, нито пък щадях себе си. Отново можех да дишам и сърцето ми биеше спокойно. Знаех само, че по-скоро бих умрял, отколкото да посрамя родния си край. За развоя на остатъка от битката нямам ясна представа. Само знам, че накрая победих и помогнах да сложим Робин в леглото.

III ГЛАВА

ПЪТЕКАТА НА ДУН

Напуснахме Тивъртън много рано сутринта, след като бяхме отпочинали един ден; копитата на конете се бяха подбили, а и аз нямах нищо против почивката, тъй като ме болеше навсякъде. Джон Фрай все още пазеше в тайна причината за пристигането си и само измисляше разни лъжи за баща ми. А аз се надявах, че всичко ще бъде наред, както би направило всяко момче на мое място, особено след такава победа.

Когато пристигнахме в Далвъртън, беше вече пладне. Тук живееше един чичо на майка ми, но този път нямаше да ходим у тях. Затова се отбихме в странноприемницата „Белият кон“. Това малко ме учуди, тъй като трябваше да спрем поне за два часа, за да нахраним конете добре, преди да стигнем до тресавището.

В онези дни пътят от Тивъртън до енорията Оър беше много дълъг и труден, с изключение на времето, през което тресавището замръзваше. Но по това време на годината големият студ още не беше стегнал и на места пътят се откриваше много трудно поради дълбоката кал и големите дупки, пълни с вода.

В Далвъртън изядох най-вкусния обяд в живота си. Дори и сега, на тези години, като си помисля за него, веднага огладнявам. От богатите мъже и момчета често бях слушал за топла баница с овнешко и винаги когато говореха за нея, устата ми се напълваше със слюнка. А сега Джон Фрай влезе в странноприемницата и извика, като че ли събираше овце из полето: „Топла баница с овнешко за двама пътника, след пет минути!“

Разбира се, баницата не дойде след пет минути, нито след десет или дори двама, но затова пък, когато наистина дойде, беше още пожелана и само ароматът и беше достатъчен, за да накара всеки гладен да благодари на бога, че има толкова място в стомаха си.

Когато привършихме обяда си и Смайлър и Пеги също бяха добре нахранени, излязох навън, за да се измия на помпата на сред

двора, тъй като бях любител на сапуна и водата. А Джон Фрай, който смяташе, че не е необходимо да се мие освен в неделя, също излезе и се облегна на рамката на вратата.

Тогаваша с чаша в ръка се появи прислужничката на някаква дама. Запретна роклята си и пристъпи към помпата, където обливах с вода главата, раменете и ръцете си, та дори и гърдите си. Приблужи ме, преди да съм успял да облека ризата си, и каза: „Ела при мен, мило момченце. Колко са сини очите ти, а кожата ти е като сняг, само че някой лош човек те е посинил от бой. О, колко ли те е боляло!“

През цялото време тя ме докосваше по гърдите с нежните си мургави пръсти и по произношението и държанието ѝ разбрах, че не е тукашна, а чужденка. И не се смутих много, защото можех да говоря на по-добър английски от нея. Все пак изгарях от желание да си облека жакета, но се страхувах да не я обидя.

— Извинете, госпожо, но трябва да вървя — казах аз. — Джон Фрай ме чака до вратата. Моля ви, тази вечер трябва да си бъдем в къщи.

— Разбира се, разбира се, че ще вървиш, момчето ми, а може би и аз скоро ще дойда след теб. Каж ми колко път има до брега, до Уош... Уош.

— Може би искате да кажете до Уочит, госпожо? О, много е далече и пътищата са лоши като тези до Оър.

— А, ето значи къде живееш, момченце. Някой ден ще мина да те видя. А сега напомпай малко вода. Хубава вода за баронесата.

Запомпах с голяма охота, но с удивление видях, че тя изхвърли водата поне петдесет пъти, като че ли не беше достатъчно хубава. Най-после като че ли я хареса и като ми каза довиждане, жената поиска да ме целуне. Но тъй като тази работа винаги ме е притеснявала, мушнах се под дръжката на помпата и избягах.

Преди да напуснем странноприемницата, изтичах до центъра на града и купих бонбони за сестра ми Ани. Скоро след това отново бяхме на конете и яздехме по пътя, който води на север и пресича Далвъртън. Пеги и Смайълър изкачваха хълма така, сякаш след зърното, което бяха изяли, нищо не можеше да ги затрудни.

Изведнъж зад един завой видяхме голяма карета с шест коня, които с усилие я теглеха нагоре. Джон Фрай мина покрай каретата с

шапка в ръка, но аз бях толкова изненадан, че забравих шапката на главата си и спрях коня, без да се усетя.

Върху предната седалка на наполовина откритата поради топлия ден карета седеше прислужничката-чужденка, която бях срещнал на помпата и която се опита да ме целуне. До нея седеше малко момиченце, тъмнокосо и много красиво. На задната седалка се беше разположила представителна дама, много топло облечена и с приятно и нежно лице. А до нея имаше игриво детенце на две-три години, което разглеждаше всичко и всички. Като видя Пеги, то толкова я хареса, че дамата — неговата майка, ако това беше тя — също се обърна да изгледа понито и мен.

Чак тогава свалих шапка на красивата дама, без да се замислям защо, а тя вдигна ръката си и ми изпрати една целувка. В този миг чужденката или прислужничката на дамата, каквато може би беше, която дотогава се занимаваше с черноокото момиченце, се обърна, видя всичко това и ме погледна право в очите. Канех се да сваля шапка и на нея, но за мое удивление тя ме гледеше така, като че ли никога преди не ме беше виждала, нито пък желаше да ме види отново. Това толкова ме изненада, че подкарах Пеги в галоп и скоро задминах Джон Фрай.

Попитах го за хората в каретата и защо не ги бяхме видели да излизат от странноприемницата. Но Джон ставаше разговорлив само след като изпиеше галон сайдер^[1] и всичко, което можах да измъкна, беше, че те са „мръсни паписти“ и че той не желае да има нищо общо с тях. И че станало добре, дето съм излязъл да купувам бонбони за Дни, иначе съм щял да си изгубя ума по величественото им заминаване.

След това повече не ги видяхме, защото свихме по една тясна пътека и трябваше да насочим цялото си внимание върху пътя, който ставаше все по-лош и по-лош, докато накрая изчезна съвсем. Ние обаче правехме всичко възможно да вървим напред, макар да се съмнявахме, че някога изобщо ще стигнем в къщи.

Над мочурливото поле се спусна такава гъста мъгла, каквато дотогава не бях виждал, и отникъде не долиташе нито звук, нито пък полъхваше ветрец, за да можем да се ориентираме. Скоро стана толкова тъмно, че не виждахме нищо освен главите на конете си и тъмната земя под нас, която просветляваше там, където имаше вода.

Джон Фрай спеше на седлото и в мъглата различавах само неделната му шапка, която подскачаше нагоре-надолу.

— Къде сме? — попита той, като се събуди изведнъж. — Трябва вече да сме минали старото обгоряло дърво. Джан, не го ли видя по пътя?

— Не, Джон. Струва ми се, че не видях никакво старо обгоряло дърво нито пък нещо друго. А и нищо не чух освен твоето хъркане.

— Тогава, Джан, ти си голям глупак, само че и аз не съм по-умен. Но я слушай, момче, слушай!

Спряхме конете и се заослушвахме с ръце на ушите. Отначало не се чуваше нищо освен тежкото конско дишане и приглушените шумове на самотната нощ, които пораждат у човек странни чувства и го карат да се опитва да не мисли. После до нас долетя тих звук, много нисък и тъжен, от който не се плашиш, а изпитваш копнеж да разбереш смисъла му и космите по главата ти бавно настръхват. Три пъти се разнасяше и отново затихваше този звук, докато накрая докоснах Джон Фрай, за да се уверя, че до мен има нещо.

— Не ставай глупак, Джан — каза той, — това е най-сладката музика, която някога съм чувал.

— Тогава да не са обесили някой Дун, Джон?

— Мълчи, момче! Никога не говори така за тях. Да обесят някой Дун!

— Тогава кой е този във веригите, Джон?

— Някой, за който си заслужава да скърбим. Живееше от другата страна на долината и е крал овце от нашата страна. Казваше се Ред Джем Ханафорд.

И така звукът ни заведе чак до подножието на бесилката, където се пресичаха четири пътя. Благодарение на скърцането на веригите бяхме стигнали кръстопътя и вече знаехме къде се намираме. Джон весело шибна коня си, когато той сви към дома. Но на мен ми беше мъчно за Ред Джем и исках да разбера нещо повече за жена му и децата му, ако ги имаше. Джон обаче не желаше да говори повече за това; може би скрибуцането го караше да се чувства самотен.

— Затваряй си устата, момче — каза рязко той. — Сега сме близо до Пътеката на Дун; на две мили от хълма Дънкъри Бийкън, най-високото място в Ексмур. Ако те са излезли тази нощ, ще трябва да пълзим по корем, момче.

Веднага разбрах за кого говори — тази проклета фамилия Дун от Баджуърти, ужас за Девън и Съмърсет — разбойници, предатели и убийци. Малките ми крака се разтрепераха върху хълбоците на Пеги, като слушах веригите на мъртвия разбойник зад нас и си мислех за живите, които може би бяха пред нас.

— Но, Джон — прошепнах аз, като се приближих съвсем до него, — скъпи Джон, ти не вярваш, че биха могли да ни видят в такава гъста мъгла, нали?

— Господ досега не е направил мъгла, която очите им не са могли да пробият — страхливо отговори той. — А ето и долината. Внимавай, момче, ако искаш да видиш майка си.

Защото бях склонен съвсем по хлапашки да пресека Пътеката на Дун с пълна скорост и да се свърши с тази работа. Но дори и тогава се зачудих защо Джон говори само за майка ми, а не казва нито дума за баща ми.

Намирахме се от едната страна на дълбока тясна долина, на чието дъно минаваше Пътеката на Дун. Спуснахме се много предпазливо надолу по склона, прегазихме меката трева на дъното и през цялото време се заслушахме и за най-слабия звук. После започнахме да се изкачваме от другата страна и почти бяхме стигнали върха, когато чух нещо и хванах Джон за ръката. Беше звук от конски копита, шляпаци по мека мокра земя, после мъжки гласове, скърцане на кожа, а от време на време и подрънкване на желязо.

— За бога, Джан, слизай и пускай Пеги да върви където си иска!

Направих така, както ми прошепна Джон Фрай, защото междуременно той вече беше слязъл от Смайълър. Конете ни обаче бяха твърде уморени, за да отидат далеч, и започнаха да душат наоколо, като по този начин вдигнаха повече шум, отколкото трябваше. Пропълзях до Джон много тихо, като държах юздата в ръка.

— Пусни юздата, момче, пусни я — прошепна той. — Единственият ни шанс е да вземат Пеги и Смайълър за диви полита, в противен случай ще ни теглят куршума.

Разбрах какво целеше и пуснах юздата, защото в този миг мъглата започваше да се отдръпва и ние се откроявахме на фона на небето напълно видими, за хората под нас. Джон легна в една малка падинка и аз пропълзях при него, плашейки се от шума, който вдигах, докато влачех краката си.

И точно когато първият конник премина на не повече от двайсетина ярда под нас, от долината полъхна ветреца и помете мъглата пред себе си. В този миг силна червена светлина заля блатистата равнина.

— Сигналният огън на Дънкъри Хил — прошепна Джон толкова близо до ухото ми, че усетих как треперят устните му и потракват зъбите му. — От онази нощ, когато разбойниците се покачиха на хълма и хвърлиха пазача в огъня, вече никой не го пали, освен когато те се прибират и трябва да си осветят пътя към къщи. Сега пък какво правиш? За бога...

Защото вече не можех да издържам да стоя неподвижно и все още проснат по корем, изпълзях от падината и се прикрих зад една купчина камъни. Мястото, където лежах, едва ли беше и на двайсет фута от главите на ездачите и макар че изгарях от любопитство, страхувах се дори да дишам.

Сега огънят осветяваше всички околии хълмове и клисури и почти целият скалист проход в дъното на долината под мен, в който, без да поглеждат настрани, мълчаливо влизаха конниците. Бяха едри, тежки мъже с кожени жакети и високи ботуши, с железни брони по гърдите и главите и камари от плячка отзад на седлата. Преминаха повече от трийсет, като облаци на фона на кървавочервен залез. Някои носеха трупове на овце, други сърни, а един беше праметнал през седлото си дете. Не можех да разбера живо ли е, или мъртво. Видях само, че виси с главата надолу. Без съмнение бяха отвлекли детето, което беше много малко, само заради рокличката, която не са имали време да свалят, защото там, където я докоснеха отблясъците на огъня, тя заискряваше, като че ли беше обшита със злато и скъпоценни камъни. Копнеех с цялото си сърце да разбера какво щяха да направят с малкото същество и дали нямаше да го изядат.

Толкова се развълнувах, като видях детето — плячка в ръцете на тези разбойници, — че в глупавата си ярост се изправих, скочих на една скала и им извиках. Двама от тях се обърнаха и единият насочи пушката си към мен, но другият му каза да не си хаби барута, защото това бил само някакъв елф. Те не знаеха, а аз още по-малко предполагах, че „елфът“, застанал пред тях, един ден щеше да разруши замъка им.

След като опасността премина, Джон Фрай, конто все още се тресеше от страх, дойде при мен и каза троснато: „Заради твоята глупост новата ми жена щеше да остане вдовица. И тогава кой щеше да издържа и нея, и сина ѝ? Заслужаваш да те хвърля долу на пътеката.“

Това беше всичко, което каза, вместо да благодари на бога. Аз обаче не му отговорих нищо, защото се срамувах от себе си. Скоро по пътя за дома открихме Пеги и Смайлър, които пасяха един до друг там, където имаше по-хубава трева.

Баща ми изобщо не излезе да ни посрещне, когато наближихме къщата, макар кучетата да лаеха толкова силно, че не може да не ни беше чул. В този миг сърцето ми се сви и в гърдите ми някак опустя. На стената на обора не висеше фенер и никой не каза на кучетата: „Я стига сте вдигали врява!“; никой не се провикна: „Ето го и нашия Джек!“

Помислих си, че може би има гости — хора, заблудили се из благистата равнина, — които не можеше да остави дори и заради сина си. Въпреки това заревнувах и бях решил да му се разсърдя, ако започнеше да ми угажда и да ме глези. Даже напипах в джоба си новата лула, която му бях купил от Тивъртън и си казах: „Ще си я получи чак утре сутринта.“

Как разбрах, че е мъртъв, не знам — само помня, че се обърнах и без да пророня сълза или да се разплача, избягах в ямата за рязане на дърва. Единственото ми желание беше да се крия и никой нищо да не ми говори.

Постепенно до мен достигна някакъв звук, като че ли някой хлипаше. Чак тогава видях майка си и сестра си, които плачеха прегърнати. И макар, че това бяха най-скъпите ми хора, в този миг просто не можех да ги гледам. На тях обаче изглежда им беше нужна помощта ми, защото се обърнаха и си тръгнаха, с което ме подканваха да ги последвам.

---

[1] Сайдер — ябълково вино. Б. пр. ↑

IV ГЛАВА

ПОСЕЩЕНИЕ В ДОЛИНАТА НА ДУН

Милият ми баща бил убит от хора от рода на Дун от Баджуърти в събота вечерта, когато се прибирал от пазара в Порлок. С него имало още шестима фермери и нито един не бил пиян. Неочаквано ги спрял някакъв конник. По дрехите, оръжието и ръста му веднага познали, че е от рода Дуй и въпреки че били седем срещу един, в действителност се оказали един срещу един. Разтреперани от страх, шестимата свалили шапки и извадили кесиите си.

Само баща ми вдигнал тежката тояга над главата си и се втурнал срещу крадеца. Но разбойникът извъртял коня си и успял да избегне внезапното нападение. Преди баща ми да успее да спре своя кон и да го обърне, чуло се изсвирване и той се намерил заобиколен от около дузина мъже, някои на коне, някои пеш. Въпреки това, доколкото успявал, добре удрял и тъй като беше много едър и силен човек, за известно време имал превес. Когато трима-четирима вече лежали безчувствени на земята, останалите се оттеглили с конете си. Един от тях обаче, който бил толкова далече, че баща ми не могъл да го достигне с тоягата си, насочил пушката си срещу него и го пронизал с куршум. За останалото не съм в състояние да ви разкажа.

Смайлър се прибрал в къщи с кръв по гърба и хълбоците, а на сутринта намерили баща ми мъртъв в полето. Майка ми станала вдовица, а децата и — сирачета. Бяхме три деца и нито едно от нас достатъчно голямо, за да бъде вече полезно с друго, освен с успокоителната за мама мисъл, че тя трябва да се грижи за нас.

Аз, Джон Рид, бях най-големият и чувствувах, че това е сериозна отговорност; след мен идваше сестра ми Ани, с около две години разлика между нас, и накрая малката Елайза.

И така, преди да си отида в къщи и открия тъжната загуба — а няма момче, което да е обичало баща си повече от мен, — мама беше направила нещо толкова странно, че всички съседи твърдяха, че е полудяла. В понеделник сутринта, докато съпругът ѝ все още лежал

непогребан, тя се отправила пеш към Портата на Дун, без никому да каже нито дума.

Рано следобед стигнала до входа, където всъщност нямало никаква порта, а само мрак, през който минала. Не гръмнала нито една пушка. Само завързали очите ѝ и някой я повел за ръка, без каквито п да било намерения да ѝ навреди. Спомняше си единствено много неравния път, защото въпреки желанието си не могла да мисли спокойно, докато в гърба и имало опряна пушка. На края на този път развързали очите ѝ, на които тя просто не можела да повярва.

Намирала се в началото на дълбока зелена долина сред планината, със съвършена овална форма и заобиколена със скали, високи от осемдесет до сто фута. Близко до нея изпод земята извираше малка рекичка и протичала през долината. По бреговете и растели трева и дървета, а по-надолу от двете ѝ страни имало каменни къщи, построени така, като че рекичката е била създадена да изпълнява ролята на улица между тях. Те всички били едноетажни, а първата, която се оказала главатарската, била двойна, или по-скоро това били две къщи, съединени с дъсчен мост, прехвърлен над реката. Майка ми преброила четиринайсет къщи, които досущ си приличали и по нищо не се отличавали една от друга, с изключение на главатарската. Дълбоко там в тихата долина, далече от всякакъв шум, ако не се смята речното ромолене, те биха се сторили на всеки човек домове на обикновени и невинни хора. И все пак всяка една от тези къщи беше дом на убиец.

Двама мъже повели мама надолу по стръмни и хлъзгави стълби, които водели към къщата на главатаря. Оставили я до вратата разтреперана, но решена да изкаже всичко, което ѝ било на душата.

Поседяла обаче малко и се замислила какво право в края на краищата имала тя, обикновената фермерска жена, да се обижда от това, че мъже от благороден произход бяха сметнали за необходимо да убият мъжа и? А както всички в Ексмур знаехме, родът Дун беше от твърде благороден произход.

Но после, когато отново се сетила за съпруга си и си спомнила как заставал до нея и я прегръщал със силната си ръка, как обичал да му бъде изпържен бекон и как нежно я хвалел, очите ѝ отново се напълнили със сълзи.

Излязъл сър Енсор Дун, висок старец с градинарски ръкавици на ръцете, като че ли бил най-обикновен работник. И само по устата и очите му, по начина, по който ходел, и най-вече по гласа му, дори едно дете би разбрало и почувствувало, че този човек не е работник.

Той спрял и погледнал майка ми с големите си черни очи. Дългата му бяла коса галела палтото му и тя просто не можела да не му се поклони.

— Добра жено, ти не си от нашите хора. Кой те е довел тук? — попитал той.

Стоял, оглеждал я под вежди и се възхищавал на хубостта ѝ. Това толкова обидило майка ми, че тя много се ядосала и му извикала: „Предатели! Главорези! Страхливци! Дошла съм да питам за мъжа си.“ Не могла да каже нищо друго, а само стояла и втренчено го гледала.

— Госпожо — казал сър Енсор Дун, който беше роден благородник, само че много лош, — извинявайте. Ако не бяха толкова стари очите ми, може би щях да ви позная. Но ако вашият съпруг е затворник при нас, ще бъде освободен без откуп.

Любезното му държание било прекалено много за майка ми и тя се помолила: „Моля ви, сър, разрешете ми да си поплача малко.“

Той се отстранил, като че ли знаел, че за това на жените помощ не им трябва. И по начина, по който плакала, сър Енсор разбрал, че те са убили мъжа и, и никак не ѝ се разсърдил, а ѝ разрешил да говори отново.

— Не зная — казала мама — наистина, сър Енсор Дун, не искам никого да обвинявам несправедливо, но аз загубих най-добрия съпруг, когото бог някога е давал на жена, а го познавах от времето, когато той едва стигаше до пояса ви, а аз до коляното ви, сър.

Тук тя отново избухнала в плач, защото знаела, че вече няма кой да избърсва сълзите ѝ.

— Този въпрос трябва да се провери и ще бъде проверен веднага — казал старият човек леко разчувствуван, въпреки всичките си знания. — Госпожо, ако е била извършена несправедливост, повярвайте в честната дума на един Дун, че ще направя всичко възможно, за да ви помогна. Влезте вътре и си починете, докато аз разпитам каква е работата. Как беше името на добрия ви съпруг и къде и кога се е случило нещастieto?

— Божичко — възкликнала майка ми, докато той любезно и дал стол, но тя не седнала на него, — в събота сутринта бях съпруга, сър, а в събота вечерта — вдовица, и децата ми — сирачета. Мъжът ми, сър, се казваше Джон Рид, както знаят всички, и в Съмърсет, и в Девън нямаше по-мил и по-добър човек от него. Връщал се в къщи от пазара в Порлок и ми носел нова рокля и нов гребен, който да забодне в косите ми. О, Джон, колко беше добър с мен!

— Госпожо, това е сериозно нещо — меко казал сър Енсор. — Знам, че момчетата ми са малко буйни, и все пак не мога да повярвам, че нарочно биха навредили на когото и да било. И все пак... и все пак вие наистина изглеждате тъжна. Изпратете при мен Съветника! — извикал той от вратата. И из долината се понесъл викът: „Изпратете Съветника при Вожда!“

Съветника дошъл още преди майка ми да успее да се съвземе, и само при вида му всичките ѝ идеи за добро и зло я напуснали. Бил мъж с необикновена сила, но не толкова висок като баща си, сър Енсор Дун; имал дълга сива брада, която достигала чак до кожения му колан. Веждите му били гъсти и рунтави и висели над две огромни кафяви очи, които криел или показвал, пламтящи като огънове, а това безкрайно много смутил майка ми. Стоял изправен, с шапка в ръка, и тя се опитвала да Гледа в него, но той като че ли изобщо не я забелязвал.

— Съветнико — казал сър Енсор Дун, — тук е дошла една дама...

— О, не, сър, само една жена — отвърнал другият.

— Тук е дошла една дама, Съветнико, известна по тези места — повторил сър Енсор, — която обвинява хора с името Дун, че несправедливо са убили мъжа ѝ...

— Нарочно са го убили, нарочно са го убили! — извикала майка ми. — О, сър, о, сър, вие знаете, че е така.

— Всичко, което искам да знам, е цялата истина за случая — казал старият човек — и справедливостта ще възтържествува, госпожо.

— Изложете ми случая — казал Съветника.

— Случаят е следният — отговорил сър Енсор: — Почтеният съпруг на тази дама, изглежда, е бил убит, когато миналата събота вечерта се е прибирал в Къщи от пазара в Порлок. Госпожо, поправете ме, ако греша.

— Точно миналата събота вечерта, сър — обадила се майка ми. — Понякога ми се струва, че е било само преди час, а понякога — преди година.

— Името му? — попитал Съветника.

— Джон Рид, както разбрах. Съветнико, ние често сме слушали за него като за достоен и миролюбив човек, който не се е бъркал в нашите работи. И ако някое от нашите момчета е действувало грубо, то ще отговаря за това. И все пак, трудно ми е да повярвам. Съветнико, ти знаеш всичко. Разкажи ни какво се е случило.

— О, Съветнико — извикала майка ми, — сър, вие ще постъпите честно, познавам по очите ви. Само ми кажете кой е бил и ме оставете сама да се оправям с него.

Мъжът с дългата бяла брада, когото нищо не можело да трогне, отстъпил към вратата и казал:

— За тази история са достатъчни само няколко думи. Четири-пет от нашите най-възпитани и миролюбиви джентълмени отишли на малкия пазар в Порлок. Купили някои стоки за домакинството на много висока цена и се отправили към къщи. И когато конете им отпочивали встрани от пътя (нощта била много тъмна), един разбойник с огромен ръст и сила налетял с коня си върху тях с намерение да ги убие или уплаши. Разбира се, те не можели да му предадат без бой поверените им неща. Силата на ръката му била толкова ужасна, че вече трима от нашите хора лежали безчувствени на земята. И тогава последният, нашият смел и благороден Карвър, направил опит да се защити с пистолета си и така спасил братята си и собствения си живот, и те били щастливи, че са се измъкнали.

При тези страхотни лъжи, казани в лицето ѝ, мама била толкова удивена, че само го гледала и като че ли очаквала земята да зине и да го погълне. Но отворили се единствено големите кафяви очи на Съветника и се заковали върху лицето ѝ. Неспособна да издържи погледа на тези очи, тя внезапно се обърнала към сър Енсор и уловила (както ѝ се сторило) усмивка върху устните му и изражение на спокойно задоволство.

— Всички от рода Дун са джентълмени — казал старият човек мрачно и я погледнал така, като че ли за последен път се бил усмихвал като дете. — Госпожо, ние винаги сме готови да обясним всяка грешка, която селяните могат да допуснат във връзка с нас. И желанието ни е

да разберете, че не обвиняваме мъжа ви в преднамерен грабеж, нито ще искаме конфискуване на имотите му. Не е ли така, Съветнико?

— Без съмнение земята му ще бъде конфискувана, ако не му простите — казал другият.

— Съветнико, ние ще му простим — заявил сър Енсор, а после се обърнал към майка ми. — Госпожо, ние ще му простим. Напълно възможно е по това време от нощта да не е бил в състояние да разграничи кое е редно и кое — нередно. В Порлок бирата е силна, а дори и честен човек може да си послужи с тоягата несправедливо в този век на беззаконие и престъпления.

На мама така ѝ се замаяла главата, че им се поклонила, вече почти без да съзнава къде се намира, но и без да забравя добрите си обноски. През цялото време чувствувала, че правото е на нейна страна, и въпреки това не знаела как да ги накара да ѝ повярват. Затова бързо избърсала сълзите си и излязла на студа, защото се бояла да не каже нещо, което не трябва.

Двама мъже я посрещнали пред вратата на вожда, отново завързали очите ѝ и я извели от долината през Портата на Дун.

V ГЛАВА

РОДЪТ ДУН

Добрите хора от страна, в която царят ред и законност, може да си направят грешни изводи за нашите места, ако не им се разкаже цялата истина. За да се избегне всяко недоразумение, длъжен съм да обясня как и защо разбойниците са се заселили в нашия край.

През или около 1640 година, когато чашата на бедите в Англия заплашвала да прелее, в Шотландия изневиделица били конфискувани големи имения. Собствениците били прокудени и се смятали за щастливи, ако успеели да отърват кожата.

Едно от северните имения било обща собственост на сър Енсор Дун и братовчед му лорд Лорн. Лорд Лорн бил с няколко години по-възрастен от сър Енсор, който бил женен за дъщерята на лорда. Но независимо от това, те дълбоко се ненавиждали и всеки очаквал смъртта на другия, за да стане собственик на цялата земя. И тогава най-неочаквано имението било конфискувано.

Лорд Лорн, въпреки че останал без земя, все още бил доста заможен, но що се отнася до братовчед му сър Енсор, той и голямото му семейство, което зависело от него, били докарани до просяшка тояга. Сър Енсор бил убеден, че братовчед му е виновен за всичките му нещастия, и тъй като бил католик, надявал се, че ще получи подкрепа в кралския двор. Когато отишъл там обаче, убил един човек, за когото бил чувал, че имал пръст в конфискуването на имота му. По този начин провалил всичките си шансове да получи помощ от краля и бил обявен извън закона. Имал много богати приятели и бил твърдо убеден, че те ще му помогнат. Но от тях не получил нищо друго освен безброй добри съвети. Загубата на приятелите била за сър Енсор по-малък удар от загубата на земята му.

В голямото си отчаяние той решил да се установи в някоя част от страната, където никой не го познавал. И така, за наше най-голямо нещастие дошъл в Западна Англия. И когато открил място, което почти изглеждало създадено само за него, заселил се тук заедно със

семейството си и някои роднини. Мястото, което си избрал, било долина, по-късно известна като Долината на Дун, много отдалечена, трудно достъпна и лесно се отбранявала.

Отначало селяните от околността донасяли на хората му най-различни неща: бекон, сайдер, овнешко и какво ли не, и за известно време сър Енсор Дун бил много честен. Но когато присъствието им вече не било новост, нашите добри хора започнали да мислят, а и да говорят, че дори и един джентълмен трябва да работи или поне да плаща на други за това, и че било срамота да не се обработва такава плодородна долина... А по-късно децата пораснали и започнали сами да си взимат, без да питат.

Първоначално не били повече от дузина, но се умножили удивително бързо. Дали причината била в това, че се хранели със сърнешко месо и Ексмурско овнешко, или в това, че дишали мекия въздух на блатистите равнини, не знам, но така или иначе, родът се разраствал много по-бързо, отколкото честността му. Още като дошли, те довели със себе си и няколко жени, но с времето започнали да отвлечат и дъщерите на нашите фермери. В началото момичетата били много недоволни, но после свикнали с новите си домове.

Повечето от нашите мъже, сравнени с мъжете от този род, направо изглеждат дребни. Вярно е, че мнозина от нас са достатъчно силни, но им отстъпваме по височина, красотата и обноски.

Може би долината им е могла да бъде превзета с нападение, а те самите — прогонени от гората, стига само честните хора да се бяха заели с тях веднага щом започнали да крадат. Но понеже изпитвали уважение към благородния им произход и ги жалели заради нещастията им, земевладелците, фермерите и овчарите отначало само мърморели или дори обръщали цялата работа на смях. След известно време обаче разбрали, че нещата са отишли твърде далече, за да са смешни, защото ръцете не разбойниците почервенели от кръв, и тогава само при споменаването на името „Дун“ всяка жена притискала детето до гърдите си и всеки мъж пребледнявал. Защото синовете на сър Енсор пораснали разюздани и жестоки.

Освен това всичките им мъже бяха силни, високи, стройни и широкоплещести и можеха да повдигнат по четири центнера^[1]. Ако някой син или внук на сър Енсор, навършил двайсет години, не успееше да изпълни рамката на вратата му, докосвайки страничните

греди с раменете си и горната с челото си, и при това бос, той беше отвеждан до Портата на Дун и прогонван по широкия свят, честно да си изкарва прехраната. А тази врата беше висока шест фута и един инч и широка два фута без два инча. И въпреки това не само съм чувал, но и зная, защото съм толкова тясно свързан с тях, че нито един син или внук на стария Енсор (всъщност с изключение на Съветника, когото държаха заради мъдростта му, и не повече от двама младежи) не е пропадал на този изпит, за да се върне към трудностите на честния живот.

Не че се прехласвам кой знае колко по ръста им, защото, ако ме бяха накарали да мина през тази врата, когато бях на двайсет години, най-вероятно щях да си замина с рамката ѝ върху раменете си, въпреки че тогава все още не бях в разцвета на силите си. Само искам да ви кажа какъв беше средният на ръст човек по нашите места, и че всеки Дун далеч го надвишаваше. Освен това ги учеха да стрелят с тежки карабини толкова точно, че дори и едно момче можеше да умери заек в главата от разстояние осемдесет ярда.

Сега, след всичко написано дотук, никой няма да се усъмни, когато кажа, че нашите местни власти се побояха да започнат следствие във връзка със смъртта на баща ми. Затова си го погребяхме тихо — всъщност единствено мама не можеше да не плаче — в двора на малката църквица в Оър.

---

[1] Центнер — мярка за тегло = 50,80 кг. ↑

VI ГЛАВА

НЕОБХОДИМ ОПИТ

От онази зима си спомням много малко други неща, тъй като бях все още малък и татко много ми липсваше, особено навън, когато проследявах някой заек в снега или обучавах овчарското куче. Често поглеждах към пушката му — старомодна испанска пушка, намерена в морето, с която баща ми много се гордееше. Спомнях си за дните, в които ме беше водил със себе си, когато излизаше на лов за заек или благороден елен. Но май от това гледане на пушката нямаше никакъв резултат, освен глупави сълзи, докато най-после един ден Джон Фрай я свали от куките, където я беше закачила ръката на баща ми.

— Жалко, че не е била с него онази нощ, когато е срещнал разбойниците — каза той. — Щеше да им покаже пътя към небето, вместо самият той да отиде там толкова скоро. Е, е, какво означават тези сълзи? По-добре да не го бях казвал.

— Джон Фрай, аз не плача. Дай ми пушката, Джон.

— Да ти дам пушката, Джан? Още си много малък, за да я опираш на рамото си. Много е тежка за теб.

— Аз ли не мога да я държа? Това показва колко малко знаеш — казах и взех пушката. — Дръпни се настрани, Джон! Стоиш точно срещу дулото, а може да е заредена.

Джон Фрай отскочи много по-пъргаво, отколкото когато си изпълняваше всекидневните задължения. Веднага пожелах да стрелям по вратата на хамбара, но Джон не ми разреши, преди той да гръмне по един плъх. От този ден започнах да се упражнявам да стрелям с тази голяма пушка, вместо с късата широкоцевка на Джон Фрай. Скоро станах доста сръчен в стрелбата и не пропуснах да умеря вратата на хамбара, която използвах за мишена.

И така, наред зимния месец, както наричаме декември, когато татко беше мъртъв и спокойно лежеше в гроба си вече две седмици, барутът, с който се упражнявах да стрелям срещу враговете му, се свърши. Не бях дал нито един изстрел, без да си помисля: „Това е за

убиеца на баща ми.“ А Джон Фрай казваше, че при физиономиите, които съм правел, истинско чудо било, че пушката изобщо гърмяла. Но въпреки че едва я държах, ставаше ми добре, когато гръмнеше, защото си представях, че убивам татковите врагове.

— О, мамо, мамо — казах аз този ден веднага след обеди, докато тя ме гледаше и се готвеше да установи (както сега правеше по седем дни в седмицата): „Колко много започваш да приличаш на баща си. Ела ме целуни, Джек...“ — О, мамо, само ако знаеше колко ми е нужен един шилинг!

— Джек, ти никога няма да се нуждаеш от един шилинг, докато съм жива, за да ти го давам. Но за какво ти е, моето момче?

— За да купя нещо от Порлок, мамо. Може би по-късно ще ти кажа. Ако не ти го казвам сега, то е за твое добро и заради децата.

— Чуйте го само! Говори така, като че ли е най-малко на шейсет години. Дай ми една целувчица, Джек, и ще имаш шилинга.

В ония дни като всички честни момчета, мразех да целувам или да ме целуват. В момента обаче толкова се нуждаех от барута, че приближих и много смутено целунах мама, като първо погледнах зад гъгла, за да се уверя, че нашата прислужница Бети не ме наблюдава.

Майка ми обаче ме дари с половин дузина целувки и за всичките — само с един шилинг, но не можех да й искам още един, въпреки че ако ми го беше дала, щях да го взема. Изтичах навън с шилинга в джоб си и скоро Пеги вървеше по пътя за Порлок, без мама да знае. Сега тя се страхуваше от този път, като че ли всяко дърво беше убиец и никога не би ме пустила сам да измина по него даже и стотина ярда. А да си призная, аз самият дълги години потръпвах от страх, когато минавах оттам. Този път обаче бях голям куражлия, тъй като през цялото време стисках здраво широкоцевката на Джон Фрай и непрекъснато зорко се оглеждах. Не видях обаче нищо друго освен овце, дребни червени крави и обикновените горски сърни, докато най-после наближих Порлок и веднага се отправих към магазина на мистър Пук.

Когато влязох вътре с широкоцевката на Джон Фрай в ръка, мистър Пук дремеше. Той беше човек, който обичаше да живее с всички в мир, а по това време аз вече бях по-едър и по-висок от повечето момчета на моята възраст. Когато мистър Пук отвори очи, мигновено хлътна под тезгяха и нахлупи един тиган върху главата си,

като че ли разбойниците Дун бяха дошли да го обират. Беше ме взел за разбойник и да ви кажа, май се гордеех с това.

— Засрамете се, мастър^[1] Пук. Можете ли да предположите, че не зная как се носи огнестрелно оръжие? — казах и на шега насочих пушката към него, като че ли се готвех да стрелям.

— За бога, Джон Рид, момчето ми! — извика мистър Пук, който вече ме беше познал. — Свали тази пушка и ще получиш най-хубавото от всичко, което има в магазина.

Единственото желание на миролюбивия мистър Пук беше да се махам с все пушката си. И май това беше най-евтиният барут, който съм купувал в живота си, защото за единствения си шилинг получих две големи торбички (толкова, че не можеха да се съберат в джобовете ми), а също и голямо парче олово. И като че ли това не ми беше достатъчно, ами ми даде и бонбони за сестра ми Ани, чието нежно лице и добри обноски печелеха любовта на всеки.

Когато напуснах Порлок, беше още светло. Двете торбички барут бях праметнал на гръб и като яздех, те така силно се блъскаха една в друга, че се страхувах да не избухнат и да ме праметнат през ушите на Пеги.

Скоро зад един хълм изгря луната и хем й се радвах, хем се страхувах от сенките, които правеше, и от силуетите, с които се изпълни околността. Бях готов във всеки миг да гръмна по всеки, тъй като имах голяма вяра на широкоцевката си, но се надявах да не се убеждавам в нея. Когато минавах тясното място, където разбойниците бяха убили баща ми, такъв страх ме обзе, че легнах върху врата на Пеги, стиснах очи и целият се вледених. Но никъде нямаше жива душа и ние спокойно стигнахме до къщи и влязохме в стария стопански двор, където стояха Бети и мама, която тъжно плачеше.

— Ела — прошепнах на сестра ми Ани веднага щам се навечеряхме — и ако можеш да си държиш езика зад зъбите, ще ти покажа нещо.

Исках да ми държи черпака, където оловото се топеше, за да го направя на лъскави кръгли куршуми, но Бети ме наблюдаваше през цялото време и не можехме да започнем, преди да си е легнала. Тя по принцип не вярваше на мъжете, защото преди около четиридесет или петдесет години била измамена по отношение на женитбата и сега

беше твърдо убедена, че всички мъже, от люлката до гроба, са лъжци, а жените — глупачки, защото ги поглеждат.

---

[1] Мастър — В 17 в., особено в обръщенията, се използвала по-старата форма „мастър“ вместо съвременната „мистър“. Б. пр. ↑

VII ГЛАВА

ТРУДНО ЗА ИЗКАЧВАНЕ

И така, нашата ферма „Могилата на дъждосвирците“ се намира на терен с лек наклон, над който се издига мрачна планина, много оскъдно покрита с растителност. Близко до нас обаче има дървета, сочна зелена трева и овощни градини и човек трудно би забелязал потока, въпреки че го чува навсякъде. През двора ни минава един хубав ръкав на река Лин, а красивите ни ливади са разположени на двата му бряга и стигат чак до фермата на Николас Сноу, с която нашите земи граничат от тази страна.

На около две мили под нас ръкавът Баджуърти се влива в Лин и я превръща в истинска река. Там се въди много риба и колкото по-надолу слизате, толкова по-едра става, защото в по-дълбокото има повече храна. Понякога в летните месеци, когато мама можеше да се справя с работата и без мен, отивах там с Ани (защото сам ми беше скучно) и с помощта на кукичка и парченце червей хващах по една кошница дребна пъстърва и друга риба. От всичко, което съм учил в училище „Блъндел“, съм запомнил само две неща: първото е да ловя риба, а второто — да плувам. Между другото, там учеха децата да плуват по много жесток начин. Големите момчета хващаха малките, хвърляха ги едно след друго в един дълбок вир на реката и ги наблюдаваха как потъват. Когато изплуваха, те започваха с много пляскане и пръхтене отчаяно да се борят с водата. Гледката е много забавна, стига да знаеш, че почти няма опасност. Що се отнася до мен, не се наложи да ме хвърлят повече от веднъж, защото скачах сам, тъй като имах известна практика в река Лин. И все пак аз се научих да плувам именно там, защото основната идея на плуването е да разбереш, че трябва да го правиш.

И така, въпреки че сестра ми Ани идваше да ми прави компания, когато ходех за риба по река Лин, и я пренасях на гръб през всички потрудни места, оказа се, че нито един от нас не се беше изкачвал нагоре по потока Баджуърти. Знаехме, че е дълбок и пълен с риба, но никога

не се бяхме качвали по него, защото изтичаше от Долината на Дун, която започваше само на около миля след началото му. И чак когато вече навърших четиринайсет години и обух новите си панталони с токи под коленете и здравите сини вълнени чорапи, които мама ми беше изплела, ми се удаде възможност да изследвам потока Баджуърти. Ето как се случи това.

От известно време мама не беше добре и ядеше много по-малко, а ние се плашим най-много, когато на някой не му е вкусно яденето. И тогава си спомних, че веднъж по време на една ваканция бях донесъл на милата си майчица един буркан солени дребни рибки от Тивъртън. А мама беше казала, че през целия си живот не е яла по-вкусно нещо. Дали го каза, за да ме похвали, или наистина мислеше така, не съм сигурен, въпреки че ми се ще да вярвам във второто. Във всеки случай твърдо реших сега да уловя от тези рибки и да ги осоля по същия начин само и само да я накарам да хапне нещичко.

И така, в деня на Свети Валентин^[1] през 1675 или трябва да е било 1676 година излязох от старата ни къща малко преди пладне, без да кажа никому нито дума. Не помолих Ани да дойде с мен, тъй като водата беше много студена. Зимата беше продължила дълго и тук-там по склоновете все още се белееше сняг. Но пролетта също беше дошла и въпреки че засега трудно се забелязваше, просто я усещахме във въздуха.

Никога няма да забравя този ден и колко ужасно студена беше водата — защото си бях събул обувките и чорапите и ги бях закачил в една торба на врата си. Палтото си бях оставил в къщи, а ръкавите на ризата си запретнах чак до раменете. Между другото този вид рибки не се ловят нито с кукичка, нито е мрежа. Можеш да ги хванеш само с помощта на остра вилица, здраво завързана за края на някоя пръчка. И така, с парче хляб в джоба и вилица в ръка нагазих във водата, като се опитвах да си мисля, че е топла. Изминах повече от миля надолу по течението на Лин и почти не остана необърнат камък, защото познавах нрава на тези рибки и знаех къде се крият, но не улових нито една.

Продължавах да вървя все по-надолу, като от време на време излизах от водата, за да разтривам краката си. Бях изминал някъде около две мили, когато изведнъж се озовах на някакво открито място с ливади от двете страни и там видях друг поток, който се вливаше в Лин. На това място спрях, защото водата беше ужасно студена и

пръстите на краката ме боляха. И така, излязох от реката и започнах да тичам, за да се стопля, и тогава почувствувах, че съм гладен. Седях, предъвквах кора от сладкия черен хляб на Бети и парче студен бекон и си мислех какъв срам е, че сега трябва да се върна и да кажа на Ани, че няма риба; но, от друга страна, беше ме страх да тръгна нагоре по Баджуърти, след като знаех такива неща за разбойниците от рода Дун.

Колкото повече ядях обаче, толкова повече смелостта ми се възвръщаше и си спомних как татко стотици пъти ми беше казвал никога да не се държа като страхливец. А след като отново се позатоплих, засрамах се от страха, който бях изпитал и си помислих: „Ако татко сега ме гледа, ще види, че изпълнявам заръките му.“ След това отново закачих торбата на врата си и запретнах крачоли високо над коленете, понеже предполагах, че ще е по-дълбоко. После пресякох Лин и навлязох в Баджуърти, като се движех в тъмен свод от клонаци. Установих, че тук не е така каменисто, както в Лин, а и от време на време слънцето се провираше през надвисналите над главата ми клони.

И въпреки че понякога се стряках от тъмните дълбоки места, открих много от рибките, които търсех, пъстърва и разни други видове. Затова, ако някога сте били за риба, няма да се учудите, като ви кажа, че продължавах да вървя напред, забравил всякаква опасност; не забелязвах как лети времето и виках всеки път, когато хванех някоя поедра риба.

Но на виковете ми отговаряше само ехото или уплашено изхвърчаше птичка. Дърветата се сгъстяваха все повече и повече, а покривът от клони над главата ми ставаше все по-тъмен, докато взех да си мисля, че тук рибите имат добра възможност да ме изядат, вместо аз тях.

Слънцето все по-бързо се спускаше зад кафявите върхове на хълмовете и с всеки изминат миг водата ставаше все по-студена и по-студена. Вече бях готов да се разплача, когато изведнъж храстите се разтвориха и аз се озовах пред голям тъмен вир, побелял от пяна по краищата.

Въпреки че бях добър плувец и дълбоката вода никога не ме е плашила, не изпитвах никакво желание да вляза в този голям вир, особено както бях изморен и измръзнал, макар че бях мокър само до кръста, без да смятаме ръцете и раменете. Само видът на тази черна яма беше достатъчен, за да не се гмурне човек в нея дори и в горещ

летен ден, когато водата е огряна от слънцето — ако там изобщо проникваше слънце. А сега само потреперах и се дръпнах назад, особено когато забелязах как нишките от бяла пяна непрекъснато кръжаха по краищата, а центърът оставаше неподвижен.

Скоро обаче открих причината за това движение на водата и за постоянното бучене, което ме беше озадачало. Пропълзях покрай едната страна на вира и се озовах в основата на водопад. Беше дълга струя вода, гладка като стъкло, която се спускаше по стръмна канара с височина сто ярда, че и повече. Улеят, по който течеше водата, беше широк един клафтер^[2], с отвесни каменни стени от двете страни.

Видът на това място доста ме поуплаши, защото ми се прииска отново да съм си в къщи и Ани да приготвя вечерята ми. След малко обаче си казах: „Джон Рид, тези дървета, вирове и самотни скали те превръщат в страхливец. Така ли ще се върнеш при мама у дома, където тя ще те нарича «моето безстрашно момче»?“ И все пак трябва да си призная, че не някакво чувство за срам реши въпроса; всъщност пътят назад беше почти толкова опасен, колкото и напред. Но това, което ме спря да се върна назад, беше чисто момчешко любопитство. С една дума, бях готов да поема голям риск, за да разбере какво караше водата да се спуска така и какво имаше на върха.

Затова закачих торбата с рибата на врата си и без много да се оглеждам, от страх да не се уплаша, пропълзях през скалите и тръгнах по течението. В следващия миг краката ми загубиха опората си и падайки във водата, ударих главата си в камъните. Клетата ми глава силно се замая и си помислих, че ето, сега ще умра, което несъмнено би станало, ако здравата ми вилица не ме беше спасила от завличане в черния вир. Скоро отново можех да стоя на краката си и горе-долу успявах да се задържам прав, като забождах вилицата зад себе си. И тогава си казах: „Джон Рид, колкото по-скоро се върнеш там, откъдето си дошъл, толкова по-добре ще бъде за теб.“ За мой най-голям ужас обаче видях, че единствената ми останала възможност е да се катеря нагоре по тази водна грамада. В противен случай щях да бъда отнесен във вира и да се удавя.

Затова здраво стиснах вилицата в дясната си ръка и се закатерих нагоре по страховитата водна пързалка. Струваше ми се, че над мен има поне половин миля летяща вода, но в действителност дължината на стръмния улей се оказа само двеста ярда, както научих по-късно.

Хлъзгавата скала и силната водна струя правеха изкачването много трудно и аз почти загубих надежда, че някога ще видя върха. От друга страна обаче, сега, когато застанах лице с лице срещу опасността, ужасът ме напусна и се заех да направя всичко, което беше по силите ми.

Дълбочината на водата беше само шест инча, най-много девет, така че през цялото време виждах как се белееха краката ми на дъното. Тук-там откривах и по-удобни места, където, като се държах за скалите, можех да си поема дъх. И постепенно, колкото по-нагоре се изкачвах, толкова повече се възвръщаше смелостта ми, особено когато си мислех, че може би досега никой друг преди мен не се е осмелявал щ се опита да мине оттук, и се чудех какво ли би казала мама. След това си спомних и за татко и като че ли болката в краката ми понамаля.

Напредвах бавно, стъпка по стъпка, с ръце опипвах пътя пред себе си и нито веднъж не се осмелих да си изправа колената. Съвсем близо до върха отново паднах и лошо си ударих капачката на коляното. В този миг течението почти ме отнесе надолу, защото изведнъж кракът ми се схвана и можех само да кресця от болка. Уплахата ме накара да направя още едно, последно усилие, за да се спася. Някак си успях да се изправа и отново да продължа.

Сега, когато бях толкова близо до върха, ужасно се страхувах, че няма да го достигна. Работех здраво, краката и ръцете ми се движеха като мелница, а на някои места се закрепвах само с пръстите на краката. Пълзях нагоре и не смеех да погледна назад. Мъчех се за нищо да не мисля; така краката вече нямаше да ме болят и дъхът ми нямаше така да прерязва сърцето. Само ми се струваше много жалко да се предам, след като се бях борил толкова дълго. По едно време, поглеждайки нагоре, видях светлина и се насочих към нея с последните сили, които ми бяха останали. После изведнъж усетих свеж въздух и се строполих с главата напред.

---

[1] Св. Валентин — светец на католическата църква. Празнува се на 14 февруари като ден на влюбените. Б. пр. ↑

[2] Клафтер = 6 фута или 182 см. Б. пр. ↑

VIII ГЛАВА

МОМЧЕ И МОМИЧЕ

Когато отново дойдох на себе си, шепите ми бяха пълни с пръст и млада трева, а едно момиченце, коленичило до мен, разтриваше челото ми с носна кърпичка.

— О, как се радвам — нежно прошепна тя, когато отворих очи и я погледнах, — сега ще се опитате да ви стане по-добре, нали?

Никога не бях чувал по-сладък звук от този, който излизаше от яркочервените ѝ устнички, нито пък бях виждал по-красиво нещо от тези големи тъмни очи, които ме гледаха, изпълнени с жал и удивление. И тъй като по природа си бях бавничък, отначало нищо не можах да ѝ кажа, а само гледах дългата ѝ черна коса и там, където тя падаше върху тревата, забелязах първата иглика за сезона. От този ден винаги когато видя ранна иглика, сецам се за нея. Може би е харесала лицето ми, а между другото, знам, че е така, защото след това тя самата ми го каза, въпреки че тогава беше твърде малка, за да разбере е какво съм ѝ допаднал.

Когато се надигнах и седнах, все още стиснал вилицата в едната си ръка, тя запляска с ръце и затанцува зад гърба ми, а после мина от другата ми страна, като че ли бях някаква голяма играчка. Боях се да ѝ заговоря, тъй като се срамувах от диалекта си и си мислех, че вече няма да ме харесва.

— Как се казваш? — каза тя, като че ли имаше пълното право да ме пита. — И как си дошъл тук, и какви са тези мокри неща в торбата?

— Не ги пипай. Това са рибки за майка ми, но ще ти дам малко, ако искаш.

— Боже господи, какво толкова ценно има в тях! Та това е най-обикновена риба. Но как ти кървят краката! О, трябва да ти ги превържа. И нямаш нито обувки, нито чорапи! Много ли е бедна майка ти, нещастно момче?

— Не — казах, раздразнен от думите ѝ. — Достатъчно сме богати, за да купим, ако искаме, цялата тази голяма ливада. А обувките

и чорапите ми са тук.

— Но те също са съвсем мокри. О, моля те, нека ти превържа раните на краката. Ще го направя много внимателно.

— А, това не е толкова важно. Като се прибера у дома, ще ги намажа с гъша мас. Но защо ме гледаш така? За пръв път виждам човек като теб. Казвам се Джон Рид. А ти?

— Лорна Дун — тихо отвърна тя, като че ли се боеше от името си и така сведе глава, че виждах само челото и миглите ѝ. — Името ми е Лорна Дун. Мислех, че знаеш това.

Тогава се изправих, хванах я за ръката и се опитах да я накарам да ме погледне, но тя само се извърна настрани. И макар че беше толкова млада и невинна, чувствуваше се виновна заради името си. Въпреки това обаче не можех да не я погледна с нежност, когато червенината ѝ премина в сълзи, а сълзите в дълго, тихо ридание.

— Не плачи — казах ѝ. — Сигурен съм, че ти никога и никому не си сторила нищо лошо. Ще ти дам всичката си риба, Лорна, а за мама ще наловя друга. Само не ми се сърди.

Тя обви шията ми с малките си меки ръчички и все още хлипайки, ме погледна толкова тъжно, че просто не можех да не я целуна. Много странно нещо, като се замисли човек, защото мразех целувките точно толкова, колкото всяко друго честно момче. Но видът ѝ ми доставяше такава наслада, каквато изпитвах само от най-нежните пролетни цветя.

Тя обаче не ме насърчи, както би направила майка ми на нейно място. Дори избърса устните си, извърна се и приглади роклята си, като че ли си бях позволил някаква волност. Тогава почувствувах как пламват бузите ми. Стоях, забил поглед в краката си, и съжالياх за стореното. Въпреки че съвсем не беше надменно дете (поне по лицето и държанието ѝ не си личеше), знаех, че по произход стои далеч над мен. От едната страна бях аз, син на фермер, и самият до мозъка на костите си фермер, а от другата — тя, родена дама и напълно съзнавайки го облечена от хора с вкус, които се гордееха с красотата ѝ и се възползуваха от нея. И въпреки че косата ѝ се беше разпиляла, роклята ѝ беше достойна за кралица, а когато ме гледаше, просто не можех да откъсна поглед от очите и.

Като забеляза как я гледах и особено след като я бях целунал, въпреки че беше толкова малка, около осемгодишна, тя свенливо се

обърна към потока и заби очи във водата, като потриваше единия си крак о другия.

От своя страна, недоволен от държанието ѝ, аз засъбирах нещата си да см ходя, като вдигах много шум, за да ѝ дам да разбере, че си тръгвам. Тя обаче не ме повика — нещо, което бях сигурен, че ще направи. Освен това знаех, че да тръгна натам, откъдето бях дошъл, за мен означаваше почти сигурна смърт, а и сега вече надолу по водната пързалка цареше нощна тъмнина. Затова отново се върнах назад, приближих се до нея и я повиках:

— Лорна!

— О, мислех, че си си отишъл — каза тя. — Защо изобщо дойде тук? Знаеш ли какво ще ни направят, ако те намерят с мен?

— Най-вероятно здравата ще ни набият. Или поне мен. Теб никога не биха те набили.

— Не. Ще ни убият и двамата и ще ни заровят тук, до водата. Тя често ми казва, че това сигурно ще ми се случи.

— Но за какво ще ме убиват?

— Защото си открил пътя до тук. А сега, моля те, върви си, о, моля те, върви си! Моментално ще убият и двама ни. Да, много ми харесваш (как жадувах да ми го каже), много, наистина много, и ако искаш, ще ти викам Джон, само, моля те, иди си сега, Джон. А когато краката ти оздравеят, би могъл да дойдеш и да ми съобщиш как са.

— Но, Лорна, казвам ти, действително много те харесвам, почти колкото Ани и сто пъти повече от Лизи. И никога не съм виждал човек като тебе, затова утре трябва да дойда отново тук, а и ти също. Ще ти донеса много неща — все още има малко ябълки и съм уловил една птичка само с едно счупено краче, и на кучето ни току-що му се родиха кутренца...

— О, боже, те няма да ми разрешат да си имам кученце. В цялата долина няма нито едно. Казват, че кучетата били толкова шумни животни...

— Само дай да ти подържа ръцете... колко са мънички, Лорна! И ще ти донеса най-хубавото кутренце. Чакай да ти покажа колко е голямо.

— Ш-ш-шшт! — прошепна Лорна изведнъж. Откъм долината се разнесе вик, при който сърцето ми се преобърна, а на нейното лице се изписа ужас. Тя се обърна към мен и ме погледна така жално, че

веднага реших — ще я спася или ще умра с нея. Как ми се щеше пушката ми да е тук.

Момиченцето като че взе малко от смелостта ми и приближи бузката си съвсем близо до моята.

— Ела с мен надолу по водопада. Лесно мога да те пренеса, а мама ще се грижи за теб.

— Не, не — извика тя, докато я вземах на ръце. — Ще ти кажа какво да направиш. Те търсят само мен. Виждаш ли онази дупка, онази дупка ей там?

Сочеше ми към една дупка в скалите отгатък ливадата, на около петдесетина ярда от нас. Във вечерната здрачевина едва успях да я забележа.

— Да, виждам я, но те ще ме открият, когато минавам през тревата, за да стигна до там.

— Слушай, слушай — тя една говореше, — като се изкачиш нагоре до нея, на върха има пътека, която ще те изведе оттук. Ще ме убият, ако разберат, че съм ти казала. О, ето ги, идват. Вече ги виждам.

Детето пребледня като платно, обърна се към водата, после към мен и накрая се разхълца: „Божичко, ами сега!“ После зариде на глас. Дръпнах я зад едни храсти близо до водата. Тук не можеха да ни забележат от височината, на която се намираха. Макар че бързах успях да си взема вилицата и торбата с рибата.

Скрити в това гнездо до водата, видяхме около дузина свирепи мъже, които се спускаха от двете страни на реката, но не носеха никакви пушки, а изглеждаха весели и безгрижни, като че ли бяха станали от вечеря.

— Кралице, кралице! — ту тук, ту там се провикваха те от време, на време. — Къде, по дяволите, е изчезнала нашата малка кралица?

— Винаги ме наричат така и като порасна, ще им стана кралица — прошепна Лорна в ухото ми, опряла меката си буза до моята груба буза, а сърчицето ѝ биеше съвсем близо до моето. — О, пресичат реката там при онзи дънер. Сега сигурно ще ни забележат.

— Чакай — казах аз. — Вече знам какво трябва да направим. Аз ще се скрия във водата, а ти ще се престориш на заспала.

— Да, да, хей там на тревата — съгласи се Лорна. — Но ти съвсем ще замръзнеш!

Сети се какво да направи още преди да успее да и го кажа. А време за губене нямаше.

— Разбери, никога повече не бива да идваш тук — прошепна Лорна през рамо, докато изпълзяваше от храстите. — Само аз идвам понякога... О, ето ги!

Без да смея дори да се огледам, пъгнах се във водата и скрих главата си между два големи камъка. Над хълмовете здрачът се сгъстяваше и бяла мъглица се беше разстлала над реката, но от улея, в който лежах, можех да виждам всяко клонче и храстче ясно като на картина, затова ми се струваше, че мъжете скоро ще ме открият. През цялото това време разбойниците викаха и ругаеха, и вдигаха такава врява, че околните скали кънтяха от гласовете им. Сърцето ми се беше свило от страх. Бях се отчаял съвсем, докато не зърнах Лорна, легнала до една скала на около тридесет-четиридесет ярда от мен. Беше красиво разперила роклята си и разпиляла косата си върху лицето. Преструваше се на дълбоко заспала.

Скоро един от големите груби мъже излезе зад завоя и я забеляза. Спря се да я погледа за миг, преди да я грабне на ръце. После така я целуна, че ѝ аз го чух, и само ако си бях донесъл пушката, щях да се опитам да го застрелям.

— Ето я нашата кралица! Ето я кралицата, щерката на вожда! — извика той на другарите си. — Сега всички се връщайте при пиенето си. Аз я намерих и никой друг няма да пипне детето.

После настани красивата ѝ фигурка върху широкото си рамо, хвана малките и крачета в огромната си ръка и тържествено потегли обратно. Всичко това така ме ядоса, че скочих на крака и сигурно някои от мъжете щяха да ме видят, ако не бързаха да се върнат при каните с вино. Докато я отнасяха нагоре по ливадата, малката Лорна се обърна и ми помахаша в мрака. Аз също ѝ помахвах в отговор.

Беше си отишло моето малко мило момиченце и когато страхът ми се уталожил, закопнях да я видя отново. Но нямаш повече време да мисля за това, ако изобщо се надявах някога да вечерям.

Пропълзях в един храст, за да се стопля, и заразтривах вкочанелите си крака. А когато притъмня, разбрах, че това е мигът, в който трябва да се измъкна.

Затова, след като изцедих водата от панталоните си, успях да пропълзя от брега до канарата, която Лорна ми беше показала. Открих

дупката и се напъхах в нея, като се надявах, че няма да ме застрелят. Вътре забелязах груби стъпала, издълбани в скалата. Те обаче бяха толкова тесни и така отдалечени едно от друго, а скалата така стръмна, че откритието не ме окуражи много. Като забивах нокти в камъка, успях да достигна първото стъпало, а от него, с помощта на хубавата ми пръчка, да скоча на второто. Третото обаче беше най-високо и бях загубил всякаква надежда, че ще го достигна, когато в здрачевината забелязах, че над него виси въже. Някак си съумях да докопам края му и така, стъпка по стъпка, се изкачих до върха на канарата. Как съм намерил пътя до къщи през Баджуъртската гора, сега вече не си спомням. Несъмнено тази вечер заслужавах голям пердах след всички глупости, които бях направил, а и бях съсипал чифт хубави вълнени панталони.

Когато се прибрах, всички мъже бяха насядали около бялата маса, а майка ми, Ани и Лизи стояха наоколо и ги подканяха да започват с изключение всъщност на мама, която стоеше на прага), а до огнището Бети гълчеше, готвеше и опитваше гозбите, всички едновременно. Надникнах през вратата и почти бях решил да остана навън като куче, защото много добре знаех какво ме очаква, но като видях как мама непрекъснато се оглежда, и при вида и миризмата на надениците, които се зачервяваха на огъня, не можах да устоя.

Всички искаха да узнаят къде съм бил цял ден и цяла вечер, но не им казах нито дума. Най-много ме тормозеше Бети. Държах езика зад зъбите си и се нахраних с прекрасен апетит, а след вечеря почти ги подлудих със загадъчните си усмивки. И наистина, можех да им кажа сума неща, както на един-два пъти им загатнах. Горката стара Бети и нашата малка Лизи бяха толкова любопитни да разберат къде съм бил, че от смях замалко не паднах в огнището.

След този ден, изпълнен с приключения, започнах да се упражнявам в стрелба по-сериозно от преди. Не че съм се надявал някога да изпозастрелям рода Дун един по един или пък изобщо съм го желаел, защото по природа не съм отмъстителен, но някак си, струваше ми се, че съм длъжен да овладея пушката като нещо, с което трябва да си служи с лекота.

Вече можех доста точно да умервам вратата на хамбара с испанската пушка, а дори и с широкоцевката на Джон Фрай, без никъде да ги подпирам, и започнах да си мечтая за по-хубава пушка,

която да не вдига такъв шум и да е по-точна. Но дойде време за стригане на овцете, после настъпи сенокос, а след това и жътва. След това трябваше да се изравят корените, наречени „батата“^[1] (ново, но много хубаво нещо за нашия край), да се прави сайдер и всички останали приготовления за идващата зима.

Почти не разбрах кога мина годината. Само знаех, че по цял ден бях навън — или работех във фермата, или ловях риба, стрелях или яздох след някой загубен кон или крава, или бях на морския бряг.

Страхът, който изживях онази вечер в Долината на Дун, ме държа доста дълго и затова много внимавах да не ходя из по-отдалечените ниви и гори на нашата ферма, без Джон Фрай да ме придружава. Постепенно му разказах всичко, което ми се беше случило през онзи ден, освен за Лорна, за която някакъв свян ме възпираше да говоря. Не че не мислех за нея или пък не изпитвах много често желание да я видя отново, но, от друга страна, аз все още бях малко момче и съответно склонен да презирам момчетата като неспособни да вършат нищо друго, освен да правят това, което им се нареди. И когато бях с други момчета, ние точно така и говорехме за тях — като за по-низши същества, способни само да ни изпълняват поръчки.

И въпреки всичко истината беше, че сестра ми Ани означаваше за мен много повече от всички момчета в енорията, взети заедно, въпреки че по онова време не мислех така и ако някой ми го кажеше, щях да му се изсмея. Ани имаше приятно лице и вежливи обноски, почти като на дама, както казваха някои хора, но не си придаваше никаква важност. Страните ѝ бяха свежи и розови, очите — сини като пролетно небе, а стойката — права като на ябълкова фиданка. Човек просто не можеше да не ѝ се усмихне. По-късно, когато порасна, тя се превърна в много хубава девойка. Беше стройна, с дълга шия и красиви бели рамене под светлия облак на къдравите ѝ кестеняви коси. Но по онова време не беше нищо особено в сравнение с хубостта на Лорна Дун.

---

[1] Батата — сладък картоф. Б. пр. ↑

IX ГЛАВА

ТОМ ФАГЪС

В една ноемврийска вечер (когато бях на петнайсет години и ръстът ми далеч надвишаваше силите ми, и когато бяха паднали големи дъждове и водата в Лин се беше покачила с няколко фута) патиците в двора изведнъж ужасно се разкряха. Ние с Ани изскочихме да видим какво става. Имаше тринайсет патици — десет снежнобели и три кафяви на черти — и всички крякаха силно и тичаха в кръг наоколо. Веднага разбрах, че в патешкото царство се беше случила някаква беда. Ани също го разбра, но по-бързо от мен, защото вече ги беше преброила. Бяха само тринайсет, а тя знаеше, че трябва да са четиринайсет.

И така, започнахме да търсим, Докато стигнахме отсрещната страна на двора, където два големи ясена растяха на брега на нашия поток. На това място имаше нещо като ограда или рамка, сложена напреки на течението, за да не могат кравите ни да влизат в ливадите на фермера Сноу. Това нещо висеше на вериги, закрепени за един пън, и сега силно скрибуцаше, подмятано напред-назад от течението. И там, заклещен между пръчките на рамката, които сега се скриваха под водата, беше нашият стар бял паток, баща на всички останали патици. Течението го подмяташе нагоре-надолу и той силно крякаше. Тишина настъпваше само когато рамката го завличаше под водата.

В първия миг не можех да не се изсмея, защото смелият стар паток беше толкова смешен и така силно крякаше, но Ани плачеше и кършеше ръце, че не може да помогне на нещастното животно. Вече бях готов да се хвърля във водата, въпреки че видът на кафявия порой никак не ми харесваше, но се надявах да се задържа за преградата, когато изведнъж иззад плета от другата страна на потока се появи един конник. Краката на коня му бяха във водата.

— Хей, ти там! — извика той. — Върни се назад, момче! Пороят ще те завлече като сламка. Остави аз да свърша тази работа. Нищо няма да ми струва.

След тези думи той се наведе надолу и заговори на коня си — кобила с тъмночервен косъм, младо и много красиво животно. Тя сведе глава, като че ли искаше да му каже, че работата хич не ѝ харесва, но ще го направи заради него. После навлезе във водата, наострила уши, като стъпваше много внимателно. С натиск на коляното си обаче той я караше да върви право напред в разпенения поток. Когато течението стана по-силно, тя погледна мъжа на гърба си, но той ѝ каза да продължи. Кобилата смело напредваше и водата се плискаше по гърба и, докато един внезапен тласък на течението не я повлече надолу. Тя веднага заудря по дъното с предните си крака, а ездачът, бърз като светкавица, се наведе силно напред и сграбчи патока в лявата си ръка. В следващия миг и тримата се носеха по течението, ездачът легнал ничком върху гърба на коня.

Излязоха на брега на около тридесет-четиридесет ярда по-надолу в задната ни градина, там, където садяхме зимното зеле. Ние с Ани хукнахме да му благодарим, но той не ни отвърна, докато не поговори с кобилата си, като че ли ѝ обясняваше цялата работа.

— Мила, знам, че можеше да го прескочиш — каза и я погали по главата, защото вече беше скочил на земята и все още стискаше патока под мишница. — Но, Уини, скъпа, имах сериозни причини, за да те накарам да влезеш във водата.

Животното нежно му отговори с меките си очи, обично го подуши и те се разбраха. После той пусна патока да стъпи на краката си и го загледа как пляска с криле и изтръсква водата от перата си. След това патокът хукна към двора, където го очакваше семейството му. Когато си направи целия този труд и видя и края на приключението, господинът се обърна към нас с приятна усмивка на лицето, като че ли се забавляваше от собствената си постъпка. Приблжихме се и го разгледахме.

Беше доста нисък, някъде около ръста на Джон Фрай или може би малко по-висок, но много як, което всеки можеше да отгатне по походката му, въпреки че краката му бяха изкривени от постоянна езда и имаше вид на човек, който като че ли живее на седлото. В момчешките ми очи той ми се видя много стар, след като беше над двайсет години и с брада, въпреки че тогава нямаше повече от двайсет и четири, със свежо и розово лице, и проникателни сини очи. Държеше

се така весело и небрежно, като че ли на този свят нямаше нищо сериозно.

— Хей, малките, какво зпате? — каза той, като докосна хубавата Ани под брадичката, а мен критично огледа от главата до петите.

— Кобилата ви — безстрашно отговорих аз. Бях вече доста високо момче. — Никога не съм виждал такава красавица, сър. Ще ми разрешите ли да я поюздя?

— Мислиш ли, че ще можеш да я яздиш, момче? Тя не търпи никой друг освен мен. Никога не ще можеш да я яздиш. Не искам да те убие.

— Аз ли няма да мога! — извиках с презрение, защото тя изглеждаше толкова кротка и добра. — Досега не е имало кон в Ексмур, с който да не мога да се справя за половин час. Само че никога не яздя със седло. Махнете това кожено нещо от нея!

Той ме гледаше, застанал с ръце в джобовете, и само леко си подсвиркваше. Ани ме сграбчи в двете си ръце, което направо ме вбеси, а той само се смееше и одобряваше действията ѝ. Но най-лошо беше, че не казваше нищо.

— Ани, махни се, чуваш ли? За глупак ли ме мислите, сър? Само ми имайте доверие, аз няма да я пресилвам.

— Вярвам, че това е истина, момчето ми. По-вероятно е тя да те пресили. Но след толкова много дъжд земята е мека за падане. Само че ми е жал за зелките на майка ти, затова нека да отидем в двора, млади човече. А и на сламата ще ти бъде по-меко. В края на краищата и гордостта трябва да пада. Аз, момче, съм братовчед на майка ти и съм дошъл да я навестя. Името ми е Том Фагъс, както всеки знае, а това тук е моята млада кобила Уини.

Какъв глупак бях, да не се сетя веднага! Том Фагъс, известният разбойник, с младата си породиста дореста кобила! Славата ѝ беше голяма почти колкото на господаря ѝ. Сега вече десет пъти по-силно закопнях да я поюздя, въпреки че изпитвах и мъничко страх. Не че се боях кобилата да не ми направи нещо, но струваше ми се прекалено висока чест аз да седя върху нея. Особено след като хората мълвяха, че в крайна сметка това не било кобила, а магьосница.

Мистър Фагъс ѝ намигна и тя послушно тръгна след него — блестящо младо същество, което преливаше от енергия и все пак се

подчиняваше на по-силния, който с любовта си можеше да я накара да направи всичко.

— Все още си сигурен, че искаш да я яздиш, нали? — Том Фагъс се спря. Кобилата също спря и двамата ме изгледаха.

— Може ли да скача, сър? От тази страна на потока има едно хубаво място за прескачане.

Мистър Фагъс се изсмя много тихо, обърнат към Уини, за да може и тя да се посмее. А тя от своя страна като че ли знаеше точно за какво се смее той.

— Искаш да кажеш хубаво място за падане, момчето ми — поправи ме Фагъс, като все още се смееше. — Е, както и да е, нищо няма да ти се случи. Роднина съм на семейството ти и знам от какво са направени главите ви.

— Нека да се кача! — ядосах се аз, без да мога да определя по каква причина, защото имаше толкова много. — Свалете седлото. Ще се опитам да не й стискам много ребрата, освен ако не ми изиграе някой номер.

Тогава и мистър Фагъс се ядоса от горделивите ми думи. Междувременно Джон Фрай и половин дузина от другите ни работници бяха изтичали навън и ни наобиколиха. Том Фагъс ги изгледа сърдито. Сега вече не изпитваше никакво състрадание към мен. Репутацията на неговата кобила беше изложена на риск, а какво беше моят живот в сравнение с нея? Поради собствената си глупост щях да участвувам в един странен дуел, въпреки че краката ми все още не бяха достатъчно силни, а ръцете ми бяха меки и слаби.

Може би и на него му минаваха подобни мисли, въпреки че го беше яд на мене, защото отиде и заговори на Уини, която вече едва се сдържаше: „Недей много силно, скъпа. Само леко го хвърли в сламата. Това ще му е съвсем достатъчно.“ После свали седлото и в следващия миг аз бях на гърба и.

Отначало кобилата тръгна толкова полека и държеше ушите си така добродушно изправени, като че ли се радваше от лекия товар на гърба си. Затова си помислих, че тя усеща, че съм лош ездач, и се страхува да не ми изиграе някой номер.

— Дий! — извиках аз, тъй като сега вече всички мъже бяха излезли да ни гледат, защото беше време да започваме. — Хайде, дий и покажи за какво те бива!

Притиснах с пети ребрата ѝ, а един от мъжете метна шапката си във въздуха. Силните предни крака на Уини бяха опнати като пружини. Тя само чакаше сигнала. Тогава господарят ѝ изсвири остро и силно. Изведнъж почувствувах как се издига тялото ѝ и как се движат задните ѝ крака, и разбрах, че много ще се измъча с нея. Но връщане назад нямаше. Трябваше да се справя някак.

Отначало тя се изправи на задните си крака и ме зашиба с гривата по носа, докато от него потече повече кръв, отколкото по време на боя ми с Робин Снел. После закопа предните дълбоко в сламата, а задните полетяха някъде към небето. А когато и след това разбра, че все още съм на гърба ѝ, полетях с мен така бързо, както никога преди, а струва ми се, и след това не ми се е случвало да се движа. Носеше се право срещу зида.

— О, Джек, скачай долу! — чух как изпищя Ани и точно когато мислех, че ще се премажем в стената, умното животно светкавично се изви и остърга в нея лявото ми коляно.

— Ах, дяволе! — извиках, тъй като панталоните ми се скъсаха, а и за по-дълги думи не ми стигаше дъхът. — Ако ме убиеш, ще умреш с мен.

Но тя вече беше прескочила портата на двора; после прелетях направо през живия плат и се понесе към ливадите, а аз се сниших на врата ѝ и съжالياвах, че изобщо съм се родил. Чувствувах как земята се втурва под нас и дишах все по-бързо и по-бързо.

През цялото време се държах, вкопал нокти във врата ѝ и забил крака в хълбоците ѝ, и се гордеех, че съм се задържал толкова дълго, макар да бях сигурен, че накрая ще бъда победен. Клоните така силно ме шибяха през лицето и гърбът така ужасно ме болеше, че вече копнеех да се предам, да легна, където съм, и да умра. Но в този миг откъм хълма близо до къщата долетях силно и остро изсвирване и кобилата се закова като простреляна. А после се понесе обратно със скоростта на лястовица и точно толкова плавно и безшумно. Никога не бях и сънувал, че нещо може да се движи толкова изящно, свободно и грациозно, но и бързо като пролетна светкавица. Отново седнах изправен, но така се бях изтощил, че когато тя прелетях като птичка над портата, тупнах в сламата.

— Добре, момко — каза мистър Фагъс добродушно.

Всички се бяха събрали около мен, докато се изправях от земята малко разтреперан, мръсен и смирен, но без ни най-малко да съжалявам за преживяното. Джон Фрай така се смееше, че изпитвах желание да го зашлевя.

— Съвсем не беше лошо, момчето ми — каза мистър Фагъс, — виждам, че по някое време можем да те научим да яздиш. Не мислех, че ще се задържиш толкова дълго...

— Можех да се задържа и много повече, сър, ако хълбоците й не бяха толкова мокри — започнах аз. — Толкова беше хлъзгава...

— Прав си, момче — каза Том. — На много хора е изигравала този номер. Не ми се сърди, че ти се смях, Джек. Тя ми е като любима, а често пъти много повече. Щеше да ми се скъса сърцето, ако ти беше победил. Само аз мога да яздя моята Уини.

— Точно затова още повече трябва да се срамуваш, Том Фагъс — извика майка ми, която се беше появила изневиделица и говореше така, че всички се удивиха, тъй като никога не я бяха виждали толкова ядосана, — че си качил момчето ми, моето момче, на гърба й, като че ли неговият живот не струва по-скъпо от твоя! Единствен син на баща си, честен и тих човек, а не пиян разбойник като тебе. Някой трябва да ви хване и тебе, и лудия ти кон и да ви хвърли във вира; и трябва да знаеш, че това ще стане още сега, ако само един косъм е паднал от главата му. О, милото ми момче! Какво щях да правя без теб? Вдигни си другата ръка, Джони.

През цялото време, докато гълчеше братовчед си, мама ме опипваше и чистеше, а мистър Фагъс, който добре познаваше жените, се опитваше да изглежда ужасно засрамен.

— О, мамо, погледни му палтото — извика Ани. — И панталоните!

— Какво ме интересуват дрехите му, глупаво дете? На ти това и не се бъркай! — и мама й зашлеви такава плесница, че тя изхвърча право в ръцете на мистър Фагъс. Той я улови, целуна я и я прикри, а тя с благодарност го погледна с насълзените си кротки сини очи. Това накара мама още повече да му се ядоса, защото беше набила Ани.

— Как не те е срам, Том Фагъс, след всичко, което сме направили, за да спасим нищо неструващата ти глава, да се опитваш да убиеш сина ми! Твоят кон никога вече няма да стъпи в нашите конюшни. Големи благодарности и на теб, Джон Фрай, и на останалите

— страхливци до един; много се грижите за сина на господаря си, няма що. Вас ви е страх да яздите този кон, а оставяте едно момче да се качи на него!

Всички бяха учудени, че чуват мама така да говори, защото знаеха обикновено колко е спокойна. Мъжете взеха да мятат лопатите си на рамо. Искаха да са по-далеч от нея, а също и да си отидат в къщи, за да разкажат всичко на жените си. Уини също гледаше мама и не разбираше какво става. А после дойде при мен и сведе глава, като по този начин ми се извиняваше, в случай че се е държала прекалено високомерно към мен.

— Уини ще остане тук тази нощ — казах аз, защото през цялото това време Том Фагъс не беше промълвил нито дума, а тихомълком оседлаваше коня си. — Мамо, заявявам ти, че или Уини ще остане тук, или аз ще замина с нея. Днес за пръв път разбрах какво значи да яздиш истински кон.

— Млади човече — каза Том Фагъс, който все още се приготвяваше за тръгване, — ти разбираш от коне повече от всеки друг мъж в Ексмур. Майка ти може да се гордее с теб, но нямаше защо да се страхува. Знаех, че ще можеш да яздиш Уини в мига, в който те зърнах. И ти спечели. Но жените не се и опитват да ни разберат. Довиждане, Джон, гордея се с теб и се надявах, че ще прекараме приятно. Между другото, бях дошъл да ви разкажа много истории, от които косите ви щяха да настръхнат. Но въпреки че от вчера по това време не съм слагал залък в устата си, защото дадох храната си на една вдовица, по-скоро ще отида и ще умра от глад в блатата, отколкото да изям най-вкусната вечеря на света на място, където са ме забравили.

С тежка въздишка, която като че ли беше предназначена за баща ми, той се качи на гърба на Уини, а тя дойде да се сбогува с мен. После безмълвно повдигна шапка към мама, а на мен каза:

— Отвори, моля ти се, вратата, братовчеде Джон. Ти така изтощи, клетото животно, че не може да я прескочи, горкичката.

Но точно когато вече щеше да излезе от двора, мама изтича след него. Въпреки това той се престори, че не я вижда, макар че караше коня си съвсем бавно.

— Спри, братовчеде Том — каза тя, — само една дума, преди да си тръгнеш.

— Господи, кого виждам! — извика Том Фагъс с толкова променен глас и лице, та си помислих, че някой друг е влязъл в дрехите му. — Нима това е моята братовчедка Сара? Аз си мислех, че откакто загубих най-добрия си братовчед, Джон Рид, всички се срамуват от мен и се боят да ми предложат подслон. „Идвай тук — казваше често той, — Том, идвай тук, когато имаш неприятности, и жена ми добре ще се грижи за теб.“ „Да, скъпи Джон — отговарях му, — знам, че тя е обещала това на мама, но някои хора мислят лошо за мен и може би братовчедката Сара е като тях.“ О, какъв мъж, какъв мъж беше той! От деня, в който загубих братовчедата Рид, аз съм едно нищо — с тези думи той отново подкара коня си, но мама го спря.

— Ах, Том, това наистина беше голяма загуба. Откакто останах без него, и аз самата съм едно нищо.

И тя се разплака, въпреки че татко беше умрял много отдавна, и аз я гледах с глупаво учудване, тъй като преди много време бях престанал да плача.

— Добре те разбирам, братовчедке Сара — извика Том, веднага скочи от Уини и съчувствено загледа мама. — Аз самият в някои отношения съм лош човек, но знам цената на добрия и само ако ми наредиш... — и той размаха юмрук към Баджуъртската гора и Долината на Дун.

— Мълчи, Том, за бога, мълчи! — без да ме посочва, мама имаше предвид мен или поне аз така смятах, защото ѝ се искаше да изоставя всички мисли за отмъщение. „Господ най-добре знае“ — повтаряше често тя.

И да ви кажа правичката, аз наистина чаках, отчасти защото тя така ме учеше, отчасти поради кроткия ми нрав, а и в крайна сметка ми бяха внушили, че баща ми е убит, понеже набил разбойниците с тоягата си.

Том отново се обърна към кобилата си и каза:

— Лека нощ, братовчедке Сара, лека нощ, братовчедке Джек. Трябва да яздя много мили без троха хляб в стомаха си. В този край на Ексмур за мен няма храна и подслон. А нощта ще бъде тъмна. Но така ми се пада, щом исках да доставя удоволствие на момчето.

Мама обаче тръгна след него и го покани да остане за вечеря.

X ГЛАВА

ЧОВЕК СЪС ЗАСЛУЖЕНА ИЗВЕСТНОСТ

Том Фагъс вечеря с нас, обут в един от най-хубавите панталони на Джон Фрай, защото неговите се сушеха. След това Джон щеше да се пръсне от гордост, че може да разправя как един толкова прославен човек му е носил някога панталоните. По това време славата на мистър Фагъс, въпреки че все още не беше толкова голяма, колкото сега, бързо се разпространяваше по нашия край и беше стигнала дори до Бриджуотър^[1].

Том Фагъс беше от ония жизнени оптимисти, които винаги гледаха да са в добри отношения с хората. И така дълбоко им съчувствуваше, че ако някой току-що ограбен от него пътник му кажеше добра дума, винаги му връщаше кесията. Вярно е, че взимаше парите на хората насила и законът беше; против него. Но аз не можех да разбера, докато не станах по-голям и вече имах своя собственост, защо Том Фагъс, който толкова много работеше, наричаха разбойник, а кралят, който изобщо нищо не вършеше, беше първият владетел на страната, на когото всички трябваше да благодарим, че ни взима парите.

Онази вечер обаче не успях да науча нищо повече за заниманието на нашия братовчед, само дето мама ми изглеждаше уплашена и от време на време му прошепваше да не говори за това или онова, защото децата са тук; и всеки път той кимваше в съгласие и отпиваше още бира.

— А сега, Джек, ела да идем да видим Уини — каза ми той след вечеря. — Обикновено я храня, преди да го сторя аз, но сега беше много разгорещена след твоята буйна езда. Сигурно вече ме чака, а аз никога не я оставям да ме чака дълго.

Много се зарадвах, че ще изляза с него, а и Ани хитро се измъкна след нас.

След това Том Фагъс седна в ъгъла до огнището и дълго ни весели, като ни караше да играем най-различни игри. После ни разказа

купища истории. И много странно, но те нямаха нищо общо с него и като че ли се отнасяха почти за всеки друг, за когото някога бяхме чували; само не и за Том. Безспир се нижеха историите му, леко и живо, като пламъците през комина; защото говореше с гласовете на двайсет човека, като подражаваше на жестовете на всеки един и всеки миг си променяше физиономията. Беше такъв майстор на мимиката, че без следа от усмивка на лицето си накара дори и мама да скъса от смях новия си корсаж (купен за десет пенса). Колкото до нас, децата, ние се смеехме така, че се търкаляхме на пода, а Бети чак се захласна в кухнята.

Но въпреки че мистър Фагъс беше толкова умен, щедър и известен, не можех да разбера дали се гордеехме с него като наш роднина, или бяхме склонни да се срамуваме. Но като че ли всичко зависеше от хората, с които бяхме. С момчетата например ужасно се гордеех да говоря за него като за „братовчед ми Том“. Но пред богатите ни съседи, пред съдията или пред по-заможните търговци от Порлок, с една дума, пред хора, които се страхуваха да не загубят имуществото си, не обичахме да показваме роднинските си връзки със славния разбойник. А истината беше тази, че го съжалявах, макар да го обвинявах.

По професия Том бил ковач в град Нортмолтън в Девъншир, сурова местност в покрайнините на Ексмур. Можел да чете и пише, имал земя на стойност, сто лири, и двеста овце. И тъй като останал сирак (с всичко това, за което трябвало да се грижи), рано започнал да работи и се прочул с умението да подковава коне. Дори спечелил златен медал за работата си, но хората навсякъде са завистливи и неговите съперници никога не могли да му го простят. И така станало, че тъкмо търговията му се разраснала и любимата му била готова да се омъжи за него, когато някакъв богат благородник от околността го въвлякъл в съдебен процес, в резултат на което нещастният Том бил напълно разорен.

Стопанството му и всичката му стока били разпродадени. Взели му дори и ковачницата. Преди да заловят и него, той оседлал коня си и избягал в къщата на любимата си. Но когато пристигнал, баща ѝ му показал вратата, защото мълвата за разорението му била пристигнала преди него, а бащата на момичето бил заможен гражданин и член на градския съвет.

Всичко това било голям удар за Том и така тежко му се отразило, че той си казал (както би направил и много по-добър човек на негово място): „Хората са като глутница вълци. Ще се отнасям с тях така, както и те се отнесоха с мен.“

Известно време добре преживявал по пътищата и името му се прочуло навсякъде. Практикувал занаята си денем и нощем и неуморно работел с трите си коня, докато си изградил добра репутация. След това вече имал време да спира по хановете и да се забавлява (а той много обичаше компаниите), бил щедър с парите си и черпел приятелите си с най-хубавите неща, които ханът можел да предложи.

Сега обаче мистър Фагъс държеше само един кон, за да не му ги откраднат властите, и това беше младата кобила Уини. И като добавя, че досега не беше отнел нито един човешки живот, че никога не беше ограбил бедняк или обидил жена, че беше много щедър към църквата и голям патриот, че винаги беше веселяк и оптимист, мисля, че съм казал достатъчно, за да бъде справедлив и да покажа защо беше толкова популярен. Всички проклинаха разбойниците Дун, но всеки обичаше мистър Фагъс — стига да не го беше ограбил — и много бедни и болни мъже и жени му бяха благодарни за нечии чужди пари, а конярчетата по хановете го боготворяха.

Доста надълго разказах историята на Том Фагъс, за да бъде разбран правилно характера му и да не падне никаква сянка върху името му. Той беше мой братовчед и любим на моята... но засега ще оставя тази тъжна история.

Около три месеца по-късно, в ранна пролет, той отново дойде да ни види и ми донесе красива нова пушка. Мама обаче не му разреши да ми я даде, докато не ѝ се закле, че честно я е купил. И без съмнение точно това беше направил, доколкото е честно да купуваш с откраднати пари. После ме научи да яздя прекрасната Уини, която беше пораснала от последния път, но все още ме помнеше. И след като обърна голямо внимание на Ани, която много го обичаше — а той казваше, че и бил кръстник (което, разбира се, не беше вярно, тъй като беше само с десет години по-голям от нея) — яхна отново младата Уини, чийто косъм лъщеше като череша на светлината на свещта.

Сега виждам, че няма какво друго да ви разкажа за тези момчешки дни, защото животът си течеше спокойно, както става в

повечето случаи.

Сериозно заработих във фермата и се опитвах да помагам на мама, а когато се сецах за Лорна Дун, тя ми се струваше далечна като сън, който трудно си спомнях. Колкото до глупавата ми особа, всяка година ставах с четири инча по-висок и с два инча по-широк, докато никой в Ексмур не можеше да се мери с ръста ми. Съседите и в къщи ме взеха на подбив заради огромния ми ръст, докато започнах да се срамувам от него и вече се страхувах да се погледна в огледалото. Мама обаче много се гордееше с мен.

Но човекът, който най-много ме караше да се срамувам от големината си, беше нашата малка Лизи. Горкото момиче, — беше дребна и мършава, но много умна и рязка и човек не знаеше какво ще каже в следващия миг, а аз самият никак не харесвам такива жени.

Обаче Ани, другата ми сестра, сега беше красива девойка. Когато не ми се спеше, можех по цял час да я гледам как седи до огнището, и да си мисля за милия ни баща. Тя също имаше навик да седи и да ме гледа. Косата си правеше на кок, но част от нея падаше върху раменете и беше чудно да гледаш как светлината танцува по нея. Освен това не познавам друго лице, на което така ясно да се изписва всеки лъч на радост или сянка на печал.

Що се отнася до разбойниците Дун, живееха си много добре и никой не смееше да застане срещу тях, освен с думи, на които те не обръщаха внимание. От време на време се правеха оплаквания и пред по-високи, и пред по-ниски инстанции, а един-два пъти и пред самия крал. Но Негово величество го приемаше като чудесна шега, която му доставяше такова удоволствие, че им прощаваше.

Знам, че ако срещнех онзи, който беше убил баща ми, щях да го посиня от бой; но никога нямаше да стрелям по него, ако не нападнеше мен или някой друг от семейството ми.

А сега ще ви кажа за нещо странно, което се случи онази зима, зимата, когато навърших двайсет и една година — нещо много странно, което изплаши всички, а мен силно ме разтревожи. И тъй като никой не можа да го обясни, реши се, че е дяволска работа.

Зимата беше съвсем мека и почти не падна сняг. Нощите бяха много тъмни, като че ли на небето изобщо нямаше звезди, а по хълмовете по цял ден се влачеха мъгли. Мочурищата бяха пълни с

всякакъв вид птици, но поради гъстата мъгла беше много опасно човек да ходи на лов.

Въпреки всичко обаче аз изпитвах нужда да бъда навън, защото все още бях много млад и много глупав и се страхувах да се страхувам. А може би съществуваше и известна радост от тази несигурност на начинанието, която ме караше да настоявам да излизам. Мама много се боеше да не се изгубя и нареди всеки десет минути да звънят с големия овчи хлопатар, но когато в гъстата мъгла до мен долиташе звукът му, това ме ядосваше, защото ми напомняше за училищния звънец в „Блъндел“.

По-късно чухме, че никога по-голямо количество чуждоземно вино не е било стоварвано по нашите брегове, както през тази зима. Контрабандистите умело използвана мъглата и въртяха цъфтяща търговия.

Но не стоварването на чуждоземно вино по нашите брегове ни плашеше. Това, което ни караше да се събираме по-близо до огъня или да се завиваме нощем презглава, беше някакъв странен, загадъчен звук.

Щом залезеше слънцето, въздухът на долините се изпълваше със стенание. Където и да се намирахме по това време, звукът се чуваше ту сякаш от сърцето на земята, ту някъде отгоре и караше косите ни да настръхват. След като три пъти бях чул това нещо в самотната тъмнина на вечерната мъгла, нощем не исках да излизам дори до конюшните и заобичах още повече светлината на свещта и компанията на хората.

---

[1] Бриджуотър — голям град и важно търговско средище в Съмърсет. Б. пр. ↑

ХІ ГЛАВА

МИСТЪР РУБЪН ХЪКАБАК

Мистър Рубън Хъкабак, когото много хора в Далвъртън ще помнят дълго след като и аз съм си отишъл, беше вуйчо на майка ми, брат на нейната майка. Той държеше най-хубавия магазин в града и беше преуспяващ търговец. И тъй като ние бяхме останали единствените му роднини (освен внучката му Рут Хъкабак), мама смяташе, че е неин християнски дълг да бъде в добри отношения с него и да го покани да ни гостува. Ето защо тази зима старият джентълмен дойде да посрещне Нова година с нас. Не защото обичаше селския живот, а защото мама го беше накарала да обещае, че ще дойде, а старецът се гордееше, че никога не е нарушавал думата си. И така, когато коледната навалица се оттекла, той оседлал коня си и потеглил Към Оър, като оставил на внучката си Рут и на главния си магазинер много работа и малко храна.

Бяхме се разбрали да го чакаме рано следобед последния ден от декември. Разбойниците бяха лениви и обичаха да си поспиват, както повечето нечестни хора, така че най-безопасно беше да се пътува, преди да са станали. Ние обаче не знаехме, че бандитите са пирували предната нощ и че изобщо ги е домързяло да си лягат. И така се случи, че сутринта на последния ден от старата година те излезли да търсят приключения.

Бяхме отложили обяда си за един часа, от което никак не бях доволен, а в шест часа в новогодишната вечер щеше да има голяма вечеря. Освен това вечерта щеше да дойде и съседът ни Николас Сноу с трите си високи дъщери, все хубави момичета. Благодарение на глупостта на Джон Фрай цялата енория знаеше, че съм влюбен и в трите едновременно. Семейство Сноу беше поканено, от една страна, защото мистър Хъкабак, обичаше да вижда млади хубави момичета, а от друга, защото Николас Сноу беше единственият човек в нашата енория, който можеше да пуши с лула. Вуйчо Бън, както всички добре знаехме, беше голям пушач и можеше с часове да седи в топлия ъгъл

до огнището и да си пуши лулата, без да промълви нито дума, само че обичаше да има някой да пуши срещу него.

И така, този ден, след като се върнах и нагледах добитъка, надявах се, че ще го намеря в топлия ъгъл. Но никакъв вуйчо Бън със съсухрено лице не седеше там. Само Бети изтича да ме посрещне, стиснала в ръка капак от някакъв тиган.

— Не дойде — извика тя.

— Да не би да искаш да кажеш, че вуйчо Бън още не е пристигнал, Бети?

— Казвам ти, не дойде. Предполагам, че разбойниците са го спипали. Тази мисъл много я радваше, защото Бети мразеше вуйчо Бън.

Той никога не ѝ беше дал дори и пени, а освен това и не ѝ разрешавах да вечеря с него на една маса. Минах направо през кухнята, като все повече ми накупяваше.

— О, Джони, Джони — извика майка ми, изскачайки от гостната. — Толкова се радвам, че най-сетне се върна. Нещо се е случило, Джони.

Първо, мразех да ме наричат Джони. И второ, мразех майка ми да носи евтини украшения, защото смятах, че нямат място в нашата селска къща. А днес тя си беше сложила няколко гривни на ръката, защото вуйчо Бън и ги беше подарил.

— Е, майко, какво толкова се е случило? — попитах я сухо.

— Сигурна съм, че няма защо да се ядосваш, Джони, но какво би казал, ако онези хора там... — тя никога не споменаваше името Дун — са хванали нещастния ти вуйчо Рубън с коня му, официалното му палто и всичко останало?

— Много ще ми е жал за тях, мамо. Ще отвори магазин в долината им и тъй като е първокласен търговец, ще си тръгне чак след като измъкне всичките им пари.

— Това ли е всичко, което имаш да ми кажеш, Джон? При положение, че обядът ми е сложен, вечерята се приготвява, а ти изобщо не се притесняваш, а само си мислиш как по-бързо да се наядеш и да приключиш с тази работа!

— Добре де, мамо, извинявай. Но нека първо обядваме. Знаеш, че обещахме да не го чакаме след един часа, а сега само ни караш да прегладняваме. Колко жалко, че ще пропаднат хубавите гозби! След

това ще отида да го търся в мъглата като игла в купа сено. Това, разбира се, е в случай че не пожелаеш да тръгна гладен.

— О, не, Джон, никога не съм си мислила такова нещо.

И така, добре се наобядвахме, като през цялото време ни се искаше и вуйчо Бън да си беше хапнал, и се чудехме колко ли да му оставим. След това, тъй като все още не се беше зачул тропотът на коня му, взех пушката си и тръгнах да го търся.

Първо тръгнах по пътеката, която минаваше покрай хълма. После извървах цялото било над потока, спуснах се долу, прескочих Лин, изкачих се по отсрещния скат и стигнах до мочурищата. Мъглата плътно ме обвиваше, но все още имаше малко дневна светлина, тъй като беше едва три часа.

Там хванах пътеката и изминах по нея почти три мили. Нямах дори и куче със себе си, а мястото беше много усамотено. Но не ме беше страх, тъй като вече не бях ученик, а и пушката ми беше заредена. Освен това знаех, че мога да меря сили с които и да са двама души от нашия край.

С настъпването на вечерта меката бяла мъгла все по-плътно ме обвиваше, докато лека-полека започнах да се чудя къде се намирам или как съм се озовал там. Скоро стигнах до съвсем непознато място и събрах смелост да спра, за да помисля. Подпрях пушката си на един камък и си заблъсках главата какво да правя по-нататък. Колкото до намирането на вуйчо Бън, това си беше лично негова работа. Първо трябваше да намеря себе си и щях да съм много благодарен, ако успея отново да се върна в къщи за доброто на цялото ми семейство. И тогава чух далечен звук, като че ли галопираха много коне. В уплахата си грабнах пушката и си казах: „Господи, изпрати ми нещо, по което да гръмна.“ Но нищо не се появи. И тъкмо си помислих какъв съм глупак, когато точно под краката ми се разнесе страхотен тътен, същият тайнствен звук, който ни беше плашил толкова често тази зима, само че много по-силен. Стоях закован на място, косата ми се изправи, та чак шапката ми се повдигна, а сърцето ми силно се разтуптя. Избърсах челото си, като се молех всичко да свърши добре, и реших да тичам чак до къщи.

Тръгнах, но скоро се спрях, защото дочух слаб звук, като че кашляше овца. Ослушах се, въпреки че не ми се щеше да го чувам, тъй като бързах да се прибера у дома. И все пак обичах всички животни и

чувствувах, че трябва да отида да ѝ помогна. Постепенно звукът се засили — сухо свирене, от време на време разкъсвано от честа кашлица.

— Господи, имай милост над мен! — чух някъде от мъглата. — О, господи, смили се над душата ми! О, господи, накъде вървя!

Тези думи долетяха до мен от тъмнината, а после чух и дълго стенание. Тръгнах напред по посока на звука и скоро налетях върху главата на едно планинско пони. На гърба му, с крака към врата и глава към опашката, беше завързан човек. Ръцете му висяха от двете страни като стремена. Дивото пони беше силно подплашено и се опитваше да хвърли човека от гърба си.

Преди обаче да успее да се обърне, аз го хванах и здраво го задържах. То непрестанно правеше опити да ме ухапе, докато накрая трябваше да го ударя по носа.

— Добри и уважаеми господине — казах на човека, който лежеше върху гърба на понито, — не се бойте, нищо лошо няма да ви се случи.

— Помогни ми, добри приятелю, който и да си ти — промълви той, но не можеше да вдигне глава, за да ме погледне. — Бог те е изпратил, но не за да ме ограбиш, защото това вече го направиха.

— Какво! Вуйчо Бън! — извиках и от удивление чак изпуснах понито. — Нима това е мистър Рубън Хъкабак!

— Честен търговец... — изстена той, — от почтения град Далвъртън. За бога, освободи ме, добри човече, и когато се прибера в къщата си в Далвъртън, ще ти се отплатя. Но запомни, че това пони е точно толкова мое, колкото и конят, който ми откраднаха.

— Но, вуйчо Бън, не ме ли познаваш? Та аз съм твоят покорен племенник, Джон Рид.

Но без много да се разпростирам. Прерязах въжетата, с които беше завързан, и го изправих да приседне върху малкото конче. Той обаче беше твърде изнемощял, за да се задържи там. Затова го качих на собствения си гръб, хванах и понито за въжетата, които бях завързал за муцуната му, и се отправих към „Могилата на дъждосвирците“.

В мига, в който се увери, че е в сигурни ръце, вуйчо Бън веднага дълбоко заспа на гърба ми. Той захърка така силно, че за малко да повярвам, че страховитият звук, който чувахме в мъглата всяка вечер, идва чак от Далвъртън.

Щом го донесох, веднага го настанихме в топлия ъгъл до огнището. Бях щастлив да го махна от гърба си, защото туловището му, както и богатството му, беше доста масивно. Той отупа един-два пъти дългото си палто, после обиколи из кухнята, докато се убеди, че мястото му е познато, след което отново заспа в ъгъла, и спа, докато приготвим вечерята.

По едно време го чух да казва — не на мен, на себе си: „За тази работа той ще се ожени за Рут и ще получи малките ми спестявания, когато станат по-прилични. Но все още са толкова малки, наистина, толкова малки... и колко много отидоха днес в ръцете на тези разбойници.“

Майка ми така се засуети около него, че оставих нея и Ани да се грижат за него. И докато го тъпчеха с най-хубавото, което можеше да се намери из къщата, излязох навън да разгледам малкото пони. Между другото, оказа се, че си е струвало да го заловя, защото после ни вършеше много добра работа.

Интересен старец беше вуйчо Бън — държеше се много рязко и винаги беше доволен, ако успееше да направи противното на това, което хората очакват от него; и все те гледеше изпитателно, като че ли се страхуваше да не го измамиш. Простият ни начин на живот беше за него една загадка и струва ми се, че докато седя у нас, той се чувствуваше много самотен, защото нямаше с кого да се пазари.

Разбира се, бяха го ограбили само разбойниците Дун и никой друг. Обрали го, а след това решили да се подиграят с него. Взели му стария кротък кон и го качили на дивия, за малко разнообразие, както му казали. После два-три часа го гонили из мъглата и се забавлявали от стенанията му, а след това огладнели и си заминали, като го зарязали сам. При това никой не можеше да накара мистър Хъкабак да разбере защо е бил обран.

— Не съм заслужил такова нещо — непрекъснато повтаряше той — и не мога да го понеса. Живея вече шестдесет и пет години и никога досега не са ме обирали.

Вместо да си яде новогодишния пудинг с удоволствие, мистър Хъкабак толкова много се оплаква и мърмори, че мама му обеща още тази вечер да извика съседа Николас Сноу за съвет.

Вечерта съседът Сноу дойде като водеше след себе си и дъщерите си. И вуйчо Бън остана много доволен, и беше много

изискан с градските си обноски. Той не ги беше видял вечерта след грабежа, защото им бяхме съобщили да не идват. Момичетата не за пръв път бяха в изискана компания и скоро преодоляха страха от голямото му богатство. Играеха му най-различни номерца и го караха да се смее, нещо, което събуди силна завист у мама, тъй като нашата Ани беше винаги толкова свита.

Когато приключихме с вечерята, изпратихме момичетата в гостната и заключихме вратата. После придърпахме столовете си към кухненското огнище, за да чуем какво има да ни каже вуйчо Бън. Той остави мама да започне.

— Мистър Сноу — каза тя, — вие естествено сте разбрали как пострада моят близък роднина по време на мирното си пътуване от Далвъртън. В лоши времена живеем, както всички знаем. Аз самата толкова много...

— Отклоняваш се от темата, Сара — каза вуйчо Бън, виждайки сълзи в очите ѝ. Беше му дотегнало да слуша за смъртта на баща ми. — Аз, както мога да докажа, бях сбран в тази енория, за срам на Оър и за позор на цяла Англия. И тази енория трябва да отговаря за това, сър. Ще превърна в просяци всички от нея, ако те вече не са просяци, и ще продам старата ви църква, ако не ми се върнат откраднатите стоки.

Мама ме погледна, аз погледнах съседа Сноу и на всички ни дожаля за мистър Хъкабак. Ние си знаехме каква ни беше енорията, каквото и да приказваше, но той си мислеше, че се страхуваме от него.

Докато се чудех какво да му отговоря, той ме погледна и извика:

— Племеннико Джек, ти, господине, си дебелоглаво мамино синче и селяндур и когато умра, няма да ти оставя нищо освен ботушите си, за да ми ги лъскаш.

— Вуйчо — отговорих, — независимо от това, докато си наш гостенин, аз пак ще ти лъскам ботушите.

Между другото, този отговор, казан, без да се замисля, по-късно ми спечели две хиляди лири, както ще видите по-нататък.

— Колкото, за енорията — извика майка ми, — енорията сама може да се защити. Но нашият Джек не е такъв, сър, и аз никому няма да разреша да говори така за него. Да му оставел нещо, моля ви се! Кой иска нещо повече, освен да го оставите на мира, сър, както и той можеше да ви остави онази нощ в мочурището. И след това да говорите толкова лошо за мен и децата ми!

— Е, е, Сара, предполагам, че твоите деца са като на другите хора — каза вуйчо Бън.

Сега обаче се намеси съседът Сноу, който понякога проявяваше известен разум и беше решил, че е крайно време и той да каже няколко думи за енорията.

— Мистър Хъкабак — размаха лулата си срещу него той, — имайки предвид това, което благоволихте да кажете за нашата енория — за нашата енория, а не за някоя друга — позволявам си, сър, да ви заявя, че вие сте лъжец.

След това съседът Сноу скръсти ръце и ми кимна, а после и на мама, за да се подчертае фактът, че е изпълнил дълга си и не се интересува какви могат да бъдат последствията. От нас обаче не получи никаква благодарност, защото смятахме, че е неправилно наш вуйчо, и при това възрастен човек, да бъде наричан „лъжец“ до собственото ни огнище от един чужд човек. Ние смятахме, че да те нарекат „лъжец“, е едно от най-позорните неща, въпреки че вуйчо Бън, тъй като беше търговец, като че ли беше свикнал с това.

— Достатъчно — много любезно каза майка ми. — Няма нищо по-лесно от това да се говорят остри думи. Но нека сега чуем какво иска вуйчо Рубън от нас, за да премахнем позора от енорията и да компенсираме загубата на вещите му.

— Моите вещи изобщо не ме интересуват, жено — отговори мистър Хъкабак високомерно, — въпреки че бяха със голяма стойност. Те изобщо не ме интересуват. Това, което искам, е наказанието на тези разбойници.

— Тихо, човече, тихо! — извика съседът Николас. — Твърде близо сме до Баджуъртската гора, за да говориш така за рода Дун.

— О, страхливци такива! — каза вуйчо Бън, но все пак първо погледна към вратата. — Не виждам голяма възможност да получа компенсация от Ексмур! А вие, мистър Сноу, боже, та вие не можете да се сравнявате и с най-младия ми продавач. Всички сте страхливци! — извика отново той и се изправи. — Не се опитвайте да ми отговаряте. Нямам повече работа с вас.

Знаехме, че е безсмислено да му отговаряме. Когато обаче донесохме виното и доста от него беше изпито, вуйчо Рубън започна да мисли, че може би е бил доста суров към нас, а момичетата, които отново бяхме пуснали да дойдат, непрестанно пълнеха чашата на

стареца и с безгрижния си смях накараха всички ни да се почувствуваме по-добре.

Така че когато на края на вечерята момичетата бяха отишли да палят фенерите си, мистър Хъкабак се изправи и изгледа мама, а после и всички нас.

— Никой да не напуска това място, докато не съм ви казал това, което искам да ви кажа. Въпреки че вие, хората от Ексмур, се страхувате да се биете, достатъчно сте смели за други работи и най-вече сте най-добрите и най-милите хора, що се отнася до гостоприемството.

След тези думи той отново седна със сълзи в очите и поиска още вино. Като чуа това, всички момичета хукнаха да му донесат, но, разбира се, първа беше Ани.

XII ГЛАВА

ВУЙЧО БЪН СЕ РАЗОЧАРОВА

На следващия ден мистър Хъкабак доста загадъчно помоли мама да му даде някой, който да го придружи до една опасна част от света, където трябвало да отиде по работа. Скоро успях да я убедя да ми разреши да отида с него, но после бях силно разочарован, когато открих, че това опасно начинание е само едно посещение до барон де Уичхолс, нашия съдия, за да вземе изпълнителен лист срещу разбойниците Дун. Какъвто съм си глупав, а без съмнение такъв и ще си остана, не казах на вуйчо Рубън, че това пътуване е безсмислено и че той никога няма да получи изпълнителен лист срещу рода Дун от барон де Уичхолс.

И точно така и стана, защото баронът отказа да повярва на историята, а вуйчо Бън не можеше да докаже, че е бил обран именно от тях, а не от някой друг.

Същата вечер, преди да си легне, вуйчо Бън ми каза:

— Племеннико Джек, ти не се държа с мен така лошо, както останалите. И понеже не притежаваш дар слово, мисля, че мога да ти се доверя. А сега запомни думите ми — това не е краят. Имам още един коз в ръцете си: ще отида при самия крал или при човек, който е по-високо и от краля и който ме познава. Засега няма да ти казвам името му. Само знай, че ако някога се изправиш пред него, никога няма да го забравиш.

Между другото, както разбрах по-късно, това беше вярно, защото човекът, когото имаше предвид, беше съдията Джефрис^[1].

— И кога има вероятност да го видите, сър?

— Може би през пролетта, а може и чак през лятото, когато възнамерявам да отида до Лондон по работа. Той ще накара някои от вашите барони и земевладелци да треперят като лист. Задържах се в тази усамотена дупка много повече, отколкото възнамерявах, но въпреки това ще остана още един ден при известно условие.

— При какво условие, вуйчо Бън? Съжалявам, че ви е толкова скучно. Отново ще поканим съседа Сноу и...

— Модерните краварки? Благодаря. Прекалено шумни са за мен. Вашата Ани ми е достатъчна. Ани е добро дете и някой ден ще ми дойде на гости в Далвъртън. Моето условие, Джек, е следното: да ме заведеш утре сутринта, без да кажеш никому нито дума, на някое място, откъдето мога да видя Долината на Дун и да разбера откъде най-удобно може да се проникне там, когато му дойде времето. Можеш ли да направиш това за мен? Ще ти платя добре, момче.

Обещах му, че ще направя всичко, което е по силите ми, за да съм му полезен, но, разбира се, няма да взема никакви пари за това. Съответно на следващия ден успях да изпратя мъжете да работят в другия край на фермата, а ние с вуйчо Рубън, яхнал моята стара Пеги, веднага след закуска се отправихме на запад. Взех със себе си и една заредена пушка — в тия размирни времена човек винаги трябваше да проявява предвидливост. Вуйчо не ми разрешаваше да се отдалечавам и на три ярда от него, но въпреки това, докато преваляхме хълма, почти не си говорехме.

— Вуйчо Рубън, не се страхувай — казах накрая аз. — Познавам всяка педя земя тук, сър, и знам, че наоколо няма никаква опасност.

— Кой, аз ли се страхувам? Това е последното нещо, което ми идва наум. Колко красиво нещо е игликата!

А аз веднага си помислих за Лорна Дун, момиченцето, което бях видял преди шест или седем години. Дали и Лорна понякога си мислеше за мен? Не бях ли за нея само едно селянче, достойно единствено да ѝ лови риба?

Вуйчо прекъсна мислите ми, защото вече приближавахме Баджуъртската гора — най-мрачното и най-усамотеното място — и мълчанието никак не му се нравеше. Вървах близо до главата на Пеги, а и Пеги вървеше до мен. Докато стигнем обаче до най-високия хребет на хълма, по който понито не можеше да се изкачи, не видяхме нищо друго освен няколко птици. Затова завързахме Пеги на сигурно място, където можехме да я намерим, и се закатерихме по стръмната страна на хребета.

Доста ни окуражи фактът, че нямаше никаква пътека, защото в такъв случай разбойниците нямаха навик да минават оттам. Хребетът беше като странична стена, която закриляше Долината на Дун. Беше

толкова стръмно и гъсталакът бе така непроходим, че се налагаше да водим упорита борба за всеки изминат ярд. Накрая се принудих да оставя пушката си, защото с едната ръка се изтеглях нагоре, а с другата помагах на вуйчо Рубън. И така, най-после стигнахме на върха и от края на гората погледнахме към Долината на Дун. На около триста ярда под нас нямаше дървета — само стръмен, хлъзгав склон. И сега за пръв път осъзнах истинската стойност на тази твърдина. Защото, когато преди шест или седем години бях в Долината и се катерех по скалите, за да се измъкна оттам, бях все още дете и почти нищо не бях забелязал.

Хребетът, на който стояхме, завиваше в дясно и в ляво от нас. На около половин миля отпред имаше втори хребет, който извиваше и се срещаше с нашия, като в двата края оставаше по тесен проход. За единия знаех, че е входът към Долината и се нарича Портата на Дун, а другият беше отворът в скалата на срещуположния край на долината, където някога съвсем случайно бях успял да проникна.

Между двата хребета се намираше свежа зелена долина със съвършено овална форма. На дъното ѝ лъкатушеше река и стръмни черни скали я обграждаха като стени. Имаше вид на място, в което никога не прониква студ и никога не духа вятър. Дори и сега, щом се разнасяха облаците, тя се обливаше в слънце.

Вуйчо Рубън обаче първо погледна надолу към долината и подуши с нос, като че ли искаше да я помирише. После се загледа в отсрещния хребет и накрая се втренчи в мен.

— Виждаш ли какви глупаци са тия? — каза той най-после. — Не разбираш ли как тази прочута Долина на Дун може да се превземе за половин час? Три оръдия на оня баир там и три на върха на този и те попадат под кръстосан огън. Ех, момчето ми, не една война съм видял и сега да съм генерал, ако се бяха вслушвали в съветите ми...

Аз обаче не го слушах. Вниманието ми внезапно беше привлечено от нещо, което острите очи на нашия „генерал“ изобщо не забелязаха. Отдавна бях открил малкия отвор в скалата от другата страна на Долината, през който някога се бях измъкнал. От нашето място той изглеждаше не по-голям от заешка дупка. И така, докато го гледах, видях как една дребна фигурка дойде, постоя малко и влезе вътре. Нещо много светло, бяло и бързо, което изчезна, преди да усетя, че е било там.

И все пак сърцето се разтуптя в гърдите ми, цялата ми кръв се качи в главата и гордостта ми се бореше със срама. Защото, въпреки че бяха минали седем години и аз се бях превърнал от момче в мъж, а тя сигурно ме беше забравила, пък и аз почти я бях забравил, в този миг почувствувах, че стоя срещу съдбата (колкото и лоша да беше) в лицето на Лорна Дун.

---

[1] Джефрис, Сър Джордж (1648–1689) — съдия и политик по времето на Реставрацията. Известен със своята непочтеност като политик и нечовешка жестокост като съдия. Б. пр. ↑

ХІІІ ГЛАВА

ЛОРНА

На следващия ден вуйчо Бън си замина за дома в любимия си град Далвъртън, като ни даде доста мъгляви обещания за всичко, което щял да направи за мен. А аз преливах от енергия да върша нещо и нищо друго не би могло да ми предложи повече движение и приключения от едно самостоятелно посещение в Долината на Дун. Затова едва дочаках да пристигнат новите ми панталони, ушити от един добър шивач в Порлок, тъй като исках да съм в най-добрия си вид.

Докато всичко стане готово, Свети Валентин отново дойде и аз реших, че това е щастливо знамение. Избрах една седемфутова тояга и закрепих на нея вилицата за риба, за да изглеждам точно така, както бях изглеждал през онзи Свети Валентин преди седем години. После, без да кажа никому нито дума, излязох през задната врата, пресякох малката овощна градина и тръгнах надолу по Лин.

Минах направо през гъсталака и скоро стигнах до потока Баджуърти, близо до големия черен въртоп. С удивление установих колко плитък ми изглежда сега потокът, въпреки че вирът беше все така черен. Голямата скална пързалка пак беше трудна за изкачване, но водата, която някога беше до коленете ми, сега едвам стигаше глезените ми. След известни усилия стигнах върха, но преди да изляза на дневна светлина, спрях се да се поогледам.

Тази зима се беше случила много мека и на места зеленината вече беше докоснала земята и храстите. А Долината, която виждах през мрежата на клоните, беше доста зелена, защото беше защитена от ветровете и получаваше цялата слънчева топлина.

Докато се мъчех да обхвана всеки шум и всяка форма па природата, ветреецът донесе звук, по-сладък и от най-прекрасния птичи глас. Беше стара любовна песен, на чиито думи човек се чудеше да плаче или да се смее.

Жадно слушах плътния мек глас, но през цялото време се криех зад една скала, за да не би видът ми да уплаши милата ми певица и тя да избяга. Когато обаче надникнах иззад камъка, видях гледка, толкова прекрасна, че само един поглед ми беше достатъчен, за да ме накара да коленича и в най-студената вода.

По брега на потока, обсипан с иглика, тя идваше към мен. Не виждах лицето ѝ, така силно биеше сърцето ми. Успях да зърна само косите ѝ, които се спускаха изпод венеца от диви теменужки върху главата ѝ. Испитах ужас, когато гледах тази красота, и същевременно се чувствавах толкова недостоен и обикновен. Почти без да съзнавам какво върша, излязох иззад скалата и застанах пред нея, като не смеех да я погледна.

Тя замалко не побягна, тъй като не ме позна, а и навярно огромният ми ръст я изплаши, а аз паднах на тревата пред нея (точно както бях направил преди седем години) и казах само „Лорна Дун“.

Лорна веднага ме позна и трепетът ѝ премина в усмивка, все едно слънчев лъч проникна през листенцата на плачещата върба, и понеже беше много умна, тя, разбира се, усети, че няма защо да се страхува от мен.

— Спомняш ли си колко мила беше с мен и как ми спаси живота със своята съобразителност, а после си отиде, седнала върху рамото на онзи огромен мъж, като че ли никога не ме беше виждала, но все пак се обръщаше да ме поглеждаш през върбите?

— О, да, помня всичко, защото толкова рядко ми се случва да видя някой друг освен... — тя замълча, а после добави: — Но струва ми се, сър, че забравяш колко е опасно това място.

Докато говореше, тя през цялото време ме гледаше с огромните си кротки и блестящи очи — очи, които чувствавах, че винаги трябва да любя, и в същото време никога да не забравям, че не съм достоен за тях. Затова стоях, неспособен да ѝ отговоря, нито отново да я погледна, а само чаках пак да чуя звучния ѝ глас.

Тя обаче нямаше ни най-малка представа какво ставаше с мен, нито пък аз самият можех да го разбера.

— Струва ми се, мастър Рид, че би трябвало да знаеш какви опасности крие това място и какви са хората тук — каза Лорна, като гледаше настрани.

— Да, това ми е добре известно и през цялото време, когато не те гледам, изпитвам силен страх.

Беше твърде млада, за да ми отговори така, както биха ми отговорили много други момичета — имам предвид това, което днес наричаме „кокетиране“. Освен това сега тя наистина трепереше от страх да не би да попадна в нечии силни ръце. И да ви кажа откровенно, аз също започнах да се страхувам. Затова си помислих, че ще е по-добре да си тръгна и нищо повече да не ѝ казвам до следващото си идване.

— Мистрес^[1] Лорна, ще си тръгна, защото се боя, че причинявам само тревоги. Ако ме убият тук, ти ще скърбиш, а мама няма да го преживее. Опитай се да мислиш понякога за мен, а аз ще ти донеса пресни яйца, защото младите ни кокошки вече започнаха да снасят.

— Искрено ти благодаря, но не бива да идваш да ме виждаш. Можеш ги оставиш в малката ми беседка, където съм почти винаги... искам да кажа, където ходя да чета и да съм по-далеч от тях.

— Само ми покажи къде се намира. Ще идвам по три пъти на ден и...

— Не, мастър Рид, никога няма да ти я покажа... никога... защото е много опасно... само че, така се случи, че ти вече я знаеш.

А после се усмихна и аз нежно хванах бялата ѝ ръка, когато ми я подаде. Докато се прибирах към къщи същата тази вечер, изпитвах омраза към всеки мъж на този свят, който би се осмелил да си помисли, че може да я притежава.

Не съм способен да ви опиша как обичах моята Лорна. Аз самият не го знаех и не го разбирах с разума си, но, от друга страна, не можех да мисля за нищо друго. Разбирам, че това е глупаво. Всеки мъж би могъл да ми го каже и аз няма да се карам с него, стига да не отгатне тайната ми.

Цяла седмица след това посещение в Долината на Дун можех само да мечтая, да мечтая и да се скитам наоколо, и да се опитвам да върша всекидневната си работа, без да мисля за Лорна. Не забелязвах хората около себе си, загубих си апетита — когато бях на масата, само се преструвах, че ям и пия — и се изчервявах при всеки въпрос. И тъй като сега вече ме смятаха за господаря, силно ме доядяваше, когато ми се смееха. Но въпреки това всички го правеха, щом забелязваха колко съм станал разсеян. И все пак не им се сърдех много, защото най-

умното, което можем да направим, когато не разбираме някого, е да му се смеем. Аз, от своята страна, не им обръщах внимание, но дълбоко в сърцето си ги презирах и ги смятах за по-низши същества, защото не бяха виждали Лорна.

За всяко нещо обаче си има лек и през тези дни работата в стопанството ми доставяше голямо удоволствие. В началото на март настъпи внезапна промяна във времето. Растежът на младите кълнове беше спрял от сух и студен източен вятър. Ден след ден ограждах и копаех с лице срещу ледения вятър, усещах как силата ми нараства и се надявах, че някои ще се гордее с нея. Но всеки порив на вятъра, всяко дърво и всеки храст и най-вече всяко стръкче нежна иглика ми напомняха за Лорна.

Колкото и да беше студено времето обаче, колкото и силно да духаше вятърът, едно нещо (повече от всичко друго) ме тревожеше непрестанно. А то беше, че не можех да реша кога трябва отново да посетя Долината на Дун. Не ми се искаше да отида там, а после да се крия и да се чувствавам като престъпник. Освен това се боях, че ако отида много скоро и без покана, това може да се сметне за признак на лошо възпитание. На всичко отгоре ръцете и лицето ми бяха така загрубели от ледения вятър, че на Лорна можеха да ѝ се сторят грозни и вече да не иска да ги вижда. Но тъй като източният вятър продължаваше да духа и състоянието на лицето и ръцете ми ставаше все по-лошо, хрумна ми, че може би малките ръце на Лорна също се бяха напукали, ако изобщо излизаше навън, и може би ѝ се искаше да говори за тях и да ми ги покаже.

По този въпрос обаче с никого не можех да се посъветвам, поне не с нашите съседи, нито дори да спомена за вълненията си.

Лягах си рано с надеждата, че сънят ще ми помогне да забравя тревогите си. По цял ден работех на полето с мисълта, че тежкия труд на открито ще изтощи силите ми. И наистина тези мерки имаха известен успех и ми помогнаха по-лесно да преживея едва-две седмици.

Но когато времето се затопли, студът си отиде и духна топлият югозападен вятър, вече не беше по силите ми да се въздържа и да не мисля за Лорна. Нивята вече се зеленееха, по склоновете също се виждаха по-тъмни и по-светли петна, а брястовете напъпиха. Тогава издълбал в кората на един от тях — „Л. Д.“ Последствието от всичко

това беше, че понеже Лорна не идваше при мен освен в сънищата ми, и тъй като животът ми напълно се обезсмисляше без нея, аз реших да отида и да я намеря. Затова, без да чакам нито миг повече, облякох най-хубавия си костюм, като се надявах, че изглеждам добре, въпреки че бях принуден да се обличам сам в хамбара, защото очите на сестра ми Лизи бяха точно толкова остри, колкото езикът ѝ.

Този път изпитвах неудържимо желание да си взема пушката и почти бях решен да го направя, тъй като ми се струваше съвсем нечестно да стрелят по теб, а ти да нямаш възможност да отвърнеш. Когато обаче си спомних колко стръмна и хлъзгава е водната пързалка, побоях се, че няма да успея да запазя барута сух. Затова, когато тръгнах, бях въоръжен само с една хубава здрава тояга.

Водата беше придошла поради силния дъжд, паднал предната нощ, и трябваше доста сериозно да се потрудя, преди да стигна върха на пързалката, който водеше към Долината на Дун. Независимо от това обаче стигнах входа на Долината още преди мръкнало, като пътят ми беше по-скоро труден, отколкото опасен, и седнах да отморя гърба и краката си. Бях толкова щастлив, че отново съм на суха земя и че съм дошъл да намеря Лорна, че съм заспал. Може би това нямаше да се случи, ако, преди да тръгна от къщи, не бях изпил половин галон сайдер.

От време на време отварях очи, но после отново заспивах. Изведнъж сънят ми беше нарушен от някаква сянка, паднала върху мен; между мен и залязващото слънце стоеше Лорна Дун.

— Мастър Рид, да не си полудял? — каза тя и грабна ръката ми, за да ме изправи.

— Луд не съм, но съм почти заспал — отговорих ѝ, като се правех, че не я виждам, за да може по-дълго да държи ръката ми.

— По-бързо, по-бързо, ако ти е мил животът. Патрулът ще бъде тук всеки миг. Побързай, мастър Рид, и ела да те скрия.

— Няма да помръдна нито крачка, докато не започнеш да ми викаш „Джон“ — казах аз, въпреки че умирах от страх, както всеки може да си представи.

— Е, добре, Джон... мастър Джон Рид, побързай, ако на този свят има някой, който те обича.

— Има много такива — отвърнах просто за да я уведомя, — и ще те последвам, мистрес Лорна, но няма да бързам, ако само аз съм в

опасност.

Без повече приказки и с много свенливи погледи Лорна ме поведе през Долината към малката си беседка в канарите. Там видях издълбаните в камъка стъпала, които водеха към върха, и откъдето се бях измъкнал преди седем години. Поради огромния си ръст с голяма мъка се проврях през вратата на беседката ѝ. Все пак накрая успях да мина и се озовах в малката приятна стаичка. Тя беше почти кръгла, с ширина осемнайсет на двайсет фута, обрасла отвсякъде с мъх и папрат. Отгоре за таван служеше самото небе, изпъстрено с бели пролетни облачета. На пода растеше ниска мека трева, примесена с мъх и иглика, а тук-там покрай стените имаше големи камъни, които служеха за столове.

Докато разглеждах всичко това с учудване и лека тъга, Лорна ме погледна игриво (каквото беше навикът ѝ) и каза:

— Къде са пресните яйца, мастър Рид? Или може би кокошките са престанали да снасят?

Не ми хареса много начинът, по който го каза, леко диалектно, като че ли се присмиваше на говора ми.

— Донесъл съм няколко — отговорих, като че напук. — Щях да донеса два пъти повече, но се страхувах, че ще ги счупя по пътя, мистрес Лорна.

И поставих две дузини върху мъха, като ги изваждах едно по едно от джоба си. Лорна ме наблюдаваше с нарастващо удивление как ѝ вадох и ги редях едно до друго, и когато я помолих да ѝ преброи, тя най-неочаквано избухна в плач.

— Какво съм направил? — извиках, като едва се осмелявах да я погледна. — О, какво направих, че се обиди така?

— Нищо не си направил, мастър Рид. Плача, защото си много добър с мен, а аз не съм свикнала на доброта.

Страхувах се да не влоша нещата още повече и затова си замълчах. И както се оказа, точно това ѝ помогна да ми разкаже нещо повече. Но в никакъв случай любопитството във връзка с тайнствеността, която я обграждаше, не надвишаваше състраданието ми към нея. Забих поглед в земята, за да не излезе, че я наблюдавам, но виждах всяко нейно действие.

Лорна се отдалечи малко, като че не мислеше за мен и не се интересуваше от някой толкова безразличен за нея. После леко

въздъхна и се върна. Погледът и вече беше омекнал. В очите ѝ беше легнала сянката на тъгата и главата ѝ вече не беше така гордо изправена.

— Мастър Рид — каза тя с най-нежния глас, излизал някога от устните на момиче, — направила ли съм нещо, с което да те обидя?

Едва се сдържах да не я хвана и разцелувам. Само че изведнъж си помислих, че ще бъде голяма низост да се възползувам от нейната доверчивост и безпомощност. Тя като че ли знаеше какво се канех да направя и се двоумеше дали трябва да ми го позволи както на времето, когато бяхме деца. Какво ли не ми мина през главата, докато се заставях да отклоня погледа си от нея и дълбоко в сърцето си да реша; „Джон Рид, дръж се много възпитано с това самотно момиче.“

Така с доброто си държание още повече ѝ се харесах, защото Лорна все още не ме обичаше и не се беше сещала за това — поне аз мислех така. И въпреки че очите ѝ бяха толкова красиви, толкова добри и нежни, те притежаваха някаква огромна сила, която внушаваше, че нищо не може да стане без нейно желание. И сега, радостна, че така добре се бях държал, а понеже и по характер беше енергична, тя седна до мен и ми разказа всичко, което исках да знам, всяка дреболийка, която ѝ беше известна, с изключение на най-важното — мнението ѝ за Джон Рид.

Ще оставя Лорна сама да ви разкаже историята със сладкия си глас и ако се отегчите, търсете вината в себе си.

---

[1] Мистрес — остаряла форма за мисис или мис. Б. пр. ↑

XIV ГЛАВА

РАЗКАЗЪТ НА ЛОРНА

— Не мога да изразя ясно мислите си, така че всичко да разбереш. Не знам къде е началото нито къде трябва да е средата, нито дори как се чувствавам в този миг, как мисля или как трябва да мисля. Попитам ли тези около мен какво е добро и какво зло, понякога се сблъсквам със смях, а понякога — с гняв.

Има само двама души на света, които изобщо ме изслушват и понякога се опитват да ми помогнат; единият е дядо ми — сър Енсор Дун, а другият е чичо ми, човек с голяма мъдрост, когото всички наричат Съветника. Дядо е много стар и се държи много рязко (всъщност прави изключение само с мен). Струва ми се, че той знае какво е добро и какво зло, но като че ли не иска да мисли за това. Съветника, от друга страна, макар и пълнен с живот, не смята въпросите ми достойни за отговор или ми се присмива.

Сред жените няма нито една, с която да мога да разговарям, откакто почина леля Сабайна, която положи толкова много усилия, за да ме възпита. Година след година тя се опитваше да накара младите мъже да я слушат, да ги научи какво подобава на произхода им и да им внуши чувство за справедливост, но всичко беше напразно. Горката! Това беше любимата й дума, заради която я наричаха „Старата леля Справедливост“. Много често ми казваше, че съм единствената й утеха, а аз съм сигурна, че за мен тя беше единствената; и когато умря, ми беше по-тежко, отколкото ако бях загубила майка си.

Майка си и баща си изобщо не помня, въпреки че ми казват, че баща ми бил най-големият син на сър Енсор Дун, най-смелият и най-добрият. Ето защо ме наричат наследница на това място на насилието, а понякога на смях ми викат и тяхна кралица или принцеса.

Сигурно много хора щяха да бъдат щастливи, ако живееха тук, и може би и аз би трябвало да бъда. Имаме прекрасна долина, защитена от зимните студове и горещината на лятното слънце. Тревата е толкова свежа, потокът така игрив и искрящ и толкова разнообразни цветя

цъфтят едно след друго, че тук никой не би трябвало да бъде тъжен, стига да го оставеха само с тях.

Затова в ранните часове на деня, когато дъхът на утринта е навсякъде около мен, аз съм весела и безгрижна. Но щом падне вечер небето се покрие с тъга, тогава като нощ върху мен се спуска облак самота.

Това, което искам да знам, е нещо, което нито един от тях не може да ми каже. Коя съм аз и защо съм тук? Навсякъде около мен има кражби и насилие. Няма кой да ме води напред, няма кой да ме учи на добро; и въпреки, че съм толкова млада, над мен тегне някакво проклятие, което ще продължи вечно.

Тук Лорна не издържа и жално заплака, но понеже не бях уверен, че имам право или съм способен да я успокоя, само мълчах и се опитвах да си придам бодър вид. След малко обаче реших, че това е признак на лошо възпитание и станах да избърша сълзите й.

— Мастър Рид — отново започна тя, — срамувам се от тази слабост. Много рядко давам такъв израз на чувствата си, а сега, когато трябва да те забавлявам, поведението ми е още по-непростимо. Но ти имаш майка, която толкова много те обича, и сестри, и спокоен дом и затова не знаеш какво е да си самотен. Понякога толкова се разгневявам на някои неща, които не успяват да скрият от мен, че просто не мога да говоря, и може би ще ти се стори много странно, че тези иначе толкова безгрижни мъже полагат големи усилия, за да скрият нещо от едно съвсем младо момиче. Обичаха да се хвалят пред леля Сабайна за своите обири и жестокостите си само за да я ядосват, но никога не се хвалят пред мен.

Често се чудя каква странна прищявка на съдбата ме е направила наследница на това лишено от разум място, на това гнездо на разбойници. Много е малка вероятността изобщо да имам някаква власт и все пак синът на Съветника има искрено желание да се ожени за мен, като че ли това ще е най-голямата чест за него.

Тук ние с теб никога нямаше да сме така спокойни, че някой няма да дойде, ако не ги бях измолила да ми обещаат, че долният край на Долината и тази кухня в скалите ще се смятат за мои. Затова тук никой никога не идва с изключение на патрула или дядо, Съветника или Карвър^[1], неговия син.

По лицето ти, мастър Рид, виждам, че си чувал за Карвър. По сила и смелост той е пръв сред по-младите мъже, както се и очаква от сина на Съветника, но за разлика от баща си е много буен и избухлив. Сред ездачите няма нито един, когото да чакам да се върне здрав и читав... искам да кажа повече от останалите. А всъщност, като че ли не съществува и риск — всички толкова се страхуват от нас. Нито мога да обичам и уважавам някой от по-старите мъже (освен дядо, от когото и се страхувам, и го обичам). А сред младите жени на никоя не мога да се доверя, освен на едно девойче, което спасих от гладна смърт.

Тя е от Корнуол^[2] и се нарича Гуени Карфакт. Широка е почти колкото е и висока. Изглежда, баща ѝ е бил миньор в Корнуол и е дошъл да търси работа в Ексмур. За последен път го видяла как слязъл по една стълба, оставил ѝ малко хляб и сирене, и ѝ казал да чака завръщането му. Той обаче така и не се върнал, а тя обикаляла наоколо три или повече дни и накрая легнала да умира.

Същия този ден аз се прибрах от колибата на леля Сабайна в една пуста долина, където я занесоха малко преди смъртта ѝ. Бяха ми разрешили да я навестявам, защото дори и един Дун не се осмелява да пренебрегне желанията на умирация. И точно когато тъжно се връщах през гората, намерих това същество да лежи със скръстени на гърдите ръце. Опитах се да я повдигна, но беше твърде тежка за мен, затова напъхах малко храна в устата ѝ и тя скоро се почувствува по-добре.

Гуени ме взе за ангел и тръгна след мен, като очакваше всеки миг да разтворя криле и да отлетя. Заведох я в къщи и сега тя е единствената ми прислужничка.

Това момиче като че ли няма страх и от най-грубите мъже, а що се отнася до насилията и грабежите, които я заобикалят, казва, че не я интересуват и те най-добре си знаели работата. Така си е извоювала повече свобода от всеки друг в тази долина. Понякога се скита нощем на лунна светлина и търси баща си; и се прибира все още убедена, че той само чака подходящия момент, за да се върне при нея.

Често малко ми е трябвало, за да избягам с нея от това ужасно място и да рискувам всичко. И ако не беше дядо, отдавна да съм го направила, но не мога да понеса мисълта, че ще умре без утеха на нито една нежна ръка.

Чела съм, а дори ми се струва и че го разбирам, че на този свят има места, където хората живеят в мир и обичат съседите си. Те отиват

на работа сутрин и се надяват, че вечерта ще се приберат здрави и читави и ще намерят всичките си деца, и не ги е страх да легнат и да заспят дори и когато е тъмно.

За този щастлив живот съм чувала, но никога не съм го виждала. Всъщност, веднъж се появи възможност да се измъкна оттук но всичко завърши така ужасно, че дори не желая да го казвам.

След това тя замълча за миг, а после продължи:

— Бъди доволен и на това, което ти казвам сега, мастър Рид, не ме питай нищо повече, защото ще спиш по-добре, ако не го знаеш.

Обаче аз, Джон Рид, бях толкова млад и неопитен и така обичах да слушам любопитни истории, че се примолех на горката Лорна да продължи. И ето какво ми разказа тя.

— Една вечер миналото лято се случи нещо ужасно. Бях тук, в долния край на долината, и правех венец от цветя, за да доставя удоволствие на дядо, който обича да ме вижда весела на вечеря. Много горда от короната си, която не изплетох толкова лесно, аз веднага я сложих на главата си и тръгнах по една много рядко използване пътека. Между дърветата вече беше паднал сив сумрак и аз час по-скоро исках да стигна края па гората. И както бързах по тясната пътека, изведнъж на един завой някакъв мъж изскочи иззад едно дърво и ме спря. Опитах се да изпищя, но не можех.

Не го познавах, но по милото му държание разбрах, че не ми мисли злото, и след няколко минути бях готова да го изслушам. Каза ми, че се казвал Алън Брандър и че бил мой братовчед и настойник, макар да беше само с три години по-голям от мен. Умолявах го да не говори високо, за да не го чуят разбойниците. Сега вече не се боях от него, понеже видях, че е съвсем малко по-висок от мен, но се страхувах за безопасността му, защото нямаше да бъде за огромните им мечове нещо повече от един игленик.

Отговори ми, че идва отдалече само за да ме види, и знае сред какви хора се намира. Увери ме, че бил най-добрият бегач в Шотландия, а и добре умее да си служи с меч, затова не трябвало да се страхувам за него.

После накратко ми разказа какви роднини сме — баща му бил брат на майка ми, сега лорд, един от главните кралски съветници в двора на Чарлс II^[3]. Той смятал, че Алън трябвало да учи право, но самият Алън решил, че това занимание е много скучно, и тръгнал да

търси приключения. Каза, че според шотландските закони баща му ми бил настойник, но тъй като той бил глух, това право се прехвърляло върху сина му. Затова бил дошъл да предяви правата си и да ме отведе.

Но докато разговаряхме, беше приближила буря и неочаквано жълта светкавица проблясна на небето. Искях бързо да се прибера, защото черните облаци изведнъж ми бяха напомнили за дядо, сър Енсор Дун.

Казах на Алън, че няма да тръгна с него, че не мога да напусна дядо, без да ми разреши. Умолявах момчето да се махне от Долината оттам, откъдето беше дошло — през скалите, както ми каза. Той тъкмо си тръгваше, като обеща скоро пак да се върне, когато Карвър изскочи иззад едно дърво и го сграбчи в ръцете си. Завлече го някъде в тъмното и го уби. Тогава бях малка. Сега съм по-възрастна. Пораснах с десет години, въпреки че това се случи преди по-малко от година.

Тук Лорна така горчиво се разрида, че вече не беше в състояние да приказва. Не можех да и задавам повече въпроси, въпреки че изгарях от любопитство да разбера Дали е разказала за това на дядо си или на Съветника. Сега обаче тя изпитваше страх, увеличен и от собствения ѝ разказ, че не мога нищо друго да направя, освен покорно да я успокоявам от разстояние, за да може да разбере, че поне един човек се бои от нея. Тя обаче се страхуваше само за мен и се чудеше как да ме проводи в безопасност. А истина беше, че вече се стъмваше и аз не изпитвах голямо желание да остана в това, както по всичко личеше, място на беззаконие. Освен това, докато се опитвах да убедя Лорна, че няма смисъл да се страхува, част от нейния ужас се предаде и на мен.

След този разказ се прибрах в къщи в много лошо настроение. Вече знаех какво е положението ѝ в Долината и повече отвсякога се страхувах за безопасността ѝ. Освен това, след като беше братовчедка на лорд (макар и мъртъв), щеше ли изобщо да иска да има нещо общо с мен, един фермерски син? Много ме беше яд, че не ѝ бях открил сърцето си, преди да започне разказа си. Не бях чак толкова глупав, да си мисля, че ще ме заобича веднага, ако това изобщо щеше да стане, нещо, за което почти не смеех и да се надявам. А да си кажа право, изпитвах и силни страхове заради голямата ѝ красота, защото можеше някой момък от по-благородно потекло и с по-добри обноски да успее да се промъкне в сърцето ѝ преди мен, нещастника.

И докато мислех за всички тези неща, без сам да се усетя, стисках юмруци в джобовете, за да съм в готовност.

Най-лошото от цялата работа обаче беше, че когато видях Лорна да плаче, аз толкова я съжалих, че ѝ обещах да не ѝ причинявам повече безпокойство, което на практика означаваше, че не трябва да се показвам в Долината на Дун поне още месец. Но все пак и аз бях успял да внеса една точка в този договор, а именно, в случай че нещо стане, тя трябваше да метне някаква тъмна дреха върху големия бял камък близо до входа на беседката, който, въпреки че не се виждаше от самата долина, добре се забелязваше от височината, където веднъж бяхме стояли с вуйчо Рубън.

Междувременно работа в стопанството имаше колкото щещ. След като през целия март и част от април непрекъснато духа суховеят, две седмици валя топъл дъжд. Оттогава видях много пролети, които една с една не си приличат, но по-красива от онази не е имало. Или може би любовта ми правеше света наоколо толкова красив?

Вярвам, не е необходимо да ви казвам, че никога не ми се е струвало, че месецът минава толкова бавно, както тогава. Плевене, сеитба, работа по добитъка, тревогите на мама или грижите за сестра ми — нищо не беше в състояние да ме спре да се изкача на хълма веднъж дневно, за да видя дали няма знак от Лорна.

---

[1] Карвър — думата означава човек, който нарязва месото на масата. Употребена като прякор, предполага голяма жестокост. Б. пр. ↑

[2] Корнуол — област в най-югозападната част на Англия, известна със своите многобройни мини. Б. пр. ↑

[3] Крал Чарлс II (1630–1685), син на езекутирания по време на Английската буржоазна революция Чарлс I. Заема престола през 1660 година, след падането на републиканското правителство. Б. пр. ↑

XV ГЛАВА

КРАЛСКА ПОКАНА

Тревогата на мама за моето здраве десеторно се увеличаваше, когато виждаше, че се храня добре само веднъж дневно, докато преди го правех три пъти. Това я доведе до отчаяние и тя дори заговори, че трябва да повикаме лекар от Порлок. Ани използваше цялото си време, за да ми готви, а Лизи дори ми пееше, за да ме развеселява. Само Бети се мусеше както винаги и ги съветваше да ме оставят да погладувам малко.

Един следобед, когато вече нямаше работа, след като бях нагледал конете и тъкмо си казвах, че след пет дни месецът свършва и ще мога да отида при Лорна, към нашата врата се приближи конник. Още щом разбрах, че не е Том Фагъс, отказах се да ходя да го посрещам и реших, че трябва да е някой пътник, отбил се да пита за пътя.

Но вместо това той спря пред нашата врата и се развика, като че ли беше кой знае кой си, и през цялото време размахваше нещо бяло във въздуха. Затова пресякох двора и отидох да разбера каква беше работата.

— Аз съм кралски пратеник! Хей, ти, големият, в името на краля, ела насам!

Въпреки че това не ми хареса особено, бавно се запътих към него, защото не се е родил човекът, който ще ме накара да се забързам.

— Това ли е фермата „Могилата на дъждосвирците“? — попита той. — Господ само ми е свидетел колко съм уморен. Последните двайсет мили непрекъснато ми повтарят, че е само на половин миля по-нататък. Ако и ти ми кажеш същото, мисля, че бих те цапардосал, стига да не беше три пъти по-голям от мене.

— Сър — отговорих му аз, — това няма да ви се наложи. Тук е „Могилата на дъждосвирците“ и вие сте добре дошъл в нашата ферма. За вечеря има овчи бърбечета и прясна, току-що наточена бира.

— Овчите бърбечета са хубаво нещо, необикновено хубаво. А през последните десет дни нито веднъж не съм се хранил като хората. По странноприемниците, щом чуят „в името на краля!“, ми дават всичко най-лошо, което имат. През целия път от Лондон дотук пред мен яздеше някакъв си Том Фагъс, който изяждаше най-хубавите неща и на когото всички се кланяха. Досега да ме е обрал сто пъти, ако си заслужавах труда.

През цялото това време той прекосяваше с коня си двора, като измъкваше уморените си крака от стремената. Беше среден на ръст около четиридесетгодишен мъж със сурово лице. Носеше тъмнокафяв костюм за езда и макар че целият беше оплискан с кал, стоеше му много добре, не като произведенията на нашите местни шивачи. И наметалото му беше от червена кожа. Тъй като не го зачетох особено, той, изглежда, ме презираше, че съм необразован селяндур.

— Ани, свали шунката — извиках, защото сестра ми беше чула звука от копитата на коня и излезе навън — и отрежи няколко парчета от еленското. Джентълмен ни е дошъл на вечеря, Ани.

— Ти си момче на място. Сигурен съм, че не греша — каза новият ми приятел. — Всичко това ще бъде в твоя полза, когато правя доклада си. Искам да кажа, ако вечерята наистина е толкова хубава, колкото изглежда на думи. Ха, та тази храна е достойна за самия Том Фагъс. Но младата дама няма да забрави... сигурен ли си, че няма да забрави?

— Трябва да сте сигурен, сър, че тя няма да забрави нищо, което ще накара всеки гостенин да се чувствава по-приятно.

— Е, добре тогава. Оставям коня си в твои ръце и влизам вътре. Но, боже! Замалко щях да забравя за какво съм дошъл. Въпреки че целият съм натъртен и гладен, не трябва да почивам и да слагам зальк хляб в устата си, преди да видя и докосна Джон Рид.

— Успокойте се, добри господине — отговорих му аз. — Вие видяхте и докоснахме Джон Рид. Това съм аз.

— Джон Рид, от името на краля, Чарлс II, приеме тези подаръци! — каза кралският пратеник.

Той ме докосна с бялото нещо, което държеше и чак тогава видях, че това беше пергаментов свитък, вързан с шнур и запечатан във всеки ъгъл с восък. Пратеникът ми нареди да счупя печатите, което и направих, и вътре видях името си, изписано с големи букви. Моля се

на бога дано сега, когато съм възрастен, друга подобна изненада да не ме спохожда.

— Чети, сине, чети, огромни глупчо, ако изобщо знаеш да четеш — каза кралският служител, за да ме окуражи. — Нищо страшно няма да ти се случи, момче, а вечерята ми изстива. Какво си ме зяпнал, глупако? Толкова си голям, че можеш да ме изядеш. Чети, чети, чети!

— Извинявайте, сър, но как ви е името? — попитах, въпреки че изобщо не знам защо го направих.

— Казвам се Джереми Стикълс, момко, и съм само един обикновен кралски съдебен служител, който в този миг умира от глад и не може да се навечеря, докато ти не прочетеш това нещо.

След като ме принудиха по този начин, най-сетне зачетох. С две думи, призовавах „нашия верен поданик Джон Рид да изостави цялата си работа и да се яви лично пред мировите съдии в Уестминстър, за да даде показания във връзка с някои събития, застрашаващи спокойствието на нашия господар, краля.“ Подписът не успях да разчета. Разбрах само, че започва с „Дж“.

Докато разчитах доколкото можех призовката, пратеникът ме наблюдаваше и изглеждаше много доволен от удивлението ми, защото го беше очаквал. Накрая, тъй като не знаех какво друго да сторя, разгледах свитъка и от обратната му страна. Междувременно главата ми съвсем се замая и загубих всякаква способност да разсъждавам разумно. Единствената мисъл, която ми минаваше, беше, че сигурно ме призоваваха, защото съм посещавал Лорна. Служителят обаче ме съжали, а и вечерята му можеше да изстине.

— Не се страхувай, синко, няма да те убием. Само трябва да кажеш цялата истина, и всичко ще бъде... но не, ще ти обясня подробно и как да се измъкнеш невредим, ако ми хареса вечерята.

— Правим всичко, което е по силите ни, сър, за да останат гостите ни доволни.

Но когато мама видя свитъка, припадна в любимата си цветна леха, която тъкмо плевеше. А щом се свести, занарежда, че кралят бил чул за сина ѝ, колко е разумен, тих и работлив, че е най-силният мъж в Англия, и затова искал да ѝ отнеме нейния Джони.

Мистър Джереми Стикълс обаче ѝ обясни всичко и каза, че кралят щял да бъде много нещастен на своя трон, докато не видел Джон Рид. Накрая мама започна да се усмихва през сълзи и заяви:

„Негово величество ще разполага с моя Джони, но само за две седмици.“

И въпреки че тя вече имаше голямо желание да ме пусне в Лондон, тъй като тайничко се надяваше да се върна удостоен с високи титли и увенчан със слава, аз самият изпаднах в дълбоко отчаяние. Какво щеше да си помисли Лорна за мен? Дългият месец, през който само чаках и наблюдавах, почти беше изтекъл; след няколко дни тя вече щеше да ме очаква, а аз нямаше да мога да удържа думата си. Каква обида щеше да бъде това за нея! След като си помислих всичко това, но не открих никакъв изход, не можах да мигна цяла нощ, въпреки че Джереми Стикълс хъркаше и за двама ни. Чувствувах, че ми е отредено някакво важно място, че ще ми се доверят и че непременно трябва да изпълня дълга си. Никой не можеше да знае какво има да ми каже кралят за рода Дун — а предчувствувах, че те бяха в дъното на това странно повикване — или какво можеше да си помисли Негово величество, ако не изпълнех заръката му. Всичко това легна като тежко бреме на плещите ми. Накрая реших, че дори Лорна не бива да знае причината за моето заминаване, а само, че се налага да замина много далеч от дома. Но как щях да ѝ кажа дори и толкова малко, без да издам истинската причина?

И както си блъсках главата над този въпрос, съм заспал доста след времето, когато трябваше да съм станал. Затова, като не се появих на закуска, мама много се разтревожила, но мистър Стикълс я уверил, че кралските призовки често имали такъв ефект и че това било добър признак.

— И така, мастър Стикълс, кога трябва да потеглим? — попитах го аз същия следобед, когато бяхме излезли на двора. — Конят ви се нуждае от хубава почивка, сър, и едва ли ще може да тръгне още днес. Вчера моят кон Смайълър също се преумори, а нито един от останалите не може да ме носи.

— След още няколко години, Джек — отговори кралският пратеник, като ме оглеждаше с огромно задоволство, — ще бъде жестоко да яздиш на гърба на който и да било кон.

Междувременно мистър Стикълс съвсем се беше сближил с нас. На мен викаше „Джек“, на Елайза — „Лизи“, но което най не ми харесваше, нашата хубава Ани наричаше „Нанси“.

— Ще стане така, както бог е отредил, сър — отвърнах аз доста рязко, — и конят, който ще страда под мен, няма да е ваш. Но аз искам да знам кога трябва да тръгнем на този дълъг път до град Лондон. Доколкото разбирам, работата е бърза.

— Разбира се, че е бърза, синко. Но майка ти има нужда от време, за да те приготви за пътуване. Заколете довчера един хубав тлъст пуяк, който ще изядем утре на обяд, и още малко от онази еленска мръвка за вечеря. Тогава вече в петък сутринта можем да излезем на пътя и да изпълним заръката на Негово величество.

— Но чуйте, добри ми господине — започнах боязливо аз, — ако работата на Негово величество може да се отложи до петък, не може ли да се отложи и до понеделник? Имаме няколко малки прасенца — в петък ще станат на шест седмици. Твърде много са и едно от тях се нуждае от печене. Не смятате ли, че е жалко да оставим жените да го изядат?

— Джек, синко мой — отговори мистър Стикълс, — никога досега не съм бил в такъв гостоприемен дом и смятам, че ще бъде голяма неблагодарност, ако бързам да си тръгна. А и като си помисля, петък не е ден, в който добрият християнин обича да потегля на път. Утре около пладне ще избира прасенцето и в петък ще го хапнем за обяд. След това ще се приготвим и в събота рано сутринта ще потеглим.

Това все пак беше малко по-добре, отколкото ако бяхме тръгнали веднага, тъй като неделя беше първият ден, в който щях да мога с чест да посетя Долината на Дун. Но въпреки че опитах всички възможни доводи, мистър Стикълс не смееше да отлага заминаването за след събота. Тъй че единствената ми възможност да видя Лорна, преди да тръгна, беше да се опитам да я зърна от върха на скалата.

Това обаче напразно се опитвах да направя, докато очите ми се умориха от напъгане. Лежах скрит зад едно дърво и чаках толкова тихо, че зайците и катеричките си играеха около мен. Но белият камък си остана бял и нито един венец от цветя, украсил моминска глава, не раздвижи самотния покой на долината.

XVI ГЛАВА В ЛОНДОН

В това време едно пътуване до Лондон ни се струваше опасно и тъмно приключение. За някой благородник с много слуги рискът не беше толкова голям, освен ако разбойниците предварително не бяха уведомени за минаването му. За бедния човек обаче опасността не идваше толкова от тези джентълмени, кръстосващи друмищата, колкото от по-дребните собственици на странноприемници, разхайтените недисциплинирани войници и други неочаквано възникнали опасности по пътя.

Но най-трудно ми беше да замина от „Могилата на дъждосвирците“, без да кажа дори „довиждане“ на Лорна. А и не само на мен ми беше тежко. Когато дойде часът за раздялата, мама и Ани едва не загубиха сваяст. Но аз им се усмихвах весело (доколкото успях) и им казах, че следващата седмица ще се върна като един от най-известните капитани на Негово величество, което не бива да ги плаши. Това поне ги накара да се усмихнат, така че им изпратих още една въздушна целувка и безстрашно потеглих.

Джерери правеше всичко възможно да поддържа духа ми с шеги и историйки и скоро закопнях да видя всичките тези неща, които ми описваше. Чистият въздух, хубавото време и мисълта, че отивам в Лондон, всичко това така ми подействува, че скоро се усетих как непрекъснато се смее на необикновените неща, които мистър Джерери ми разказваше, и на необикновения му начин на говорене. И така, станахме добри приятели, тъй, като той беше много доволен от смеха ми.

До този миг смятах, че не е нито удобно, нито правилно да говоря за външния си вид. Сега обаче не мога да не спомена, че сигурно съм бил много приятна гледка с дрехите, с които бях облечен. А между другото по-хубавите ми дрехи бяха събрани в торбата зад седлото. Дори ми се искаше Лорна да е тук и скрита зад някой храст, да ме види така, както си яздех, и да се зачуди колко ли струват

дрехите ми. Още Щом мама чу, че ще ходя в Лондон, събра в къщи най-добрите шивачи от този край на Ексмур, които за три дни направиха най-хубавото на което бяха способни. Всички се възхищаваха на резултата с изключение на Джереми, който виреше нос и се правеше на глух. По обед пристигнахме в Порлок и хапнахме в стария ми приятел мистър Пук, който вече беше започнал да забогатява. Независимо че си носехме много храна, нямаше да започваме да ядем от нея, докато не отпаднеше и последната възможност да ни нахрани някой приятел. И през целия първи ден изобщо не се наложи да прибегнем до собствените си запаси, защото още преди да тръгнем от къщи, беше уредено да спрем да пренощуваме в Данстър в къщата на заможен кожар, мамин братовчед, който ни прие много радушно и се задължи да върне стария Смайълър след едnodневна почивка в конюшната му в „Могилата на дъждосвирците“.

Пътуването беше дълго и отегчително, въпреки че, след като минахме Бристол, пътищата станаха сравнително добри. И тъй като бяхме само двама, никога нямаше да завършим начинанието си, без поне веднъж да се сбием или да се спасим с бягство, ако не давах да се разбере, че съм братовчед на Том Фагъс. По този начин не остана къща по пътя, където да не се гордееха, че са ни посрещали, въпреки че моят спътник носеше червената кралска значка.

Като разбра това, приятелят ми Джереми я свали и каза: „Ще скрия това нещо, синко Джек. Твоята роднинска връзка с мистър Фагъс ни е много по-полезна от моята червена значка. Човекът, заради когото щях да умра от глад на идване добре ще ме охранява на връщане.“

Беше тъмна нощ, когато наближихме Лондон, доста по-късно от предвижданията ни, и кралският служител реши, че ще е по-разумно да не продължаваме повече, тъй като нощем пътят през полето беше много несигурен. Аз от своя страна не възразих, понеже предпочитам да видя Лондон по светло. Макар в крайна сметка да се окаже, че не си струва човек да го гледа, понеже беше много грозен и мръсен, за разлика от Ексмур. Някои магазини бяха много хубави, а надписите над тях — още по-хубави, така че можех неуморно до стоя и да ги гледам. Само че още неуспял да ги разчета, минавачите вече ме избутваха, а някои дори вадеха шпагите си. На друго място пък

изскачаха собствениците, сграбчваха ме и започваха да крещат: „Купи, купи, купи! Какво желаш, какво желаш? Купи, купи, купи!“

Единствените неща, които ми харесваха, бяха реката Темза, Парламентът и църквата в Уестминстър, където човек може да види много хубави неща и да си мисли за още по-хубави. Но намразих шумните улици и тълпите от хора, карети и лакеи, които тичаха и разблъскваха всички настрани. Много пъти жадувах отново да съм сред овцете, защото се боях, че ще изгубя самообладание и ще избухна.

По това време, лятото на 1683 година, когато вече бяха изминали девет години и половина от смъртта на баща ми и началото на моя разказ, имаше остър спор между краля и Градския съвет^[1]. Кралят или може би хората от неговата партия, желаейки единствено да имат повече пари, които да пилят, заявили, че те ще определят членовете на Съвета, а гражданите твърдели, че според „Хартата“ това било тяхно право. Сега въпросът се обсъждаше в кралския съд.

Това като че ли заангажираше цялото внимание на съдиите и мойт случай (който изглеждаше толкова спешен) се отлагаше от ден на ден. Междувременно, докато чаках, почти без да имам представа какво се иска от мен, настъпи решителен момент в отношенията между краля и всички граждани, които се осмеляваха да имат собствено мнение. Някъде към средата на юни съдиите обявиха своето решение: Градският съвет трябва да предаде своята харта на краля. Веднага след това се чу, че двама политици, Лорд Уилиам Ръсел и мистър Алджернън Съдии, били арестувани и хвърлени в Тауър^[2], тъй като били участвували в заговор срещу краля. Това предизвика силни вълнения, понеже тези двама мъже се ползуваха с любовта и уважението на обикновените хора.

А аз вече втори месец живеях в къщата на един кожухар на собствени разноски. Не живеях зле — имах хубав дюшек и храна в изобилие, само че маслото не беше прясно, а млякото беше като вода. Тези нещастия обаче бяха нищо в сравнение с огромната сметка, която ми се изпращаше всяка събота следобед.

Накрая, след като парите ми почти бяха привършили и не виждах никакъв друг изход, реших да не слушам повече чиновниците, а насила да се добера до съдиите и да настоявам да ме изслушат или да ми разрешат да си вървя в къщи. Още първия ден, когато пристигнах в

Лондон, бях подписал документ в присъствието на нотариус, с който се задължавах да съм в готовност да дам показания по всяко време, когато ме повикат.

В деня, в който един от политиците, Лорд Ръсел, беше обезглавен в полето близо до „Линкълнс Ин“^[3], където се бяха събрали много хора, за да бъдат свидетели на това кръвожодно престъпление, аз отново потеглих към Уестминстър. В преддверието нямаше никой. Последователно чуках на три врати, където по-рано бях виждал да влизат и излизат хора и чиновници, но на почукванията ми никой не отговори. Най-последно някакъв старец ми каза, че всички адвокати били отишли на полето близо до „Линкълнс Ин“.

След няколко дни обаче ми провървя повече, тъй като съдът беше пълен с хора и навсякъде кипеше усилена работа. Бях чакал около два часа, когато излезе един служител и поиска да разбере кой съм. Обясних му колкото се можеше по-накратко, че имам работа със съдията на Негово величество. Като чу това, той ме въведе вътре и ме предаде на по-низш служител, който ме заведе при по-висш, докато накрая стигнах до най-главния.

Когато този господин изслуша всичко по моя въпрос, ужасно се намръщи, като че ли го бях обидил с нещо.

— Джон Рид — попита ме той сурово — трябва ли да разбирам, че желаеш да се срещнеш с Председателя на върховния съд?

— Разбира се, сър, през последните два месеца, че и повече, това беше единственото ми желание.

— При това положение, Джон, ще се видиш с него. Но трябва да запомниш едно нещо: нито дума за твоето забавяне, защото можеш да си навлечеш някоя беля.

— Но как е възможно, сър? Това, че ме задържаха толкова дълго, не беше по мое желание.

Той обаче се обърна и ме поведе през един малък коридор към врата със спуснатата завеса.

— И слушай, ако моят господар те подложи на кръстосан разпит — прошепна чиновникът в ухото ми, — веднага му отговори истината. И запомни — той не обича да му се противоречи. Не обръщай никакво внимание на другите двама, които седят вътре, но слушай всяка дума на този в средата и никога не го карай да повтаря.

Благодарих му за добрите съвети, а той дръпна завесата, бутна ме вътре и ме остави.

---

[1] Спорът възниква, тъй като Чарлс II премахва правата на гражданите от Лондон да избират членовете на Градския съвет от собствените си редове — привилегия, която те са имали още от Средните векове. Б. пр. ↑

[2] Тауър — масивна каменна крепост на северния бряг на Темза. От XI до XIX век се използва като затвор за важни държавни престъпници. Б. пр. ↑

[3] Линкълнс Ин — една от най-старите съдебни корпорации в Лондон. През 17 век сградата се е намирала в северозападните покрайнини на града. Б. пр. ↑

XVII ГЛАВА

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА ВЪРХОВНИЯ СЪД

Стаята не беше много голяма, но с доста висок таван. В отсрещния край имаше няколко кресла, тапицирани с кадифе. На тях седяха само трима души — един в средата и двама от страни. И тримата бяха облечени с чудесни кожени дрехи и носеха големи сиви перуки. Пред всеки един от тях имаше дъбово бюро, отрупано с хартия и перодръжки. Но вместо да пишат, те като че ли се смееха и разговаряха, или по-скоро този в средата май разказваше някаква хубава история, която караше другите да се смеят. Поради огромните им перуки ми беше трудно да определя възрастта им, но като че ли този, който говореше, беше най-младият, въпреки че беше най-главният.

Още преди да съм успял добре да се огледам, самият Председател на върховния съд ме забеляза и извика:

— Е, селянино, кой си ти?

— С благоволение на ваша милост — високо отговорих аз — аз съм Джон Рид от енорията Оър в графство Съмърсет, доведен в Лондон преди около два месеца от специален пратеник, чието име е Джереми Стикълс. После ми беше наредено да съм винаги подръка и готов, за да може, когато ме повикат, да дам показания по неизвестен за мен въпрос, но засягащ спокойствието на краля, нашия господар. До сега три пъти го виждах из улиците, но нищо не каза за спокойствието си. Освен това всеки ден освен в неделя се разхождах нагоре-надолу из голямата зала на Парламента, но пак никой не ме повика. Затова сега желая да запитам ваша милост дали отново мога да се върна в къщи.

— Браво, Джон — каза съдията, — сигурен съм, че никога досега не си държал толкова дълго слово. Много добре помня въпроса и сам ще се занимаю с него. Обаче сега съм зает, Джон. Но струва ми се, няма опасност да се загубим. По-скоро би се загубила крепостта Тауър. Двумесечната ти прехрана трябва да е струвала на краля доста добра сума.

— С ваше позволение, не, милорд. Прехранваше ме майка ми. Досега не съм получил нито пени.

— Спанк, това вярно ли е? — извика негова светлост така, че паяжините се разлюляха. — Спанк, защо не са били поети разноските на този човек?

— Милорд, милорд — прошепна Спанк, — пропуснал съм, милорд, сред по-важните дела съм го пропуснал.

— На теб за какво ти плащат? Ти лично си взел парите. Много добре те познавам. Не, не ми отговаряй — още една дума и ще наредя да те арестуват.

След като се посъвзе, Председателят на върховния съд се обърна към мен и каза:

— Джон Рид, с теб са се отнесли възмутително. Не ми отговаряй нито дума повече, а иди с мистър Спанк и после ме уведоми как се е държал с теб. — След това хвърли такъв поглед на Спанк, че за мен той беше по-ценен дори и от десет лири. — Утре отново ела тук и преди всички други дела аз лично ще се погрижа за теб да възтържествува справедливостта.

Както предполагате, с радост си излязох, защото, ако някога съм виждал нечии човешки очи да се превръщат в дупки, през които да наднича дяволът, то беше тогава; а очите бяха на Председателя на върховния съд Джефрис.

Мистър Спанк беше излязъл в коридора още преди мен. Приближи ме с голяма жълта кожена чанта в ръка.

— Добри ми мастър Рид, вземи ги всичките, вземи ги всичките и кажи една добра дума за мен пред негова светлост. Той те хареса и ти трябва да се възползуваш от това. За пръв път виждам човек, който да го гледа така твърдо в очите, но и да не му противоречи, а той точно това харесва. Ако останеш в Лондон, мастър Рид, той ще те направи богат. И умолявам те да запомниш, мастър Рид, че семейство Спанк е шестнайсетчленно.

Аз обаче отказах да взема чантата, тъй като го възприех като подкуп. Та той дори не ме попита каква сума бях изхарчил. Затова само го помолих да задържи парите, докато изчисля колко ми струват храната и квартирата. Възнамерявах на другата сутрин да връча на мистър Спанк сметката, подписана и удостоверена от моя хазяин, и в

замяна да получи точната сума от чантата, за което щях да съм много благодарен.

— Ако така си използваш възможностите — каза Спанк, — никога няма да се уредиш в наше време. Дори самият Председател на върховния съд не може да ти помогне, ако ти сам не знаеш как да си помогнеш.

Сутринта се срещнах с мистър Спанк, който ме чакаше на входа. Показах му сметката, а той се изсмя и каза: „Вземи два пъти повече, мастър Рид.“

— Не, ще взема само точната сума.

Като чу това, чиновникът щастливо се усмихна и след като ми наброи парите, прошепна: „Джон, тази сутрин той е съвсем сам и в добро настроение.“ След тези думи дръпна завесата и според специалната заповед аз се озовах сам, очи в очи със съдията Джефрис.

Негова светлост беше зает с някакви писма и минута-две въобще не вдигна поглед, макар да знаеше, че съм там. През това време аз стоях прав и чаках да му се поклоня. След малко той отмести писмата настрана и втренчи в мен смелия си открит взор.

— С ваше позволение, милорд, явявам се по ваша поръчка.

— Но ти не си направен по поръчка, Джон — каза той и се изсмя на собствената си шега. — Колко тежиш?

— Само двеста и четиридесет фунта^[1], ваша светлост, но това беше в къщи. След като толкова дълго живях в Лондон, сигурно съм отслабнал.

— Добре, Джек, а сега ще те разпитаме.

Тук държанието му се промени и той така ме погледна изпод тежките си вежди, като че ли никога в живота си не се е усмихвал, нито пък би разрешил на някой друг да го направи.

— Готов съм да ви отговарям, милорд, стига да не ме питате неща, които не знам, или с които ще изменя на честта си.

— Най-добре ще направиш, ако отговаряш на всичко, огромни човече. Какво ли разбираш и ти от чест? И така, има ли във вашия край гнездо на престъпници и крадци, от които всички се страхуват?

— Да, милорд! Според мен поне някои от тях са крадци, но всички са престъпници.

— А какво прави вашият шериф^[2], който би трябвало да ги избеси всичките или да ги изпрати тук ние да ги обесим?

— Предполагам, че се страхува, милорд. Опасно е човек да се занимава с тях. От знатно потекло са, безскрупулни са и живеят в добре укрепено място.

— Знатно потекло! А какъв беше Лорд Ръсел, когото обезглавихме онзи ден? Как се нарича този род и от колко души се състои?

— Това е родът Дун от Баджуъртската гора, с ваше позволение, милорд. На брой са около четиридесет, без жените и децата.

— Четиридесет човека и четиридесет крадци! И жени и деца! Дявол да го вземе! И откога живеят там?

— Може да има тридесет години, милорд, а може да има и четиридесет. Дошли са преди Голямата война^[3], много преди да съм се родил.

— Да, много преди да си се родил, Джек. Хубаво е, че казваш истината. Господ да помага на лъжците, ако ги стигне ръката ми. Там, на запад, имате нужда от мен и аз ще дойда, само веднъж да свърша с лондонските предатели. Някъде наблизо до вас да има семейство на име де Уичхолс, Джон?

Зададе ми въпроса съвсем неочаквано, като че ли искаше да ме хване неподготвен и не сваляше погледа си от мен. И наистина, останах силно изненадан.

— Да, милорд, има. Поне не много далеч от нас. Барон де Уичхолс.

— Хм, барон! И той събира данъците вместо краля. Сигурен съм, че нещичко от това, което взима, би трябвало да стига и малко подалече. Ще се занимаем и с този въпрос. Размирни негодници от Западна Англия, пияни престъпници, тепърва ще заиграете по свирката ми!

Разбрах, че положението започва да става сериозно, и казах:

— Ваша светлост, макар че сте Председател на върховния съд, не сте съвсем справедлив към нас. Хората от Оърската енория са честни и добри и откак съм дошъл в този голям град Лондон, не съм срещнал някой по-добър от нас, или поне някой, който би могъл да се сравнява с нас по честност, добрина и уважение към съседите. Ние сме тихи хора и не се хвалим...

— Достатъчно, добри ми Джон, достатъчно! А да си чувал някога или да си си го помислял, че де Уичхолс е в съюз с рода Дун от

Баджуърти?

Той изрече тези думи някак бавно и така впи поглед в очите ми, че изгубих способността си да мисля, не можех да го гледам, но не можех и да отклоня погледа си. Идеята ми беше съвсем чужда и като ме гледаше, съдията Джефрис разбра, че съм се объркал и не знам как да му отговоря.

— Джон Рид, твоите очи ми говорят достатъчно. Ясно ми е, че никога не си подозирал подобно нещо. А сега, виждал ли си някога човек на име Том Фагъс?

— Да, сър, много, много пъти. Той е мой личен братовчед, а се страхувам, че има намерение да... — тук млъкнах, тъй като нямах никакво право да говоря за нашата Ани.

— Том Фагъс е добър човек — каза той и по усмивката върху голямото му ъгловато лице разбрах, че се е виждал с братовчед ми. — Мистър Фагъс е правил грешки, но той е съвършено честен човек. Независимо от това обаче, боя се, че ще трябва да му наложим данък.

— Разбира се, разбира се, милорд — беше всичко, което успях да кажа, макар че нищо не разбирах.

— Страхувам се обаче, че те ще го обесят — продължи Председателят на върховния съд, като понижи глас, — предай му това от мен. Аз никога не бих го направил, но не мога да бъда навсякъде, а някои от нашите съдии може би са забравили обедите, които им е давал. Кажи му да си смени името или да стане свещеник, или изобщо да направи нещо, та да няма закон, по който да го обесят. Но най-добре е да стане свещеник, той е добър актьор, знам това. А сега, Джон Рид, още няколко неща и засега няма да имам повече нужда от теб.

Сърцето ми подскочи от радост, че ще се махна от Лондон, но все още не можех да го повярвам.

— Да си чувал из вашия край хората да недоволствуват или да се бунтуват срещу Негово величество?

— Не, милорд, няма нищо подобно. Молим се за него в църквата, а после говорим за него и се надяваме, че е за добро. Само че няма какво толкова да си кажем, тъй като знаем много малко неща. Поне докато аз не си отида.

— Точно така трябва да бъде, Джон. И колкото по-малко приказвате, толкова по-добре. Но чух за някои неща в Тонтън и дори по-близо до вас — в Далвъртън, и дори още по-близо — в Ексмур,

неща, които плачат за наказание. Виждам, че нищо не знаеш за тях. И така, Джон, ти ми харесваш. Никой досега не ми е говорил истината така смело, така пълно и искрено като теб. Но ако ти, Джон, се забъркаш в тези работи, дори аз не бих могъл да те спася. Стой настрана от рода Дун, настрана от де Уичхолс, настрана от всичко, което не разбираш. Възнамерявах да те използвам като мое оръдие, но виждам, че си твърде простодушен и честен, ще изпратя някой похитър, но пази се да не разбере някога, че си станал оръдие на враговете ми. И запомни — на никого не бива да споменаваш това, което съм ти казал.

След тези думи Председателят на върховния съд втренчи в мен такъв суров поглед, че ми се прииска да се отърва час по-скоро от него, въпреки че му бях благодарен за предупреждението. После, като видя, че ме е уплашил, той отново се усмихна и каза: „Сега си свободен, Джон. Ще те запомня, а сигурен съм, че и ти няма да ме забравиш дълго време.“

— Милорд, никога не съм бил толкова радостен, че ще си отида в къщи. Сеното трябва да се прибере и...

— Достатъчно, Джон. Можеш да си отиваш.

И напуснах съда. Но въпреки че съдията ме беше освободил, все още не можех да си отида в къщи, защото нямах достатъчно пари да стигна до Оър, освен ако не тръгнеш пеша и не просех по пътя. Затова си събрах дрехите, платих си дълговете и след половин час бях напълно готов за път, стига да получех още малко пари. Бях голям глупак, както веднага ще решите, щом чуете какво направих. След като взех от мистър Спанк парите за спането и прехраната (с петдесет шилинга по-малко от сумата, която ми беше дала майка ми), веднага платих всичките си дългове, а после отидох и похарчих по-голямата част от останалото за подаръци на мама, Ани, Лизи, Бети, Джон Фрай и жена му и дори за семейство Сноу. А ако трябва да не скривам нищо от читателя, всъщност купих за Лорна нещо, чиято цена направо ме уплаши.

Разбира се, всичко това, което направих, беше много глупаво — не защото почетох приятелите и съседите си, но защото предварително не бях разбрал дали изобщо ще получа повече пари. Затова бях много изненадан, когато отидох при мистър Спанк да ми изплати нова сметка за три дни пансион и една седмица разходи за обратния път, а той не

само отказа да ме види, но и ми изпрати бележка на синя хартия, на която пишеше: „Джон Рид, върви по дяволите! И научи тази истина — дават ли ти, дръж, гонят ли те, беж.“

От което заключих, че вече не се ползвам с благоволенieto на Председателя на върховния съд Джефрис. Най-вероятно показанията ми не са му били от полза.

За мен това беше голямо разочарование. Сенокосът отдавна беше преминал, жътвата приближаваше, косовете кълвяха черешите ни и нямаше кой да спре непрестанния плач на мама. Но най-главното — какво беше станало с Лорна? Може би напълно ме беше забравила, може би се беше удавила в черния вир, а може дори и да се беше омъжила за Карвър. Последната мисъл веднага ме накара да скоча и да отида да чакам мистър Спанк с твърдото намерение да го наплескам въпреки голямото му семейство: За съжаление обаче не можах да го намеря. Портиерът ми каза (така му беше наредено, естествено), че Спанк е отишъл на море по здравословни причини, тъй като се бил преуморил от работа.

Тогава реших още на другия ден да потегля за Оър, като добре заредя пушката си, въпреки че цялата енория щеше да ми се смее, че е трябвало да прося от Лондон до дома. До известна степен обаче бях спасен от този позор. Тъкмо бях тръгнал да купя с последните си пари малко сачми и барут, които по пътя щяха да са по-ценни дори от обувките и храната, когато срещнах добрия си приятел Джереми Стикълс, който след дълго отсъствие беше дошъл да ме потърси. Заведох го в малката си стаичка, където му разказах цялата история. За мое огромно удивление обаче той изобщо не се изненада.

— Такъв е животът, Джек. След като са измъкнали всичко, което са могли от теб, защо е нужно да те хранят повече? Казвам ти, Джек, всички хора са лъжци. Най-малък лъжец е онзи, който не настоява достатъчно другите да му казват истината.

Всичко това ми се видя много мрачно, тъй като лично аз никога не гледах на нещата по този начин и никога не бих се признал за лъжец дори и пред самия себе си.

— Ще ти дам пет лири, — каза Джереми, докато все още се чудех: дали съм лъжец, или не. — Пет лири, а аз ще се опитам да ги измъкна от този голям негодник. Спанк. Бих ти дал десет, Джон, но

напоследък нещо не ми върви. Прибери тази хартия, момче. Нямам нужда от никаква разписка Джон Рид, не прави глупости!

Бях готов да му целуна ръката. Никога не съм предполагал, че ще се намери човек в Лондон (най-подозрителното място на божия свят), който да ми даде цели пет лири, без да поиска дори разписка! Толкова се разчувствах, че чак се разплаках, тъй като, макар да съм едър физически, по сърце съм си останал дете. Но не бяха петте лири, които ме развълнуваха, а начинът, по който ми бяха дадени, и вярата в моята добрина.

---

[1] Фунт — мярка за тегло = 453,6 г. Б. пр. ↑

[2] Шериф, — в Англия — главният представител на властта в графството. Б. пр. ↑

[3] Става дума за Гражданската война (1642–1649) Б. пр. ↑

XVIII ГЛАВА

НАДЕЖДА ЗА ЛОРНА

Когато пристигнах в Данстър, жътвата тъкмо започваше. Бях изминал пешком целия път от Лондон само за шест дни и краката ми съвсем се бяха подбили. Въпреки че петте лири ми стигаха да плащам нощувките и храната си, а дори и да дам няколко шилинга на победни и от мен пътници, те съвсем не бяха достатъчни, за да си наема кон. В това бях напълно сигурен, защото знаех по колко плащаше Джереми Стикълс на път за Лондон. Та когато зърнах Данстър онази вечер, реших, че това е най-красивият град, който съм виждал, защото, да си кажа правичката, бях загубил почти всякаква надежда, че ще вляза в града същата вечер, въпреки че от доста време пред мен се виждаха кулите на замъка. Но веднъж вече пристигнал там, това означаваше край на всичките ми неволи. Братовчедът на майка ми, кожарят, в чиято къща бяхме преспали на път за Лондон, отново топло ме прие в дома си.

Сутринта вуйчо ми ме качи на най-силния си кон, а дъщерите му ми махаха с ръце от прага. Това ме накара с гордост и задоволство да си помисля, че след като бях видял толкова свят, отново се бях върнал сред земляците си и ги намерих по-мили и по-сърдечни, да, а и похубави от почти всички, които срещнах в прочутия град Лондон.

А сега ще ви разкажа какво изпитвах през онази вечер и как сърцето ми спря на гърлото, щом започнах да приближавам към мястото, което най-обичах на земята — с една дума, към дома. Първата овца, която видях, с буквите „Дж. Р.“ изписани на гърба ѝ, ме накара да подскоча от радост. Извиках: „Джем, ела тук, момчето ми!“ — защото така се казваше овенът, и той ме позна, въпреки че яздех чужд кон, а аз се наведох от седлото и го погалих по главата и се заклех никога да не го превръщам в овнешко. Щом отминах, той се втурна в галоп да събере всички останали „Дж. Р.-та“ и да им съобщи, че младият им господар най-после се е върнал.

След тази среща подкарах коня по-бавно. Не исках да бързам. Щеше ми се докрай да се наслажда на всички прелести на родните честа. Ето вирчето, в което къпехме овцете. Ей там — торфеният куп, където криех обяда си, когато не можех да се прибирам навреме в къщи. Още по-нататък стърчеше храстът, в който Ани беше открила голям рояк от нашите пчели. После се показва ъгълът на каменния зид, а отвъд него — нивите.

И там най-неочаквано зърнах Ани. Тя почти ме свлече от седлото и дори целуна цевта на пушката.

— Знаех, че ще си дойдеш. О, Джон! О, Джон! Чаках те на това място всяка събота вечер. Сега мога да си плача колкото си искам и не се опитвай да ме спиращ, Джон, защото съм ужасно щастлива. Но ти, не трябва да плачеш, Джон. Какво ще си помисли мама? Ах, колко ще ми завиди — и тя се покатери на коня зад мен.

Какво си мислеше мама, не мога да ви кажа; между другото, съмнявам се, че половин-един час изобщо е могла да мисли, защото само здраво ме притискаше, плачеше и от време на време благодареше на бога.

Смятам, че достатъчно приказки се издумаха за величественото завръщане на Джон Рид. Когато им разказах как са ме оставили да се прибирам в къщи без пукната пара, мама отново се разплака, а също и Ани и дори малката Елайза. И макар и да чувствавах, че изпитват известно разочарование, дете не ме бяха произвели в нищо, всички заявиха, че са много щастливи и че много повече ме харесват такъв, какъвто били свикнали да ме виждат.

А после отворих торбата си и им показах красивите подаръци, които им бях донесъл от Лондон. Най-хубав беше подаръкът на Лизи — книга; искам да кажа, като не се смята този на Лорна (който през цялото време носех в пазвата си и се надявах, че като е толкова близо до сърцето ми, ще я накарам да ме заобича). И тази вечер нямаше по-щастливо семейство на света от нашето.

И въпреки че жадувах с цялото си сърце да науча нещо за Лорна, не можех да пренебрегна задълженията си към мама и Ани и да ги оставя още на другия ден, който се случи неделя. Веднага след закуска цялата енория, мъже, жени и момчета, всички облечени като за панаир, се изредиха в къщи да питат как е мастър Рид, вярно ли е, че кралят го е направил свой телохранител, и какво ще стане с пояса от турнира по

борба на Западните графства, който носех вече повече от година. И колкото и да ви изглежда странно, последният въпрос като че ли най-много ги вълнуваше и никой не попита кой щеше да се грижи за стопанството или да им плаща надниците; всички обаче се интересуваха кой щеше да носи пояса.

След това се здрависах по два пъти с всички и им казах, че възнамерявам лично да нося пояса за чест на Оърската енория, докато съм здрав и силен да повалям всичките си съперници, и че никой не ме е молил да ставам телохранил, а дори и да ме бяха накарали, никога нямаше да се съглася. Някои се развикаха, че кралят трябва да е много глупав, щом не ме е задържал да го охранявам в тези размирни времена на католицизъм. Можех да им кажа, че кралят ни най-малко не се страхува от папистите, дори напротив — много ги обича, обаче се сетих за предупреждението на съдията Джефрис и удържах езика зад зъбите си.

В църквата тази неделя всички се обръщаха да ме зяпат (освен дъщерите на Сноу, които ме наблюдаваха само, когато си мислеха, че не ги виждам), та чак забравиха да коленичат, когато му дойде времето, и се наложи свещеникът да им направи забележка. Ако се изкашлях или си поместех книгата, или се покланях, или дори кажех „Амин“, веднага се разменяха погледи, които означаваха: „Това го е научил в Лондон и най-вероятно от Негово Величество краля.“

С времето обаче и това премина и хората дори ги доядваше, защото, както казваха, всички чудесни неща на Лондон направо са били отишли на вятъра, тъй като от всичко, което съм видял, не съм бил станал нито по-умен, нито по-хитър, нито по-елегантен.

На другата сутрин, в понеделник, още не бях започнал работа, а вече замислях как да се измъкна и да отида в Долината на Дун. Знаех, че първия ден работата ми ще бъде много внимателно наблюдавана от всички, дори и от нежната ми майчица, за да видят какво съм научил в Лондон. Но можех ли да си позволя още един ден, в който Лорна щеше да смята, че не съм ѝ верен? Много бях склонен да разкажа на мама всичко за силната си любов към Лорна. Толкова често жадувах да и го кажа, че да ми олекне. Възпираше ме обаче мисълта, че за ужасната смърт на баща ми причина беше ръката на един Дун. А и струваше ми се глупаво да натъжавам мама, при положение че нямаше никаква надежда за успех. Затова реших да ѝ кажа всичко, само ако някога

Лорна ме обикнеше. Да нямам тайни от нея, щеше да е най-голямото щастие за мен, въпреки че отначало щеше ужасно да скърби. Само че Лорна да ме обикне, ми се виждаше толкова вероятно, колкото от луната да слезе човек, или по-скоро, луната да слезе при човека, както се разказва в една стара легенда.

Нямах друг избор, освен да чакам удобен случай. Затова, след като накарах ратаите да работят с мен, оставих ги колкото можех поназад, доверявайки се на бързината си. Бях готов да посрещна и най-лошото и да се върна в къщи за вечеря.

Отначало, без да знам защо, се покатерих на върха на скалата, откъдето се бяхме разбрали да гледам за сигнала на Лорна. И тогава най-после видях (когато вече беше твърде късно), че върху белия камък беше метнато покривало — знак, който означаваше, че ѝ се е случило нещо и че има нужда от мен. За миг останах вцепенен от огромното си нещастие, че съм се появил твърде късно, за да ѝ помогна, когато е имала най-много нужда от мен. После, без да мисля за коленете и врата си, се втурнах надолу по скалите, докато стигнах до водопада.

Нищо не беше в състояние да ме спре и не след дълго вече стоях гад скалата на върха- [???] ма тази хлъзгава водна пързалка, и оглеждах смълчаната долина. Много птички пърхаха наоколо в златистия августовски ден, много дървета блестяха, огрени от косите слънчеви лъчи, но докато стоях зад камъка, де ушите и очите ми не достигаше нищо от това.

Най-после зърнах малката фигурка. Изглеждаше много лека и нежна, докато ту се скриваше, ту се появяваше между големите сенки на дърветата. Без да се замислям за опасността, веднага се втурнах да я срещна.

Не знам дали Лорна се изплаши от това, което можех да ѝ кажа, или от това, което тя самата си мислеше за мен. Сигурен съм само в едно — че изглеждаше много уплашена, а аз се бях надявал, че ще ми се зарадва. Затова бавно отидох до нея и рекох:

— Мистрес Лорна, аз мислех, че имате нужда от мен.

— О, да, но това беше много отдавна, преди два месеца, сър.

Като каза това, тя си обърна главата, като че ли всичко беше свършено. Толкова се изплаших, та чак дишането ми секна. Почувствавах, че са ме ограбили, че някой друг я беше спечелил.

Опитах се да се обърна и да си тръгна, без да промълвя нито дума повече.

Но не успях да се сдържа и глупаво изхлипах, въпреки че страшно се ядосах на себе си. Това обаче се оказа по-красноречиво от всякакви думи. Лорна ме чу и изтича към мен. Искрящите ѝ очи бяха пълни с учудване, жал и огромна доброта. Тя като че ли беше удивена от откритието, че изпитвах към нея нещо много по-силно от едно обикновено харесване. После ми подаде и двете си ръце, а аз ги поех и се загледах в тях.

— Мастър Рид, нямах намерение да те наскърбявам — тихо прошепна тя. — Ела да се махнем от това открито място, защото напоследък строго ме наблюдават. Да се скрием в сенките, Джон.

Бих скочил и в пропаст само заради това „Джон“.

Лорна безшумно нагази в тревата и аз тръгнах подире ѝ, но не изпитвах никакъв страх — освен страха да не я изгубя. И така, както вървеше пред мен, не бях способен за нищо друго, освен да я гледам и да се възхищавам на нежността и хубостта ѝ.

Заведе ме в беседката си, която вече съм ви описвал. Но този път не видях нищо от красотата ѝ, цялото ми същество беше погълнато от нежната девойка, която не смееше да ме погледне. Не можеше да срещне очите ми, но и не можеше да гледа настрани, затова само сведе ресници и се изчерви. И въпреки че беше толкова близо до мен и жадувах да обгърна с ръка снагата ѝ, не го направих. Не се опитах да открадна дери един поглед изпод сведените мигли, въпреки че първият спечелен взор щеше да означава живот или смърт за мен.

След малко Лорна бавно вдигна очи и нерешително ме погледна.

Никога преди не бях срещал поглед, който означава толкова много.

— Любов моя, обичаш ли ме? — беше всичко, което успях да кажа.

— Да, много те харесвам — и очите ѝ отново ми се изплъзнаха.

— Но обичаш ли ме, Лорна... Лорна? Обичаш ли ме повече от всичко на света?

— Не, разбира се, че не. Нима съм длъжна?

— Наистина... и аз не знам... разбира се, че не си длъжна. Само че аз се надявах, че ме обичаш, Лорна. Или не ме обичай изобщо, или ме обичай така, както аз те обичам — до гроб.

— Джон, аз много те обичам и няма да те наскърбявам. Ти си най-смелият, най-милият и най-простодушният от всички мъже... искам да кажа, от всички хора. Много ми харесваш, мастър Рид, и почти всеки ден мисля за тебе.

— Това не ми е достатъчно, Лорна. Не почти всеки ден, всяка секунда от живота си аз мисля за теб. Заради теб бих оставил дома си, бих пренебрегнал задълженията си към най-скъпите ми хора, заради теб бих жертвувал живота си. Ти така ли ме обичаш?

— Не, не бих могла да кажа такова нещо. Аз просто много те харесвам, когато не говориш така необуздано, и обичам да те гледам как идваш — тогава ми се струва, че ще изпълниш цялата ни долина. И обичам да си мисля как дори и Карвър Дун би бил като играчка в ръцете ти — но повече от това... По какви причини трябва да те харесвам повече от това, когато веднъж се наложи да ти дам знак, а ти не се появи повече от два месеца? Щом ме обичаш толкова много, защо оставяш другите да правят каквото си искат с мен?

— Да правят каквото си искат! О, Лорна, да не са те накарали да се омъжиш за Карвър?

— Не, мастър Рид, не се плаши толкова. Просто ме хваща страх като те гледам.

— Значи, още не си се омъжила за Карвър? Отговори ми бързо! Защо ме караш да чакам?

— Разбира се, че не съм, мастър Рид. Ако бях, щях ли да съм тук и да ти позволявам да приказваш така, да ми държиш ръката и да ме караш едновременно да се смея и да се плаша?

— Но са искали да се омъжиш за него, нали? Каж ми цялата истина.

— Още не, още не. Те не притежават и половината от твоето нетърпение, Джон. Та аз съм само на седемнайсет години. Но искаха да им дам дума и формално да се сгодя за него в присъствието на дядо. Изглежда, нещо ги е уплашило. Има един момък — казва се Чарлуърт Дун, всички му викат Чарли, — своенравен и весел младеж, който се държи и облича много елегантно. Та чичо ми, Съветника, си е внушил, че Чарли прекалено дълго се заглеждал в мен всеки път, когато минел покрай дядовата ми къща.

Тук Лорна се изчерви толкова силно, че аз се уплаших и започнах да ненавиждам този Чарли повече и от Карвър.

— Да внимава какво прави — казах, — че ще го прехвърля през покрива.

— Мастър Рид, ти си бил по-лош и от Карвър. А аз те мислех за толкова добродушен. И така, искаха да им обещае и дори да се закълна, че ще се омъжа за най-големия си братовчед, същия този Карвър Дун, който е два пъти по-възрастен от мен — на трийсет и пет години. Затова поставих знака и желяз да те видя, мастър Рид. Те изтъкваха колко било важно тава за спокойствието в рода и за мое собствено добро. Аз обаче отказах изобщо да ги слушам, въпреки че Съветника употреби най-голямото си красноречие, дядо ме умоляваше добре да размисля, а Карвър пускаше най-приятните си усмивки, което наистина беше ужасна гледка. Тогава те с изобретателния си баща искаха да прибягнат до сила, но сър Енсор не желаше и да чуе за такова нещо. Затова решиха да отложат тази крайна мярка, докато дядо изнемощее дотолкова, че да не може да ги спре. И така, сега ме наблюдават и следят, и като че ли ми отнеха половината от малката ми свобода. Нямах да бъда тук и да разговарям с теб, ако не беше хитрата и смела Гуени Карфакс. Сега тя е най-големият ми защитник и само е нейна помощ се надявам да победея враговете си, тъй като всички други ме изоставиха.

Докато успея с няколко думи да ѝ обясня, че съм бил призован в Лондон, скръбни и обвиняващи сълзи бяха изпълнили кротките ѝ кафяви очи. Когато чу разказа ми и видя какво съм ѝ донесъл (което бе ни повече, ни по-малко от пръстен с перли и сапфир по средата), Лорна неудържимо се разплака и дойде да седне близо до мен. Поех лявата ѝ ръка и преди да се усетя какво правя, моят пръстен беше на пръста ѝ.

— Ах, колко си хитър, мастър Рид! — каза тя и ме погледна изчервена. — Никога не съм предполагала, че подобно нещо би могло да ти дойде на ум. Нищо чудно, че когато те видях за пръв път, беше успял да наловиш толкова много риба.

— А тебе, малка рибке, успях ли да уловя, или целият ми живот трябва да премине в напразни надежди?

— Нито едното, нито другото, Джон. Все още не си ме хванал, въпреки че много, много те харесвам. И само ако се държиш по-настрана, ще те харесвам все повече и повече. А що се отнася до това, че ще пропилееш живота си в напразни надежди, Джон, това ще правят и всички останали, докато аз не ти кажа нещо друго.

Със сълзи на очи, причината за които отчасти беше и силното ѝ желание да ме обича така, както аз, я обичах, Лорна, като плачеше и се смееше едновременно, докосна с ярките си невинни устни челото ми, набръчкано от тревога, съмнение и страстен копнеж. После свали пръстена от млечнобелия си пръст и ми го върна. Като видя обаче какво разочарование се изписа на лицето ми, целуна го три пъти и подавайки ми го, нежно каза: „Джон, сега не смея да го взема от страх да не те измамя. Ще се опитам да те заобичам така силно, както заслужаваш и както желаш. Пази го дотогава вместо мен. Нещо ми подсказва, че много скоро ще го заслужи.“

Какво друго можех да направя, освен да обсипя с целувки ръката, с която искаше да спре възраженията ми, и да се закълна, че без нея]за мен няма живот. А тя изглеждаше така прекрасна с трептящите си черни мигли и очи, излъчващи светлина, че се извърнах настрана, поразен от толкова красота.

— Моя най-скъпа любов, живот мой — прошепнах в облака от коси, — колко ще трябва да чакам, за да узная? Колко време трябва да се измъчвам от съмнения дали изобщо ще можеш да обикнеш един обикновен фермер, един прост селянин като мен...

— Няма да ти разреша да се наричаш с разни имена — каза Лорна много нежно, а аз точно това и целях. — Ти не си прост, Джон. Та ти знаеш много повече от мен. Учил си и гръцки, и латински, както си ми казвал, и си бил в най-хубавото училище на Западна Англия. Никой от нашето семейство, освен дядо и Съветника, не може да се сравнява с Теб в това отношение. И макар че се смеех на начина ти на говорене, правила съм го само на шега, Джон. Никога не съм имала намерение да те наскърбявам.

— Нищо, което ти кажеш, не може да ме нарани, освен думите: „Отивай си, Джон Рид. Обичам друг повече от теб.“

— Тогава никога няма да те нараня, Джон, никога с такива думи, искам да кажа. А сега, Джон, мисля, че е крайно време да си отиваш в къщи при майка си. Много обичам майка ти от това, което си ми разказвал за нея, и няма да ти позволя да я мамиш.

— Ако наистина обичаш мама — хитро извъртях аз работата, — единственият начин да го покажеш, е като обичаш силно и сина ѝ.

Тя се засмя по най-сладостния начин, като гледаше ту в мен, ту настрана, и това напълно ме увери — все едно, че ми го беше казала,

— че Лорна Дун вече истински ме обича.

ХІХ ГЛАВА

ЖЪТВА

Въпреки че се бяхме разбрали да не се срещаме цели два месеца — „един за теб и един за мен“, беше прошепнала Лорна, като държеше главата си не чак толкова далече от моята, — знаех, че е в безопасност, от знаците, които всекидневно си разменяхме. „Сега вече няма от какво да се страхувам, Джон — беше ми казала тя на раздяла. — Вярно е, че ме наблюдават, но Гуени е много по-хитра от тях. Докато е жив дядо да ме пази от насилие, и малката Гуени да следи тези, които се опитват да ме следят, и ти, Джон, готов да ми помогнеш всеки миг, ако се случи най-лошото, самотната Лорна Дун ще се радва на повече грижи от всякога. Затова не ми стискай така ръката, Джон, защото не си знаеш силата.“

Скоро настъпи златна жътва, разлюляла тежки класове по откритата равнина и закътаните горски долини. Откакто великанският сърп на баща ми беше оставен да почива, нашият край не се беше радвал на такова плодородие. Досега в Ексмур не се беше намерил достатъчно силен човек, който да жъне с този сърп, чийто собственик бе покосен в разцвета на живота си. Сега обаче аз го свалих от стената, където мама с гордост го беше закачила, а тя ме гледаше и не знаеше да се смее ли, да плаче ли.

Цялата енория се беше събрала в нашия двор, защото, както се бяхме разбрали с двамата ни съседи, тази година ние щяхме да открием жътвата. Потеглихме в строг ред, според обичая ни. Свещеникът годеше шествието с библия и сърп в ръце. Общо да сме били около шейсетина души: Когато стигнахме до голямата порта, която водеше към нивата, свещеникът вдигна резето и влезе вътре сам. Първо прочете няколко стиха от библията, а после взе сърпа и отрязва три хубави ръкойки. След това псалтът подхвана химн, който всички заедно изпяхме ред по ред. А когато химнът свърши, свещеникът отпи голяма глътка сайдер и всички започнахме да жънем.

Ние, мъжете, вървахме отпред надолу по склона срещу стената от зряло златно жито. Стояхме с разкрячени крака и леко приведени; левите си ръце държахме свити, а сърповете в десните проблясваха като змии. Жените ни следваха отзад, хващаха житото и го връзваха на снопи.

Сега, ако искате, вярвайте ми, ако искате, само ми се присмивайте, но дори и сред това пшеничено, море, докато бързо размахвах сърпа сред жълтата вихрушка, ми се привиждаше само Лорна. Може би в този миг се разхождаше из Долината. Ех, защо не бях птица! Облак е надвиснал над Долината на Дун. О, как исках да съм капка дъжд или нежен полъх, за да галя свежите и страни и да си играя в косите ѝ.

Но по дяволите! Докато аз си мечтая и великанският сърп виси бездеен, какво ли правят останалите? Защо съм сам наред нивата? Използували са залисията ми и са отишли на синора при делвите със сайдер, извадили са хляба и месото и ако все още мога да вярвам на очите си (така заслепени от образа на Лорна), седнали са и здравата похапват още преди църковният часовник да е ударил единайсет.

— Джон Фрай, стари негоднико! — извиках и го вдигнах високо във въздуха. — Джон Фрай, какво означава всичко това, сър?

— Пусни ме долу, иначе не мога да ти отговоря — проговори Джон с известно затруднение, тъй като стискаше гъша кълка между зъбите си.

Та, наложи се да го пусна.

— Моля те, твоя милост — откакто се бях върнал от Лондон, Джон ме наричаше все така, понеже беше твърдо убеден, че кралят ме е направил свой съдия, макар да го пазя в тайна. — Видяхме, че твоя милост се е замислил по кралските дела, и решихме, че е по-добре да използваме това време, за да обядваме — и ми подаде голям черпак, пълен с печени картофи.

Приех го с удоволствие и оставих хората да се нахранят спокойно.

Всички добре се наобядвахме и което си е право, здравата жънахме този ден, а аз през цялото време не изпуснах първенството. Още преди заник слънце бяхме ожънали поне десет акра. После избърсахме сърповете, гърдите и челата си и поехме към дома, където ни чакаха вкусни гозби.

Разбира се, тази вечер всички жътвари дойдоха у нас за празничната вечеря. Нямах време да задавам въпроси. Непрекъснато режех месото и сипвах от соса, тъй като апетитът на жътварите и жените им си го биваше. През цялото това време нашата мила Ани, запретнала ръкави, тичаше напред-назад с ведро, пълно с картофено пюре, смесено със зеле и мазнина. Даже Лизи беше захвърлила книгите си и разнасяше бира и сайдер, а мама помагаше да се разпределя пудинга и овнешкото. А Бети беше навсякъде — подменяше чиниите, поднасяше месото, раздухваше огъня и готвеше още и още. Не ѝ оставаше време дори да си погълни.

След като изядоха всичко каквото можаха, жътварите се приготвиха здравата да си пийнат. Преди това обаче вдигнаха един житен клас, обкичен с пъстри панделки, и го закачиха над камината. А после всички мъже вдигнаха рогове, догоре пълни с бира, и запяха песента за житото — Ексмурската жътварска песен. Първия път я запяхме много добре, тъй като се водехме по църковния хор, а свещеникът ни тактуваше с чашата си. Втория път също не беше много зле, въпреки че свещеникът вече си беше отишъл. Но когато я подкарахме за трети път, всеки би се затруднил (независимо колко е трезвен), ако трябваше да познае кой куплет пеехме, понеже някои бяха по средата на един, а други вече привършваха следващия, но някак си всички успяхме да се придържаме към мощния рев на хора.

Имаха право да се веселят хората, защото това бе паметна жътва. Тази година бяхме засяли повече ниви с пшеница, отколкото правехме обикновено, и получихме двоен добив от акър. И в разгара на веселието не можех от време на време да не си мисля колко доволен щеше да бъде татко, ако бе видял всичко това. Погледнах към мама, за чието здраве пиеха вече за двацети път, и по тъгата в очите ѝ разбрах, че и тя си мисли за същото. Скоро след това успях да се измъкна незабелязано от задимената и шумна къща. Пресякох огрения от луната двор и докато се поразхладя, стигнах до татковия гроб.

Въпреки че отдавна вече не се плашех от духове и тям подобни, доста се постреснах, като видях, че там седи Ани, неподвижна като самия камък и облечена в най-хубавата си рокля. Нервите ми обаче са доста здрави, затова се запътих право към нея.

— Какво правиш тук, Ани? — попитах я доста строго, раздразнен от това, че почти беше успяла да ме изплаши.

— Нищо — отговори кротко тя.

— Как така нищо? Мис Ани, как може по това време на нощта да седиш тук и нищо да не правиш? И да ме оставиш съвсем сам да забавлявам гостите?

— Струва ми се, че не правиш нищо подобно, Джон — тихо каза Ани. — А ти, как може по това време на нощта да бъдеш тук и нищо да не правиш?

Бях толкова изненадан, че едно малко момиче като Ани може да бъде толкова дръзко, че се обърнах и си тръгнах. Тя обаче скочи, хвана ме за ръката и тогава видях, че лицето ѝ е обляно в сълзи.

— О, Джон, ще ти кажа, всичко ще ти кажа, само не се сърди, Джон.

— Да се сърдя? Че защо? Какво право имам аз да ти се сърдя за това, че си имаш собствени тайни? Всяко момиченце си мисли, че има право на свои тайни.

— А ти нямаш никакви свои тайни, нали, Джон? Разбира се, че нямаш никакви тайни. Всички тези излизания през нощта...

— Не искам да се караме на това място, Ани. На главата ми тежат много неща, за които момиченцата дори не могат и да предполагат.

— И на моята глава тежат много неща, Джон. О, Джон, всичко ще ти кажа, само ако не ме гледаш така сърдито и обещаеш, че ще ми простиш. О, толкова съм нещастна!

Това събуди съжалението ми, пък и умирах от любопитство да разбера какво имаше да ми каже. Затова ѝ разреших да ме целуне и да ме отведе малко по-настрани, под едно голямо дърво, тъй като отказваше да ми каже каквото и да било там, където се намирахме. Но дори и в сянката Ани не знаеше как да започне и като че ли нещо се двоумеше. Опря бузата си о дървото и се разхълца.

— Няма ли да спреш най-после? — обадох се накрая по-твърдо, отколкото възнамерявах, защото знаех, че ако някой я насърчава, можеше да си плаче цяла нощ.

— Да, ще спра. Много си строг с мене, Джон, но знам, че ми мислиш доброто. Ако някой друг — не знам кой и нямам право да знам — така го болеше от мъка сърцето... Джон, може би щеше да бъдеш мил с нея, може би щеше да я прегърнеш, да я целунеш и да бъдеш много нежен?

Точно това се бях опитал да направя с Лорна, затова почти зинах от учудване, когато Ани така хубаво ми го описа. За известно време изгубих дар слово и само се чудех дали не е ясновидка, но след това започнах да се досещам каква е работата.

— Ако съдя по осведомеността ти, трябва да имаш известен опит в тия работи. Настоявам още този миг да ми кажеш кой си е разрешавал подобни волности с теб.

— Тогава, Джон, ти нищичко няма да научиш. Щом ме питаш по този начин. На всичкото отгоре това не са били никакви волности. Братовчедите имат право на някои неща, а и когато си кръстник на някого... — тук Ани внезапно замълча, защото беше издала тайната си.

— А, опасявах се аз, че ще се стигне дотам — отбелязах много тъжно. — Знаех, че е бил тук много пъти и изобщо не ми се е обаждал. Няма нищо по-лошо от това един мъж да открадне сърцето на девойката, без да знаят близките ѝ.

— А ти самият не правиш нищо подобно, нали, Джон?

— Един нищо и никакъв разбойник — продължавах аз, без да обръщам внимание на току-що изреченото, — човек без парче собствена земя, когото могат да обесят всеки ден...

— Джон — каза сестра ми, — а няма ли вероятност членовете на семейство Дун да бъдат обесени всеки ден?

Тези думи така ме слисаха, че подскочих като ударен заек, хукнах обратно през двора и нахълтах в кухнята, където помолих съседа Николас Сноу да ми даде малко тютюн и някоя свободна лула. Така изпуших първата си лула и несъмнено се почувствувах по-добре.

Междувременно повечето жътвари се бяха разотишли, за да могат да станат рано на другата сутрин. Някои ги водеха жените им, някои си водеха жените...

Вече почти си бях изпушил лулата и тъкмо си мислех да опитам пак на следващата вечер, без да мога да разбера как така досега пушенето не ми е харесвало, когато ми хрумна, че макар и милата ми Ани да се беше държала много грубо, все пак не беше хубаво от моя страна да я оставям там по това време на нощта съвсем сама с мъката ѝ. Освен това бях длъжен и заради Лорна да разбера доколко Ани или който и да било друг знаеше за нашата тайна.

Ето защо веднага излязох навън с лулата в ръка. Горката Ани се беше върнала при бащиния си гроб и тихо ридаеше, тъй като не желаше да безпокои никого. Нежно я изправих, засуетих се около нея и я зауспокоявах; в края на краищата не можех да ѝ се карам там, а може би и тя не беше толкова виновна, колкото самият Том Фагъс. Ани много се зарадва, че съм отишъл при нея, и ми се извини, че е била така груба с мен. А после се опита да отклони вниманието ми от нейните лични истории и да го насочи към моите с Лорна. Скоро обаче установих, че не знае нищо, дори и името на моята любима, а само има някакви подозрения от това, което беше видяла. Аз обаче отново докарах разговора до Том Фагъс и посещенията му.

— Бедна моя Ани, ти наистина ли си му обещавала да му станеш съпруга?

— Но в крайна сметка, Джон, ти нямаш никакви причини — каза тя, следвайки собствените си мисли, — никакви особени причини, за да не обръщаш внимание на горката Сали Сноу.

— Без даже да попиташ мама или мен! О, Ани, това е голяма грешка! — продължавах аз темата за Том Фагъс.

— Но, Джон, ти знаеш как мама иска да се ожениш за Сали и съм сигурна, че ако речеш, още утре можеш да я вземеш. Тя обожава и земята, по която ходиш.

— Сигурно ти разправя, че обожава и земята, по която ходиш, но ти вярваш ли му, дете мое?

— Повярвай ми, Джон, Сали много те обича, а след смъртта на стария половината ферма ще стане нейна и ако си придава важности, то е само за да те накара да ѝ обърнеш внимание. И знаеш ли каква добра доячка е, Джон? И какви сладки прави...

— Ани, престани вече да говориш глупости. Искам да знам истината за тебе и Том Фагъс. Имаш ли намерение да се омъжваш за него?

— Аз? Аз да се омъжа преди брат си и да го оставя, без да има кой да се грижи за него? Кой друг може като мен да пържи еленско месо освен, може би, Сали? Ела веднага да се приберем в къщи и още сега ще ти изпържа едно парче. Ами ти нищо не яде на вечеря!

Това си беше самата истина. И понеже предчувствах, че ще последва кръстосан разпит, при който всяко момиче можеше да ме надхитри, оставих се да ме заведе в къщи, мислейки си за сърнешкото.

Никога обаче не съм и допуснал, че така изкусно ще бъда надхитрен, както се получи в действителност. Разбрала, че съм изоставил всякаква предпазливост, Ани се спря до вратата на двора и се престори, че ѝ се е закачила роклята. И докато се опитвах да ѝ помогна, тя ме погледна право в лицето, осветено от луната, и внезапно запита:

— Твоята любима може ли да пържи еленско, Джон?

— Не, не ми се вярва — отговорих, без да се замислям. — Та да не е някаква си готвачка.

— Но сигурно не е и наполовина хубава като Сали Сноу, нали?

— Ако искаш да знаеш, тя е десет хиляди пъти по-хубава от десет хиляди Салита — разгорещено отвърнах аз.

— О, но погледни само очите на Сали! — извика сестра ми.

— Веднъж само да зърнеш очите на Лорна Дун и никога вече няма да помислиш за Салините!

— О, Лорна Дун, Лорна Дун! — възкликна сестра ми малко поуплашена, но все пак пляскаше с ръце от възторг, че е разкрила тайната ми. — Лорна Дун е прекрасната девойка, която е откраднала сърцето на горкия Джони. Ще запомня името, защото е много странно. Но не, по-добре да го запиша. Дай ми шапката си, нещастни момко, за да го запиша на нея.

— Бих искал да ти дам една хубава плесница — отговорих аз, защото ужасно и се ядосах. — И щеше да си я получиш, ако преди малко не беше плакала, подло същество такова. Но ще я запазя за мистър Фагъс.

— О, не, Джон! Не, Джон! — започна да ме умолява тя и веднага стана сериозна. — Ръката ти така ужасно тежи, Джон, а и той никога няма да ти го прости. Сърцето му е много меко, но не може да понася обиди. Мили Джон, обещавай ми, че няма да го удрияш, а аз ти се заклевам, че ще пазя тайната ти дори и от мама, дори от братовчедата Том.

— И от Лизи, най-вече от Лизи — казах, тъй като много добре знаех кой от семейството ми щеше да е най-жесток с мен.

— Разбира се, и от малката Лизи. Младо момиче като нея не бива да знае такива работи. А освен това много ще ме е яд, ако не само аз, но и Лизи има право да знае тайните ти. О, Джон, жива душа няма да разбере, че си ми се доверил, въпреки че много ще се тревожа, когато нощно време те няма и знам, че си сред тези ужасни хора.

— Е, станалото — станало — отвърнах, — ти научи моята тайна и аз — твоята, и да ти кажа откровено, не знам кой от двама ни ще си изпати повече, когато това стигне до ушите на мама. Аз лично бих могъл да понеса постоянните разправии, но не и мълчаливото ѝ страдание.

— И с мен е така, Джон.

Като каза това, лицето на Ани се проясни и кротките ѝ очи заблестяха.

— Сега ще съм много по-щастлива, мили, защото ще се опитвам да ти помагам. Не се съмнявам, че твоята любима го заслужава. Надявам се, целта ѝ не е нашата ферма.

— На нея?! — възкликнах презрително и това беше достатъчно.

— Много се радвам, ако е така — Ани умееше от всяко нещо да извлече полза, — защото, да ти кажа честно, подозирам, че Сали Сноу е хвърлила око на мандрата ни и на делвите ни за сметана, и непрекъснато ме разпитва за ливадите ни и за цвета на млякото...

— Тогава, Ани, ти беше права, като каза, че тя обожава земята.

— И нещата, които ходят по нея — добави тя и ме целуна. — Сали е хвърлила око на най-хубавата ни крава, но сега тя никога няма да бъде нейна!

Влязохме в къщи и заварихме съседа Николас Сноу дълбоко заспал. Надали обаче сънуваше, че ние двамата съвсем бяхме объркали плановете му. После Ани хитро ме попита:

— Джон, не би ли желал сега в гостната при мама да е Лорна вместо тези „модерни краварки“, както ги нарича вуйчо Бън?

— Разбира се, че го желая, Ани. Заслужавах да те целуна само за това, че си го помисли. Божичко, струва ми се, че си знаела за нас поне от една година.

— И тя те обича с цялото си сърце, нали, Джон? — и Ани ме погледна така, като че ли искаше да каже, че много ѝ се иска да разбере кой не би ме обичал.

— Точно това не иска да направи, Ани — казах аз, като знаех, че по-този начин ще ѝ стана още по-мил. — Тя едва е започнала да ме харесва. Още е толкова млада, че засега обича само дядо си. Но надявам се, че лека-полека ще заобича и мен.

— Разбира се, че така ще стане. Тя просто не може да не те заобича — каза сестра ми.

— Ох, не знам — въздъгнах, с цел отново да получа потвърждение! — Момичетата са толкова странни.

— Нищо подобно — извика Ани. — Да обичаш някого е просто като доенето на мляко — стига да знаеш как да го правиш. Но ти не трябва да я оставяш твърде дълго сама. Това е моят съвет. Какъв глупак си бил, че досега не си ми казал! Отдавна да съм направила така, че Лорна да полудее по теб, Джони. Сега обаче иди в гостната, докато ти изпържа малко месо. Сали явно е решила да те покори точно тази вечер. Погледни само каква кърпа си е вързала; мен щеше да ме е срам да сложа такова нещо. Но ти няма да биеш горкия Том, нали?

— Аз ли? Никога, мила моя, но само заради теб.

XX ГЛАВА

ОТНОВО ВУЙЧО БЪН

Докато все още се двоумях дали да влизам в гостната след всичко, което бях чул за Сали, Ани леко ме блъсна вътре. При това положение реших добре да я огледам и да се опитам да я поухажвам, просто за упражнение. Но като видях колко богато бяха облечени младите госпожици, какви реверанси взеха да ми правят и как заговориха за кралския двор, за последните рокли на еди коя си херцогиня и за профила на неznam коя си графиня вместо за мляко, сметана, яйца и други неща, от които разбираха, усетих, че в стаята има и друг човек освен нашите съседни.

И така си и беше. Зад пердетата близо до прозореца, полузадрямал, седеше не кой да е, а самият вуйчо Бън, а редом с него — едно дребно момиче: тихо, но много наблюдателно. Мама ме заведе при вуйчо Бън, а той пое ръката ми и промърмори нещо от рода, че съм бил по-голям от всякога. Попитах го как е, а той каза: „Горе-долу добре, въпреки шума, който вие, великани такива, вдигате.“

— Съжалявам, ако сме ви обезпокоили, сър — отвърнах учтиво, — но аз дори не знаех, че сте тук. А и трябва да имате предвид, че сега е жътва.

— Да, изглежда е така — отвърна той, — но имам предвид и че много се позволява, включително пиянство и разсипничество. А сега, това е моята внучка и наследница — тук той погледна мама, — моята наследница, малката Рут Хъкабак.

— Радвам се да се запознаем, Рут — отговорих и ѝ подадох ръката си, която тя като че ли се побоя да поеме. — Добре дошла в „Могилата на дъждосвирците“, скъпа братовчедке Рут.

Братовчедката Рут само стана, направи ми реверанс и според мен малко поуплашено повдигна големите си кафяви очи.

— Ела да те заведе в кухнята, мила, и да те подхвърля до тавана — казах ѝ просто, за да я покуража. — Винаги правя това с малките

момиченца, за да могат да видят как шунката и беконът висят под комина.

Тук вуйчо Бън избухна в смях, а Рут се извърна изчервена.

— Ти знаеш ли тя на колко е години, глупчо? — сухо каза вуйчо.
— Тя, сър, миналия юли навърши седемнайсет.

— На първи юли, дядо — прошепна Рут все още с гръб към мен,
— но много хора не могат да го повярват.

Тогава мама ми дойде на помощ, както често обичаше да прави, и каза: „Дори и синът ми да не можеше да танцува, мис Рут, той пак щеше да танцува с теб. Отдавна те чакаме, мили Джон, за да отворим кухненската врата и да започнем жътвения танц. Ти ще танцуваш с Рут, вуйчо Бън — със Сали, мастър Кеби — с Поли, а съседът Николас ще бъде така добър, ако успее да го събудя, да застане до добрата мисис Кеби. Лизи ще ни свири.“

— Но кой ще танцува с вас, госпожо? — попита вуйчо Бън много галантно. — Според мен трябва да поразменим двойките. Аз не съм танцувал от двайсет години и няма да танцувам и сега, при положение че господарката и стопанката на тази жътва седи пренебрегната настрана.

— Не, мастър Хъкабак — извика Сали Сноу. — Мистрес Рид е прекалено любезна, като ме оставя да танцувам с вас. Вие се хванете с нея, а аз ще отида да си извикам Ани за партньор тази вечер. Много повече обичам да танцувам с момичета. О, толкова е по-хубаво.

— Не се тревожете за мен, скъпи мои — отвърна мама, — свещеникът обеща да се върне отново и вече го очаквам всяка минута. Той смята да танцува с мен, а обеща да доведе партньор и за Ани. Хайде сега, започвайте, а аз ще се включа след малко.

Никой нямаше желание да й противоречи, а и краката на момичетата вече сами потропваха, докато Лизи се перчеше с голям свитък ноти. Така че грабнах малката Рут, завъртях я и всички останали тръгнаха след нас. Много скоро умислената ми партньорка започна сладко да се усмихва и да ме поглежда с блеснали очи. Само едно нещо обаче не ми беше ясно: защо мама, която винаги използваше възможността да ме събере със Сали Сноу, сега правеше точно обратното — не ме допускаше нито за миг до Сали, а цяла вечер ме държеше колкото се може по-близо до Рут. Не само това, но идваше и така започваше да ме хвали пред нея, че съвсем ме засрамваше,

макар много добре да знаех, че си го заслужавам. А после в танца се включи и Ани. Тя просто плуваше из стаята, а красивата ѝ коса се развяваше след нея; беше най-лека от всички, най-мила и най-прекрасна. Изчерви се, когато срещна удивения ми поглед, е който разглеждах партньора ѝ. Беше скуайър Маруд де Уичхолс. Бих предпочел да я видя с Том Фагъс, за когото предполагах, че ще дойде, като чух, че свещеникът ще води някого. Струваше ми се, че няма право да танцува с никой друг. Успях да ѝ го прошепна, но тя ми отговори:

— Защо не погледнеш себе си, Джон. Нека и двамата се позабавляваме. И ти не танцуваш с Лорна, но изглеждаш много щастлив.

Танците продължиха до късно през нощта. Мама беше с прекрасно настроение и не искаше и да чуе за лягане. С одобрение поглеждаше ту към скуайър Маруд, потънал в разговор с Ани, ту към мен и Рут Хъкабак, с които също започвахме добре да се разбираме. Горката мама, беше толкова горда, а изобщо не подозираше, че хубавите ѝ планове вече безнадеждно са провалени.

Тъй като на другата сутрин трябваше да стана още преди съмване, за да започна работа рано, реших да не се прибирам в спалнята си тази нощ, от страх да не събудя мама, а да отида да си легна в сеното, където беше много по-приятно и прохладно. Поседях малко в двора да се полюбувам на тържествената жътвена луна и на жълтото море, което тя осветяваше. И докато стоях в сянката на конюшната, забелязах как една ниска, дебела фигура се плъзна между мен и вратата и се отправи към края на двора. Вместо да се затичам след нея, както би трябвало да направя, аз започнах да си блъскам главата кой би могъл да бъде и какво, за бога, правеше там, когато всички наши хора си бяха легнали, а жетварите си бяха отишли.

Най-после реших, че не може да е някой наш човек, макар нито едно куче да не излая, и че сигурно е или някое момиче, или някоя жена, и хукнах да разбера коя е. Но понеже се поколебах, стигнах там твърде късно. Никого не открих и реших да дебна на същото място следващата нощ. После се върнах в сеното и спях непробудно до сутринта.

Сигурно много хора биха искали да разберат, каквото, между другото, беше и моето огромно желание, кое беше накарало мистър

Хъкабак да дойде от Далвъртън по това време на годината, когато търговията му беше в разгара си и когато не можехме да му обръщаме необходимото внимание поради жътвата. Но още по-странно беше, че водеше със себе си внучката си вместо ротата драгуни, без която се беше заклек да не стъпва по нашите места.

И като че ли изобщо не бързаше да си заминава, въпреки че точно сега присъствието му ни създаваше големи неудобства, както сигурно сам беше забелязал. Освен това не можехме да не си мислим, че използва положението на гост в къщата ни, за да предприема дълги експедиции с неизвестна за нас цел. Всяка сутрин веднага след закуска той яхваше Доли, понито на Ани, и закачаше отзад торбата с обяда си, а отпред слагаше два големи кавалерийски пищова. Й винаги обличаше най-старите си дрехи, като че ли очакваше да го ограбят, и никога не си взимаше златния часовник и кесията с парите.

Това беше всичко, което момичетата бяха видели и което ми казаха (тъй като аз самият никога не си бях в къщи през деня). Те настояваха да тръгна по следите му и да разбера къде ходи.

Аз обаче отказах да го следя — не само защото не исках да изгубя цял ден работа, но преди всичко защото смятах, че е нечестно и нередно. Така че момичетата ме оставиха на мира, но какво беше учудването ми, когато една сутрин открих, че Джон Фрай липсва, и останалите жетвари ми казаха, че бил заминал още преди закуска.

А когато вечерта се прибрах гладен и уморен в къщи, Ани я нямаше да ми приготви вечерята, Лизи не четеше край огъня, дори малката Рут не седеше на прозореца. Затова се отправих към стаята им в не дотам добро настроение. И там намерих и трите, жадно зяпнали Джон Фрай, който им разказваше някакво голямо приключение. До него имаше пълна кана с бира и той очевидно се смяташе за герой, а и девойките сякаш бяха на същото мнение.

— Браво, Джон — казваше сестра ми. — Прекрасно си се справил, Джон Фрай. Колко си бил смел. Сега бързо ни разкажи и останалото.

— Какво означават всички тези глупости? — попитах с глас, който ги стресна. — Джон Фрай, веднага заминавай при жена си, защото вместо утре сутринта още сега ще си получиш заслуженото!

Джон Фрай не отговори, а се зачеса по главата и гледаше девойките, като се надяваше, че ще застанат на негова страна.

— Мисля, че ти си този, който трябва да се маха — каза Лизи, като ме гледаше право в очите. — С какво право влизаш в стаята на млади госпожици, без да са те поканили?

— Много добре, мис Лизи. Предполагам, че мама има тук някакви права.

Запътих се да я извикам, защото знаех, че винаги беше на моя страна, но Ани ме хвана за ръката, а малката Рут застана на вражата.

— Седни, Джон, и ще узнаеш всичко, което сме направили, макар и да се съмнявам, че ще го одобриш.

Ето как разбрах с какво се бяха занимавали момичетата през последните няколко дни. Първо, любопитството им, свързано с тайнствените експедиции на вуйчо Бън, било прекалено силно. После, след като открили, че Рут не знаела нищо за деянията на дядо си, но изгаряла от любопитство да научи нещо, трите се уговорили да атакуват мен и като не успели, отишли при Джон Фрай, който за малко пари бил готов да изпълни всичките им желаниа. И същата тази сутрин, когато Джон Фрай не се беше появил на ечемичената нива, те му дали едно пони и го пратили по следите на вуйчо Бън и Доли.

Той ги следил от разстояние, докато стигнали до Омагьосаното тресавище, където изведнъж старецът се изгубил от погледа му. Джон се скрил зад едно дърво и зачакал. По едно време видял как от дупката под ствола на едно дърво се подала някаква бяла шапка. Но когато видял и човешко лице под шапката, така се изплашил, че се метнал на коня и се върнал обратно в пълен галоп.

Когато най-после Джон Фрай свърши, момичетата бяха много разочаровани, че не е останал още малко, за да може да ни разкаже повече неща. А аз му казах сурово:

— Джон, ти си сънувал половината от това, човече! — Гледах го право в очите и чаках да ми отговори.

— Не отричам — съвсем искрено отговори Джон, — че от време на време послъгвам, както всички хора. Но това не е лъжа, мастър Джан. Бих предпочел да беше, момче. Щях да спя по-спокойно тази нощ.

— Вярвам ти, че казваш истината, Джон, и те моля да ме извиниш. На никого не казвай нито дума за това.

XXI ГЛАВА

НЕОЧАКВАНА ПОМОЩ

Историята, която Джон Фрай ни разказа онази нощ, и твърдото ми убеждение, че е истинска, силно ме разтревожиха след предупреждението на съдията Джефрис, намеците на Джереми Стикълс, а също и най-различни разкази, слухове и тайни знаци, които можеха да се видят и чуят в пазарни дни и по разни места на развлечение. Знаехме със сигурност, че в Тонтън, Бриджуотър и даже в Далвъртън имаше силно недоволство срещу краля и съжаление по отминалите дни на пуританизма. Разбира се, аз бях казал истината, чистата и проста истина, когато бях уверил Председателя на върховния съд, че доколкото се простират познанията ми, в енорията Оър няма нищо подобно.

Сега обаче започвах да се съмнявам дали не бях сбъркал, особено след като чух, че в Линмът в нощна доба са стоваряли оръжие, а от някакъв хълм, известен с ехото си, нечий уши доловили тропот на войнишки крака. Сигурно за всеки конспиратор е ясно, че за тайните събрания, незаконното складиране на оръжие и паленето на сигнални огньовете едва ли би могло да се намери по-удобно място от Ексмур с неговите дълбоки, тесни долини между хълмове, които се връзват далеч навътре в сушата.

Но дори и да допуснех, че се готвеше нещо срещу крал Чарлс II (или по-скоро срещу неговите съветници католиците и особено срещу брат му Джеймс), беше ли възможно мистър Хъкабак, богат и предпазлив човек, познат на Председателя на върховния съд Джефрис, да има нещо общо с това? На този въпрос не можех да си отговоря.

Вуйчо Бън беше толкова потаен, алчен и отмъстителен, че съвсем не можех да предвидя какъв курс ще предприеме. Че мразеше папистите, знаех много добре, макар никога да не говореше много за тях; също знаех, че е бил в армията на Оливър Кромвел, макар че според хорските приказки се беше занимавал повече с търговия, отколкото с истинско воюване. Освен това бях сигурен, че бе способен

да направи много неща и да пропилее сума пари, за да си отмъсти на рода Дун, въпреки че по време на сегашното му посещение това името веднъж не се отрони от устата му.

А самото семейство Дун? На чия страна щеше да застане то в предстоящото движение, ако действително можеше да се говори за движение? Що се отнася до религията им (ако изобщо имаха такава), те по рождение бяха католици — това знаех от Лорна. От друга страна, нямаше голяма вероятност да изпитват особена симпатия към краля — син на човека, който ги беше прогонил и бе конфискувал имотите им. И беше съвсем възможно безразсъдни хора като тях, които нямат какво да губят, а напротив — могат само да спечелят — да пренебрегнат всякакво съображение с потекло и религия и да вземат участие в един протестантски бунт само защото им се е удал удобен случай да си отмъстят и да възвърнат бившите си владения.

Съвсем не искам да кажа обаче, че всички тези неща още тогава ми бяха така ясни, както сега ви ги предавам; просто бях объркан и не знаех какво да правя. Мама беше толкова невежа, що се отнася до политиката, и така мила с всички, че изпитвах големи страхове да не я накажат за подслоняване на бунтовници, тъй като по това време вече малко бях запознат с английската конституция. Много добре знаех, че ако някой нещастник потропаше на вратата ни и извикаше: „Войниците са по петите ми. За бога, скрийте ме!“, мама веднага щеше да го приюти, да го скрие и нахрани; а да си кажа правичката, така щяха да постъпят и двете ми сестри, между другото — и аз. От което става ясно, че хора като нас съвсем не бяха в безопасност по време на подобни вълнения.

Но преди да успея да реша как да действувам или как да разгадая до дъно тази загадка, вуйчо Рубън си замина също така внезапно, както беше дошъл, като остави внучката си при нас. Мама сияеше от радост, а и самата Рут беше много доволна, въпреки че не смееше да го покаже. В Далвъртън върху младите ѝ плещи падаха всичките грижи по домакинството, освен че трябваше да надзирава и продавачите, така че никога не можеше да се забавлява. Тя много се беше променила от деня, в който дойде да ни гостува — беше възприела нашите прости, искрени взаимоотношения и сърдечен смях.

Междувременно жътвата приключи и аз отново закопнях да видя Лорна. Бях помолил Ани да съобщи на Сали Сноу, че сърцето ми

принадлежи на друга и че не мога да имам нищо общо с нея. Ани, както сама ми каза после, се справила със задачата изключително добре, без да издаде никакви тайни.

Още в деня, в който двата месеца изтекоха, тръгнах да търся Лорна. С надежда бях взел и пръстена с перлите. Носех ѝ и всички пресни яйца, които успях да намеря, и около дузина и половина малки пъстървички от нашия поток. Предварително се уговорих с милата си сестричка, че ако закъснея, тя ще измисли някаква причина за отсъствието ми.

Изпитах обаче горчиво разочарование, защото докато чаках, изминаха много часове, а Лорна нито се появи в долната част на Долината, нито ми изпрати макар и най-малък знак. На всичкото отгоре омразният ми Карвър Дун отнесе пъстървата и пресните яйца, които ѝ бях приготвил като подарък. Бях ги поставил в тревата близо до потока, покрити с листа, за да се запазят свежи и хубави. И когато вече съвсем ги бях забравил и зорко наблюдавах околността, скрит под едно дърво, и въртях пръстенчето в джоба си, изведнъж в Долината се зададе някакъв мъж. Беше с широкопола шапка, кожен жакет и ботуши, които стигаха чак до бедрата му. Но най-неприятно ми беше да видя, че на рамото си носи дълга пушка, а аз имах само тояга. Затова се принудих да се скрия зад скалата, като оставих дървото между нас.

След малко отново го зърнах, сега вече на петдесетина ярда от мен, и понеже все още беше достатъчно светло, успях да разгледам лицето му. Не съм голям познавач, но в чертите му имаше нещо, което ме накара да изстина от ужас. Не че лицето му беше грозно, не. Дори можеше да се каже, че е красиво — толкова сила, воля и решителност изразяваше. Само че в него нямаше нищо приятно, нищо игриво. По това лице нямаше следи от усмивки, а оловносивите очи бяха студени и жестоки.

„И този човек иска да притежава Лорна!“ — помислих си и почти пожелах да надникна зад скалата, където бях готов да го посрещна с тоягата си. Ех, да можеше да ми падне, когато не огнестрелно оръжие, а само силата щеше да реши съдбата ни. Той обаче нищо не подозираше. Обиколи района си като часовой и при водопада тръгна да се връща. И точно тогава, както вървеше покрай брега, попадна на малкото ми скривалище, покрито е листа. Забеляза,

че листата са обърнати наопаки, и това, разбира се, привлече вниманието му. Видях го как се наведе и откри рибата и яйцата и в простодушието си реших, че сега вече знае всичко за мен. За мое най-голямо удивление обаче видът му изразяваше задоволство, а след малко чух и грубия му смях: „Ха, ха, виж ти, Чарли! Рибарят Чарли! Значи, така се опитваш да плениш Лорна! Сега разбирам защо толкова често ходиш за риба и кой обира курника на Съветника.“

След това прибра рибата ми и всички най-хубави яйца на Ани и си замина. Мислех си да се втурна след него и да го накажа, но здравият разум ме спря. По-добре беше да понеса тази загуба, вместо да рискувам любовта си, благополучието на Лорна, а може би и живота си.

След като чаках, докато изчезна и последната възможност Лорна да се появи, тъжно забързах към къщи. Ранният есенен вятър стенеше над мочурищата; цялата красота на жътвата си беше отишла и рано падналият здрач тегнеше като товар на плещите ми. И все пак в продължение на две седмици отивах всяка вечер с надежда да зърна Лорна, но напразно. Ала това, което най-много ме озадачаваше, беше, че знаците се сменяха редовно, точно както се бяхме разбрали — по всичко изглеждаше, че никой не държи Лорна затворена насила.

Като не можех да я видя, безпокойството ми започна да расте все повече и повече и дори щях да се опитам със сила да проникна през Портата на Дун, ако Ани не ме беше спряла със сълзи на очи.

Една вечер забелязах, че Бети се държи много странно. Когато никой не я гледаше, тя ми правеше разни неразбираеми знаци, слагаше пръсти на устните си и сочеше нещо зад гърба си. Отначало обаче не ѝ обръщах никакво внимание и изобщо бях в много лошо настроение, тъй като никак не ми вървеше.

Но скоро, като минаваше покрай мен, тя ме побутна с една пръчка и прошепна „Лорна Дун“.

Думите ѝ така ме стреснаха, че се обърнах и зяпнах с отворена уста, но тя се престори, че не ме забелязва, и затърка някакво гърне. После каза: „Наведи си главата.“

Приблжих главата си до нейната и тя прошепна в ухото ми: „Иди сутринта, глупако. Тя ми съобщи да ти кажа, че не може да излиза вечер.“

Толкова се зарадвах, като чух това, че целунах Бети, и много добре видях, че ѝ доставих удоволствие, макар че после отстъпи назад и се престори на ядосана.

Разбира се, на другата сутрин бях на крак още преди октомврийското слънце. Бързо пресякох преплетения гъсталак, за да стигна до потока Баджуърти, а после и до водопада. Когато се изкачих на върха, слънцето беше изгряло с цялото си величие и обливаше долината с надежда и светлина. Обзе ме неизразима радост, когато видях как моята Лорна се приближава, по-чиста от утринната роса, по-светла от самото слънце. Вървеше към мен и не подозираше, че я наблюдавам. В тази искряща утрин тя беше забравила всичките си грижи и сега като че ли се носеше върху зората като сребърно облаче. Веднага изскочих пред нея, страхувайки се да не си помисли, че я наблюдавам. Като ме видя, бузите ѝ още повече порозовяха, очите ѝ светнаха и тя радостно дойде насреща ми.

— Значи, най-после дойде, Джон. А аз си мислех, че си ме забравил. Не можех да ти обясня — всяка вечер ме държаха затворена. Но ела в беседката ми, тук си в опасност.

Не можех нищо да ѝ отговоря, така преливаше радостта в мен, но и последвах в малката беседка, където вече бях влизал два пъти. Знаех, че приближаваше най-щастливият миг в живота ми — че Лорна щеше да ми признае любовта си.

Отначало се преструваше, че не разбира какво я питаха очите ми, и се опитваше да говори за други неща.

— Не за това съм дошъл — прошепнах ѝ съвсем тихо. — Знаеш какво съм дошъл да те питам.

— Ако си дошъл с цел да ме питаш нещо, защо се двоумиш? — Лорна се извърна много смело, но видях, че устните ѝ трепереха.

— Двоумя се, защото се страхувам, защото целият ми живот зависи от една-едничка дума, защото тази, която сега е близо до мен, може вече никога да не е близо, въпреки че за мен тя означава посече от целия свят, повече от десет хиляди свята! — Докато изричах тези тихи и нежни слова, Лорна се разтреперваше все повече и повече, но нито ми отговаряше, нито ме поглеждаше.

— Обичам те от толкова време — продължавах аз, — когато беше още дете, те обожавях; после, когато те видях като красиво момиче, те боготворях; а сега, когато си вече истинска девойка,

любовта ми е толкова силна, че нито с думи мога да я изразя, нито в сърцето си да я затворя. Чаках толкова дълго, че макар по произход да стоя по-ниско от теб, не мога повече да чакам и трябва да получа твоя отговор.

— През всичкото това време ти ми беше много верен, Джон — прошепна тя на мъховете и папратта, — и струва ми се, че трябва да те възнаградя.

— Това не ме задоволява. Не желая да ме обичаш против волята си, от съжаление, защото това означава само търпимост. Или ще ми дадеш цялата си любов, или нищо. Аз също трябва да притежавам твоето сърце, така както и ти притежаваш моето, Лорна.

Докато говорех, тя свенливо ме поглеждаше, за да продължат съмненията, ми още миг, а после широко разтвори кротките си любящи очи и обви с ръце шията ми. Сърцето ѝ заби до моето и Лорна каза: „Скъпи, ти го спечели и то вече принадлежи на теб, а не на мен. Аз съм твоя и завинаги ще бъда твоя.“

Завладян от тези думи и от този поглед, не съм сигурен какво съм приказвал след това. Спомням си само, че когато ми поднесе устните си за целувка, почти забравих доброто си възпитание, като не ѝ оставих време и да диша.

— Стига — каза Лорна нежно и силно се изчерви. — Засега това стига, Джон. И искам да запомниш едно нещо, мили. Всички ласки ще бъдат от моя страна, а ти трябва да си много сдържан, освен ако не бъдеш поканен. Но сега можеш да целунеш ръката ми. Съвсем бях забравила. Господи, колко съм глупава!

Но аз вече бях взел ръката ѝ и поставих венчалния пръстен на безименния и пръст; и този път Лорна не го свали и с обич му се залюбува, но очите ѝ се изпълниха със сълзи.

— Всеки път, когато плачеш — казах и я привлякох към себе си, — ще го приемам като покана да не бъда прекалено сдържан. Вече никой няма да те разплаква. Мила моя, вече няма да въздишаш, защото аз ще те закрилям и обичам, за да си винаги спокойна и щастлива.

От гърдите ѝ обаче се отрони дълга и тъжна въздишка, погледът и беше прикован към земята, а сълзите се търкаляха по бузите ѝ. Лорна притисна сърцето си с ръка и тихо каза, като че на себе си:

— Това никога, никога не може да стане. Коя съм аз, че да мечтая за такова нещо? Сърцето ми подсказва, че това никога, никога няма да

стане.

XXII ГЛАВА

ДВЕ ПРИЗНАНИЯ

Нищо обаче не беше в състояние да ме натъжи в такъв миг. Мисълта, че Лорна — най-милото, най-невинното и най-игривото, най-хубавото същество на света — ме обича, не можеше да бъде помрачена от никакви страхове.

Затова, след като се сбогувахме, забързах към къщи, за да кажа всичко на мама, защото Лорна ме беше накарала да обещаая, че няма вече да пазя любовта ни в тайна. Всъщност това винаги са били и моите намерения. Бях наясно, че мама ще бъде много недоволна и разочарована заради Рут Хъкабак, но понеже знаех как лесно ни прощаваше, надявах се скрито да приеме моето решение.

Плановете ми обаче се объркаха, защото когато се прибрах, заварих у дома Том Фагъс, който закусваше е мама и останалите. Забелязах, че има нещо странно, нещо неестествено в държанието му. Нямахте ги присъщите му лекота и веселост. Нахрани се, без да пусне нито една шега по адрес на закуската, без да изкаже предпочитание към това или онова — само хвърляше потайни погледи към Ани, която пито можеше да седи спокойно, нито да погледне някого. Сърцето ми се сви от страх пред това, което приближаваше, и искрено ми дожаля за горката мама.

След закуска мое задължение беше да се заема с преораването на една доста отдалечена нива, и аз поканих Том Фагъс да дойде с мен. Той обаче отказа и понеже знаех причините, реших да му дам възможност да разговаря с мама, въпреки че никак не ми се нравеше мисълта човек с токова име да влезе в нашето семейство, което винаги е било смятано за толкова честно. Затова потеглих на работа, като си взех и обяда, тъй като възнамерявах да прекарам целия ден на полето.

Когато се прибрах, скуайър Фагъс си беше отишъл, което ми се стори лош знак, защото, ако мама беше разбрала и одобрила намеренията му, тя непременно щеше да го покани да остане за вечеря, за да отпразнуваме случая. Скоро вече няхах никакви съмнения, тъй

като Лизи изтича да ме посрещне и извика: „О, Джон, ако знаеш какво стана. Мама е в ужасно състояние, а Ани ще си изплаче очите. Какво мислиш се е случило? Никога няма да се сетиш, макар че аз отдавна подозирах такова нещо.“

— Няма какво да се досещам — отговорих, преструвайки се на безразличен заради самоуверения ѝ тон. — Отдавна знам всичко. Но доколкото виждам, ти не си плакала много. Щеше повече да ми харесваш, ако беше поплакала малко.

— Че защо да плача? На мен Том Фагъс ми харесва. Той е единственият истински мъж, когото съм виждала.

Този удар, естествено, беше насочен към мен. Мистър Фагъс беше спечелил благоволението на Лизи заради омразата си към рода Дун. Само че ми се струваше необяснимо защо чак толкова ги мразеше, след като, поне отколкото знаех, никога не беше ставал тяхна жертва. Да не би пък да им завиждаше като на разбойници, които бяха подобри от него в работата? На Лизи обаче нищо не отговорих, тъй като отдавна бях установил, че мълчанието ми я дразни повече от всякакви думи. В къщи влязохме заедно. Докато се опитвах да успокоя скъпата ми сестричка Ани, мама изпрати веднага да ме повикат.

— О, Джон, кажи една добра дума и за мен — извика Ани, като ме държеше за ръцете и ме, гледаше с насълзени очи.

— Не една, милото ми, а сто — нежно ѝ отговорих аз. — Не се бой, сестричке, ще изкарам твоя случай толкова безобиден, в сравнение с моя, искам да кажа, че само след пет минути мама ще те повика и ще те нарече своето най-добро и съвестно чедо, ще възхвали братовчеда Том до небесата и ще изпрати някой на кон да го догони. Тогава ти ще имаш много по-трудна задача — да говориш в моя полза:

— О, Джон, скъпи Джон, нали няма да ѝ кажеш за Лорна? О, моля те, поне днес недей.

— Да, Ани, днес, и то веднага. Искам веднъж завинаги да се свърши с това.

— Но помисли за нея, мили. Сигурна съм, че няма да може да го понесе. Особено след първия голям удар.

— Напротив. Дори ще го понесе по-лесно. Клин клин избива. Много добре я познавам. Отначало ще бъде отчайващо сурова към теб, после към мен, а накрая и към двамата. После ще ни изправи един срещу друг (в мислите си, имам предвид) и ще прецени кой има по-

голяма вина. И като направи това, ще започне да се мъчи да види и двата случая от хубавата им страна. И така със собствени доказателства ще се убеди, че нямаме никаква вина — понеже и двамата сме ѝ деца, нали разбираш. И не след дълго, стига да ней се мяркаме много пред очите, ще реши, че май е действувала много прибързано. После ще си спомни как винаги сме били добри към нея, също като татко. Тогава ще се сети, че и тя е била млада и влюбена, малко ще повъздиша, ще си поплаче и накрая ще изпрати да ни повикат, ще ни извини и ще ни нарече свои любимци.

— Господи, Джон, откъде знаеш всичко това? — възкликна сестра ми, като си избърса очите и ме загледа с радостна усмивка. — Кой ти го каза, Джон? А хората те мислят за глупав! Хм, имам чувството, че всичко, което ми каза, е съвсем вярно. О, мили Джон, отговори ми, откъде научи всичко това?

— Няма значение откъде — отвърнах. — Трябва да съм голям глупак, ако досега не съм изучил характера на майка си.

Разговорът ми с мама приключи горе-долу така, както го бях предвидил, затова няма смисъл да ви описвам повторно цялата история.

Следобед обаче, когато слънцето вече захождаше, тя седеше в градината на пейката, опряла глава в кожената ми жилетка (която е непромокаема), обгърнала с дясната си ръка кръста на Ани, и не знаеше кого повече да съжалява. Все още не беше простила на своите съперници — искам да кажа, на Том Фагъс и Лорна, — но вече започваше да си мисли малко по-добри неща за тях и много по-добри за собствените си деца.

Докато седяхме на пейката под големия ясен, оставихме мама да си приказва колкото си иска и каквото си иска. И двамата с Ани бяхме разбрали, че вече не ни се сърди, и затова я оставихме да си прави каквото си ще, като че бяхме две големи кукли.

В резултат на всичко това, сякаш по-голямата част от пречките между Ани и нейния любим бяха премахнати, а на нас с Лорна само ни поолекна на съвестта. Нашите възможности за срещи и вълнуващи разговори си оставаха все така оскъдни.

Както можеше и да се очаква, мама веднага взе да крои планове как по някакъв свръхестествен начин да измъкне Лорна от властта на рода Дун и поне една година да я държи при себе си и да я научи на

всичко, което те с Ани знаеха за млекарството, селския живот и най-добрия начин да се прави масло.

И всичко това стана, понеже случайно се изпуснах да кажа как Лорна копнее за прост, спокоен живот.

Ако ставаше въпрос да отвлека любимата си от Долината на Дун, това само по себе си не беше невъзможно. Но, първо — щеше ли Лорна да напусне дядо си, докато още беше жив! И, второ — можехме ли да я опазим без полк войници? Нямаше ли разбойниците незабавно да се впуснат да търсят своята кралица и като я откриеха, да изгорят къщата ни, да ни избият и победоносно да си я отнесат?

Казах всички тези неща на мама и тя с въздишка трябваше да се съгласи, че засега не ми остава нищо друго, освен внимателно да наблюдавам Лорна от разстояние, да следя как се държат разбойниците, и да чакам да настъпи някаква промяна. Междувременно дори можело да се влюбя (непредпазливо намекна тя) в някоя обикновена наследница, която непрекъснато щяла да е около мен. После обаче каза, че за едно нещо поне много се радва, и то е, че се е провалил планът на вуйчо Рубън да ме ожени за Рут, защото бил нарекъл момчето й страхливец. И завърши с думите колко била доволна, че няма да се ожения за това джудже — внучката на онзи скъперник.

За съжаление горката Рут Хъкабак беше дочула разговора ни и двете страни си размениха доста остри думи, които обаче доказаха, че Рут имаше много по-силен характер, отколкото предполагаме. Каза, че не може да ни гостува нито час повече, след като знае истинското мнение на мама за нея и дядо й.

Тръгна си на следващия ден и аз я придружих чак до град Ексфорд, откъдето я оставих да продължи с Джон Фрай. Когато се сбогуваше с мен, очите й бяха пълни със сълзи. Изпрати най-нежни поздравии на мама и каза, че отново ще дойде за Коледа. Много се зарадвах, като разбрах, че не е никак злопаметна, тъй като в караницата мама не беше права, въпреки че не си го признаваше.

След това измина цял месец, без да се случи нищо значително, освен, разбира се, че веднага след разговора с мама посетих Лорна и всичко й разказах. Като чу как мама и Ани, а и аз самият жадувахме тя да дойде в „Могилата на дъждосвирците“ и да й покажем мирния селски труд, тя само се изчерви и отговори, че докато дядо й бил жив,

никога нямало да го изостави, а дори и да била свободна, единственото нещо, което можела да донесе на всеки приютител я дом, било разруха. Това беше толкова вярно, че дори аз не можех да го отрека, и като видях отчаяния ми поглед, Лорна смело ми каза, че трябвало да се надяваме на по-добри времена, и ме попита колко време съм щял да я чакам.

— Нито ден, ако виждах някакъв изход — страстно ѝ отвърнах аз, при което тя се извърна смутено и известно време не искаше да ме погледне, — но цял живот, ако такава е била злата ми орисия. А ти, Лорна, докога ще ме чакаш?

— Докато станеш мой — отвърна тя със свенлива усмивка. — А сега, Джон, ти ме обвърза с този прекрасен пръстен, който крия до сърцето си, когато не смея да го нося на ръката си. А аз, скъпи мой, ще те обвържа с най-обикновеното и просто нещо, което някога си виждал. Погледни каква странна стара вещ! По нея има някакви чудновати знаци и прилича на нещо като котка, покачена на дърво. Но няма значение на какво прилича. Този древен пръстен трябва да е бил на някой великан, затова смятам, че може да стане и на теб, огромни Джон. Той винаги е висял върху стария ми стъклен гердан, който се опитаха да ми отнемат, но дядо ги накара да ми го върнат. Но ти ми изглеждаш много учуден. Какво мисли да това моят господар.

— Та това, миличка, струва колкото петдесет такива перлени пръстена и аз не мога да взема от теб такова нещо.

— Ако не го приемеш като знак за моята любов, вземи си обратно красивия пръстен.

И тя така ме погледна, че веднага бях принуден да се предам. След това отново поставих перления пръстен върху ръката ѝ, а върху собственото си кутре нанизах купчината злато, която ми беше подарила. Напомняше ми за древния пръстен, който баща ми веднъж беше извадил с ралото от земята.

Разказах ви за този пръстен, защото той изигра важна роля в живота на моята Лорна. Попитах я откъде е стъкленият гердан, от който го е свалила и който е носила като дете. Отговори ми, че не знае, но си спомня как, като била около десетгодишна, дядо ѝ се молил да му го даде и обещал да и го пази, докато порасне и сама може да се грижи за него. Тогава ѝ дал пръстена и ѝ казал да се гордее с него. И тя го извади от пазвата си, и той стана собственост на Джон Рид.

Но преди да успея за свикна да го нося или хората да го възприемат като мой, и преди да отида при Лорна отново, случиха се неща, които заеха всичките ни мисли.

XXIII ГЛАВА

ОТНОВО НА РАБОТА

През ноември, докато засявахме пшеницата, имахме и друг посетител — мистър Джереми Стикълс, който ми беше добър приятел в Лондон и беше спечелил благодарността на мама. Той превърна къщата ни в своя главна квартира и винаги очакваше от нас да имаме готов кон, човек, оръжие или провизии. Знаехме, че изпълнява някаква кралска заръка и че на различни места има войски на негово разположение. Знаехме също, че никога не излизаше, а и дори не си лягаше без огнестрелно оръжие и остра сабя до себе си. Мисията му даваше право да изисква помощ от служители, съдии, а и от всички верни кралски поданици.

Но понеже мистър Джереми Стикълс много добре познаваше жените, не се осмеляваше да разкрие пред нито една от тях причините за своето посещение. След известно време обаче, като видя, че може да ми се довери, а и че се нуждае от помощта ми, той ме отведе настрана на едно пусто място и ми каза почти всичко, като преди това ме накара да се закълна, че никому нищо няма да казвам, докато ЕСИЧКО не свърши.

Сега, когато пиша тези редове, събитията отдавна са отминали и забравени от всички, освен от пострадалите. Затова мога да ви разкажа цялата история, без да нарушавам обещанието си. Една вечер, когато се прибирах в къщи от полето, срещнах мистър Стикълс, който тъкмо излизаше на една от обичайните си нощни експедиции. Почти на шега споменах нещо за неговата тайнственост. Без да пророни нито дума, той огледа целия двор, а после ме заведе на открито наред люцерната.

Там ми съобщи, че имам известно право да знам какво означава всичко това, след като самият Председател на върховния съд Джефрис ми се е доверил, макар и да е сметнал, че нито съм достатъчно хитър, нито притежавам достатъчно мозък (както ми каза Джереми).

— И слава богу, че е така — заявих аз.

После Джереми ме накара да се закълна, че ще пазя тайната му, след което продължи:

— Поверено ми е много важно начинание. За тази работа са необходими както извънредна храброст и голямо хладнокръвие, така също остър ум и неподкупна честност. Ето защо съветниците на Негово величество избраха мен за изпълнител на тази отговорна задача, а и да искаха, не можеха да намерят по-подходящ човек. Въпреки че си бил в Лондон, Джек, ти, разбира се, нямаш никаква представа от държавните работи.

— Хм — казах аз, — това несъмнено е вярно, и така е по-добре за мен, въпреки че чух много неща. Всички говореха и бяха готови дори да се сбият, но един казваше едно, друг — друго и непрекъснато ставаше дума за уиги, тори^[1] и протестанти.

— Точно така, Джон, нека кралят прави каквото си иска. Никой не трябва да се страхува от него, тъй като той съвсем не е като баща си; вярно е, че си постига неговото, но не пречи и на другите да постигат своето. А сега, кажи ми, чувал ли си в Лондон да се говори много за Монмътския херцог^[2]?

— Не, не много. В Девъншир се говореше два пъти повече. Чух само, че бил много деен и много красив мъж и че бил изгонен от торите извън страната. И повечето хора искаха той да се върне обратно вместо Джеймс, йоркския херцог.

— Нещата се промениха, откак ти беше в града. Уигите отново надигат глави поради грешката, която направиха торите с убийството на лорд Ръсел. Навсякъде има голямо недоволство, което може да прерасне в бунт. Кралят е събрал много войска в Лондон и възнамерява да докара и още, но не може да се справи с провинцията, където разчита само на обучените отреди^[3], а от тях няма голяма полза. Сега вече разбираш, нали, Джон?

— Да си призная честно, не. Не виждам какво общо има Монмътският херцог с Джереми Стикълс.

— Ех и ти, глупако, добре, да кажем, че е обратното. Джереми Стикълс може да има много общо с Монмътския херцог. Уигите не успяха да прокарат законопроекта^[4] си и тъй като ги наказаха за пролятата от тях кръв, готови са да извършат нови злодеяния. Ако спечелят надмощие, ще завземат властта.

— Но — казах аз още по-объркан, — нали властта е в ръцете на краля? Как могат уигите да я завземат?

— О, Джон, ти си безнадежден. Познавам петгодишно момченце, което е по-ориентирано в политиката от теб. Е, е, не се обиждай. Трябваше да взема предвид интелекта ти.

— Не, мастър Джереми, не ми се извинявай. Аз съм този, който трябва да ти се извини, но господ ми е свидетел, че нищо не разбирам от политика.

— И така е по-добре, момчето ми. Така ще си умреш по-спокойно. Сега, с две думи (без да ти споменавам никакви партии) — тук съм, за да следя развитието на таен заговор, не толкова срещу краля, колкото срещу законния му наследник Джеймс, неговия брат.

— Е, най-после разбрах. Но, мастър Стикълс, можеше да ми кажеш това преди един час.

— За теб щеше да е далеч по-добре, ако го бях направил. Още малко и шапката ще ти падне от главата — толкова много ум ти влях, че ти се е подула тиквата. Юмруците, юмруците са твоята стихия, Джон. Там се чувствуваш като риба във вода, а в тази работа ще се наложи много да ги използваш. А сега, чуй един съвет от този, който ти мисли доброто — дръж се за печелившата страна и нямай нищо общо с другата.

— Точно това искам да направя — искрено извиках аз, — стига само да знаех коя е печелившата страна. Заради Лорна... искам да кажа, заради милата ми майчица и сестрите ми, и стопанството.

— Ха — засмя се Джереми Стикълс на почервенялото ми лице. — Лорна ли каза? Каква е тази Лорна? Да не е името на някоя девойка?

— Ти гледай себе си — отвърнах много гордо, — шпионирай колкото си искаш и използвай за това и собствената ми къща, но ако някога те заловя да си пъхаш носа в моите работи, всички кралски войници не могат да те спасят от ръката ми — стига ти с пръст да те бутна.

Казах го с такъв глас, че мистър Стикълс загуби цялата си извънредна храброст и неподкупна честност и отстъпи крачка назад — като че ли можех да ударя такъв дребен човечец!

След това го оставих и отидох да поработя на полето, за да ми мине ядът, преди да се видя с мама. Много пъти се извинявах на Джереми за глупавото си избухване, но той каза само, че нямало какво

да ми прощава. А когато някой приказва така, много често истината е, че той просто нищо не може да прости.

Така че засега между мистър Джереми и мен остана това малко недоразумение, което поне за известно време ме отърва от участие в деянията му. Това, от което най-много се боях, беше да не би по някакъв начин да се покажа като неблагодарник. Само след няколко дни обаче му направих добра услуга, както ще разберете, когато му дойде времето.

Междувременно моите лични работи така се объркаха, че не можех да мисля за нищо друго и с голяма мъка скривах безпокойството си. Защото най-внезапно, без никакво предупреждение, всички сигнали от моята Лорна секнаха. Бях свикнал да ги виждам всеки ден и те ми бяха необходими като храната. Първия път, когато заставах на хълма и открих, че от предния ден няма никаква промяна, просто не можах да повярвам на очите си. Дори помислих, че очите ми нещо не са наред. Това ме подтисна и сърцето ми се свиваше все повече и повече, тъй като дните си минаваха, а знак от Лорна нямаше.

Три пъти отивах и чаках в края на Долината, където потокът течеше мътен и гневен от есенните дъждове. И въпреки че чаках през всяко време на деня и до късно през нощта, нямаше ги леките стъпки, които идваха да ме посрещнат, нямаше го и сладкия ѝ глас.

Веднъж навлязох доста навътре в Долината, където никога преди това не бях ходил и където Лорна беше намерила и загубила младия си братовчед. Като вървях нагоре по течението на реката под прикритието на вечерната мъгла, стигнах съвсем близо до последната къща в Долината. Беше мрачна, ниска, квадратна постройка, от чиито прозорци не проблясваше никаква светлинка. Когато я понаближих, видях, че е грубо изградена от камък и дърво. И тъй като от думите на Лорна знаех, че това е къщата на Карвър, бях подтикнат от любопитство, а може би и от ревност, да я разгледам по-внимателно. А нямаше и от какво толкова да се страхувам, тъй като вече беше достатъчно тъмно и никой стрелец не можеше да се прицели, а аз по това време толкова се гордеех със силата си, че се опасявах единствено от огнестрелно оръжие. И все пак напредвах много внимателно, тъй като почти бях влязъл в гнездото на разбойниците.

Доколкото можех да вярвам на слуха си, в къщата нямаше никой, което накара сърцето ми да подскочи от радост, понеже изпитвах

опасения да не намеря Лорна там. После много внимателно изучих цялата постройка, разгледах прозорците и вратите ѝ, като че ли възнамерявах да я ограбвам. И както ще разберете по-късно, това се оказа много полезно.

След като изучих мястото от всички достъпни страни, та дори завоя на потока и храстите край портата, бях склонен да продължа нагоре и да разгледам цялото село. Но ме спря светлината, която идваше от съседната къща — на около четиридесет ярда от тази на Карвър. Там се бяха събрали шумни и весели престъпници, които вдигаха такава врява, като че ли законът беше на тяхна страна.

Преди да си отида у дома тази нощ, взех решение да вляза в Долината на Дун от горния ѝ край и да разбера какво се е случило с Лорна. Около мен ставаха най-различни тревожни неща: от една страна, Джереми Стикълс тайно шпионираше всички; от друга, вуйчо Рубън кроеше нещо, но никой не знаеше какво; някакъв човек с бяла шапка излизаше от гроб; собствената ми сестра щеше да се омъжва за разбойник, а мама беше в отчаяние. Но това, което най-много ме притесняваше, беше, че може би бяха отвлekli и скрили някъде Лорна. Не, това не беше време за игри, нито пък един мъж, в чиито вени течеше кръв, а в мускулите му напираше сила, трябваше да се почесва по главата и да мъдрува. След като прехвърлих всички тези мисли в мудния си мозък, твърдо реших да действувам.

---

[1] Уиги и тори — презрителни названия на двете политически партии в Англия по онова време. Уигите се представлявали от едрите търговци и производители, а торите — от поземлената аристокрация. Б. пр. ↑

[2] Монмътският херцог (1649–1685) — най-големият (незаконен) син на Чарлс II. Б. пр. ↑

[3] Обучени отреди — съставяни били от граждани и свиквани при извънредни положения, за да бъдат в помощ на редовната войска. През 17 в. такива отреди е имало във всяко графство и те са изиграли голяма роля в Гражданската война. Б. пр. ↑

[4] Законопроект, според който католик не може да наследи короната. Б. пр. ↑

XXIV ГЛАВА

ОПАСНО НАЧИНАНИЕ

Начинанието, с което се нагърбих, беше много по-опасно от всичко, което бях правил досега, но независимо от това твърдо реших да отида и да разбера какво става с Лорна, та дори да струваше и живота ми.

За да се стигне Портата на Дун, входът от горния край на Долината, трябваше да се върви доста дълго и да се заобикалят южните възвишения. Аз обаче не посмях да взема кон и затова тръгнах пеша доста рано следобед. Така че, когато стигнах до главния път на разбойниците, слънцето беше залязло преди повече от час и вече почти се бе стъмнило. Доколкото можех да видя, засега всичко наоколо беше пусто, но за всеки случай реших, че ще е по-разумно да почакам още малко, докато здрачевината премине в нощ.

Колкото повече приближавах към входа, толкова по-прав и по-солиден ставаше пътят, докато накрая заприлича на улей, прорязан в скалите. Не беше оставено нито едно дърво или дори храстче, където човек можеше да се заслони от куршумите. И точно тук късметът ми изневери или поне така ми се стори, защото тъкмо приближавах Портата, когато луната (която толкова често е била мой съюзник) се появи и обля със светлина цялото открито пространство. Отстъпих в сянката от дясно на пътя и започнах да наблюдавам тройния вход, осветен от косо падащите лунни лъчи.

Над трите грубо оформени арки бе закрепен отсечен дъб — дебел, тъмен, заплашителен. Бях чувал, че в случай на опасност можели да го освободят, за да падне така, че да смаже десетина-дванайсет души и да препречи пътя на конниците.

Зад дървото имаше каменен насип, нещо като тераса, издигната на около двајсет фута от земята, където поне трийсет мъже можеха да се прикрият зад клони и пънове и да държат под обстрел всеки задаващ се по пътя неприятел. Но най-хитроумното и объркващо неприятеля приспособление беше, че входът вместо един имаше три

отвора и истинският по нищо не можеше да се познае. Ако човек можеше да вярва на слуховете, по време на опасност (разбойниците сменяли входа всеки ден и с помощта на плъзгачи се врати превръщали останалите два в проходи, водещи право в пропастта.

И сега стоях пред тези три груби арки, черни и страховити, и по нищо не можех да разбера кой вход е истинският. Освен това знаех, че другите два водят към почти сигурна смърт. По едно време ми хрумна, че в мирно време има най-голяма вероятност да използват средния. Затова, без да се двоумя повече, здраво стиснах тоягата си, протегнах я напред и се пъгнах в него. Не след дълго ме обви плътен мрак и макар че се движех пипнешком покрай стената, препънах се в някакво оръдие. Силно си нараних краката и едва се стърпях да не изругая, но вече бях сигурен, че съм на прав път, защото не биха поставили такова съоръжение в другите входове.

Затова продължих напред, докато зад един ъгъл едва успях да се дръпна назад — часовоите бяха само на няколко крачки от мен. Ако бяха поставили фенера си там, където му беше мястото, веднага щяха да ме видят и застрелят.

Като че ли бяха само двама. Имаха дълги и тежки пушки, но не ги държах в ръцете си (както би трябвало), а ги бяха поставили близо до себе си. Наблюдавах ги с едно око, добре прикрит зад ъгъла.

Двамата злодеи изглеждаха много щастливи. Бяха седнали в една скална ниша, поставили фенера на земята. Непрекъснато надигаха чашите и играеха на някаква игра. Пушеха дълги глинени лули (много модерни по това време в Лондон) и сегиз-тогиз някой от двамата се изсмиваше, когато мислеше, че печели. Единият, който ми изглеждаше по-здравеняк, седеше с гръб към мен. Откритият фенер изцяло осветяваше другия, който беше е лице към мен, така че ясно можех да разгледам чертите му; и трябва да си призная, че за пръв път виждах толкова красиво и смело лице и се почувствувах много нещастен, като си помислих, че той е толкова близо до Лорна. При това, което си приказвах и подвиквах от време на време, заключих, че по-младият и по-високият се казваше Чарли, или Чарлуърт Дун, а по-якият беше Фелпс.

Единственият ми шанс да се промъкна покрай тях беше да изчакам, докато се скарат и сбият, и съдейки по приказките им, караницата беше неизбежна. Вече се бях изморил да стоя и да ги

слушам как се ругаят, когато изведнъж Чарли протегна ръка, за да прибере парите, които твърдеше, че е спечелил. Другият дръпна ръката си и Чарли светкавично плисна в лицето му съдържанието на чашата, от която пиеше, но вместо него улучи свещта, която веднага угасна. Единият изруга, другият се изсмя и докато решат какво да правят, аз вече се бях промъкнал покрай тях.

А после, за да ги уплаша, избухах като бухал точно както ме беше учил Джон Фрай. Викът прозвуча така зловещо, че съдейки по шума, единият си изпусни кутията с огнивото, а другият грабна пушката. Тази глупост можеше да завърши съвсем трагично за мен, но в случая даже спечелих от нея, защото чух как единият каза:

— Господи, Чарли, това пък какво беше? Така се стреснах, че си изпуснах кутията. И огниво се изгуби, и всичко.

— По дяволите, човече, няма да се плаша от един бухал, я! Дай ми фенера и стой тук, докато отида да донеса друго огниво. Още не сме си довършили играта, приятелю.

— Това е вярно, момчето ми! Иди право у Карвър. Всички други сънливци хъркат, а и тази нощ няма нищо запланувано. И не спирай под прозореца на Главатаря. Кралицата нищо няма да ти каже, а Карвър ще ти зашие някоя плесница.

— Мислиш ли? Тази игра може да се играе и от двама — и след още няколко груби шеги, чух, че Чарли идва към мен. Дори закачи коляното ми, но нищо не забеляза. Само ако се беше обърнал, за един миг щеше да се превърне в мъртвец, но пияната му глава го спаси.

И така, оставих го невредим. После ми хрумна, че никога не бих намерил по-добър водач, тъй като той щеше да мине точно там, където исках да отида, искам да кажа — под прозореца на Лорна. Затова тръгнах след него надолу по някаква стръмна и виеща се пътека е перила по завоите.

Заведе ме до началото на ливадата, където потокът отново изскачаше изпод земята. От думите на Лорна и по описанията на мама знаех, че първата къща беше на Главатаря. Видях как Чарли се поспря за малко, подсвирна с пръсти и бързо я отмина. Мелодията, която изсвири, ми се видя много необичайна и зазвуча в ушите ми като нещо съвсем ново и прекрасно. Дори тихичко си я повтарях, докато запаметявах разположението на къщите и се възхищавах на красотата на селото. Бъбривият поток минаваше като улица между двете редици

къщи, пред които тук-там имаше храсти, а отзад — две стени от стръмни скали. На лунната светлина всичко това приличаше на кътче от рая.

Мистър Чарли продължи надолу през селото и аз го последвах, като се придържах, доколкото можех, в тъмнината на сенките. Като минах покрай къщата на сър Енсор, сърцето ми подскочи, защото един от прозорците светеше и той беше значително по-висок от другите. „Това трябва да е стаята на моята мила“ — помислих си аз, защото точно тук беше спрял онзи млад нахалник, докато подсвиркуваше. Смелостта ми направо се удесетори, защото, ако бяха дали Лорна на този негодник Карвър, тя сега нямаше да бъде в къщата на дядо си. С тези мисли в главата забързах след Чарлуърт Дун. После спрях зад едно дърво и видях как вратата на най-отдалечената къща се отвори и на прага застана самият Карвър, гологлав и разсъблечен. На светлината на лампата, която държеше, виждах огромните му гърди и ръце, покрити с черни косми.

— На кого съм притрябвал по това време? — изръмжа той. — Ако е някой млад негодник, тръгнал да хойка по моми, ще му строша кокалите.

— Всички хубавици са за теб, нали мастър Карвър? — отвърна Чарли със смях. — Ние, младите негодници, не бива дори и да ги поглеждаме.

— Ако още веднъж те заловя там, ще те пребия и ще те хвърля в реката.

— Може би, мастър Карвър, но не бъди толкова сигурен. Няма да те задържа повече, защото тази вечер не си приятен събеседник. Искам само огънче за фенера си и чаша уиски, ако ти се намира.

— А твоето огниво къде е? Ох, имаш късмет, че не съм дежурен.

— Някакъв огромен бухал прелетя между нас и Фелпс така се уплаши, че падна и изгаси светлината.

— Правдоподобна история или правдоподобна лъжа, а, Чарлс? Утре ще разберем истината. Хайде, вземай огнивото и се махай!

После затръшна вратата в лицето на младежа, който отново се върна на поста си. Когато минаваше покрай мен, чух го да си мърмори: „На всички лошо ни се пише, когато този стар звяр стане главатар“.

Както има една приказка, сърцето ми се беше качило в гърлото, когато застанах под прозореца на Лорна и нежно прошепнах името ѝ.

Къщата беше на един етаж и от тази страна имаше само два груби прозореца. Разбойниците сами си бяха строили къщите и, разбира се, ги бяха направили доста недодялано. А прозорците обикновено крадяха от околните ферми.

Не смеех да се обадя по-високо, защото забелязах, че на скалата от западната страна също има часовей. Той обаче ме видя до стената на къщата, приближи до ръба на скалата и извика:

— Кой си ти? Отговаряй! Едно, две, три — ще стрелям!

Беше на не повече от петдесет ярда от мен. В отчаянието си започнах да си подсвирквам и съвсем несъзнателно устните ми налучкаха странната мелодия, която бях упражнявал преди малко. Тази, която чух от Чарли. За моя най-голяма изненада, човекът свали пушката си и ми отдаде чест.

Тази мелодия била личната парола на Карвър Дун (както научих много по-късно), която Чарли изсвири, за да накара Лорна да се покаже. Часовоят ме взе за Карвър, който чака, за да поговори насаме с Лорна, и порядъчно се отдалечи, за да не се бърка в личните му работи. И така ни направи най-голямата услуга, защото междувременно Лорна беше дошла до прозореца, за да разбере какво става и дръпна завесата. После отвори прозореца, загледа се към скалите и много тъжно въздъхна.

— О, Лорна, не ме ли позна? — прошепнах отстрани, тъй като се боях да не я изплаша, ако се появи много внезапно.

Тя обаче не ме позна по шепота и припряно взе да затваря прозореца. Бързо се хванах и ѝ се показах.

— Джон! — възкликна тя, все още запазила разум дотолкова, че да не извика. — О, Джон, ти си полудял!

— Полудял съм като мартенски заек без вест от моята любима. Знаеше, че ще дойда, нали? Признай си, че знаеше.

— Мислех си, че може би... ох, не знам. Но, Джон, не е нужно да ми изяждаш ръката. Виждаш ли, сложиха ми железни решетки.

— Разбира се. Смяташ ли, че ще се задоволя само с тази прекрасна ръка? Сега, скъпа, само за секунда ми дай другата, за разнообразие, нали разбираш.

Така че поех и другата ѝ ръка, но най-непочтено задържах и двете, и разтреперан замилвах нежната им красота, преди да ги притисна до сърцето си.

— О, Джон, ще ме накараш да се разплача — тя отдавна плачеше, — ако продължаваш така. Знаеш, че никога не ще си принадлежим. Всички са против нас. Защо трябва да те правя нещастен? Опитай се вече да не мислиш за мен.

— Ти ще се опиташ ли да не мислиш за мен, Лорна?

— О, да, Джон, стига ти да си съгласен. Поне... ще се опитам да се опитам.

— Тогава няма да правиш нищо подобно — извиках аз силно обнадяден, понеже го каза така сладостно и тъжно. — Единственото нещо, което ще се опитаме да се опитаме, е да си принадлежим един на друг — и ако положим всички усилия, никой не може да ни попречи.

Лорна не каза нищо. Нещо беше стиснало гърлото ѝ, като ѝ пречеше да говори.

— А сега ми кажи какво означава всичко това? Защо са те затворили? Защо спря да ми даваш сигнали? Да не би и дядо ти да се е обърнал срещу теб? В опасност ли си?

— Горкият ми дядо е много болен; боя се, че няма да живее дълго. Сега Съветника и синът му са господари па Долината и аз не смея да излизам от къщата. Веднъж, когато излязох да ти сигнализирам, Карвър се опита да ме хване, но аз се оказах по-бърза от него. На малката Гуени също вече не ѝ разрешават да напуска Долината, затова не мога да ти изпратя и съобщение. Много се боях да не си помислиш, че съм ти изменила. Ако искаш да ме спасиш, трябва денонощно да наблюдаваш тази къща. Тези тирани пред нищо няма да се спрат, ако горкият ми дядо... о, не мога да понеса подобна мисъл, не мога да понеса, че ще умре, без да има син, който да се погрижи за него, или дъщеря, която да пророни някоя сълза.

„Но той има достатъчно синове, прекалено много“ — канех се да кажа, но се въздържах.

— Защо никой не идва при него?

— Не знам. Не мога да ти кажа. Той е много странен старец и малко хора някога са го обичали. Този следобед например ужасно беше разгневен на Съветника... но не бива да те задържам тук... ти си прекалено смел, Джон, а аз съм прекалено голяма егоистка. А, каква беше тази сянка?

— Просто един прилеп, скъпа, който търси своята любима. Няма да стоя дълго, толкова силно трепериш. Но как мога да те оставя, Лорна?

— О, трябва, трябва! Ще умра, ако ти направят нещо. Чувам стъпките на старата болногледачка. Сигурно дядо ме вика. Дръпни се от прозореца.

Това обаче беше само Гуени Карфакс, малката прислужничка на Лорна. Моята мила я доведе до прозореца и ми я представи.

— О, Гуени, толкова се радвам, че дойде. Винаги съм искала да ти представя моя „млад човек“, както ти го наричаш. Доста е тъмно, но ще можеш да го видиш. Искам и друг път да го познаеш, Гуени.

— Виж ти! — извика Гуени силно учудена, като се повдигна на пръсти, за да погледне навън. Така той е по-голям от всеки Дун. Чух, че е победил нашия корнуолски шампион по борба. Ще те позная отново, не се бой за това. А сега, мистрес, продължавайте да се ухажвате, а аз ще изляза да пазя.

Въпреки че не се изрази много деликатно, бях ѝ много благодарен, че ни остави сами.

— Тя е най-чудесният дребосък на земята — каза Лорна и тихичко се засмя. — И най-странният, и най-преданият. Никой не може да я подкупи срещу мен. Дори да ти се стори, че е на тяхна страна, никога, никога не се съмнявай в нея. А сега, стига вече си ме „ухажвал“, Джон, прекалено много те обичам, за да е необходимо. Само си върви. Наистина, върви си, добрички ми Джон, любими, мили, скъпи Джон, ако ме обичаш, върви си.

— Как мога да си отида, без да сме се уговорили? — попитах съвсем трезво. — Как ще знам кога си в безопасност? Измисли нещо, толкова си досетлива. Измисли каквото и да е и ще си тръгна веднага, за да не се боиш повече.

— Отдавна си мисля за нещо — бързо заговори Лорна. — Виждаш ли онова дърво със седемте сврачи гнезда, което се откроява на фона на скалите? Мислиш ли, че ще можеш да ги преброиш отгоре? От някое място, където ще си в безопасност мили...

— Разбира се, че мога. А ако не мога, бързо ще намеря такова място, откъдето ще успея да ги преброя.

— Гуени се катери като котка. През лятото всеки ден се качваше горе да гледа малките пиленца и предизвикваше момчетата да отидат

да ги пипнат. Сега там няма нито птици, нито яйца. Ако видиш, че гнездата са шест, това ще означава, че съм в опасност и имам нужда от теб. Ако са само пет, значи, Карвър ме е отвлякъл.

— Божичко! — само при мисълта за това възкликнах с такъв глас, че Лорна се уплаши.

— Не бой се, Джон — тъжно прошепна тя. — Имам начин да го спра или поне да се спася. Ако успееш да дойдеш един ден след като този човек ме е отвлякъл, ще ме намериш напълно невредима. След това можеш да ме намериш жива или мъртва, зависи от обстоятелствата, но в никакъв случай няма да се наложи да се изчервяваш, когато ме гледаш.

Такава гордост беше изписана на скъпото красиво лице, че едва успях да промълвя: „Господ да те пази любима!“ Много тихо и тъжно Лорна ми каза същото.

После, скрит в сянката на скалите от източната страна, се прокрадвах покрай къщата на Карвър и тъй като вече доста добре познавах селото, поех право по добре познатата ми пътека. Това не беше нито тази, която се спускаше по водопада (твърде опасна нощем), нито онази, която тръгваше от беседката на Лорна нагоре из канарите. Пътеката си беше лично мое откритие, но сега няма нужда да ви го описвам.

Голям камък падна от сърцето ми, въпреки че все още бях много разтревожен. Едно нещо обаче беше съвсем сигурно: ако Лорна не може да притежава Джон Рид, никой друг няма да я притежава. А и мама, с която надълго и нашироко приказвах след това, се съгласи, че все пак това е някакво успокоение.

XXV ГЛАВА

ПРАВЯ ДОБРА УСЛУГА НА ДЖЕРЕМИ

Като се осланяше на градския си опит от Лондон и Норидж, мистър Джереми направи фаталната грешка да реши, че всички селяни са от прости по-прости и може да ги лъже както си иска. Откакто го обидих и заплаших да го набия, ако си пъха носа в личния ми живот, той се беше сприятелил с простодушния Джон Фрай, както обичаше да го нарича. Джон Фрай му беше всичко: „Тичай да ми доведеш коня, Джон!“, „Джон, пригответи ли ми пистолетите?“, „Ела в конюшната, Джон, трябваш ми за нещо много важно.“ По едно време вече едва се сдържах да не му кажа, че той би трябвал да плаща заплатата на Джон.

Аз пък с глупавата си глава никога не можех да предположа, че Джон Фрай ще каже на Джереми Стикълс за Омагьосаното тресавище и човека с бялата шапка, тъй като се беше заклел над острието на ножа си без мое разрешение да не споменава на никого за това. Както излезе обаче, Джон му беше разказал всичко, което беше видял, а несъмнено и повече. Мистър Стикълс беше силно удивен от действията на вуйчо Рубън, тъй като винаги го беше смятал за най-верен поданик.

Научих всичко това, когато Джереми отново ми се довери, което стана, след като спасих живота му. Понеже трябваше непрекъснато да наблюдавам седемте сврачи гнезда, все някак си успях да си намирам работа в западния край на нашата ферма, който беше най-близо до Долината на Дун и откъдето лесно можех да се изкача на някое високо място, за да погледна дървото.

Един ден скуайър Фагъс (както всички вече започнаха да го наричат) се беше отбил в къщи тъкмо навреме за обяд и много скоро той и кралският пратеник завързаха най-приятелски отношения. Том беше довел и любимата си кобила, за да се покаже пред Ани. Той дори покачи красивата си изгора върху гърба на коня, след като предупреди Уини да се държи добре. Беше в много хубаво настроение, понеже току-що беше купил земя десет пъти по-евтино от истинската и цена. Похвали се, че амнистията му била отдавна готова, само че още не бил

отишъл да си я вземе, и че вече нито един адвокат не можел да го измами.

А после заразправя на нашата Ани, която жадно го слушаше и му вярваше всяка дума, че след като адвокатите са го разорили, било съвсем справедливо и правилно да стане отново уважаван член на обществото за тяхна сметка. И как веднага щял да замине за Лондон, за да си получи амнистията, и после щеше ли неговата прекрасна Ани... и така нататък, и така нататък, неща, които нямах право да слушам.

Затова ги оставих и отидох да си върша работата в една малка горичка в западния край на стопанството, като тъжно сравнявах своята любов с тяхната. До вечерта поработих здравата. Сечах младите дръвчета там, където растяха много нагъсто. Вече беше време да се прибирам за вечеря. Бях страшно огладнял, тъй като доста часове поработих единствено в компанията на ромолящия поток, няколко птички и един-два заека. Слънцето се беше скрило зад тъмната гора на хълма и малкият поток изглеждаше черен под тревата и папратта.

Много внимателно избърсах брадвата и ножа, тъй като мразя да оставям изцапани инструменти, и започнах да се чудя дали да погледна още веднъж седемте сврачи гнезда, или вече е много тъмно. Може би имаше близо половин час, откак бях спрял да сека. Сега разпределях прътите и ги правех на наръчи, тъй че вдигах толкова малко шум, че дори нежният ромон на потока го заглушаваше. И няма съмнение, че точно на това дължа живота си, който тогава е бил в опасност, без аз нищо да подозирам.

Тъкмо правех последния наръч пръти, когато чух, че отвъд плета се приближават трима мъже. Успях да забележа, че и тримата носят пушки. Тези хора обаче не бяха тръгнали на случайна разходка, а вървяха покрай живия плет със съвсем определена цел. В този миг замръзнах при мисълта, че именно аз бях човекът, когото търсеха.

Имах голям късмет, че ги чух, преди да са ме видели, и че се намирах в падина, отвсякъде заобиколен с храсти. Нямах време обаче да изтичам и да се скрия в гъсталака, затова инстинктивно се проснах в буйната папрат. Лежах неподвижен като пън и не смеех да дишам. След малко тримата дойдоха до пролуката в плета, където доскоро бях работил. В този миг ужасът, който изпитах, беше неописуем. Имах чувство, че кръвта е замръзнала в жилите ми. Лежах съвсем безпомощен, прикрит само от няколко стръка папрат, и във все още

ранната здрачевина видях как от пролуката надникнаха три лица и което беше по-лошо — три дула.

— Някой е работил тук — това беше плътният глас на Карвър Дун. — Слез и хубаво разгледай наоколо, Чарли. Не трябва да имаме никакви свидетели.

— Подай ми ръка — каза Чарли, същият красив момък, когото бях видял онази нощ. — Този склон е дяволски стръмен.

— Не говори глупости, човече! — извика Маруд де Уичхолс, който, за мое най-голямо учудване, беше третият. — Някой ратай е сякъл дърва и сигурно отдавна се е прибрал в къщи. Виждам всичко наоколо и трябва да ти кажа, че тук няма дори и зайци.

Като чух тези думи, отново започнах да дишам и благодарих на бога, че си бях облякъл палтото.

— Той е прав — каза Чарли, който се беше изправил на седлото, — тук сега няма никой, вожде.

— Ако няма куче, няма и човек — това е правилото тук, когато хората отиват да работят в гората, — продължи младият де Уичхолс. — Няма човек, който би се осмелил да работи на такова място, без да си доведе и куче, което да гони елфите.

— В тая ферма има един едър младеж, с когото, ако се срещнем, трябва да си уредя сметките — промърмори Карвър. — Има ни зъб, защото убихме баща му. Миналата зима се канеше да вдигне цял взвод войници срещу нас, но се изплаши. Скоро е ходил в Лондон. Сигурно нещо е изданичил.

— О, за оня тъпак Джон Рид ли говориш? — обади се младият богаташ. — Много простодушен и глупав селянин. Сигурен съм, че не може да извърши никакво предателство. Няма мозък за такава работа. Борбата е единственото нещо, което го интересува. Силен е като бик, но и умът му е толкова.

— Ще му пратя аз един куршум на този бик още първия път, щом го срещна — каза Карвър така, че чак го видях как се озъби в презрителна гримаса.

— Глупости, вожде, никога не бих го застрелял, защото сме били съученици, а има и много хубава сестра. Но виж, братовчед му е друга работа. Той е десет пъти по-опасен.

— Ще видим, момчета, ще видим — изръмжа огромният чернобрад мъж. — Никаква милост за глупака, който се изпречва на

пътя ми. Хайде да продължаваме нататък. Трябва да побързаме, че ще ни се изплъзне. Ако го изпуснем, ще смятам и двама ви за виновни.

— Не бой се, вожде — бързо отговори Чарли. — Ще ми се и за себе си да съм така сигурен, че ще живея още година, както съм сигурен, че той ще умре след един час. Запомни, първият изстрел е мой, защото той ме обиди.

— Ще го имаш — каза Маруд. После се обърнаха и поеха отново.

Повече нищо не успях да чуя, понеже сега живият плет ни разделяше. Спокойно можех да пропълзя до неизсечената горичка още преди да са достигнали до откритото пространство. Но думите на Карвър Дун толкова ме бяха разгневили, присъствието на скуайър Маруд в тази компания така беше раздразнило любопитството ми и заплахите им към този неизвестен човек така бяха предизвикали състраданието ми, че забравих и страх, и опасност и тръгнах след тях покрай плета. Аз вървах от вътрешната страна, те — от външната, но бяхме толкова наблизко, че чувах как шумолят клоните, когато ги закачеха.

Може би никога не съм обичал папратта толкова много, както в мига, в който достигнах до втората пролука в плета и единственото ми прикритие бяха два корена от това растение. Чувах как тримата тъпчат наоколо, като се двоумяха кой път да хванат.

— Оттам ще го виждаме по-добре — каза Карвър. — Ще се скрием зад плета, докато се спусне по онзи хълм, и после ще му пожелаем добър вечер: един куршум в тялото и два в главата.

— Няма да стане така, вожде — обади се Чарли почти шепнешком, — защото той може да дойде чак след мръкнало, а ние няма да успеем да се приближим достатъчно. Плетът е твърде далеч. Той винаги тръгва По онази, лявата пътека. Мислиш ли, че съм го следил толкова вечери и не съм разбрал точно откъде минава?

— Добре, момче, ти водиш. Но твоят живот за неговия, ако се провалим.

— След мен тогава, право надолу.

Чух ги как се запрепъваха надолу по склона, който в тази си част беше стръмен и скалист. Надникнах през плета и видях как влязоха в горичката покрай пътеката, по която почти всяка вечер минаваше мистър Стикълс, когато излизаше от къщи по работа. Сега вече знаех

кого бяха дошли да убиват — нещо, което отдавна трябваше да съм се сетил, ако не бях толкова уплашен и глупав.

Да тръгна надолу по склона след въоръжените мъже, за мен означаваше сигурна смърт. Единственият начин да предотвратя злото беше колкото се може по-бързо да заобиколя хълма, да пресека потока и да съобщя на кралския пратеник, че не бива да продължава по-нататък. Стига да успеех да го пресрещна именно там.

И точно това и направих. Хукнах презглава, като всеки миг изтръпвах при мисълта, че мога да чуя ехото от изстрелите. После пресяхох потока Баджуърти не много под Долината на Дун и се заизкачвах по хълма със силно разтуптяно сърце. Защо Джереми беше избрал този път, а не по-прекия, не знаех; единственото ми желание в този миг беше да спася живота му.

Пристигнах тъкмо навреме. Сграбчих юздата, без да обръщам внимание на огромния пищов, насочен срещу главата ми.

— Джереми, Джери! — беше всичко, което успях да кажа — така страхотно се бях задъхал, тъй като бях изминал разстоянието по-бързо от всеки кон.

— Обади се тъкмо навреме, Джон Рид! — извика мистър Стикълс, все още насочил пищова срещу мен. — Би трябвало да те позная по ръста ти, Джон. Какво търсиш тук?

— Дошъл съм да ти спася живота. За бога, не продължавай по-нататък! Там в храстите те чакат трима мъже с дълги пушки.

— Ха! Напоследък ме следяха. Затова насочих пистолета срещу теб. Джон. Дай да свърнем тук, поemi си дъх и ми разкажи всичко.

Джереми Стикълс беше човек смел, находчив и винаги запазваше самообладание. В противен случай никога нямаше да му възложат тази задача. И въпреки това, когато чу разказа ми, потрепера.

— Ще ги оставим да си повисят, Джон Рид — каза той, като помисли малко. — Сега нямам време да си доведа мускетарите нито от Гленторн, нито от Линмът, за да заловят тези приятели. А трима добре въоръжени и безразсъдни разбойници са много за двама ни. Резултатът обаче от техния опит да ме убият е, че ще ни накарат да ги нападнем по-рано, отколкото смятахме. И другото нещо, добри ми Джон, е, че оставам твой приятел до гроб. Дай си ръката, момчето ми, и ми прости, че се държах толкова хладно с теб. Може би в предстоящите събития ще имаш полза от това, че си ми направил тази добра услуга.

XXVI ГЛАВА

РАЗМИРНА ДЪРЖАВА

На следващия ден Стикълс ме отведе настрани и ми разкри всичките си замисли. Аз обаче го помолих правилно да ме разбере и да не ми се сърди, нито да ме смята за нечестен, ако използвам част от неговата информация за мои лични цели или за доброто на приятелите си. Той с готовност се съгласи, като каза само, че не трябва да действувам срещу плановете му нито да говоря за тях пред друг човек.

Горе-долу ето накратко думите му: недоволство срещу краля или по-скоро неприязън към брат му Джеймс, Йоркския херцог, и опасение, че тронът ще бъде наследен от един католик, съществувало от известно време, но напоследък бързо се разраствало. Имало и много други причини за негодувание: високомерието на торите в министерствата, жестокостта на Йоркския херцог, корупцията в съдилищата, премахването на древни права и привилегии (като хартата на Лондон), а също и намесата на френския крал в политиката на Англия. Така че по времето, за което говоря, имаше силно вълнение, което всеки миг заплашваше да прерасне в бунт; и ако това станеше, хиляди председатели на върховния съд и милион такива като Джереми Стикълс нямаше да са в състояние да го спрат. Всички градове в Съмърсет и половината в Девън били пълни с хора, готови за въстание; Тонтън, Бриджуотър и Далвъртън били на първо място по недоволство и заплахи какво щели да направят, ако някакъв католик се осмелял да се покачи на протестантския английски престол. От друга страна, нямало голяма вероятност откритата борба да започне, докато сегашният крал бил жив. Затова политиката на торите била да наблюдават и да не позволяват на противниците да се окопитят, а и да бъдат добре информирани за всичките им планове и евентуални вълнения, да изчакат някъде да избухне бунт и да ги ударят жестоко. И така, Джереми Стикълс бил изпратен при нас като наблюдател от страна на торите — или шпионин, както биха го нарекли уигите. Първото му задължение било да се грижи за плащането на данъците и

митата в малкото пристанище Линмът и натагък по крайбрежието, където се говореше, че контрабандата процъфтявала. Второто му задължение било да наблюдава действията на разбойниците и да докладва за политическата им ориентировка — дали са вериги на краля и папата, или обратното. А третата му задача била изцяло политическа — да наблюдава движението на обучените отреди (на които не винаги можеше да се има доверие), да разбере какво е настроението на аристокрацията, да разкрие дали се събира тайно оръжие и дали се обучават мъжете, да предотврати (ако е необходимо, със сила) внасянето на барут, за което се носеха разни слухове; с една дума, да наблюдава неприятеля и да не допусне избухването на въстание.

Но като бе снабдило Джереми като кралски служител със средства и хора, правителството беше допуснало голяма грешка. Той имаше на разположение само двайсетина стрелци и те изпълняваха ролята на крайбрежни патрули. Вярно е, че можеше да свика и обучените отреди, но нямаше право да прибягва до тях (освен в крайна нужда) за никакви политически цели, въпреки че можеше да ги използва срещу рода Дун като срещу обикновени престъпници, стига само да успееше да ги събере.

— Така че, както виждаш, Джон — каза той в заключение, — имам повече задачи, отколкото средства за изпълнението им. И съжалявам, че изобщо се нагърбих с тези толкова разнородни дейности. Единственото нещо, което има вероятност да свърша с успех, е да прогоня този разбойнически род Дун и да подпаля покривите над главите им. Какво ще кажеш за това, Джон Рид?

— Да унищожиш селото им — възкликнах аз — и всички в него! Но, Джереми, сигурен съм, че никога не би извършил такава жестокост!

— Жестокост ли, Джон? Та това ще бъде благодеяние поне за три графства. Несъмнено вие, които сте техни най-близки съседи, така сте свикнали с тях, че ще ви липсват тревогите и опасностите след мръкнало и радостта да намирате овцете и говедата си живи, когато въобще не сте го очаквали. Но след известно време може би ще привикнете на тази скука да се чувствувате безопасно в леглата си и да не губите сестри и любими. Аз мисля, че да не те ограбват, е точно толкова приятно, колкото и да те ограбват.

— Струва ми се, че много ще ни липсват, а могат да станат и по-лоши работи — отговорих, след като обмислих думите му, тъй като възможността да престане да съществува родът Дун никога не ми беше хрумвала.

— Ти действително си бил истински тори — засмя се Стикълс и стисна ръката ми. — Вярваш в божественото право на разбойниците, които са достойни да ограбват тлъстите ти овце. Аз самият съм верен тори, Джон, но ти си десет пъти по-верен от мен. О, да можеше да вадиш каква мъка се изписа на лицето ти при мисълта, че няма да бъдеш повече ограбван!

Той се засмя, но аз не виждах нищо смешно. Ние сме такива хора, че искаме да сме винаги наясно с нещата. Затова всяка внезапна промяна ни смущава. И стига тя да не беше загуба на фермата, смъртта на краля или нашата стара Бети, нищо не би могло да ни смути толкова, колкото загубата на рода Дун от Баджуърти. Мислех си и за бедите, които след това можеха да се струпат на Лорна. Ако атаката в Долината на Дун се извършеше от войници и обучени отреди, какво ли щеше да ѝ се случи? Затова, когато Джереми отново повдигна въпроса, възхвалявайки силата, смелостта и сръчността ми (за да ме поласкае), и приключи, като каза, че ме цени повече от четирима обикновени мъже, аз го прекъснах със следните думи:

— Мастър Стикълс, веднъж завинаги трябва да разбереш, че не желая да имам нищо общо с тази работа. За това си имам причини, които в никакъв случай не са предателски. Само, когато си правиш планове, помни, че аз няма да нанеса нито един удар, нито пък ще охранявам пленници.

— Няма да нанесеш нито един удар, Джон! Срещу убиеца на баща си! — извика Джереми.

— Нито един удар, Джереми, ако не съм сигурен кой го е направил.

— Ясно, Джон. Добре ми е позната твоята упоритост. Като си наумиш нещо, безсмислено е да се спори с теб. Но ако не греша, момчето ми, струва ми се, че имаш и някаква друга причина. Както и да е. Ела да погледаш. Сигурен съм, че ще има какво да видиш. Много фермери ще намерят дъщерите си, а някои момци — изгорите си. Някое хубаво девойче и за теб, Джон, ако...

— Не искам да ми говориш повече за тези неща. — твърдо казах аз. — Това не е твоя работа и не желая да Си правиш подобни шеги.

— Добре, господарю, така да бъде. Но едно нещо ще ти кажа съвсем сериозно. Ще хванем този стар двуличник, вуйчо ти Хъкабак, и ще го строя пръв да нападне укреплението на Дун. Да не се казвам Стикълс, ако не го направя. Чувал съм, често се хвалел, че само ако можел да намери дузина стрелци, които да го последват, сам щял да атакува Долината. Сега ще му дам възможност да го направи и така да докаже верността си към краля, която засега поставям под съмнение.

Попитах мистър Стикълс кога възнамерява да се заеме с това голямо начинание. Каза ми, че Първо имал да урежда някои неща и че трябвало да направи едно пътуване до вътрешността, чак до Тивъртън, за да събере силите си и необходимите им муниции. Имаше намерение да използва обучените отреди, та ако разбойниците излязат на коне, да има кавалерия, която да ги посрещне и да им отреже пътя за връщане.

Всичко това силно ме обезпокои поради много, много причини, но най-главната, разбира се, беше страхът за Лорна. Ако атаката излезеше успешна, какво щеше да стане с нея? Кой щеше да я отърве от жестоките войници, ако изобщо допуснем, че междувременно успее да се измъкне от ръцете на собствените си хора? Освен това силно ме тревожеха и други неща: например кой щеше да опази зърното ни, овцете, добитъка и тлъстите ни прасета от търсещите плячка войници и недисциплинираните обучени отреди?

Сред всички тези притеснения обаче имаше едно нещо, или поне така изглеждаше, което малко ме успокояваше. Том Фагъс се върна от Лондон много горд и щастлив с кралската амнистия, написана черно на бяло, на която всички много се възхищаваха най-вече поради факта, че не можеха да прочетат нито дума от нея. Самият Том си призна, че предпочита да открадне петдесет кесии, вместо да прочете дери и един-единствен ред.

XXVII ГЛАВА

ДВАМА ГЛУПАЦИ ЗАЕДНО

Случи се нещо, което подложи на сериозна проверка любовта ми към Лорна. Предпочитах да се изправя лице с лице срещу Карвър и баща му, дори да изляза срещу разярен лъв, вместо да се срещна хладнокръвно със сър Енсор Дун, основател на цялата колония, страшилище и за най-жестоките. Но бях принуден да направя точно това, и то ето как:

Една сутрин отидох да погледна седемте сврачи гнезда и, о, господи! Гледах, гледах и очите си търках, и после пак гледах, но нямаше никакво съмнение — бяха ми дали знак да отида, защото Лорна е в беда. Но да вляза в Долината по това време, посред бял ден, за мен би означавало сигурна смърт и никаква полза за девойката. От друга страна, не можех и много да се отдалечавам. Ето защо изтичах до най-близкото място, откъдето не можех да бъда видян, и скрит в гората, наблюдавах Долината, нетърпеливо отброявайки всеки изминат час.

За съжаление голямото ми нетърпение изобщо не променяше картината, в която се бях вторачил. В тази част от Долината, която виждах, нищо не се движеше, освен потокът и няколко откраднати крави, които тъжно обикаляха наоколо, като че ли знаеха, че нямат право да бъдат там. А аз не можех нищо да направя, освен да топля пръсти с дъха си, защото започваше да сковава мраз, мраз, който коренно промени нещата за мен и Лорна, а и за всичките пет милиона, населяващи този остров, наречен Англия. Мраз, какъвто дотогава не бях виждал и се надявам никога вече да не видя.

Докато чаках, късмет, че най-хубавото ни овчарско куче, старият Уоч, този ден беше дошъл с мен. В противен случай можех да си остана и без обяд. С негова помощ обаче успях да си доставя малко храна. Изпратих го в къщи да занесе на Ани бележка, завързана за нашияника му. След по-малко от час кучето се върна, като гордо размахваше опашка — изплезило език, но и с голямо парче хляб и

резен бекон, завързани в кърпа около врата му. Не бях обяснил на сестра си какво правех. В края на краищата, защо трябваше да я тревожа?

Когато вече се стъмваше и аз тъкмо се канех да тръгна, за да обходя хълмовете, Уоч изведнъж тихо и продължително изръмжа. Прикрих се в сянката и заповядах на кучето да млъкне. Скоро забелязах как една дребна фигурка излезе от гъсто обрасъл дол вляво от моето скривалище. Това беше същата фигура, която веднъж бях видял на лунна светлина в „Могилата на дъждосвирците“ и която се оказа малкото девойче Гуени Карфакс. Тя се стресна, като ме видя — по-скоро от учудване, отколкото от страх, а после хвана и двете ми ръце, като че ли се познавахме от двайсет години.

— Млади човече — каза Гуени, — трябва да дойдеш с мен. Бях тръгнала към вас, за да те доведа. Старецът умира, но не може да умре, или поне не иска да умре, преди да е поговорил с теб.

— Да говори с мен?! — извиках аз. — Какво би могъл да иска да ми каже сър Енсор Дун? Да не би Лорна да му е казала?

— Всичко, и за теб, и за делата ти, като видя, че краят му е близо.

Едновременно и огън ме обля, и тръпки ме побиха, като разбрах, че или трябваше веднага да се явя пред сър Енсор Дун, или завинаги да се откажа от Лорна. Затова изпратих Уоч да си върви и последвах Гуени, която бързо ме поведе надолу в дола, откъдето се беше появила. Когато стигнахме дъното, тя влезе в малка горичка, отвсякъде заобиколена със скали, в чийто най-тъмен ъгъл се намираше тясна вратичка, която отдалече приличаше на дървесен ствол. Отвори я с натиск и много бързо изтича вътре, но аз бях принуден да се сгъна одве. Проходът беше тесен и труден, и тъмен като гроб, но не беше дълъг. Скоро излязохме от другата му страна и се озовахме в горния край на Долината на Дун. Докато вървахме към къщата на главатаря, недалеч от реката срещнахме двама души.

Гуени им каза нещо и макар че ме изгледаха много свирепо, пуснаха ме да мина. Мисля, че няма да преувелича, ако кажа, че когато девойчето отвори вратата на сър Енсор, сърцето ми биеше колкото от ужас, толкова и от надежда, че ще видя Лорна.

Само след миг страхът ми се беше изпарил, понеже Лорна трепереше в ръцете ми и трябваше да възвърна смелостта си, за да успокоя нея. Тя ми се извини, че ме е накарала да се появя пред сър

Енсор, но аз и казах (въпреки че това направо си беше лъжа), че изобщо не ме е грижа нито за стария сър Енсор, нито за гнева му, щом имам любовта на внучката му.

Лорна събра цялата си смелост, хвана ме за ръката и ме въведе в студена тъмна стая, в която горяха две свещи. От наредбата ѝ не видях почти нищо, макар да забелязах, че прозорецът е отворен. Това обаче, което със сигурност видях, беше един суров старец с печата на смъртта върху лицето, който въпреки всичко не лежеше в леглото си, а седеше изправен на един стол. Беше покрит с широко червено наметало, върху което се разпиляваше дългата му бяла коса, а отгоре лежаха неподвижните му бледи пръсти. Цялата му душа гореше единствено в огромните черни очи, които беше втренчил в мен.

Едва се осмелявах да го погледна, страхувайки се от смъртта, изписана върху лицето му. И да си призная, клетите ми сини очи се сведоха пред чернотата на неговите. Ниско му се поклоних и се опитах да не треперя. Съжалих само, че Лорна сметна, че ще е по-възпитано да остави двама ни насаме.

— А-а-а — каза старецът с глас, който като че ли излизаше от дъното на някой гроб, — ти ли си бил този голям Джон Рид?

— Джон Рид е името ми, ваше благородие — беше всичко, което успях да отговоря, — и се надявам, че сте по-добре.

— Дете, имаш ли достатъчно ум, за да разбереш какво си направил?

— Да, знам, че съм обърнал поглед много по-нависоко, отколкото подобава на произхода ми.

— Не ти ли е известен фактът, че Лорна Дун принадлежи към един от най-старите родове, останали в Северна Европа?

— Това не ми беше известно, но знаех за благородния ѝ произход от рода Дун от Баджуърти.

— Старецът така остро ме погледна, като че ли ме изгори с пламък, за да разбере дали не се шегувам, но като видя колко съм сериозен, сигурно си помисли, че не мога да се смея, затова леко се усмихна и каза:

— А знаеш ли за собствения си низш произход от рода Рид от Оър?

— Сър — отвърнах му, — всички от рода Рид са били честни хора два пъти по-дълго, отколкото всички от рода Дун са били

престъпници.

— На твое място не бих казал такова нещо, Джон, — тихо промълви той. А аз очаквах да се вбеси. — Ако е така, тогава твоят род е най-старият в Европа. А сега слушай добре, момче или клоун, или честен глупак, или какъвто си там. Слушай какво ще ти каже един старец, на когото не му остават много часове живот. На този свят няма нищо, от което човек може да се страхува, нищо, на което може да вярва, нищо, на което може да се надява, но най-вече нищо, което може да обича.

— Надявам се, че ваша милост не е съвсем прав — казах аз. — В противен случай би било много тъжна грешка изобщо да се живее.

— Затова — продължи той, като че ли въобще не се бях обаждал, — въпреки че може да ти се види трудничко за една-две седмици, като при загубата на всяка играчка, само ще те направя по-спокоен и по-щастлив (ако изобщо съществува такова нещо), като ти забраня изобщо да виждаш някога това глупаво дете. Смятам, че всяка женитба е фарс, дори когато мъжът и жената са с еднакъв произход, и трагедия, когато не си подхождат в това отношение. Но стига. Достатъчно говорих с теб. Нямам навика да убеждавам. Ще ми дадеш честната си дума в присъствието на Лорна, че никога вече няма да я виждаш и дори че никога вече няма да мислиш за нея. А сега я извикай, защото се изморих.

Той задържа огромните си очи върху моите, докато ме изгори с ледения им огън, а после повдигна едната си ръка и посочи към вратата. И макар че ме ядоса отношението му към мен, не можех да не му се подчиня. Поклоних се и излязох да търся Лорна.

Намерих я до едно малко прозорче. Гледаше към реката и тихо хлипаше. Прегърнах я с тежката си ръка, като исках да я успокоя и да я попитам за какво си мисли. Тя ме разбра без думи и хванати за ръце, влязохме в стаята на сър Енсор.

Старият сър Енсор изглеждаше смаян. Четиридесет години всички му се бяха подчинявали, бяха се бояли от него; освен това той знаеше, че и аз силно се страхуващ — до мига, в който хванах Лорна за ръката. Но сега, когато тя беше до мен, смело носех любовта си и не се боях нито от смъртта, нито от ада.

Поклоних му се и зачаках да заговори пръв, както подобаваше на възрастта и ранга му.

— Ах, глупаци такива! — каза накрая той с гняв и презрение в погледа. — И двамата сте глупаци!

— Може би не сме чак толкова големи глупаци, колкото изглеждаме — тихо отвърнах аз. — Но дори и да сме, ще сме предоволни, стига да бъдем двама глупаци заедно.

— Ха, Джон — каза старецът и в погледа му проблесна лека усмивка. — Ти не си бил такъв тъп селянин, за какъвто те помислих в началото.

— О, не, дядо! О, миличък дядо — извика Лорна. — Никой не знае какъв е Джон Рид, защото той е толкова скромнен. Искам да кажа никой освен мен, любими. — И като каза тези думи, тя се обърна към мен, повдигна се на пръсти и ме целуна.

— И аз съм видял нещичко от този свят — каза старецът, докато аз все още стоях засрамен, но и ужасно горд от Лорна, — но това надхвърля всичко, което съм виждал, а като че и всичко, за което съм чувал. За него са по-подходящи южните ширини, а не мъглите на Ексмур.

— За него е подходящ целият свят, ваше благородие — отвърнах смирено и все още засрамен, — когато то се случи, нищо не е в състояние да го спре, сър.

Сър Енсор се беше облегнал назад и докато говорех, леко се изкашля и завъздиша много по-често. Чудех се дали в този миг от своя живот не си беше спомнил за младостта и гордостта си.

— Глупаци сте и заедно глупаци бъдете — каза той най-накрая. — Това е най-доброто, което бих могъл да пожелаая на теб, момче, и на теб, момиче. Останете си момче и момиче, докато ви се народят и внуци.

И горчивина имаше в думите му, и умора. Каза ги и се извърна, за да не ни вижда, а бялата му коса го покри като саван.

XXVIII ГЛАВА

СЛАБА УТЕХА

Разговорът ми със сър Енсор беше кратък и затова след него закопнях да науча много повече за този човек, и ми се искаше да не умира поне още една-две седмици. Той обаче беше твърде добър за този свят (както казваме за всеки, който го напусне) и вярвам, че в края на краищата по душа не е бил лош човек. Знаех, че е извършил много злини, както и че много зло беше видял, но пък колко са тези, които вършат зло, а виждат само добро! Това както и да е, трябва да признаем обаче, че той поне беше смел и възпитан стар джентълмен. I За смъртта му жалеха всички, не само роднините му и отвлечените от тях жени, но и населението и много от мировите ни съдии на няколко мили около Ексмур. И причината не беше само страх, че може би ще го наследи някой по-жесток (което, между другото, беше много вероятно), но и най-искрено възхищение от силната му воля и съчувствие към нещастията му.

Никого няма да заблуждавам, като твърдя, че сър Енсор Дун даде съгласието си да се оженим. Такова нещо той изобщо не направи. Само от последните му думи, когато спомена за внуците, някой адвокат би заключил, че го е дал. Може би е имал намерение да ни благослови, само че умря на следващия ден, без изобщо да си направи този труд.

Чувствавах, че трябва да се върна до смъртния одър на сър Енсор (като че ме привличаше магнит). Затова щом се уверих, че всичко във фермата ни е в пълен ред, казах на мама, че отново се връщам в къщата на сър Енсор в Долината на Дун.

Там цареше известна бъркотия. Някакви хора искаха да излязат от къщата, а други искаха да влязат, но като че ли всички мислеха или чувствуваха, че аз имам право да съм там, защото така смятаха жените. Колкото до Карвър и Съветника, те бяха заети със собствените си проблеми, свързани с наследяването на водачеството от Карвър, и нито веднъж не сметнаха за необходимо (поне докато аз бях там) да се отбият при умиращия.

От своя страна сър Енсор не повика никого при себе си, дори и свещеник, и като че ли си умираше по свой собствен начин, успокоен и доволен. Само една от жените каза, че по лицето му познала и била сигурна, че желаел аз да застана от едната страна на леглото му, а Лорна — от другата. Час или два преди да умре, когато само ние с Лорна бяхме при него, той ни изгледа и двамата много тъжно, като че ли искаше да направи нещо за нас, но сега беше твърде късно. Лорна с надежда го попита дали не иска да ни благослови, но той само се намръщи. После отпусна едната си ръка, единият пръст на която беше препънал.

— Иска нещо от леглото, мили — прошепна ми Лорна. — Виж какво има там, от твоята страна.

Проследих посоката, в която ми се струваше, че сочи пръстът му, и заопипвах под дюшека, докато попаднах на нещо твърдо и остро. Извадих го и му го подадох. То проблясваше и искреше в тъмната стая.

— Ха, та това е стъкленото ми герданче — силно учудена извика Лорна. — Моят гердан, който той винаги ми обещаваше и от който е пръстенът ти, Джон. Но дядо го прибра, защото децата ми го дърпаха от врата. Може ли да си го взема сега, дядо?

Лорна отново се разплака, защото старецът не можеше да й каже (освен с едно немошно кимване), че точно това желае. След това тя ми даде огърлицата за по-сигурно и аз я прибрах във вътрешния си джоб. Той като че ли проследи действията ни и ми се стори, че остана доволен.

Преди погребението на сър Енсор скова най-силният студ на века, който стисна всичко в железните си пръсти и настъпи с каменен ботуш. Здравеняците, които копаеха гроба, счупиха три хубави търнокопа, преди да успеят да се преборят с вкочанената кафява пръст, където сър Енсор щеше да легне.

Погребението на стария разбойник беше величествена и вълнуваща гледка. Но никой не пророни и една сълза (освен Лорна), никой не го съпроводи и с една въздишка.

Аз наблюдавах церемонията отстрани — разбира се, не можех да участвувам поради социални и религиозни различия. Може би щях да постъпя по-умно, ако изобщо не се бях появявал, тъй като вече нямаше кой да ме защити от тези необуздани, неуважаващи закона мъже. Както научих от Гуени, и Карвър, и Съветника се били заклели, че ще ме

убият. Те обаче не смееха да ме докоснат, докато старият им главатар умираше, нито пък влизаше в плановете им поне известно време след това да разклащат положението си, скарвайки се с Лорна, чиято крехка възраст и красота беше спечелила толкова от младежите на своя страна.

След погребението си тръгнах към къщи през тресавищата, като се мъчех да се позагрея чрез бърз ход. Все още не беше паднала нито една снежинка, цялата земя се беше втвърдила покрита с някаква суха кафява кора. Мъглата от последните три седмици се беше вдигнала и сега всичко беше сковано от силен и остър мраз, пронизван от леден вятър.

Но, божичко, същата тази нощ, последвала погребението на сър Енсор, започна такава снежна буря, за каквато нито бях чувал, нито бях чел, нито пък можех да си представя, че съществува. Точно по кое време на нощта започна, не мога да ви кажа, защото всички си легнахме веднага след вечеря, тъй като ни беше студено и не изпитвахме никакво желание за разговори. Вятърът мъчително виеше и небето беше тъмно, но понеже от години не беше паднал голям сняг, не бяхме взели никакви мерки срещу бурята.

Когато вече бях си легнал, ми мина през ума, че правим голяма глупост, понеже един стар овчар, който се беше отбил да вечеря с нас, беше предрекъл силен снеговалеж и голям мор сред овцете и говедата. Каза, че е виждал и друг студ да започва като този — с остър източен вятър след няколкодневна влажна и студена мъгла. А на третата мразовита нощ паднал такъв сняг, че измрели половината овце и дори много елени и диви понита. Това се случило преди шейсет години и той имаше основание да го помни, тъй като тогава, докато изравял овцете си от другата страна на Дънкари Хил, измръзнали два от пръстите на краката му. Мама кимаше, понеже беше слушала от баща си за това, както и за трима мъже, които били измръзнали до смърт, и когато им смъкнали чорапите, краката им изглеждали ужасно.

И докато лежах и си спомнях как старецът поглеждаше и слушаше вятъра и как клатеше глава, обземаше ме безпокойство, защото в стаята ставаше все по-студено. Реших още на другия ден да прибера вътре всички овце, коне и крави, че дори кокошките и патиците, и да им дам много храна.

Уви! Каква е ползата от добрите решения, когато идват един ден по-късно? На сутринта станах, за да изпълня плановете си, като се ориентирах за времето по-скоро по навик, тъй като в стаята все още цареше сив полумрак. Веднага отидох до прозореца и отначало просто не можах да разбера какво се е случило навън. Половината прозорец беше засипан, а много сняг беше навалял и вътре — там, където железната рамка не прилягаше както трябва.

С известни затруднения и много внимателно, за да не се счупи старата рамка, отворих прозореца и веднага разбрах, че не трябва да губя нито миг, ако искам да спася овцете. Цялата земя беше изравнена от сняг, въздухът просто се беше сгъстил от сняг — човек виждаше единствено това, тъй като целият свят беше потънал в сняг и не бе останало нищо друго освен сняг.

Затворих прозореца и бързо се облякох, но когато влязох в кухнята, не намерих там дори и Бети, най-ранобудната от всички ранобудни птички. Веднага се отправих да търся Джон Фрай и другите двама мъже. Но това беше по-лесно да се помисли, отколкото да се извърши, защото в мига, когато отворих вратата, потънах до колене в снега, а гъстият снеговалеж ми пречеше да виждам каквото и да било. Все пак успях да се добера до купчината с дърва и там намерих дълга и дебела тояга, която сам бях отрязал не много отдавна. С нея разорях снега доста успешно и така заблъсках по вратата на Джон Фрай, че той се уплаши да не са разбойниците Дун, и промуши пушката си през прозореца.

Когато чу какво искам, Джон не показва никакво желание да излиза, тъй като ценеше живота си повече от всичко, макар да се престори, че жена му не го пуска. Аз обаче прекратих колебанията му, като му казах, че ще го изнеса на рамото си гол, ако не излезе след пет минути. Скоро излязоха и другите мъже и с помощта на лопати и дълго въже четиримата тръгнахме да изравяме овцете.

XXIX ГЛАВА

ГОЛЯМАТА ЗИМА

Напредвахме през снега бавно и мъчително. Движихме се един подир друг — най-отпред бях аз, а останалите мъже се опитваха да ме догонват. Най-много пъшкаташе Джон Фрай, който беше сигурен, че е ударил последния му час, затова изпращаше заръки за жена си и благословии за децата си. И през цялото време валеше с невиджана дотогава сила. Снежинките не бяха чак толкова големи, виждах бях и много по-едри, но между тях просто нямаше място. Уоч, като добро и вярно куче, весело ни следваше. Понякога напълно изчезваше от погледите ни, тъй като дори и на равно снегът стигаше над гърба и ушите му. И все пак след много препъване и падане, смях и малко ругатни пристигнахме здрави и читави на долната ливада, където бяха заградени повечето от овцете ни.

Но, милостиви боже, там нямаше никакво стадо! Искам да кажа, никъде нищо не се виждаше; само в единия край на ливадата, от източната страна, имаше огромна пряспа — висока като хамбар и широка като къща. И тази пряспа се къдреше на вълни под бръснещия вятър.

За хора, които нямат овце, това сигурно би представлявало прекрасна гледка. Но за нас, които знаехме, че стадото ни е отдолу, в тази бяла могила нямаше никакво очарование. Уоч веднага започна да Драска и да вие отстрани; той знаеше, че овцете са погребани вътре. Ние четиримата се заловихме здраво за работа. Копаехме с всички сили и отхвърляхме снега от бялата купчина. Най-последно, когато тунелите бяха готови, спряхме и се ослушахме. И тогава, през дебелия снежна стена като последна искрица надежда долетя слабо „Бе-е-е-е“. Познах Джем, най-едрият и най-силният ни овен, онзи, който ме посрещна, когато се върнах от Лондон. Отново се заловихме за работа и много скоро го измъкнахме. Уоч веднага пое грижите за него, като заблiza краката и муцуната му, за да го стопли. След него изскочи друг

овен, наречен Том Побойника, и мигом хукна към Уоч, като че ли нищо не се беше случило.

По-нататък открихме и всички останали от нещастните ни овце, така плътно притиснати една в друга, че приличаха на огромен пай. Беше много интересно да се види как от топлината на дъха и телата им снегът се беше стопил и образувал куха пещера около тях. Две-три от по-слабите се бяха задушили от силното притискане и липсата на достатъчно въздух, но останалите, повече от шейсет, бяха бодри както винаги, макар и отначало малко вдървени и вкочанени.

— Но как ще ги закараме в къщи? — силно уплашен извика Джон Фрай, след като бяхме измъкнали около дузина — нещо, което трябваше да правим много внимателно, за да не се срути снежния покрив. — Как ще минат през огромните преспи?

— Ти се погрижи за тези тук — отговорих му, докато за миг се бяхме облегли на лопатите, за да си отдъхнем. — За известно време не пускай другите навън; те са по-добре там, където са сега. Уоч, ела тук, момчето ми! Пази ги да не излизат!

Уоч дотича, вирнал право нагоре късата си опашка, и аз го поставих пред тесния отвор на голямата снежна пещера. После грабнах две от най-хубавите и най-тежки овце от освободената дузина, едната под лявата, другата под дясната мишница, занесох ги право в къщи и ги прибрах в горната кошара. Шестдесет и шест пренесох по този начин, по две наведнъж на всеки преход, и всеки път ставаше все по-тежко и по-тежко, защото преспите непрекъснато растяха. Но не позволих на никой друг да докосне овцете: бях решил да изпробвам силата си срещу природната стихия, и не само че я изпробвах, но победих. Някакъв яростен възторг запламтя в мен, когато борбата започна да става все по-трудна, но по-скоро бих умрял, отколкото да се предам. Докато накрая всичко свърши. Хората до ден днешен говорят затова, но човек, който не е видял такъв сняг и усетил такъв вятър, никога не може да си го представи.

Три денонощия снегът не спря нито за миг. Цялата ни къща беше затрупана освен прохода, който бях прокопал и непрекъснато разривах. В кухнята беше тъмно като в изба, а няколко прозореца не издържаха тежестта на натрупания върху тях сняг и паднаха навътре. Налагаше се, докато готвим, да си светим със свещ, а за печене и дума не можеше да става, тъй като пещта беше прекалено студена.

И тогава, когато цялата земя се запълни със сняг и най-високите плетища станаха невидими, а дърветата се чупеха под тежестта му, изгря великолепно слънце и ни разкри всичките ни загуби, но не донесе топлинка. Напротив, такъв мраз скова всичко, че чайникът до огъня замръзваше и много хора загинаха. Тогава за пръв път и за последен път през живота си чух ужасяващия трясък от дървета, пръснали се от студа. Нашият голям орех загуби три клона тази зима, а старият дъб на кръстопътя, както и много други дървета, се разцепи на две. Но защо ли ви разказвам всичко това? Хора, които не са го видели, може би само недоверчиво ще се намръщят; докато не дойде друга такава зима, което може и никога да не стане.

Ужасното време попречи на Том Фагъс да идва в къщи седмици наред, от което не бях толкова недоволен, колкото бе Ани, тъй като никога не можех съвсем да го одобря за съпруг на сестра ми, независимо че сега притежаваше земя и беше получил кралската амнистия. Откакто ни скова големият студ, бях в много лошо настроение — нещо необичайно за веселия ми нрав, защото, независимо от всичките ни усилия, бяхме загубили вече половината си стока. Дори и конете в конюшните всяка сутрин имаха дълги ледени висулки на ноздрите си. Но от всички беди най-сериозната (поне за мен) беше невъзможността да получа вест от Лорна. Не че тридневният снеговалеж чак толкова беше сковал пътищата. Просто небето непрекъснато трупаше нови купища. Обикновено валеше цял ден, нощем се изясняваше и сковаваше дълбок мраз. Звездите бяха ярки като скъпоценни камъни, а всеки звук — остър като топовен гърмеж. На сутринта отново заваляваше.

Една сутрин Лизи дотича в кухнята, където си топях гъша мас (мажех я върху лицето и ръцете си), и ме целуна, най-вероятно за да си стопли устните, или защото искаше да ми съобщи нещо, с което се гордееше.

— О, Джон, какъв огромен глупак си! Колко жалко, че никога не четеш.

— Не виждам голяма полза от четенето, когато покривът всеки миг може да падне и да остане да стърчи само коминът!

— Най-подходящото време за четене, Джон. Знанията могат да ни помогнат в най-големите ни нещастия.

— Амин — извиках аз. — Ти поп ли си, или проповедник? Каквото и да си, довиждане.

След тези думи тръгнах да направя обичайната си обиколка, но Лизи ме спря, задържайки ме с две ръце. После ме погледна с красивите си очи, толкова големи и нежни.

— Слушай, Джон, сега не е време за шеги. Снощи почти щях да замръзна в леглото, а Ани е като ледена шушулка. Пипни да видиш колко са студени ръцете ми. Искаш ли сега да чуеш какво прочетох за места, където климатът е десет пъти по-лош оттук и където могат да живеят само умни хора?

— Нямам време да те слушам сега. Трябва да се погрижа за хиляди неща, но след закуска ще чуя за чуждоземните ти климати. А ти направи горещо кафе за мама.

Лизи изглеждаше леко разочарована, но пък и знаеше каква работа ме чака. В крайна сметка не беше чак толкова неблагоприятна, макар че четеше много книги.

Прочела някаква книга за полярните области — каза ми тя след закуска, — където било вечен мраз и винаги валял сняг. И все пак тамошните хора успявали да се справят благодарение на една малка хитрост. Като виждали как снегът леко се разпростираше върху всичко и как покривал планини и долини, те измислили, обувки за сняг, които слагали на краката си, за да не потъват при ходене. Лизи ми каза и как ги правели — много здрави и много леки — от ребра, с опъната кожа между тях, пет фута дълги, един широки и със закривени нагоре краища. Само не ми каза колко трудно се ходи с тях.

Веднага се залових за работа и не след дълго измайсторих чифт здрави и леки снегоходки. Отначало изобщо не можех да ходя с тях и за голямо удоволствие на момичетата непрекъснато ги застъпвах и се препъвах на всяка крачка. Скоро обаче открих грешките си и направих известни промени и в самите снегоходки, според една рисунка, която Лизи намери в някаква приключенска книга. И резултатът беше поразителен. Пресякох целия двор и се върнах обратно, без да падна нито веднъж.

И въпреки че глезените ме боляха ужасно, твърдо реших да се упражнявам и на другия ден и още преди мръкнало можех да ходя съвсем свободно. Когато Джон Фрай ме видя как в здрача се спускам по хълма, хукна ужасен и падайки, зарови глава в една пряспа.

Помислил си, че съм откраднал ситата на някоя вещица — върху тях, както се говореше, те летят над хълмове всяка събота в полунощ.

На следващия ден казах на мама, че възнамерявам да посетя Долината на Дун. Не исках да тръгна без нейно разрешение, въпреки че едва събрах смелост да я попитам. Тя обаче силно ме изненада. Каза, че виждала как от известно време копнея да отида там (бе невъзможно да го е забелязала, тъй като непрекъснато работех здравата) и че предпочитала да ми разреши да отида, вместо да ме гледа как страдам з някого, който сега бил всичко за мен. Чувствах, че не беше справедлива и че нямаше право да говори такива неща, след като виждаше каква огромна работа бях свършил, откак захвана лютият студ. Щеше ми се да ѝ кажа, че не ме разбира, обаче синовният ми дълг не ми позволи да ѝ говоря такива неща. Затова се хванах за думите ѝ — нещо, за което тя не беше подготвена — и хвалежки се колко добре мога да се движа със снегоходките захапах една къса лула и излязох.

XXX ГЛАВА

НЕ ТОЛКОВА СКОРО

Когато тръгнах през хълмове и долини (които сега много не се различаваха), най-много, което се надявах да направя, беше да се изкача на върха на хълма и да погледна към Долината на Дун.

През искряща белота, която почти ме ослепяваше, край дървета, опънати под тежестта на снежния си товар, успях да мина, като ту се пързях, ту вървах през места, където всеки с обикновени обувки би потънал. И макар че всяка нощ сковаваше жесток студ, върху снега нямаше твърда кораца, защото той изобщо не се топеше. Беше пухкав и лек, като че ли току-що беше навалял. Там, където нямаше преспи, дълбочината му достигаше най-малко до три фута, а преспите бяха по двайсет, трийсет, петдесет, а даже и по сто фута дълбочина.

Най-после се добрах до своята наблюдателница (както бях започнал да наричам този хълм) и погледнах надолу към красивата Долина на Дун, която през лятото приличаше на зелена ваза, но сега снегът я беше затрупал до средата на заобикалящите я хълмове, така че наподобяваше огромен бял леген. Не се виждаше нито един стрък зелена тревица, нито едно черно клонче. Всичко беше бяло.

За мен това беше голяма изненада, тъй като винаги си бях мислил, че тази долина никога не замръзва. И чак сега ме порази мисълта, че може би прозорецът на Лорна не можеше да се затвори точно както и моят и че може би й са нужни одеяла. И веднага закопнях още същата секунда да отида при моята Лорна. Наоколо не се виждаше нито един Дун, а и се съмнявах, че съществува пушка, способна да изгърми в такова време. И като знаех, че никой не може да ме настигне (освен ако няма снегоходки като моите), реших да се плъзна надолу по скалите и смело да отида при Лорна.

Снегът отново заваля, което много помогна на плановете ми, тъй като беше толкова гъст, че можеше да заслепи всеки човек, който не прекарва повечето от времето си навън — нещо, което напоследък бях правил дни наред. Опрях хубаво гърба и лактите си в пряспа, навеяна

върху една канара, и започнах да се спускам. Преди да успея да помисля, със замах се приземих в друга пряспа, на дъното. Снегоходките ми не позволиха да затъна и аз скоро отново бях на крака. После, без да се боя от никого, смело тръгнах през Долината.

Ако Лорна погледнеше от прозореца, никога нямаше да ме познае с тези снегоходки на краката и овчи кожух на гърба, целият покрит със сняг. Къщата беше отчасти затрупана, макар и не чак толкова колкото нашата. Заслепяващият сняг ме караше да се чувствам в безопасност, затова първата ми работа беше да прегледам всички прозорци, за да разбере дали тя е вътре, или не. Но понеже стъклата бяха покрити с дебел лед и нищо не се виждаше, бях принуден да отида до вратата и да почукам, въпреки че се боях да не видя дулото на някоя пушка. Това обаче не стана. Чух топуркането на крака, шепот, а после един писклив глас извика през ключалката: „Кой е там?“

— Само аз, Джон Рид — отвърнах. После чух лек смях, още шепнене и накрая вратата се откряна няколко инча и тънкия глас отново се обади:

— Пъхни си пръста вътре, млади човече, за да видя златния пръстен. Но внимавай, ако не е този, който трябва, никога вече няма да го изтеглиш.

Засмях се на зловецата Гуенина заплаха и показах пръста си през отвора. Тя ме пропусна да вляза и със светкавична бързина отново залости вратата.

— Какво означава всичко това, Гуени? — попитах, докато плъзгах по пода огромните си снегоходки.

— Означава то, много работи означава, и все лоши — отговори момичето. — Затворили сме се тук, гладуваме и не смеем никого да пуснем. Ех, ако ставаше за ядене, млади човече, почти бих се справила с теб.

Така се уплаших, като видях очите ѝ, пълни с вълчи глад, че успях само да кажа: „Велики боже!“ После измъкнах голям комат, който бях взел в случай на нужда, и го пъхнах в ръцете и. Тя го сграбчи като прегладняло куче и изтича с него зад ъгъла, без съмнение при младата си господарка. Междувременно аз си свалих снегоходките и се чудех защо Лорна не идва при мен.

Скоро Гуени ме повика. Заварих моята мила неспособна да промълви нито дума. Гладът, студът и вълнението от моето пристигане ѝ бяха дошли твърде много. Беше припаднала и седеше отпусната на един стол, бяла като снега наоколо. Гуени се опитваше да напъха коричка хляб между устните ѝ.

— Донеси вода или сняг! Не знаеш ли какво е припадък, глупаво момиче?

— Никога не съм чувала за такова нещо в Корнуол — каза тя. — Да не е нещо като кръвоизлив?

— Иди да изядеш хляба, донесъл съм още.

Като чу, че имам още, прегладнялото дете не можа да устои повече, разкъса комата на две и погълна половината още преди да съм успял да свестя моята Лорна.

— Не вярвах, че някога пак ще те видя, Джон — каза тя. — Бях решила да умра, да умра, без да знаеш.

После ми подаде тънката си ръка и аз не можах да устоя и да не я целуна.

— Но, Лорна — казах, преструвайки се на весел, — ти не ме обичаш дори колкото Гуени. Тя поне искаше да ме изяде.

— И ще го направя, преди да съм свършила, млади човече — отвърна Гуени, смеейки се. — Идваш тук с тези червени бузи, които ни карат да си мислим за пържоли.

— Изяж си твоето парче хляб Гуени. За господарката ти съм донесъл нещо по-хубаво. Погледни, Лорна, не, помириши по-напред. Ани го е правила, което е залог, че е хубав.

И тогава им показах големия стафидов пай, увит в кърпа, и им обясних как се прави. Лорна обаче отказа дори да го опита, преди да ме целуне и да пъхне един залък в устата на Гуени. И чак след като изядоха целия пай, ги помолих да ми обяснят какво означава всичко това.

— Това означава, че положението е много печално — отговори Лорна — и аз не виждам никакъв изход. И двете трябва да гладуваме, докато не им позволя да правят с мен каквото си поискат.

— Тоест, докато се омъжиш за Карвър Дун, което бавно ще те убие.

— Бавно! Не, Джон, много бързо. Мразя го така неудържимо, че и за по-малко от седмица би ме убило.

— В това няма никакво съмнение — каза Гуени. — Тя го мрази, но не и на половината, колкото аз.

Заявих им, че това положение повече не може да се търпи, нещо, с което се съгласиха, но не виждаха никакъв изход. Дори и Лорна да решише да дойде да живее с мен в „Могилата на Дъждосвирците“, отвсякъде бяхме заобиколени със сняг, висок като планина, а как една крехка девойка можеше да го прегази?

След това заговорих аз, с пълното съзнание, че това е много сериозно начинание за всички ни и че може да ми подпали къщата: „Ако гарантирам безопасността ти и ако това може да стане без някаква заплаха и големи трудности, ще дойдеш ли с мен?“

— Разбира се, скъпи, — каза моята красавица с усмивка. — Аз нямам друг избор, Джон. Или трябва да дойда с теб, или да умра от глад.

— Гуени, имаш ли достатъчно смелост за това? Ще дойдеш ли с твоята подарка?

— А нима бих могла да остана? — извика Гуени с достатъчно красноречив глас.

И така, започнахме да кроим планове. Бях силно възбуден. Сега вече нямаше смисъл да се отлага. Ако нещо изобщо трябва да стане, то трябваше да става бързо. Съветника беше този, който бе наредил, след като всичките им планове се провалили, да не се дава храна на племенницата му, докато не му се подчини. Той и Карвър наблюдавали къщата на смени, за да са сигурни, че никой не се приближава. Но тази вечер били заети с приготовленията на голямото тържество в чест на новия главатар.

— Ела до този замръзнал прозорец, Джон, да ги видиш как палят огъня — каза Лорна и започна да разтапя малка дупчица в леда, през която можех да надникна.

Далеч надолу до потока (или по-точно до замръзналото корито на потока) видях червен огън. Той смело се издигаше нагоре, като пламъците ту се разделяха на много езици, ту се сгромолясваха и политаха отново.

Стори ми се, че това ще е голяма пречка за нашите планове. Този огромен огън щеше да освети цялата Долина. Отначало бях склонен да отложим начинанието за някоя друга нощ, но като помислих още веднъж, разбрах, че ще съм най-големият глупак, ако се откажа.

Защото, каква възможност, господи! След около три часа всички разбойници, разбира се, щяха да бъдат пияни и колкото по-напредваше нощта, толкова по-пияни щяха да стават. А пък огънят... само след няколко часа той щеше да намалее и тогава, като им станеше студено, всички щяха плътно да го наобиколят. А освен това нима една стена и една врата щяха да са достатъчни, за да опазят моята Лорна от тези необуздани мъже, когато се напиеха?

Тази мисъл ме накара да се разбързам; разбрах, че нямам време за губене. Само с няколко думи обясних на Лорна, какво смятах да направя, за да успеем.

— Съкровище мое, след два часа отново ще съм при теб. Дръжте вратата залостена и нека Гуени бъде готова да отговаря на всеки. Докато те вечерят и пият наздравици, вие сте в безопасност. Пригответи си всичко, което искаш да вземеш със себе си. Аз ще почукам силно и след като почакам малко, още два пъти, съвсем тихо.

След като се сбогувах с Лорна, отново повторих на Гуени това, което бях казал на господарката ѝ, но тя само поклати глава и заяви: „Млади човече, върви да даваш съвети на баба си.“

XXXI ГЛАВА

НАЙ-ПОСЛЕ В КЪЩИ

Докато този безумен план се оформяше в главата ми, струваше ми се, че единственият възможен за нас изход беше през Портата на Дун, тъй като скалите бяха прекалено стръмни, а вратичката на Гуени — дълбоко зарита в снега. Но сега, както вървах към дома по възможно най-краткия път, през скалите, сетих се да мина и да погледна мястото, откъдето за пръв път бях проникнал в Долината — тоест водопада в долния ѝ край. Нито за миг не си представях, че той можеше да ми помогне сега, след като и в най-прекрасно време не се бях осмелявал да се спускам по него. Но все пак бях любопитен да видя как изглежда старият ми другар. За мое най-голямо учудване там нямаше почти никакъв сняг. Сега моят водопад се беше превърнал в една ледена пътека, върху която тук-там имаше места, покрити с водорасли, където можеше да се отпочива.

Това беше лесно проходима пътека, като че ли създадена точно за целта, по която можех да спусна шейната си с Лорна в нея. Боях се само от две неща: едното — да не би преспите, натрупани отгоре, да паднат и да ни погребат, и другото — да не се спуснем прекалено бързо и да полетим право в черния водовъртеж, който все още не беше замръзнал по средата.

Прибрах се в къщи с пълна скорост и казах на мама да не позволява на никого да си ляга, докато не се върна — огньовете да пламтят, да приготвят храна за дузина хора и много вряла вода и да проветрят и затоплят най-хубавото легло. Милата ми майчица се усмихваше на вълнението ми, въпреки че и тя самата беше развълнувана. След това дадох най-подробни нареждания на Ани, похвалих я и я целунах; опитах се дори да полаская и Елайза, понеже се боях да не би да се държи негостоприемно.

След това взех малко бренди — едната част вътрешно, тъй като ми предстоеше бърза работа, а другата с мен — понеже предчувствах какво може да се случи със спътниците ми в такава

студено време. Взех също и малко храна. Накрая извадих новата лека шейна за понито и я напълних с вълна и два-три кожуха. Не посмях обаче да взема понито, защото копитата му щяха да затъват в снега.

Затова аз самият се впрегнах, като омотах много въжета около тялото си, и с тежка тояга в ръка потеглих с доста добра скорост, а шейната се плъзгаше след мен така леко, като че ме следваше куче.

Пълната луна ярко изгря зад гърба ми и по снега се проточиха дългите сенки на малкото неща, които се виждаха. Придвижвах се безшумно, с добра скорост и само благодарях, че не вали и не духа вятър. Като съдех по първите признаци, през нощта щеше да екове лют студ. Но аз имах достатъчно работа, за да не измръзна. Въпросът беше можех ли да спася Лорна от него.

Тъй като се боях да не падна от скалите, не рискувах да мина оттам, а много внимателно изтеглих шейната по стръмната ледена пътека, за да достигна онзи край на Долината, където за първи път видях Лорна по времето, когато ходех за риба като дете. Оставих шейната там и се отправих нагоре през Долината, придържайки се към единия ѝ край.

Огънят все още силно гореше, но повече топлеше, отколкото светеше, и много от младежите играеха покрай него. По-възрастните бойци пиеха в две от най-долните къщи, където горяха много свещи.

Покрай всички тях минах лесно и без никакъв риск, прикривайки се зад високите преспи. След това значително по-предпазливо се приближих до вратата на Лорна, дадох уговорения знак и след като свалих снегоходките си, се ослушах. Но очакванията ми някой да дойде, се оказаха напразни, а не виждах отникъде да свети. Дори ми се стори, че чувам някакъв тих звук, като стенание. Почуках още веднъж, по-силно, и като не получих отговор, подпрях вратата с рамото си. В следващия миг тя изхвърча навътре. И там, в стаята на Лорна, видях гледка, която направо ме подлуди.

Лорна стоеше зад един стол в ъгъла е вдигнати нагоре ръце. В средата на стаята лежеше Гуени Карфакс, вкопчила едната си ръка в крака на някакъв мъж. Друг мъж се беше надвесил над Лорна и се опитваше да махне стола. Моментално го грабнах и изхвърлих през прозореца със страхотен трясък; за негов късмет, на прозореца нямаше решетки. После хванах другия за врата, постиснах го малко за гърлото и го измъкнах навън. На ярката лунна светлина видях, че този, когото

носех, е Маруд де Уичхолс. Понеже ми беше съученик, не го бих много, само го хвърлих в една пряспа, която се затвори над него. После потърсих другия, когото бях изхвърлил през Лорниния прозорец, и го открих окървавен и в безсъзнание — Чарлуърт Дун, ако не грешах.

Сега вече нямах никакво време за губене. Завързах си снегоходките и грабнах Лорна, като казах на Гуени да ме следва. После тичах през целия път до шейната. Докато успея да настаня Лорна и цялата да я увия в кожите, Гуени вече беше дошла с две торби на гърба. Настаних я зад господарката ѝ, хвърлих един поглед назад към долината и отблъснах шейната надолу по стръмната и опасна пързалка. Аз самият висях отзад и с цялата си тежест намалявах скоростта, доколкото можех. Успях да ги сваля здрави и читави. Минахме покрай черния вир и скоро стигнахме ливадите. Тук ме очакваше здраво теглене, тъй като пътеката беше стръмна и неравна. Гуени искаше да слезе, за да намали товара и да бута шейната отзад, но аз отказах и да чуя за това, понеже върлуваше лют студ и се боях, че без Гуени, която я топлеше, Лорна щеше да замръзне.

Не бяхме вървели много и носът на Гуени започна за премръзва, защото не искаше да го държи под кожуха. Наложих се да спра така, както си бяхме осветени от луната (нещо, което беше много опасно), и да го разтрия със сняг, както ме беше учила Елайза. А тя през цялото време ме гълчеше, като че ли аз ѝ бях замразил носа. Лорна, която беше силно изнемощяла от дългото гладуване, лежеше съвсем неподвижно под кожусите и аз се уплаших да не потъне в онзи дълбок бял сън, от който няма събуждане. Затова здраво опънах въжетата и впрегнах цялата си сила на работа, така че се пързалихме с доста прилична скорост. Милата ми Лорна положително щеше да изхвърчи от шейната, ако не я придържаха късите, но здрави Гуенини ръце. И така, след един час пристигнахме в къщи и влязохме в стария двор, където всички кучета ни приветстваха.

Сърцето ми се свиваше и бузите ми пламтяха като огъня на разбойниците от притеснение какво ще си помисли Лорна за нашия стопански двор, и от друга страна, какво щеше да си помисли за нея мама. По първия въпрос вълнението ми се оказа съвсем напразно, тъй като Лорна не видя нищо. Тя дори не повдигна натежалите си клепки. А що се отнася до това, какво мама щеше да си помисли за нея,

трябваше да съм сигурен, че изобщо нямаше да мисли, докато хубаво не си поплачеше.

Шейната стоеше пред отворената врата само с Лорна в нея, защото Гуени беше изскочила. На вратата стояха всички мои хора. Първа, разбира се, беше Бети, с голяма метла в ръката, после скъпата ми Ани и мама, а Лизи стоеше по-настрани. Хванах мама за ръка и я заведох до шейната.

— Ти ще я видиш първа, мамо. Та нали и тя е твоя дъщеря. Мамините ръце трепереха, докато разтваряше гънките на кожата, където моята Лорна лежеше заспала. Наведе се, целуна я по челото и продума: „Бог да я благослови, Джон!“ А после се разплака, та трябваше да я успокоявам.

— А сега предполагам, че най-сетне можем да я докоснем — каза Бети завистливо. — Ани, хвани я за главата, а аз ще я хвана за краката.

И така, те я занесоха в къщи, а аз видях, че сред толкова много жени за мен няма място. Затова излязох да доведа Гуени и й сипах пълна паница грах с бекон, които тя изяде с чудесен апетит.

След това я запитах защо е пустила тези двама пияни мъже да влязат в къщата. Но когато ми обясни всичко, разбрах, че вината е само моя. Бяхме се разбрали, че аз ще почукам веднъж силно (ако си спомняте) и после два пъти по-слабо. Е, та като дошли онези пияни негодници, единият, който бил много пиян, изтропал силно на вратата, а другият, който бил само три четвърти пиян — два пъти, по-слабо. Щом чула това, Лорна скочила и отворила вратата.

Целият този разказ чух, докато Гуени ядеше с пълна уста и дори докато облизваше лъжицата си. А после ми съобщи, че Лорна дошла на себе си и ме викала. Преди да отида обаче, предупредих Гуени, докато е у нас, да си държи езика зад зъбите и много да не вярва на женските приказки.

Намерих Лорна седнала до огнището и отвсякъде подпряна с възглавници. Но въпреки че очите й бяха отворени, тя като че ли изобщо не разбираше какво става около нея.

— Да излязат всички освен мама — казах аз много тихо, но твърдо.

Когато останахме сами, мама каза: „Студът е влязъл в мозъка й, Джон. Чувала съм за такова нещо.“

— Тя ще ме познае — беше всичко, което успях да ѝ отговоря. — Само седни там и гледай.

Чувствах, че Лорна ще ме разпознае, само мен и никой друг, и ако я оставим на спокойствие, скоро ще се възстанови. Затова седнах до нея и оставих природата сама да си върши работата. И ето че очите, които ме гледаха някак отдалеч и с известно съмнение, започнаха да се проясняват и изпълват с нежност, а после заблестяха с доверие и любов. Малките ръце като че инстинктивно намериха пътя към закрилата на големите ми длани и затрепериха в тях, а после се успокоиха и притихнаха.

Известно време останахме така, застинали и неподвижни, без да забелязваме нищо освен присъствието на другия, преизпълнени с надежда, спокойствие и истинско щастие, стига само светът да ни оставеше на мира. Но едно изхлипване наруши покоя ни и мама се опита да ни убеди, че само се е изкашляла. Лорна обаче се досети коя е тя и скочи така бързо, че замалко не подпали роклята си на големия ясен пън, изтича към стария дъбов стол, където мама се преструваше, че плете. Взе плетивото от нея, смирено коленичи, постави двете ѝ ръце върху главата си и я погледна.

— Бог да те благослови, моя прекрасна господарке — каза мама, като се наведе надолу, а после, тъй като Лорна продължаваше да я гледа, промълви: — Бог да те благослови, мое сладко дете!

Ето как тя стигна до сърцето на мама, както беше стигнала и до моето: по най-краткия път — пътят на състраданието, изгладен от добротата, младостта и нежността.

XXXII ГЛАВА

ОТДАВНА НЕОБХОДИМА ПРОМЯНА

Джереми Стикълс беше заминал па юг, преди да стегне студът, с цел да събере войска, с която да атакува Долината на Дун. Времето обаче наложи да се спре всякакъв вид придвижване. Да си призная честно, хич не ме интересуваше колко щеше да трае студът, стига да имахме достатъчно храна и топлина, за да не измръзнем. Не желяех мистър Стикълс отново да се върне и да станат нови бъркотии. А и разбойниците не можеха да дойдат за Лорна, докато снегът лежеше между нас. Разбира се, много скоро те щяха да разберат къде е тяхната кралица. Маруд де Уичхолс, конто се бе задържал поради снега при тях (според думите на Гуени), положително ме беше познал и бе казал на Карвър Дун. И изпитвах голямо задоволство, като си помислех колко ли мс ненавижда Карвър за това, че отвлякох красивата му годеница, която беше подложил на глад, за да я накара да се омъжи за него. Но знаех, че все още няма Да могат да дойдат, и много скоро убедих Лорна, че засега е в безопасност и (което я направи още по-щастлива) че е не само добре дошла, но и че ще радва очите ни като майско цвете.

Що се отнася до мен, това не изразяваше и една стотна от цялата истина, а колкото до останалите — спокойно можех да кажа и нещо десет пъти по-силно. Лорна така беше успяла да ги спечели всичките с нежността и добротата си и със способността си да изслушва чуждите неволи и да откликва и без думи, а също и с красотата и простичката си изящност, че понякога просто ми се искаше другите да я оставят малко повече и с мен. Мама вечно намираше какво още да направи за нея, Ани почти я боготвореше и дори Лизи не можеше да бъде жлъчна, особено пък като разбра, че Лорна е чела много книги.

Колкото до Джон Фрай и Бети, те ставаха направо непоносими, когато тя влезеше в кухнята. Първо, изгаряха от любопитство да видят жив Дун от плът и кръв, второ — изпитваха дълбоко страхопочитание към благородния й произход, и трето — искаха да знаят всичко за любимата на господаря Джон (паднала със снега от облаците, според

думите им) и най-вече, защото се възхищавах от красотата ѝ. С една дума, никакъв обяд не се готвеше, щом Лорна беше в кухнята.

Но най-лошото в цялата тази работа беше, че Лорна се привърза именно към кухнята и много трудно някой можеше да я измъкне оттам. Не че имаше някаква особена наклонност към готвенето, както нашата Ани например, по-скоро обратното — предпочиташе храната ѝ да е сготвена от някой друг. Харесваше ѝ обаче как изглежда самото помещение и веселият огън, и беконът в комина, и уютът, и това, че всичко ухае приятно. А кой знае, може пък и да ѝ е харесало (както се случва и с най-съвършените девойки) да ѝ се повъзхищават от време на време.

Затова, ако ви потрябваше Лорна, най-сигурно място да я намерите беше старата ни кухня, където, изглежда, се чувствуваше съвсем като у дома си, сякаш я познаваше от детинство и с присъствието си (поне според мен) я оживяваше и изпъстряше с цвят сивотата ѝ. Но ако някой пожелаеше да разбере дали момичетата се променят, когато обстановката около тях се измени (но сърцата им да останат верни), той просто трябваше да види моята Лорна само след две седмици живот с нас и липса на всякакви тревоги. Възможно е и моето присъствие — макар че хората, които не ме познават, ме смятат за глупав — да имаше нещо общо с промяната, настъпила у Лорна, но за това не искам да говоря. И наистина, не съм ѝ правил много компания, тъй като трябваше да наглеждам цялата работа, а половината да извършвам сам. Но да се върна пак на Лорна — цялата промяна на нощта с ден, на мъглата със слънце, цялата разлика между черната смърт и искрящата жизненост едва ли биха се равнявали на преобразованието, което стана с нея. Младежкият ѝ ум бе остър като бръснач, целият ѝ млад дух сякаш танцуваше от радост.

Дори и във външния ѝ вид имаше промяна. Дали причината беше в топлотата и свободата, дали в нашата, любов и взаимно доверие, или може би във въздуха, водата и бекона, но моята Лорна се разхубавяваше с всеки изминат ден.

Разрешаваше ми се по една целувка на ден, една-едничка, от благоприличие, тъй като ни беше гостенка, и можех да я получа преди закуска или вечер, когато отивах да ѝ пожелаая „лека нощ“, по мой избор. И всяка вечер решавах да не бъде сутринта, а да я отложам за вечерта и изживея удоволствието цял ден да си мисля за нея, докато

работя. Но когато в ранна утрин моята мила идваше при мен и наоколо нямаше никой, и очите ѝ блестяха и се усмихваха, и сладките ѝ устни бяха готови за целувка, ще повярва ли някой, че бих могъл да чакам до вечерта?

Но това е съвсем отделна работа, а аз трябва да продължа своя разказ. Въпреки че тази зима беше незапомнено дълга за нашите места (студът сковаваше всяка нощ от средата на декември до втората седмица на март), за мен тя беше най-кратката и най-сладостната, а сигурен съм, че и за Лорна беше така. Но когато дойде март, във времето се появиха признаци на промяна.

Първо изчезна мъглата и отново можехме да виждаме хълмовете. И небето придоби естествения си вид, след като месеци наред беше покрито с маска от тежки сиви облаци. А после задуха южнякът и заваляха дъждове — макар студени, те силно освежаваха кожата и очите.

Когато заваля първият дъжд, всички изтичахме навън и като малките деца изплезвахме езици, за да уловим капките. А патиците и гъските наизлизаха, вдигайки ужасна врява и пляскайки с крила.

Лорна за пръв път виждаше такова нещо и едва я удържахме да не изтича на двора само по домашни вълнени пантофи.

— О, милите душици, о, милите душици — непрестанно им повтаряйте тя. — Но те са страхотно умни, нали, Джон? Само виж тази как си е вдигнала крачето и заповядва на другите!

— А аз трябва да заповядвам на теб, мила моя — отвърнах, загледан захласнат в лицето ѝ, така оживено от вълнението, — и ти заповядвам веднага да влезеш вътре, да седнеш до огъня и да се стоплиш, защото непрекъснато кашляш.

— О, не, Джон. Още една минутка, моля те, добрички ми Джон. Искам да видя как снегът ще си отиде.

— Няма да направиш нищо подобно — много сериозно я уверих аз, предоволен, че отново има причина да я грабна на ръце. Повдигнах я, внесох я вътре и я поставих на любимото ѝ място, до купчината с дърва. Трябваше да ѝ правя компания, докато Ани не дойде да ми каже, че имали нужда от съвета ми.

Между другото, моите съвети не се ценяха особено, както на всички беше известно, просто така казваха винаги, когато искаха да им свърша някоя работа. А и истина си беше, че трябваше да се залавям за

работа, защото пороят се изливаше не на шега и имаше опасност да наводни всичко. Пред същата тази врата, откъдето гледахме патиците, вече се беше образувало езеро, понеже всички канавки все още бяха задръстени с лед.

Не ми беше необходимо много време да ги оправя и да предотвратя наводнението на това място, но за да запазя конюшната и обора, се искаше много повече работа. Борих се със стихията цялата нощ, опитвайки се да спася кравите и конете, преживели зимата. Знаех, че ако сега и без това изнемощелите животни останеха до колене във вода, това щеше да означава сигурна смърт за тях. Вече бяхме загубили достатъчно и щяхме да бъдем бедни дълго време.

XXXIII ГЛАВА

ЗЕМЕВЛАДЕЛЕЦ И БИЗНЕСМЕН

Крайно време беше да се захващам здраво за работа — от една страна, да наваксам загубеното през дългите и студени снежни месеци, но също и да се приготвя за нападение от страна на разбойниците, които при първа възможност щяха живи да ни изгорят в леглата. На полето все още нямаше кой знае колко работа, защото, когато земята се показва изпод снежната покривка, беше толкова мокра, че за оране и дума не можеше да става. Независимо от това обаче из къщата имаше много работа, а трябваше да се грижа и за добитъка, така че през цялото време бях много зает.

Що се отнася до Лорна, тя все излизаше навън, не можехме да я спрем. Наумила си беше, че вършим за нея много повече, отколкото заслужава, и че трябва да печели хляба си чрез упорития труд на собствените си ръце. Нямаше никакъв смисъл да ѝ се повтаря, че от нея не се очаква да върши нищо, и ако някой я увереше, че от работата ѝ няма никаква полза, тъжно се разплакваше. Дори беше започнала да работи в мамината градина още преди да се стопи снегът.

И въпреки че беше много приятно да я гледа човек как работи, като че цялото домакинство е легнало на плещите ѝ, аз все пак бях силно разтревожен от много неща, а също и мама. На първо място, тя беше прекалено слаба и крехка за този груб труд и въпреки че бузите ѝ се зачервяваха, за нея не беше никак добре непрестанно да мокри малките си крака. Освен това не можехме да понесем мисълта, че Лорна работи за прехраната си. И на последно място, но то беше най-лошото, градината на мама беше така разположена, че всеки можеше да се скрие и да я наблюдава, а дори да насочи и пушка срещу нея.

По същото време въпреки наводненията и лошото състояние на пътищата, скуайър Фагъс най-после дойде, яхнал прочутата си дореста кобила. И както всеки може да предположи, след четиримесечно отсъствие те с Ани имаха да си кажат ужасно много неща. Затова ги оставихме сами за известно време и когато сметнахме, че им е

достатъчно, ние с мама влязохме, за да чуем какви новини ни е донесъл Том. Ани отиде да приготви обета, а нейният любим ни разказа всичко.

Скуайър Фагъс ни носеше много добри новини, които ни разказа тапа умело, че се смяхме от сърце. Първо ни обясни как надхитрил адвокатите, които се занимавали с недвижимите имоти, когато така успешно купил земя миналата есен. Земята била бедна и дива, със съвсем тънък слой почва, който едвам покривал скалите отдолу, но при хубави дъждове от нея ставали прекрасни пасбища. И Том веднага разбрал за какво е най-подходяща земята му — за отглеждане на добитък.

Той знаеше как от всяко нещо да извлече полза и наредил нещата така, че спечелил и от тези необичайни студове, от които всички останали бяха обеднели. Научил кобилата си Уини да излиза в снежните вечери и да се сприятелява с дивите понита. И тя винаги се връщала най-малко с двайсет понита, които препускали след нея. Разбира се, само след пет минути Том успявал да ги вкара в двора си, тъй като и той самият умееше да цвили така, че да достигне до сърцето и на най-дивия кон. Хранел ги добре и чакал да дойде пролетта, за да ги обяди. Сега в двора му имало над триста от тези диви понита и според думите на самия Том били прекрасна гледка, когато ги хранел.

Попитах го как, за бога, е успял да изхрани толкова много коне в това изключително студено време. Отговори ми, че ядвали слама и трици, на което, разбира се, не можех да повярвам. Между другото, това беше любимият му номер — да обърква честните хора и да им показва колко е умен.

След това поисках да разбера какво смята да прави с всичките тези коне. Каза, че много лесно можел да ги превърне в пари. След като ги обядел, възнамерявал да си запази най-красивите, а останалите да изпрати в Лондон, където познавал много търговци на коне. Не се съмняваше, че средно щяха да му донесат поне по десет лири па парче, тъй като в момента конете много се търсели. Усъмних се, че ще получи толкова много пари, но както се оказа по-късно, успя.

А после Том Фагъс настоя да уточним датата на сватбата му с Ани; мама ме изгледа въпросително и аз и отвърнах със същото. И тъй като вече не можех да не се съглася — в края на краищата човекът се беше замогнал, — казах, че трябва да оставим Ани сама да реши кога

ще напусне дома си и така нататък. След това Том отиде при Ани, а аз тръгнах да търся Лорна, за да ѝ съобщя за пристигането на братовчедни.

Смятах, че няма да пожелае да обядва в компанията на Том, тъй като имахме известни резерви по отношение на неговата честност. Тя обаче изгаряше от любопитство да разбере що за човек е прочутия Том Фагъс и заяви, че ще ѝ бъде много приятно да обядва с него, стига, разбира се, той да не откаже компанията ѝ поради безчестието на рода Дун. А освен това, каза тя, щеше да бъде много несправедливо към Ани, която е толкова добра с нея, ако откажеше да седне на една маса с бъдещия ѝ съпруг. Срещу което не можех да възразя нито дума, признавайки пред себе си, че решението ѝ беше не само правилно, но и мъдро.

След това Лорна отиде да се преоблече за обяда, като каза, че не трябва да се появява пред този светски човек с обикновената рокля, с която работи в градината. И да ви кажа откровено, когато дойде на обяд, изглеждаше така спретнато и хубаво, че човек не можеше да си представи нещо по-съвършено.

Мама не се сдържа и възкликна колко много Лорна приличала на принцеса, когато обличала най-хубавите си дрехи. Две неща обаче привлякоха погледа на скуайър Фагъс, след като беше направил най-галантния поклон и получил най-изискания реверанс. Той толкова настойчиво задържа погледа си върху лицето и огърлицата ѝ, че Лорна се обля в червенина, а аз изпитах желание здравата да го цапардосам, но се въздържах само защото ни беше гостенин.

Затова в желанието си да отклоня вниманието на останалите така силно извиках, че обяда̀т е готов, че половината енория ме чу. Мама се засмя и ни каза веднага да сядаме около масата. Какъв прекрасен обяд беше и колко бяхме щастливи! Когато най-последно свършихме и момичетата се оттеглиха, а на масата останахме само мама, Том и аз, скуайър Фагъс каза неочаквано и нарочно, с цел да ни хване неподготвени:

— Какво знаеш за миналото на тази прекрасна девойка, добра майко?

— Не и на половината от това, което знае синът ми — отвърна мама и кротко ми се усмихна, — а когато Джон не иска да каже нещо, и с ченгел не могат да му го измъкнат от устата.

— Не съм такъв човек, мамо — тъжно ѝ отвърнах аз. — Та ти знаеш почти всяка дума за Лорна, и то не по-зле от мен.

— Че е почти всяка дума, това ти вярвам, Джон, защото ти никога не си лъгал. Но малкото думи, които не знам, може би за мен са най-важните.

На това не отговорих. Не че имах или желях да имам някакви тайни от мама, нито пък в случая такава тайнственост беше необходима. Доколкото си спомнях, не бях ѝ казал само няколко неща, и то за да не я тревожа: за смъртта на Лорнания братовчед, клетия Алън Брандър, за връзката на Маруд де Уичхолс с фамилията Дун и за заплахите на Карвър Дун по мой адрес.

— Хайде, хайде — каза Том, като се усмихваше много мило, — ако двама души изобщо някога са се разбирали, то това сте вие. Ех, ако и аз имах майка, сега щях да съм съвсем друг човек! — И като каза това, той въздъхна по начин, който винаги караше мама да го съжалява. После извади табакерата си, пълна с навити тютюневи листа, и ми предложи едно от тези малки цилиндърчета, тъй като и аз вече бях преминал в групата на пушачите. Взех го, но внимателно наблюдавах какво прави Том с неговото, страхувайки се да не сбъркам нещо.

Докато пушехме, той ни каза, че е сигурен, че е виждал лицето на Лорна и преди, много, много отдавна, когато била малко момиченце, но в момента не може да си спомни нито къде е било това, нито пък нещо повече. Бил забелязал най-вече очите ѝ, тъй като никога преди, а и след това, не бил виждал такива очи, до ден днешен. Попитах го дали някога е ходил в Долината на Дун, но той поклати глава и отвърна, че прекалено много ценял живота си, за да направи подобно нещо. После предложи да опитаме да опресним паметта му с чаша бренди. А след като го изпи, изведнъж много поумня и ни каза, че и двамата сме били глупаци, че като сме държали Лорна в къщи, сме рискували живота си и покрива над главите си и в края на краищата, струвало ли си, въпреки че наистина била много красива. В отговор на ЕСИЧКО това аз му казах, че красотата е най-малкото от нейните достойнства и че не съм искал мнението му.

— Браво на нашия Джон Рид! Глупакът си остава глупак до края на живота си, но ако бях на твое място, сигурно и аз щях така да изглупея, Джон. Независимо от това обаче не оставяй това безпомощно

дете да се разхожда насам-натам с нещо, което има стойността на половин графство, върху себе си.

— Тя самата струва колкото цялото графство, а и цяла Англия отгоре — казах аз. — Но върху себе си няма нищо кой знае колко скъпо, освен пръстенчето, което ѝ подарих и което струва... — тук замълчах, защото мама ме гледаше и очакваше да чуе цената. Нещо, което никога не ѝ бях казвал, въпреки че ме беше питала поне петдесет пъти.

— Пфу, пръстенчето! — извика Том така презрително, че ме ядоса. — Никога не бих спрял човек за такова нещо. Огърлицата, огромни глупако, огърлицата струва колкото цялата ти ферма, плюс богатството на вуйчо ти Бън в добавка и целия град Далвъртън отгоре.

— Какво? Тези обикновени стъкълца, които има от дете?

— Ха, стъкълца! Това са най-съвършените диаманти, които някога съм виждал, а през ръцете ми са минали доста.

— Ти сигурно грешиш — извика мама, почервеняла от възбуда, — иначе младата дама щеше да знае за него.

Това, дете мама нарече Лорна „младата дама“, ми достави голямо удоволствие, защото знаех, че го каза съвсем съзнателно, опитвайки се да неутрализира „безпомощното дете“ на Том.

— Повярвайте ми — отвърна той по начин, който Ани наричаше „толкова благороден“, но който на мен лично ми приличаше на самохвалство, — повярвайте ми, добра майко и прости Джон, че мога да позная диамантите, когато ги видя. — За такова нещо бих спрял карета с осем коня. Но, уви, тези дни са вече минало. Ех, никога вече няма да преживея такова нещо. Каква красота беше, когато изгрееше луната!

— Мастър Фагъс — започна мама с голямо достойнство, — това не е начинът, по който досега си говорил за предишния си живот и бившата си професия. Боя се, че брeндитo... — тук обаче тя замълча, понеже брeндитo беше нейно, а Том ни беше гост. — Това, което искам да кажа, мистър Фагъс, е (следното: ти си спечелил някак си сърцето на дъщеря ми, спечели и моето съгласие благодарение на искрената си скръб и мъжката си дума, че ще водиш друг живот. Ани е най-голямата ми дъщеря н след моето момче Джон я обичам най-много на този свят и нямам намерение да рискувам живота ѝ заради човек, който копнее да се занимава с обири.

След тази толкова дълга реч мама дойде и се разплака на рамото ми. Бях готов да хвана Том за носа и да го изхвърля през портата с все кобилата му. И щях да го направя, ако мама ме беше оставила, защото, ядосам ли се, ставам много буен, макар че трябва да е нещо много голямо, та да ме ядоса.

Сръдната на мама обаче не трая дълго и с Анина помощ Том скоро отново спечели благоволениято ѝ. Според Ани беше съвсем естествено един млад човек да копнее за приключения; спокойният и порядъчен живот неминуемо щял да му изглежда скучен. Не след дълго на мама вече ѝ беше мъчно, че се е държала така строго с Том, и започна да говори, че той сигурно е прав за огърлицата. Тя лично отиде да извика Лорна, за да разгледаме огърлицата, преди да се е стъмнило.

Когато моята мила влезе, мама я заведе на светло, за да може Том да огледа хубаво огърлицата ѝ. Тя блестеше на изящната ѝ шия като капчици роса върху бял зюмбюл и страшно се ядосах, че на Том му падаше случай да го види точно там. Лорна обаче като че прочете мислите ми. Извърна се, свали огърлицата от шията си и я постави в ръцете на мама. Том Фагъс я грабна нетърпеливо и я занесе до прозореца.

— Какво искаш за това нещо, мистрес Лорна? — попита той.

— Но аз не го продавам, сър. Дядо беше така добър да ми го даде, а мисля, че е принадлежало на мама.

— Какво ще кажеш, мистрес Лорна, за сто хиляди лири?

Без да промълви нито дума, Лорна взе огърлицата от ръцете на скуайър Фагъс, който все още ѝ се възхищаваше, и се приближи към мама с най-благата усмивка, която съм виждал на лицето ѝ.

— Скъпа, мила мамо, толкова се радвам — прошепна тя, — сега ти ще я вземеш, нали, и аз ще бъда щастлива, защото няма скъпоценности на този свят, които да струват и една хилядна от добротата ти към мен.

Мама просто не знаеше какво да отговори. Разбира се, и през ум не ѝ минаваше да приеме подобен подарък, но, от друга страна, знаеше какво разочарование щеше да бъде това за Лорна. Затова, както винаги, поиска моето мнение. Този благороден жест обаче ме беше трогнал до сълзи и аз избягах навън, преструвайки се, че съм видял котката да влиза в стаята с млякото.

Когато се върнах, Том отново държеше огърлицата в ръце и изнасяше лекция за скъпоценните камъни на всички присъстващи, но най-вече на Ани, която се възхищаваше от познанията му. Обясняваше, че всяко ръбче трябвало да е изрязано правилно и всяко ъгълче да си е на мястото. От това, според думите му, зависела цялата разлика в стойността на камъните. Диамантите, които държал в ръцете си, били съвършени образци на майсторското изкуство. За едно беше напълно сигурен и аз му вярвах, че подобна огърлица би могла да принадлежи само на някой от най-благородните и най-богатите английски родове.

По тъжния израз на Лорниното лице можех да се досетя за какво си мисли; през цялото време тя е била сигурна, че разбойниците Дун са я откраднали при някой голям обир, за който скуайър Фагъс знаеше, и това е била причината, поради която мама е отказала да я вземе.

Дълго след това никой не отваряше дума за огърлицата, нито пък мойта мила я носеше, при положение че вече знаеше стойността ѝ, но не и историята ѝ. Още на следващия ден Лорна дойде при мен и като се опитваше да изглежда весела, ме помоли отново аз да я пазя.

Том Фагъс си замина същия ден, за който говоря. Общо взето с него се разбирахме много добре. Той ме смяташе за глупак, а аз правех всичко възможно да не си мисля нещо по-лошо за него.

Едва Том се беше скрил от погледите ни, а сълзите на Ани още не бяха изсъхнали, когато в двора влетя мистър Стикълс, оплискан с кал от главата до петите и не в най-блестящо настроение, макар и щастлив, че се е върнал отново.

— Да ги вземат мътните тези разбойници! — извика той. — Погледнете в какво състояние се прибира кралският пратеник в главната си квартира. Ани, мила моя, хващай тигана с прекрасната си ръчичка. Не съм слагал залък в устата си повече от двадесет и четири часа.

— Господи, но вие сигурно умирате от глад, сър — отвърна сестра ми с въодушевление, понеже страшно обичаше хора с добър апетит. — Как се радвам, че огънят не е загаснал. Хайде, Бети, бързо ми пригответи нещата. Свинско, овнешко или еленско, сър?

— Еленско, на всяка цена еленско — отвърна Джереми. — Откак съм излязъл оттук, изобщо не съм хапвал от него, макар че често си го мечтаех. Ох, Джон, това е доста по-различно, отколкото да те

преследват из мочурищата, за да те убият. Трина огромни мъжаги от рода Дун препускаха след мен и добре, че бяха толкова големи, иначе щяха да ме настигнат. Иди да се погрижиш за коня ми, моля те, Джон.

След това ме остави да се занимавам с коня му, докато той си отдъхваше, и което си е право, животното имаше нужда от грижи. От умора едва се крепеше на краката си, беше покрито с кал и от него се вдигаше толкова пара, че изпълни цялата конюшня. Когато свърших с коня, господарят му вече се беше наобяждал и беше в значително по-добро настроение. Дори предложил на Ани да я целуне, от чиста благодарност, според думите му. След това надълго и нашироко ни разказа какво му се беше случило.

Ще ви предам само фактите, с колкото се може по-малко думи, тъй като това няма нищо общо с историята на Лорна. Докато яздел, придружаван само от един войник, от някакво място в Девъншир към енорията Оър, установил, че пътищата са много меки и всички мостове са залети от водата. И тъкмо когато преплували някаква придошла река, изведнъж видели трима мъже. В същия миг две пушки гръмнали и войникът му паднал убит.

С невероятно самообладание Джереми забил шпори в хълбоците на коня си и се насочил през водата право срещу човека, който се целел в него. Притиснат плътно към врата на коня си, той прелетял покрай него в пълен галоп. Конете на разбойниците били вързани за някаква ограда малко по-нагоре по хълма, поради което Джереми спечелил хубава преднина. Но нямало нито мъгла, която да затрудни стрелбата, нито горичка, в която можел да се скрие. В замяна на това в по-ниските места имало много топящи се преспи и в един момент положението на клетия Стикълс било съвсем безнадеждно. Копитата на коня му пробиха втвърдения сняг и животното започнало да потъва. Джереми се прехвърлил през главата му и успял да издърпа клетото същество от дупката в мига, когато вече чувал свирепите викове на злодеите не много далеч зад себе си. После отново препуснал в галоп и два куршума писнали над главата му. Междувременно конете на преследвачите му вече се били изморили под тежестта на ездачите си, докато той бил много по-лек и конят му — в по-добро състояние. Най-после стигнал успешно потока Лин, откъдето вече добре знаел пътя си, за да се появи в „Могилата на дъждосвирците“ с рядък апетит.

XXXIV ГЛАВА В САМОЗАЩИТА

Джереми не поиска да говори за резултатите от своето пътуване в присъствие на момичетата. Но още същата вечер ме отведе настрани и ми разказа всичко. Предупреди ме в никакъв случай да не осведомявам Лорна за дейността му, — нещо, с което бях напълно съгласен.

Мистър Стикълс се оплака, че времето било срещу него и всички пътища били непроходими. Трябвали му осем дни, за да се придвижи от Ексетър до Плимут, където намерил само една дружина от кралския конен полк и две роти пехотинци. Командирите обаче имали заповед да не напускат южното крайбрежие. Затова, колкото и да им се искало да нападнат прочутия разбойнически род, не смеели да навлязат във вътрешността. Дали му един-единствен войник, за да го придружава по пътя.

Следващата му стъпка била да се обърне към мировите съдии на графството с молба да му разрешат да използва техните обучени отреди, за да атакува твърдината на Дун. Но като знаели колко трудно ще съберат хората си по това време на годината, офицерите започнали да си измислят най-всевъзможни извинения. На всичкото отгоре хората на Девъншир твърдели, че Баджуърти се намира в графство Съмърсет, докато тези от Съмърсет доказвали, че се намира в Девъншир. Аз лично смятам, че границата между двете графства се определя от Баджуъртската река, така че и двете страни едновременно са били и прави, и са грешели.

Тогава мистър Стикълс им предложил двете графства да обединят силите си и да унищожат тази разбойническа шайка, която и ги позоряла, и им вредяла. Никой обаче не искал да започне пръв. И така станало, че кралският пратеник се върнал без нито един войник и с голото обещание, че ще получи двеста човека, когато се оправят пътищата. Тогава съжалих, че сме пуснали Том Фагъс да си замине, тъй като смелостта и съобразителността му щяха да са ни по-ценни от

половин дузина мъже. После обсъдихме положението с мистър Стикълс, като аз му разказах за присъствието на Лорна и всичко, което знаех за истерията ѝ. Той се съгласи, че няма никаква надежда да избегнем нападение от страна на престъпниците, особено пък сега, когато знаят, че и той се е върнал. Похвали ме, че съм скрил житото така, че едва ли биха го намерили. Освен това препоръча още сега да се укрепят всички входи на къщата, да се стои на пост през нощта и смяташе, че веднага трябва да замина за Линмът, за да доведе войниците му да ни пазят фермата.

Понеже знаех, че долините още са наводнени, реших да мина по горния път. Накарах коня си да преплува през Лин на едно плитко място под нашата къща (където понякога можеш да прескочиш) и оттам в галоп изкачих хълмовете и тръгнах по билото. Всички долини от лявата ми страна се бяха превърнали в широки реки, а от дясно беше морето. Когато обаче се запусках надолу към Линмът, уплаших се, че напразно съм бил целия този път. Река Лин бучеше и се пенеше, като разбиваше цели стволоче в скалите. Малкото дървено мостче отдавна беше отнесено. А мъжете, които търсех, очевидно бяха от другата страна на придошлата река, понеже от моята страна нямаше нито една къща.

Тръгнах надолу по течението, докато стигнах до морския бряг, и там, за мой късмет, на отсрещната страна видях някакъв човек. И макар че не можеше да чуе нито дума поради оглушителния рев на реката, най-после успях да го накарам да разбере, че искам да мина оттатък. Друг човек му помогна и двамата избутаха една лодка във водата. След това навлязоха доста навътре в морето, за да заобиколят устието на бучащата река, и дойдоха при мен. Вторият мъж се оказа главният помощник на Стикълс. Той се върна да доведе другарите си, които взеха оръжието си, но се наложи да изоставят конете си. Накрая се оказа, че са само четирима, но дори и те щяха да са ни в помощ. След това с пълна скорост се отправих към дома. Мъжете щяха да ме последват пеша и да прекосят реката високо някъде из мочурищата.

Отклонението беше доста голямо, така че аз бях в „Могилата на дъждосвирците“ два часа, че и повече преди тях. Бяха издигнали знамето си на хълма като знак за двамината си стражи, които скоро дойдоха при тях, и войниците станаха общо шест.

И добре, че се прибрах толкова бързо, защото в къщи цареше силна възбуда, а всички жени трепереха. Когато попитах какво се е случило, Лорна, която изглеждаше най-спокойна, отвърна, че тя била виновна за всичко.

Ето какво ми разказа. Привечер излязла в градината под къщата, за да провери дали са поникнали зюмбюлите ѝ. Била се приближила доста до брега на придошлия поток, когато изведнъж Карвър Дун стрелял по нея иззад някакви храсти от другия бряг. Куршумът се забил в земята пред краката ѝ и я обсипал цялата с мека пръст.

Тя се хвърлила върху тревата, напълно неспособна да извика или да избяга, а Карвър Дун се приближил до самия край на потока, който единствен ги разделял.

— Този път те оставям жива — казал той с плътния си спокоен глас — само защото така е по-удобно за моите планове. Но ако не се върнеш утре и не донесеш всичко, каквото си взела, ето тук е твоята смърт, тук е твоята смърт, където отдавна те чака! — И като казал това, той посочил с пръст цевта на пушката си, а после се обърнал и си заминал, без нито веднъж да погледне назад.

Понеже очаквахме да ни нападнат тази нощ, пригответихме големи количества свинско, шунка и овнешко, а също и сайдер, за да има какво да пият войниците.

Преди да си легнат момичетата, Лорна каза нещо, което ми се стори много умно, и се зачудих как никога не се бях сещал за това. Но по-напред беше направила нещо, което не можех да одобря. Отишла при мама и започнала да ѝ се моли да ѝ разреши да се върне в Долината на Дун.

— Нещастна ли си тук, мое дете? — нежно я попитала мама, понеже вече гледеше на Лорна като на собствена дъщеря.

— О, не! Дори съм прекалено много щастлива, мисис Рид. Никога преди не съм знаела какво е мир и покой и едва когато дойдох тук, познах истинската доброта. Но не мога да бъда толкова неблагодарна и да изложа всички ви на опасност само заради себе си. Разрешете ми да си вървя, не бива да плащате толкова висока цена заради моето щастие.

— Мило дете, ние не плащаме никаква цена — отвърнала мама. — Не само ти си причината за тази заплаха. Попитай Джон да ти каже. Той разбира от политика, а в случая става въпрос именно за политика.

Лорна дойде при мене и очите ѝ задаваха стотици въпроси. Аз обаче нищо не ѝ казах, освен че нападението (ако има такова) няма да е заради нея, а чуе ли шум през нощта, трябва добре да се омотае в завивките, да затвори прекрасните си очи и отново да заспи.

— Не може ли да не участвуващ в този бой, Джон? — попита ме тя.

— Сигурен съм, че няма да има нищо такова, но ако има, трябва да взема участие.

— Джон, да ти кажа ли какво си мисля? Може би това е само моя приумица и не заслужава да се споменава.

— Искам да я чуя, скъпа моя, ти така добре познаваш нрава ми.

— Това, което си мислех, е следното, Джон. Знаеш колко са придошли реките, повече от всеки друг път. Според мен цялата Долина на Дун е наводнена и всички къщи са под водата.

— О, малка магьоснице — извиках аз, — какъв глупак съм бил да не се сетя за това по-рано. Разбира се, че е така. Трябва да е така. Водите от цялата Баджуъртска гора и всички долини над нея, и големите преспи от самата Долина нямат друг излаз освен през моя прочут водопад. Поне двайсет фута от Долината трябва да са под вода. И изобщо, ако е съществувал някога глупак, то това съм аз. Как съм могъл да не се сетя за това по-рано?

— Спомням си, че веднъж, когато валия дъжд цяла есен и цяла зима, водата в стаите ни стигаше до два фута и трябваше да живеем на открито върху скалите. Но според теб водата сега е по-висока — поне мисля, че така каза, Джон.

— Не знам — отвърнах аз. — Знам само, че никой не помни такова наводнение, нито ще види подобно нещо отново. Три месеца сняг, сняг, сняг и накрая за капак две седмици дъжд. Как всичко това може да се оттече само за няколко дни? Да не говорим, че реките все още са задръстени с много лед. Можеш да вярваш на думите ми, мистрес Лорна, че в красивата ти беседка в момента има шест фута вода.

— Какво пък, моята беседка ни свърши добра работа — изчерви се Лорна, като си спомни за всичко, което беше ставало там, — а сега моята беседка е тук, Джон. Мъчно ми е само като си помисля за всички нещастни жени, които пороят е прокудил от домовете им. Но във

всичко това има и нещо хубаво, в такава време те не могат да изпратят много хора срещу нас.

— Права си. Господи, колко си умна! Ето защо само трима са преследвали Джереми Стикълс. Сега вече не се съмнявам, че ще ги победим, ако изобщо дойдат. Не могат да запалят и къщата, понеже покривът е прекалено мокър, за да гори.

Изпратихме всички жени да си легнат рано, с изключение на Гуени Карфакс и Бети. На тях двете разрешихме да останат, тъй като можеше да ни бъдат полезни, стига да успееш да се скарат. След разговора ми с Лорна аз лично вече не се страхувах. Нямаше голяма вероятност разбойниците да изпратят срещу нас повече от осем-десет души, при положение че домовете им са в такава опасност; а срещу тях ние можехме да изправим осем здрави мъже, сред които бяхме и ние с Джереми, всичките добре въоръжени, плюс тримата ратаи, енорийският свещеник и обуцарят. Те бяха въоръжени със сърпове и вили.

И да ви кажа, изгарях от желание тази нощ да се срещна с Карвър Дун и веднъж завинаги за уредя сметките си с него. Затова отказах да остана в къщата или да обикалям наоколо с войниците. Отидох и се скрих в една копа сено, като смятах, че най-вероятно разбойниците ще започнат атаката си оттам, какъвто беше обичаят им.

Не мина обаче много време, откак се бях скрил в сеното, като заредих най-хубавата си пушка и приготвих тежка тояга до себе си, когато ме налегна здрав сън и въпреки цялата си решителност, заспах.

Това, разбира се, беше голям срам, но ако и вие като мен бяхте киснали във водата след цял ден усилен труд, ако бяхте изживели силно вълнение и като капак на всичко се бяхте навечеряли хубаво, тогава може би не бихте ме съдили толкова строго.

XXXV ГЛАВА

ДЕВОЙКИ НА ПОСТ

Нямаше голяма вероятност разбойниците да нападнат къщата ни, преди да е изгряла луната, тъй като беше твърде опасно да се пресича наводнената Долина в тъмното. Въпреки всичко обаче направих голяма глупост, че заспах на поста си. Можех да се събудя и в легло от пламъци, ако не беше Лорна. Лекото докосване на ръката ѝ ме събуди. Скочих и грабнах тоягата, готов да цапардосам някого.

— Кой е там? — извиках.

— Нима се каниш да ме удариш, скъпи? — отговори гласът, който толкова много обичах. — Сигурна съм, че след един твой удар никога няма да стана отново, Джон.

— Скъпа моя, ти ли си тази, която не изпълнява заповедите ми? — извиках аз. — Незабавно се прибирай в къщи. И си излязла без нищо на главата.

— Как бих могла да заспя, когато всеки миг могат да те убият под прозореца ми? А сега вече наистина е опасно, тъй като пътят добре се вижда.

Видях, че говори истината. Луната се беше вдигнала високо и ярко осветяваше всички наводнени долини. Да се спи повече, би могло да означава смърт, и то не само за мен, но и за всички нас.

— Стражата зад къщата спи дълбоко — продължи тя. — Гуени, която ме изведе и придружи дотук, вече два часа го слуша как хърка. Според мен трябва да пазят жените, защото не са толкова изморени. Къде мислиш, е малката Гуени в момента?

— Не вярвам да е отишла в Долината на Дун! — Там е работата обаче, че не бях сигурен, защото можех всичко да очаквам от безстрашната корнуолска девойка.

— Не — отвърна Лорна, — въпреки че искаше и това да направи. Качила се е ей там, на онова дърво, откъдето добре се вижда Долината, която в момента е толкова широка, че на лунна светлина се вижда до

половин миля разстояние. Ако пресекат, със сигурност, ще ги забележи и ще може да ни съобщи навреме.

— Какъв срам! — извиках аз. — Мъжете да спят, а девойките да са войници! Аз ще се кача на онова дърво, а Гуени ще изпратя при теб. Върни се в леглото, мила моя, ще внимавам повече да не заспивам.

— Не ме отпращай, скъпи Джон — каза Лорна много тъжно. — Ние с теб сме били заедно в много по-големи опасности.

— Не мога да те оставя тук, това е изключено. Мислиш ли, че бих могъл да се бия, като знам, че си изложена на куршумите, Лорна? Ако приемаш нещата така, най-добре е да отидем в стаята с ябълките, да се заключим вътре и да ги оставим да подпалят цялата ферма.

Видях как при тези думи Лорна се засмя, а после каза:

— Прав си, Джон. Вместо да помогна, само ще навредя. Ще вляза вътре, въпреки че не мога да си легна. Но искам да ми обещаеш едно нещо, миличък Джон. Че доколкото можеш, ще стоиш настрана, нали, заради мен.

— В това можеш да бъдеш напълно сигурна, Лорна. Ще ги застрелям всичките иззад сеното.

— Точно така, скъпи — отвърна тя, като нито за миг не се съмняваше, че мога да го сторя. — Само да не си помислиш да се качваш на онова дърво, Джон, толкова е опасно.

— Добре. На дървото няма да се качвам, понеже разбойниците ще ме забележат веднага. А сега, прибирай се вътре, скъпа, и без повече приказки. Колкото повече стоиш тук, толкова повече ще искам да те задържа.

— Да те пази бог, моя любов — каза тя и изтича към къщата. След това метнах пушката на рамо и реших да се разхождам до сутринта, защото се срамувах от нехайството си.

Не се наложи обаче да дежуря много дълго. Докато обикалях копите и конюшните и от време на време подсвирквах на Гуени, застанал под дървото, девойката сама слезе долу и каза: „Десет души току-що се прехвърлиха през реката. Сега пълзят покрай плета. Бих могла да застрелям поне трима, ако имах пушката ти, млади човече.“

— Нямаме време за губене, Гуени. Тичай в къщи и предупреди мистър Стикълс и останалите мъже, а аз ще остана тук да пазя сеното.

Може би грешах, като отдавах такова голямо значение на копите, но не исках да им дам възможност после да се хвалят, че са ни

изгорили сеното. Затова се скрих зад една копа люцерна с тоягата в ръка и пушката наблизо.

Разбойниците влязоха в двора ни така спокойно, все едно че ги бяхме поканили, като преди това извадиха портата от пантите ѝ. После най-нахално отвориха вратите на конюшните, натириха добрите ни коне навън и завързаха собствените си на техните места. Междувременно вече виждах как войниците ги дебнат в сянката на къщата и очакват заповедта за стрелба. Джереми Стикълс обаче ги държеше в готовност, докато врагът съвсем се приближи.

— Двама от вас, ленивци такива, да отидат — това беше плътният глас на Карвър — и да ни осигурят светлина, на която да им прережем гръкляните. И запомнете само едно — ако някой докосне Лорна, ще го убия на място. Тя е моя. Има още две момичета, които, ако искате, можете да вземете. А съм чувал, че и майката все още си я бивало. Твърде дълго търпяхме нахалството на тези селяни. Избийте мъжете и децата до крак и изгорете това проклето място.

Докато говореше, повдигнах пушката и я насочих към сърцето му. Прицелих се точно като самата смърт. Ако натиснех спусъка, Карвър Дун щеше да спре да диша завинаги. И въпреки всичко — ще ми повярвате ли? — не бях способен да го натисна. Никога не бях отнемал човешки живот нито пък бях наранявал някого, ако не се смятат дребните ожулвания при срещите по борба. Затова свалих пушката и хванах тоягата, което ми се видя по-човешко.

Скоро двамата младежи се приближиха към мен със запалени факли в ръце. Единият беше решил да подпали копата люцерна на не повече от ярд от мен, затова димът от факлата му ме прикри. Ударих го по лакътя и ясно чух как изпращя счупената кост. Той изрева от болка и падна на земята, като изпусна факлата си. Другият го гледаше удивен, понеже все още не ме беше забелязал, докато му грабнах факлата от ръката и го ударих с нея през лицето. Той се хвърли към мен, но аз му приложих една хватка, която знаех от борбата, и като го тръшнах върху другаря му, счупих ключицата му.

Този малък успех така ме окуражи, че бях склонен да изляза и да предизвикам Карвър Дун, но знаех, че ще ме застреля, без много да му мисли. Какво е човешката сила, сравнена с мощта на пушката? Освен това си спомних и за обещанието, което бях дал на Лорна, а кой щеше да я защити, ако злодеите се отървяха от мен?

Докато се двоумях, припламна огън, освети къщата и я обви в кафяв дим. По заповед на Джереми Стикълс шестима от нашите бяха стреляли по разбойниците, които се приближаваха на лунната светлина. Двама паднаха, а останалите се спряха и се чудеха какво става. Не бяха свикнали на подобни работи.

Аз самият не можех да се сдържам повече, затова пресякох двора и се приближих до Карвър, когото разпознах по ръста. Хванах го за брадата и казах: „Ти смяташ ли се за мъж?“

За миг той беше така учуден, че нищо не можа да ми отговори. Предполагам, че досега никой не се беше осмелявал да го гледа по този начин, и той разбра, че е срещнал своя равен, а може би и по-силен противник.

— Карвър Дун — казах много спокойно, — запомни това предупреждение! Ти ме презря и се прояви като глупак. По сръчност може би не мога да се меря с теб, но не и по мъжество. Ти си злодей! Затова легни в калта!

Казах тези думи и го проснах по гръб с пета — номер, известен само на борците. Като го видяха на земята, останалите побягнаха, макар че един стреля по мен. Някои успяха да си вземат конете, преди нашите мъже да дойдат, а някои си заминаха без тях. Между последните беше и Карвър Дун, който се изправи, докато се опипвах (понеже имах някаква малка рана) и се отдалечи, като ругаеше.

Спечелихме шест чудесни коня и двама млади пленници — тези, които бях повалил край сеното. Останаха и двама мъртви разбойници, които погребяхме в църковния двор без всякаква служба. От моя страна бях много благодарен, че не аз съм причинил смъртта им. Да лежи на съвестта ти отнет живот, независимо дали човекът е заслужавал смъртта, или не, е най-тежкият от всички товари.

Исках да подгоним враговете и да се опитаме да пленим още някой, но Джереми Стикълс не разреши, тъй като според думите му цялото преимущество щяло да бъде на тяхна страна. Може би имало втора банда, готова да нападне къщата, да я изгори и да отвлече жените, ако ги оставим незащитени. Когато постави така въпроса, с радост приех решението му. Едно нещо обаче беше сигурно: родът Дун никога не беше получавал такъв удар от деня, когато се бяха превърнали в „Царете на Ексмур“. Знаех, че Карвър Дун ще обвинява хората си в нехайство (което в действителност беше негово). В същото

време всички останали щяха да си помислят, че такова нещо никога не се беше случвало, докато старият сър Енсор беше жив, и че то е резултат от лошо ръководство.

Просто не можех да определя кой се суетеше повече около нищожната ми рана — мама, Ани или Лорна. Направо се срамувах, че се отнасят с мен като със сукалче. Куршумът беше одраскал слепоочието ми точно над веждата и барутът ме беше пообгорил. Затова раната изглеждаше много по-лоша, отколкото беше всъщност — но промивките, бинтоването и сълзите така ме засрамираха, че не смеех да погледна Стикълс в очите. Без да чака никаква заповед, Стикълс изпрати пленниците в затвора в Тонтън. Аз лично бих ги пуснал, ако ми обещаеха, че ще се поправят, но мистър Стикълс каза: „Не така“, и заяви, че безнадеждно съм изостанал от времето и нищо не знам от конституцията. И понеже не аз бях този, който можеше да противоречи на кралския пратеник, оставих ги да заведат пленниците в Тонтън, където и двамата бяха обесени.

Същия ден получихме такова силно подкрепление от бреговата стража, че вече не само че не се плашихме от повторна атака, ами дори взехме да си мислим да нападнем разбойниците, без да чакаме обучените отреди. Това обаче означаваше да се бием във вода, тъй като долините все още бяха наводнени, затова решихме да изчакаме и да наблюдаваме Долината на Дун, докато водата отново спадне.

XXXVI ГЛАВА

ЕДНА РАДОСТНА И ...ТЪЖНА СРЕЩА

Това, за което най-страстно си мечтаех (както до този миг всички вече са успели да разберат), беше да се оженя за Лорна колкото е възможно по-скоро, ако тя няма никакви възражения, и после така здраво да се заловя с фермата, че да храня цялото ни семейство. Смятах, че това няма да е никак трудно, понеже Ани скоро щеше да си замине, а някой можеше да хареса и малката Лизи (която се превръщаше в чудесна девойка, макар и не чак колкото Ани). Освен това бяхме почти сигурни, че след толкова много сняг ще имаме добра реколта от жито и сено, ако изобщо имаше нещо вярно в поговорката:

*„Един фут дъжд
убива всичко изведнъж,
но три фута сняг
го карат да израсне пак.“*

И макар че бяхме загубили доста животни, не бяхме загубили пари, защото цените се вдигнаха неимоверно. Колкото и искрено да мърморехме, а по едно време и наистина да си вярвахме, че ни очаква глад, не съм убеден, че в крайна сметка след тази зима не бяхме по-добре нахранени, по-богати и по-мъдри...

Мама обаче твърдеше, че Лорна все още е твърде млада, за да мисли за женитба. А имаше и друго затруднение — изповядвахме различни религии. Ние сме били протестанти още от времето на кралица Елизабет, тъй че девойката първа трябваше да смени вярата си и да се научи да мрази католиците. Лорна обаче нямаше никакви намерения да сменя вярата си. Каза, че ме обича, но не желае да си сменя вярата, и ако аз я обичам, защо трябва да сменям нейната? И да си кажа правичката, не намирах голяма разлика между двете религии.

Когато снегът се стопи и пастор Боудън отново се появи, Лорна дойде в църквичката ни и каза, че много ѝ харесало. Тази събота всички от нашата енория, които можеха да вървят, и половината от околните на Оър енории дойдоха в нашата църква. Хората, които не смееха да се доближат до нас, когато разбойниците ни заплашваха с огън и куршуми, сега бяха дошли, облечени в най-хубавите си дрехи, за да видят как една дама от рода Дун отива на църква. Лорна обаче изобщо не се притесни, тъй като и през ум не ѝ минаваше, че хората са дошли да гледат нея.

Вероятно съм споменал някъде, че бяхме поканили малката Рут Хъкабак да прекара коледните празници с нас. „Наш дълг е, мили мои деца — неведнъж ни беше казвала мама, — да прощаваме и да забравяме. Дори ако малката Рут не се е държала според очакванията ни, на момиче с толкова много пари трябва да се правят големи отстъпки. Тя е възпитана по съвсем друг начин от нас. Рут може да ни бъде много полезна и аз смятам, че сме длъжни да извиним малкия ѝ изблик на гняв.“

И тъй като вече нямаше опасност да нападнат къщата ни, а и раната на челото ми заздравяваше, помолиха ме да отида и да навестя Рут. Така че една прекрасна пролетна сутрин, когато въздухът ехтеше от песни, яхнах коня и се отправих към Далвъртън, добре запасен с храна и оръжие.

Някъде около два часа преди пладне спрях пред вратата на вуйчо Бън и силно потропах. Рут сама дойде да ми отвори и много мило се изчерви. Похвалих я за добрия ѝ вид и тя се изчерви още повече. Имаше прекрасни очи и човек можеше напълно да ѝ се довери. Харесвам, когато една млада жена е упорита, стига да е сигурна, че е права. И ако любовта не ме беше изпратила право при Лорна, може би щях да се влюбя в Рут.

— Използвам привилегиата, мис Рут, да те поздравя като братовчед — и след тези думи я целунах. Направих го от уважение, от учтивост и понеже познавах лондонските нрави, но Рут се изчерви така силно и ме погледна с такъв блеснал поглед, че се засрамах от себе си. От друга страна, мама ми беше казала (когато момичетата ги нямаше наоколо) да направя всичко само и само Рут да остане доволна, така че се опитвах да изпълнявам нарежданията ѝ.

До този миг Рут не беше чула нито дума за Лорна, затова, когато ме въведе в кухнята (където всичко изглеждаше чудесно), ми каза, че е много щастлива да ме види, като при всяка дума се изчервяваше все повече и, повече. А аз не свалях очи от нея и си мислех колко е добра и колко светла и чиста е кухнята ѝ. Един-два пъти се опитах да ѝ обясня точно как стояха нещата в „Могилата на дъждосвирците“, как се бихме и разгромихме рода Дун и как бяхме задържали тяхната кралица. Но Рут някак все се объркваше в толкова много имена, така че не успях да я накарам да разбере намеците ми за Лорна, нито пък коя е Гуени Карфакс. Единственото нещо, което искаше да чуе, бяха новини за Сали Сноу. Какво повече можех да направя?

Попитах братовчедката Рут (както всички я наричахме, въпреки че роднинската ни връзка беше много далечна) какво прави вуйчо Бън и защо вече не чуваме нищо за него, нито пък той се обажда. Отговори ми, че просто сама не знаела какво да мисли за поведението на дядо си през последната половин година. Много често излизал от къщи по всяко време на деня и нощта и никой не знаел къде ходи и кога се прибира. Освен това се обличал като обикновен работник. Най-лошото от всичко обаче било, каза ми със сълзи на очи тя, че нещо силно измъчвало клетия стар джентълмен.

— Това ще му съкрати живота, братовчедо Рид. Вече от нищо не изпитва удоволствие. Само пуши с лулата и се взира в някакви кафяви камъни, които вади от джобовете си. А търговията, с която толкова се гордееше, сега напълно е оставил на главния си продавач и на мен.

— А какво ще стане с теб, скъпа Рут, ако със стареца се случи нещо?

— Съвсем не знам — каза тя просто — и не мога да понеса мисълта за това. Предполагам, че всичко зависи от скъпия ми дядо.

— Това зависи само от теб, Рут, тъй като целият свят ще те ухажва.

— Точно това никога не бих могла да понеса. Когато ме е заплашвал с бедност, както прави понякога, винаги съм му казвала, че ако има нещо, от което се страхувам повече и от бедността, това е да бъда богата наследница. Само че не мога да го накарам да ми повярва. Не е ли странно, братовчедо Рид, че не мога да го накарам да ми повярва?

— Не е никак странно — отговорих аз, — като се има предвид колко много цени парите. Нито пък някой друг би ти повярвал, ако не погледне в честните ти хубави очи, мила.

Казах точно това, което мислех, и не вложих в думите си никакво друго значение. Това, което винаги съм харесвал в Рут, беше спокойният ѝ открит поглед и красивите ѝ кафяви очи. Но сега девойката ги сведе и се извърна настрани, без да ми отговори.

— Ще отида да нагледам коня си — казах, за да сменя темата.

Вуйчо Рубън не се върна за обяд. Затова обядвахме сами, единствено в компанията на главния продавач, мъж над петдесетте на име Томас Кокрам. Стори ми се, че той самият имаше сериозни намерения спрямо малката Рут.

Когато се нахранихме, Рут много хитро се отърва от Томас Кокрам. Не му даде дори и чаша вино, а го изпрати да проверява някакви сметки, преди да се е върнал дядо ѝ.

После се обърна към мен и простичко ми каза:

— Много си яздил днес, братовчеде Рид, и още много път те чака на връщане. Какво ще каже скъпата ми леля Рид, ако те пусна да си вървиш, без да си се подкрепил? Всички ключове са в мен, а както твърдят хората, дядо имал най-хубавите вина в Западна Англия. Какво вино предпочиташ, от Оporto или от Херес?

— Не ги различавам, прекрасна братовчедке, освен по цвят, но „Оporto“ звучи някак по-тежко и по-благородно. Да опитаме с него.

И доброто същество излезе, за да се върне с тъмна бутилка, цялата покрита с прах и паяжини. Отвори я и наля искрящо розово вино със сладкия дъх на свежи теменужки. Нещо, което толкова ми хареса, че съвсем не забелязвах как минава времето. И макар че прекрасната ми братовчедка не пожела да си налее втора чаша, тя непрекъснато доливаше моята, така че нито веднъж не я видях празна, колкото и големи усилия да полагах.

— Какво е една капчица вино за такъв голям и силен мъж като теб, братовчеде Рид? — рече тя, а румените ѝ страни я правеха да изглежда още по-красива. — Чувала съм те да казваш, че главата ти е толкова дебела — а според мен и толкова бистра, — че никакво вино не би могло да я размъти.

— И това е точно така — отговорих, — но каква вълшебница си, скъпа Рут, да се сетиш за това точно сега!

— О, аз помня всяка твоя дума, която съм чула, братовчедо Рид, защото, как да ти кажа, имаш много плътен глас и говориш толкова малко. А сега трябва да отворя още една бутилка.

— Е, щом трябва... Да ти кажа, мила, не понасям невъзпитаните хора. И колко години казваш, че ще навършиш на следващия си рожден ден?

— Осемнайсет, скъпи Джон — каза Рут и ми достави такова удоволствие, като ме нарече „Джон“, та чак ми се прииска да я целуна. Внезапно обаче се сетих за моята Лорна и как щях да се вбеся, ако видех някой мъж да се отнася така с нея, затова се облегнах назад и зачаках другата бутилка.

— Спомняш ли си как танцувахме онази нощ? — попитах, докато я отваряше. — Ще дойдеш ли да потанцуваме пак на сватбата ми, братовчедке Рут?

Тя едва не изпусна бутилката. После, след като ми напълни чашата, промълви, силно преbledняла: „Какво ме питаше, Джон Рид?“

— Нищо съществено, Рут, просто ние всички много те обичаме. Възнамерявам да се жения колкото е възможно по-скоро. Ще дойдеш ли да ни помогнеш?

— Разбира се, че ще дойда, братовчедо Рид, ако... ако дядо може да се справи с търговията без мен. — И отиде до прозореца, опитвайки да представи въздишките за прозявки.

Що се отнася до мен, аз просто не знаех какво да правя. Помислих обаче и реших, че ако съм мъж на място, трябва да ѝ кажа всичко. Тя дори не беше попитала за името на бъдещата ми съпруга. Може би мислеше, че е Сали.

Затова ѝ разказах как от дълги години обичам Лорна, въпреки многобройните трудности и опасности. Колко клета и безпомощна беше тя, съвсем сама на този свят, и колко тъжна беше младостта ѝ, докато най-после не я бях завел в къщи. И за много други неща ѝ казах. Рут през цялото време ме слушаше, без да промълви нито дума и без нито веднъж да ме погледне, затова познах, че плачеше. А после, когато свърших разказа си, ме попита много тихо и нежно, но без да ми показва лицето си:

— А тя обича ли те, братовчедо Рид? Казва ли, че те обича с... цялото си сърце?

— Разбира се, че ме обича. Нима смяташ, че човек като нея не е способен на такова нещо?

Рут не каза нищо повече. Прекоси стаята, преди да успее да я погледна, застана зад стола ми и нежно ме целуна по челото.

— Надявам се, че ще бъдеш много щастлив с... искам да кажа, в новия си живот — прошепна тихо тя, — толкова щастлив, колкото само ти заслужаваш, толкова щастлив, колкото само ти можеш да направиш другите около себе си. О, боже, колко съм немарлива. Толкова се срамувам, защото непрекъснато си мисля за дядо и това помрачава настроението ми. Ти ми разказа такъв прекрасен романс, а аз не ти налях дори една чаша вино. Ето, налей си сам, скъпи братовчедо, а аз ще се върна след минутка.

Тя излезе от стаята и когато се върна, човек вече не би познал, че е плакала; само ръцете ѝ бяха студени и трепереха и ми каза да си налея още вино.

Вуйчо Рубън не се появи въобще и Рут, която ми беше обещала, че ще ни гостува две седмици, сега, преди да си тръгна, каза, че не можела и да си помисли да остави дядо си сам. Може би решението ѝ беше правилно и аз не настоявах повече.

XXXVII ГЛАВА

ПОСЕЩЕНИЕТО НА СЪВЕТНИКА

Яздех тази вечер към къщи, съжалявах Рут и изобщо не подозирах, че всичките ми мисли ще ми бъдат необходими за разрешаването на собствените ми проблеми. Прибрах се малко след мръкнало. Сестра ми Елайза ме посрещна с думите: „Не влизай там, Джон — и посочи мамината стая, — докато не съм поговорила с теб.“

— Боже господи! Сега пък какво искаш? Човек няма секунда мира от вас.

— Не сме нито ти, нито аз хората, които можем да пренебрегнем този въпрос. Става въпрос за нещо много важно във връзка с мистрес Лорна Дун.

— Казвай веднага — извиках аз, — мога да понеса всичко, свързано с Лорна, освен едно — че не ме обича.

— Това няма нищо общо със случая, Джон. Освен това съм сигурна, че никога не би трябвало да се страхуваш от такова нещо. Вече ми е омръзнало да я слушам как непрестанно хвали безбройните ти добродетели.

— Господ да благослови мъничкото и сърчице! — казах аз. — Темата е неизчерпаема.

— В това няма съмнение — отвърна Лизи с най-сухия си глас. — И все пак времето не е подходящо за шеги. Боя се, че ти ще пострадаш най-много от цялата работа. Познаваш ли човек с телосложението на Гуени, но шест пъти по-голям от нея, с дълга снежнобяла коса, толкова гъста, че сигурна съм, никога не би могъл да я реши. Поне досега не е измислен такъв гребен.

— Тогава иди и му предложи услугите си. Досега не е имало нещо, на което не си успяла да намериш недостатъци. По описанието ти се сещам за кого ми говориш, въпреки че лично аз не съм го виждал. Каж ми сега къде е моята Лорна.

— Твоята Лорна е с Ани и предполагам, че здравата си поплаква. Тя знае, че този огромен човек е тук и че иска да се срещне с нея, но

отлага разговора до завръщането на милия Джон.

— По какъв отвратителен начин съобщаваш и най-дребната новина! — казах нарочно, за да ѝ го върна. — Кой мъж ще се влюби в такава зловна котка като теб? Но стига съм се занимавал с това. Отивам да оправя работата.

Бях почти сигурен, че този човек е не друг, а Съветника, от когото се страхувах много повече, отколкото от сина му Карвър. Предчувствувах, че от посещението му могат да произлязат само злини, затова веднага отидох при Лорна и с натежало сърце я заведох право в мамината стая, за да се срещне с ужасния си посетител.

Мама стоеше до вратата и правеше реверанси от време на време, докато Съветника изнасяше реч върху държавата и земята. Престори се, че не ме забелязва, но веднага се запъти към Лорна, като ѝ протегна и двете си ръце.

— Мило мое дете, скъпа моя племеннице! Как чудесно изглеждаш! Мисис Рид, моите почитания, въз вашия край има прекрасни неща. Никога не бих повярвал, че кралицата ни може да изглежда така царствена. Наистина, гостоприемството е най-изисканата и най-романтичната от всички добродетели. Мила Лорна, целуни чичо си, за мен това е истинско удоволствие.

— Може би за вас е така, чичо, но боя се, че сте пушили, което ще развали моето удоволствие.

— Права си, дете мое. Колко е чувствително обонянието ти! Всички сме такива. Дядо ти също беше известен със силно развитото си обоняние. Ах, огромна загуба, скъпа мисис Рид, ужасна загуба за целия край! Както казва един от нашите велики писатели — мисля, че беше Милтън, — „И никога не ще съзрем подобен нему.“

— Извинете, сър — намесих се аз, — но Милтън никога не би могъл да напише нещо толкова прекрасно и толкова просто. Това го е казал великият Шекспир.

— Грешката е моя — каза Съветника и леко се поклони. — Това трябва да е синът ви, мисис Рид, големият Джон, борец и познавач на литературата. Ех, госпожо, как всичко се промени от моята младост! Всичко е изключение на женската красота, която, струва ми се, се увеличава с всяка измината година. — Тук старият негодник се поклони на мама, която наистина изглеждаше много добре, а тя се изчерви и направи още един реверанс.

— А сега, макар че обърках поетите, не греша, когато казвам, че този млад фермер е привлякъл вниманието на нашето клето девойче. И що се отнася до мен, напълно одобрявам избора и. Аз никога не съм отдавал голямо значение на разликата в произхода или общественото положение. Сега мисля, че мога да се смятам за законен настойник на тази млада дама, макар че формално не съм имал честта да бъде определен за такъв. Нейният баща беше най-големият син на сър Енсор Дун, а следващият съм аз. И като настойник на Лорна, госпожо, аз с готовност давам пълното си съгласие тя да се омъжи за вашия син. Каква прекрасна двойка ще бъдат! И ако можем да прибавим и неговата сила към нашата...

— О, не, сър, о не! — извика мама. — Изобщо не бива да си мислите такова нещца. Той е възпитан да бъде толкова честен...

— Хм! Това променя нещата. Решителна пречка за живот в семейство Дун. Но, мисис Рид, мисля, че той ще успее да се пребори с тези предразсъдъци.

— О, не, сър! Никога не би могъл! Никога не би могъл! Още като беше толкова мъничък, сър, той не можа да открадне дори и ябълка, когато някакви лоши момчета се опитали да го накарат да краде.

— О — мрачно поклати глава Съветника, — при това положение, страхувам се, че случаят е неизлечим. Познавам и други такива. Когато стане така, положението е безнадеждно. От човек с такива разбирания няма никаква полза.

— О, не, сър, от Джон има много полза — възпротиви се мама. — Той може да върши работа за трима.

— Ставаше дума, госпожо, за полза в по-висши сфери, за сила на ума и сърцето. Главното нещца за нас на този свят е да гледаме широко на нещата. Но като говорим за сърцето, какво прави моята племенница Лорна, та не идва да ми благодари, че съм се съгласил с моминските ѝ капризи?

След това предизвикателство Лорна излезе напред и погледна чичо си право в лицето.

— За какво трябва да ти благодаря, чичо?

— Скъпа моя племеннице, нали току-що ти казах. За това, че премахнах най-голямата пречка, която вероятно би се появила между теб и обекта на твоите чувства.

— Да, чичо, щях да съм ти много благодарна, ако знаех, че си го направил само защото ме обичаш, и не бях толкова сигурна, че има все още нещо, което криеш от мен.

— Съгласието ми — каза Съветника — заслужава още по-големи похвали за това, че е още по-великодушно и искрено, тъй като пред лицето на един съществуващ факт някои по-слаби умове биха сметнали бракосъчетанието ви за невъзможно.

— За какъв факт става дума и трябва ли да науча за него, сър? — попита Лорна.

— По мое мнение, да, добра ми племеннице. Според мен той ще осигури една прекрасна основа за непоклатимата хармония във вашия брак. Вие, и двамата толкова млади, ще имате рядкото преимущество да започнете съпружеския си живот с една тема, която бихте обсъждали с еднакъв интерес винаги, когато взаимно си омръзнете...

— Не ви разбирам, сър. Не можете ли да ми кажете направо за какво става дума?

— Мило мое дете, по този начин подклаждам нетърпението ти. Любопитството е най-мощният женски инстинкт и съответно и най-забавният. Но щом си решила да научиш моите силни истини, ето ги: твоят баща уби бащата на миличкия Джон, а бащата на миличкия Джон уби твоя баща.

След тези думи Съветника се облегна назад и заслони очи от светлината на свещите. Той беше от тия хора, които предпочитат да наблюдават, вместо да бъдат наблюдавани. Лорна обаче дойде да потърси помощ при мен и аз отидох при нея, а мама изгледа и двамата ни.

Почувствувах, че трябва да кажа нещо, затова обвих с ръка кръста на любимата си и я заведох при Съветника.

— Съветнико Дун — казах аз, — вие знаете много добре, че сър Енсор Дун даде своето съгласие, сър. — Не знам откъде ми дойде на ума точно това.

— Съгласие за какво, добри фермере Джон? Да се избият един друг?

— Не, сър, не за това, дори и да се е случило, което не ми се вярва. Но за любовта между Лорна и мен, която вашата история няма да разруши, освен ако няма и други доказателства, въвн от думите ви. А

дори и да има, тази история никога няма да я разруши, стига и Лорна да мисли като мен.

Девојката леко ме докосна, като че ли искаше да ми каже: „Прав си, мили. Още малко му дай да разбере.“ Аз обаче не продумах нищо повече, тъй като добре знаех, че твърде многото приказки само объркват работата.

Мама ме изгледа с удивление, понеже самата тя беше прекалено изненадана, за да говори, а в очите на Съветника припламна страшен гняв, който той се опита да прикрие.

— Джон Рид! — извика той, като протегна едната си ръка. — Нима такава е твоята любов? Нима това са нещата, с които си свикнал?

— Ваша милост — отвърнах му, — откак родът Дун се засели в Ексмур, никакво злодеяние не може вече да ни учуди. Дотогава не бяхме чували за престъпления, освен някой да задигне кесия или да пререже гърлото на чужда овца, но тогава нещастникът винаги биваше обесен. Но откакто дойдохте вие, свикнахме на всичко.

— Ах, негоднико! — извика Съветника, а цветът на лицето му съвсем се промени от силния гняв. — Ах ти, долен, мръсен селянин, ти ли осъждаш живота на нашите хора! Нима трябва да прекарам времето си в спор с този селски тъпанар?

— Ако ваша милост благоволи да ме изслуша — отвърнах аз много скромно, тъй като не желяех да говоря рязко пред Лорна, която не свалеше погледа си от мен, — има много неща, които могат да се кажат, и без да се спори. Освен това аз никога не бих се осмелил да споря с учен човек като ваша милост. На първо място, струва ми се, че ако нашите бащи толкова силно са се мразели, от това никой не е спечелил — те само взаимно са се унищожили и този факт в никакъв случай не е причина ние да не постъпим по-мъдро от тях и да не помирим нашето поколение с добра воля и любов.

— Лорна Дун — каза сурово Съветника, — не стой до наследника на бащиния си убиец, а ми кажи със собствените си уста дали смяташ това убийство за нещо приятно.

— Вие знаете и без да ви го казвам — отвърна тя много тихо, но без да пуска ръка ми, — че макар и да бях свикнала с всякакви злодеяния, живеейки сред благите си роднини, все още не съм загубила напълно чувството си за добро и зло, та да приема думите ви с лекотата, с която ги произнесохте. Според вас това е една щастлива

основа за бъдещия ни съюз. Аз лично не съм напълно убедена в това, нито пък изобщо вярвам, че има някаква истина в цялата тази история. В нашата щастлива Долина девет десети от това, което се казва, е лъжа, а и вие винаги сте заявявали, че няма голяма разлика между истината и лъжата. И без да имам никакви намерения да ви излагам, скъпи чичо, най-учтиво отказвам да повярвам и на една-едничка думичка от това, което говорите. А дори и да се докаже, че е истина, единственото, което мога да заявя, е следното: ако моят Джон ме иска, аз ще съм негова завинаги.

Тази дълга реч беше прекалено много за нея. Беше надценила силите си и способността си да поддържа ироничен тон. Лорна падна в ръцете ми, които отдавна я очакваха.

— Ах ти, Стари разбойнико — извика мама и размаха юмрук към Съветника. — Каква е ползата от аристокрацията, ако върши такива работи! Махай се оттук! Знаеш думи, с които да нараниш, но не и такива, с които да излекуваш. Подай ми онова шише, ако имаш ръце. Каква е ползата от тези Съветници?

Видях, че милата ми майчица се беше поувлякла в гнева си, а Съветника се отдръпна назад и като че ли малко съжаляваше за станалото, макар че съвсем не беше от тези хора, които се срамуват от себе си.

— Мое любимо, скъпо дете — надвеси се мама над Лорна по начин, който никога няма да забравя, дори да доживея до дълбока старост. — Чедо мое хубаво, нито дума от това не е истина. Вие с Джон сте създадени един за друг независимо от пречките, които могат да възникнат между вас. Агънцето ми, погледни ме, кажи ми нещо. Тук е твоят Джон и аз, а Съветника да върви по дяволите.

Бях удивен от мамините думи, защото тя съвсем не беше такъв човек; и точно защото толкова се самозабрави, я заобичах още по-силно. В следващия миг дотича Ани, а след нея и Лизи, като че ли инстинктът им беше подсказал, че има нужда от тях. А макар и безсърдечен злодей, Съветника беше добре възпитан. Той излезе от стаята и ме повика да го последвам — нещо, което направих с удоволствие, след като се видях заобиколен от толкова много жени.

Отидохме в кухнята, където му налях чаша силно уиски с гореща вода и го почерпих с една от пурите на безстрашния Том Фагъс, защото в момента този Дун беше наш гост и бяхме длъжни да се

отнасяме с него като с гост. Докато пушеше, той ми казваше какво мнение има за жените изобщо и че винаги установява колко били неразумни.

— Ето това им е най-лошото — каза старият човек през дима от пурата си, — щом започнеш да разговаряш разумно с една жена, тя се ядосва. Напълно безсмислено е да очакваш от нея да реагира логично на някой разумен довод.

— Сигурен съм, че в нищо не съм сигурен, сър — отговорих му аз с любимата си фраза, тъй като винаги беше вярна. — Както виждате, съвсем не познавам жените, освен майка си и сестрите си.

— И тях не познаваш, синко — каза Съветника, който вече беше изпил чашата си. — Ако успееш да разбереш майка си и сестрите си, ха, че ти си ги разбрал всичките. А сега по нашия въпрос, Джон — продължи той, след като пресуши до дъно и втората чаша. — Като ви гледам така, вие сте ужасно добри хора. Вместо да ме предадете на войниците, както бихте могли да сторите, вие правите всичко възможно да ме напиете.

— О, не, сър. Нищо подобно, ваша милост. Да ви приготвя още една чашка? Толкова рядко до огнището ни сяда такъв голям джентълмен. Само искам да ви се извиня, сър, че сестра ми Ани не може да ви сервира нищо тази вечер.

— Синко — отвърна Съветника и застана до огъня, за да докаже, че е трезвен, — тази вечер смятах да ви напада, но вие коренно изменихте намеренията ми, и то не защото сте много изкусни или защото много ви обичам, а защото най-простичко ме възприехте като човек, на когото може да се вярва, и го съчетахте с уютата на дома си, с хубаво вино и тютюн. Не си спомням откога не съм се чувствувал толкова добре.

— Ваша милост ме кара прекалено много да се гордея, защото от всички неща, които ни радват и ни помагат да спим добре нощем, най-главното е да сме угодили добре на госта си.

— Тогава заслужаваш добър сън нощес, Джон, защото на мен не е лесно да се угоди. И макар че моето семейство днес не заема това положение, което имаше някога, все още съм дотолкова джентълмен, че да остана доволен, когато добри хора са се опитали да ми угодят.

XXXVIII ГЛАВА

КАК СЕ НАДИГА СМЕТАНАТА

Тази нощ Съветника не беше в състояние да се прибере сам у дома или поне се престори, че не беше, затова остана да спи в едно от най-хубавите ни легла. А аз от своя страна не знаех какво да мисля — дали наистина беше започнал да изпитва добри чувства към нас, или само се преструваше, за да ни измами. Нито пък успях да разбера какво означаваше малката история, която Лорна ми разказа по-късно. Същата тази нощ тя се събудила и ѝ се сторило, че някой обикаля около скрина и гардероба ѝ. Но щом се изправила в леглото и се заслушвала, шумът веднага престанал и понеже знаела, че имаме много мишки, тя отново си легнала и заспала.

След закуска Съветника отиде с Ани да види как правим прочутата си кисела сметана, от която беше изял цял леген. След като се поразговорили малко, Ани решила, че това е един прекрасен джентълмен, а и много справедлив, защото заклеял всички, които говорели срещу Том Фагъс.

Обяснила му целия процес в най-големи подробности: как отначало сметаната се загрява на дървени стърготини, после как се охлажда и накрая как се сгъстява.

— Чувала ли си някога — попитал Съветника, на когото разговорът с Ани доставял голямо удоволствие, — че ако прекараш над сметаната, без да докосваш повърхността ѝ, наниз маниста или нещо подобно, тя ще стане три пъти по-гъста?

— Не, сър, никога не съм чувала подобно нещо — каза Ани и искрено ококорила срещу него сините си очи. — Колко е полезно човек да чете книги! Но това много лесно може да се опита. Ще отида да донеса кораловата си огърлица. Само че това не е магия, нали, сър?

— Разбира се, че не — отвърнал старецът. — Аз лично ще направя опита. Но коралите няма да свършат работа, дете мое, нито пък нещо оцветено. Мънистата трябва да са от най-обикновено стъкло и колкото се може по-лъскави.

— Щом е така, знам нещо много подходящо — извикала Ани. — Може би най-лъскавото нещо на света, и е абсолютно безцветно, освен ако не се гледа на слънце или при светлината на свещта. Лорна има такова нещо. Гердан от стари стъклени мъниста или мисля, че ги наричат скъпоценни камъни. С радост ще ни го даде. Веднага отивам да го донеса.

— Скъпа моя, тези мъниста надали притежават и половината отблясъка на хубавите ти очи, но, Ани, дооре запомни, че не трябва да казваш за какво ти е, или че аз ще го използвам, или изобщо каквото и да било, иначе цялата работа ще се развали. Донеси го тук, без да казваш никому нито дума, ако знаеш къде го държи.

— Разбира се, че знам. Джон ѝ го пазеше, но тя го взе от него, За да си го сложи, когато миналата седмица... искам да кажа, когато някой беше тук, и той каза, че било нещо много ценно. Но ценно или не, нищо няма да му стане, ако само го прекараме над съда, нали, сър?

— Да му стане ли?! — извикал Съветника. — Напротив, ще му направим добро, мила моя. Той ще ни помогне да се надигне сметаната и можеш напълно да вярваш в думите ми, младо девойче, че който направи добро на този свят, то винаги му се връща. — Докато ѝ говорел, той я гледал толкова нежно, че както ни каза Ани по-късно, просто ѝ се дощяло да го целуне, но не могла да се престраши. Затова само изтичала да донесе огърлицата на моята Лорна.

И без да каже никому, Ани я занесла и я разклатила пред очите му, за да може да ѝ се възхити.

— О, за това старо нещо ли ставало дума? — казал нехайно Съветника. — Помня го това старо герданче. Но щом няма нищо по-добро, не се съмнявам, че то ще ни свърши работа. Три пъти по три отгоре ще го мина. Кринкум, кранкум, трева и детелина! От какво се боиш, глупаво дете?

— Добри ми сър, но това е истинска магия! Сигурна съм, защото има рима. О, какво ще каже мама сега? Ще мога ли при това положение да отида в рая? О, ето, виждам как се надига!

— Разбира се, че я виждаш. Само че не бива да гледаш, защото магията ще се развали и дяволът ще отлети със съда и ще удави всички крави, чието мляко се намира в него.

— О, сър, колко е ужасно! Как можахте да ме накарате да извърша такъв грях?

— А сега — прошепнал старецът, — за това никому нито дума. Нито пък ти или който и да било друг трябва да влизате тук поне още три часа. Дотогава магията ще си е свършила работата. Гърнето ще се е напълнило догоре със сметана, а ти ще си ми благодарна за тайната, от която можеш да направиш състояние. Сложи герданчето под това гърненце, което никой не трябва да повдига един ден и една нощ. Не се страхувай, девойче, нищо лошо няма да ти се случи, ако изпълниш всичко, каквото ти казах.

— О, разбира се, че ще го изпълня, стига да ми кажете какво трябва да направя.

— Иди в стаята си, без да говориш с никого, заключи се вътре и се моли три часа.

След това Съветника си тръгна. Сбогува се с мама по възможно най-галантния начин и когато вече си беше заминал, тя каза: „О, какви лъжи се разправят за хората или по-скоро, какви измислици — просто защото някой си имал по-добри обноски. Лорна, защо никога не си ни говорила за твоя чаровен чичо? Лизи, забеляза ли как падаше сребрилата му коса върху кадифената му яка и колко бяха бели ръцете му? И как се поклони и сведе поглед от най-искрено уважение към мен! А после така силно се разочувствува, че не можеше да говори, а само мълчаливо стисна ръката ми. О, Лизи, толкова прекрасни неща си ми чела за рицари и дами, но нищо не може да се сравнява със Съветника.“

— Можете да се омъжите за него, госпожо — казах аз, влизайки в стаята, макар да знаех, че не биваше да го правя, — ще има с какво да ви заплати за възхищението. Откраднал е сто хиляди лири.

— Джон, ти си луд! — извика мама, но въпреки това пребледня като смъртник.

— Разбира се, че съм луд, мамо. Заминал си е с огърлицата на Лорна. Петдесет ферми като нашата не биха могли да ѝ я заменят.

Последва дълго мълчание. Мама, понеже не можеше да гледа мен, гледаше Лизи, а Лизи се беше втренчила в мен.

Бях така побеснял, че, струваше ми се, можех да стъпча сърцето на всеки. Не се ядосвах толкова заради стойността на огърлицата, нито че всички се бяхме държали като глупаци, а за това, че Лорна щеше да скърби за старинната си играчка, и най-вече ме беше яд на Съветника, че беше нарушил свещените закони на гостоприемството.

Но Лорна тихичко дойде при мен, както една жена винаги трябва да прави, постави едната си ръка на рамото ми и ме погледна. Сякаш дори се боеше и да ме гледа. Сведе очи и въздъхна, и макар че не ми каза мито дума, разбрах, че в гнева си сигурно съм приличал на самия Сатана. Засрамах се, че дотолкова се бях самозабравил, а тя ме попита: „Скъпи Джон, нима искаш да си помисля, че се интересуващ повече от парите ми, отколкото от мен самата?“

Отведох я настрани от останалите, защото исках да ѝ обясня нещата само на нея. Тя обаче въобще не ме остави да говоря: „В момента ти имаш задължения към майка си. Ударът е много по-силен за нея, отколкото за мен.“

Разбрах, че е права, макар че не можех да проумея как се беше досетила. Помолих я веднага да отиде при мама, тъй като имах нужда от малко време да размисля и да ми попремине гневът.

И Лорна отиде при мама, хвана двете ѝ ръце и каза: „Скъпа майко, ако ти си тъжна, и аз ще бъда тъжна.“

Клетата ми майчица сведе глава на рамото ѝ и се заплака; и плака толкова дълго, че Лизи заревнува и отиде да ѝ донесе две носни кърпички. А що се отнася до мен, на сърцето ми сега беше много по-леко, отколкото през всичките тези дни, след като Том Фагъс беше открил стойността на огърлицата. Сега никой не можеше да ме обвини, че желая Лорна заради парите ѝ. А може би и разбойниците щяха да ни оставят на мира, при положение че беше загубила богатството си.

Но с никакви думи не мога да ви опиша мъката на Ани. Клетото момиче беше толкова сигурно, че ще намери огърлицата под гърнето, че дори гордо ме предизвика да съм го повдигнал, ако съм смеел — нещо, което, разбира се, бях направил много отдавна. Когато обаче повдигнахме гърнето и отдолу нямаше нищо, бедната Ани се свлече покрай стената, пребледняла като платно. Лорна, която много я обичаше, като че ли я познаваше от петдесет години, я успокояваше доколкото можеше и проклинаше всички диаманти.

Същата нощ се върна и Джереми Стикълс (за чието отсъствие Съветника положително е знаел), напълно въоръжен и готов за голямата атака. Всеки Дун знаеше не по-зле от нас, че този път работата е сериозна. Затова всички ние (или поне нашите хора, защото аз лично още не бях решил дали ще участвувам) бяхме сигурни, че ще срещнем твърд отпор и съответна подготовка.

Беше толкова странно, а и съвсем невъзможно за обяснение да гледаш и слушаш как няколкостотин селяни остреха вилите си и се хвалеха, като че ли всеки щеше лично да убие поне десет разбойника, докато само преди една година същите тези хора се страхуваха да прошепнат и една думичка срещу рода Дун. Смелостта им беше пораснала, откак ги изненада вестта за нападението на нашата ферма. Изходът от битката вероятно силно ги беше окуражил.

Джереми Стикълс се смя от сърце, като разбра за Аниния нов метод за производство на сметана, но мрачно поклати глава, когато му казахме за загубата на диамантите, особено след като научи колко са ценни.

— Синко — каза той, като ме отведе настрана, — това, за което се досещах преди известно време, след разказа ти за тези чудесни скъпоценности, ми се струва нещо много повече от догадка. Ще пазиш ли в пълна тайна всяка чута от мен дума?

— Заклевам се в мъжката си чест.

— Това ми стига, Джон. Достатъчно добре те познавам, за да те карам да се заклеваш, макар че имам това право. А сега, момчето ми, това, което ще ти кажа, от една страна, ще те уплаши, но, от друга, ще облекчи съзнанието ти. Чета по лицето ти като от книга, синко, и виждам, че си силно разтревожен от нещо, което старият злодей е казал, преди да открадне огърлицата. Опитвал си се да не мислиш за него, опитвал си се даже да го омаловажиш заради жените, но в действителност то ти е причинило по-голяма мъка дори и от тази подла кражба.

— Щеше да ми причини мъка, Джереми, стига да можех да му повярвам. Но само като си помисля за Лорна, само като си помисля, че ще я целуна и в този миг ще си спомня, че баща ѝ е отнел живота на моя баща!

— Само като си помисля — повтори Джереми, подражавайки на гласа ми, — за Лорна, която те обича, Джон, за Лорна, която ще те целува и през цялото време ще си мисли: „Бащата на този човек е убил моя баща.“ Защо не погледнеш на въпроса от нейната страна, а не само от своята?

— Мога да го гледам и от петнадесет страни, резултатът си е все същият. Джереми, ще се опитам да ти призная, че се опитах да го възприема по възможно най-лекия начин отчасти за да заблудя

Съветника и отчасти защото моята мила се нуждаеше от подкрепата ми, и го понесе толкова смело, и се държа с мен толкова благородно. Но само на теб тайно ще призная без срам, че една жена може по-лесно да пренебрегне такова нещо, отколкото един мъж.

— Защото сърцето ѝ е по-голямо, синко, когато истински обича, макар и да не е толкова умна. А сега, ако сваля този товар от плещите ти, имаш ли сила и смелост да се нагърбиш с нов?

— Ще направя всичко, на което съм способен.

— Е, това е повече, отколкото би могъл да направи всеки друг — каза той и започна своя разказ.

XXXIX ГЛАВА

РАЗКРИТИЕТО НА ДЖЕРЕМИ

— Добре знаеш, синко — каза Джереми, като здраво дръпна от лулата си и се настани удобно на стола, — че от известно време насам мое задължение (което щеше да е непоносимо, ако не беше вашето огромно гостоприемство) беше да претърся внимателно вашия край и да науча всичко за всички. Самият край е доста странен и хората мислят по различен начин от този, на който сме свикнали в Лондон. Това обяснява и много от нещата, които ме объркваха в началото — най-вече любезността ви към хора, които виждате за пръв път в живота си. Обяснява също и защо сте се подчинявали толкова дълго на тиранията на този разбойнически род Дун.

— Извинявай, Стикълс — извиках аз, — но не си справедлив! Та ти самият живееш между нас вече почти цяла година и се примиряваше с тях, докато не започнаха да стрелят по теб.

— Синко — отвърна той, — не спориш по темата. Ако обаче държиш да чуеш разказа ми, няма да ме прекъсваш повече. Когато пристигнат войниците, нищо чудно да не успея да ти го довърша седмици наред. И така, може би беше преди шест, а може би е било и преди седем месеца, във всеки случай беше доста преди да свие проклетият студ, когато един следобед яздех от Далвъртън за Уочет...

— От Далвъртън за Уочет! — извиках аз. — Господи, за какво ми напомня това? Сигурен съм, че си спомням нещо.

— Запомни, Джон — още една твоя дума и няма да чуеш нищо повече. И така, бях доста изморен, след като прекарах един тежък ден в Далвъртън. Тези глупаци не искаха да ми кажат каквото и да било за безценния ти вуйчо Хъкабак, освен че е богобоязлив човек и единственото им желание било и аз да съм като него. Разбира се, беше глупаво да си мисля, че мога да изкопча каквото и да било от тях, и се боя, че с тези въпроси, вместо да си помогна, само си навредих. Бях сигурен, че всички до един веднага ще изтичат да му кажат, че кралският пратеник от другата страна на гората е разпитвал за него...

— А — извиках, тъй като не успях да се сдържа, — май най-после започваш да разбираш, че не сме просто тъпа идиоти, за каквито ни смяташе в началото.

— Та бях тръгнал от Далвъртън — продължи той, без да обръща никакво внимание на забележката ми (което ми подействува много по-силно и от петдесет заплахи), — беше късно следобед и умората започваше да си казва думата. Пътят (ако това изобщо можеше да се нарече път) внезапно се спусна надолу към морския бряг и като заобиколих някакви си скали, най-неочаквано видях спретната малка къщурка точно под жълтата пясъчна ивица. Град Уочет беше на повече от миля в дясно от мен и затова си помислих колко щеше да бъде удобно да преспя в нея. Така примигваха светлинките, съвсем различни от тъмата на бучащото море, че ме накараха да закопнея за отдих и човешка компания. Затова насочих стария си кон към вратата на странноприемницата. Отначало някой надникна през горното прозорче, после дръпнаха резето и една мургава жена с вид на чужденка, но съвсем не с лоша външност, ме посрещна много учтиво. Зачака да заговоря пръв — нещо, което една англичанка не би направила.

— Ще може ли да отдъхна тук за през нощта? — попитах и повдигнах шапката си, тъй като това съвсем не беше никаква селянка. — И конят ми, и аз сме изморени. А освен това и двамата сме гладни.

— Да, сър, можете да си починете и сте добре дошъл. Но що се отнася до храната, сър, малко е и е съвсем обикновена. Рибарите ни щяха да изтеглят мрежите, но огромните вълни им попречиха. Но имаме... как му викате?... месото от шопара, солено.

— Бекон! Та какво по-хубаво от това? И половин дузина яйца и кварта^[1] бира.

— Е, добре! — отвърна жената с весела усмивка, пълна с много южна топлина. — Вие не сте като тукашните мъже, умеете да мислите, умеете и да се смеете.

— А най-вече умея да ям, добра госпожо. Това ще ви изненада повече дори и от интелекта ми.

Тя се засмя високо и залюля рамене така, както вашите жени изобщо не умеят, а после извика на една млада прислужничка да отведе коня ми в конюшнията. Аз обаче предпочетох лично да се

погрижа за него, затова ѝ казах да изпрати момичето при тигана и яйцата.

Дали причината беше в ума ми и в градските ми обноски, дали в светските ми познанства, или в добрия ми апетит и любовта ми към чесъна, това, Джон, оставям на теб да решиш, но може би всички заедно спомогнаха да се харесам на тази очарователна стопанка. Като казвам „очарователна“, имам предвид ум и държание, а най-вече готварски способности, тъй като тя беше загубила външните си прелести много отдавна. Според нея виновен за това бил климатът. Както и да е, но трябва да призная, че се разбирам много по-добре с тези чужденки, отколкото с вашите селски момичета.

Полюбопитствувах да узная по какви странни стечения на обстоятелствата такава умна и красива жена, каквато трябва да е била някога, е попаднала в тази самотна странноприемница, където единствената ѝ компания са морските вълни и един тъп съпруг, който робуваше по цял ден на грънчарското колело в Уочет. И какво означаваше емблемата, закачена над вратата и — една непривлекателна котка, клекнала върху повалено дърво?

Когато разбра, че съм кралски пратеник и бих могъл да се нарека офицер, тя пожела всичко да ми разкаже. Не помнела вече от колко време жадувала да се срещне с някой представител на властта. Местните мирови съдии обаче не можели с нищо да ѝ помогнат и дори я обявили за смахната и порочна чужденка.

Увери ме, че никога по собствена воля не би живяла толкова много години в тази омразна страна, където небето било вечно дъждовно и мъгливо. После с няколко думи ми разказа как се беше озовала тук.

Родена някъде в италианските планини, тя заминала да търси щастието си в Рим, след като била лошо изиграна от любовника си. Малкото ѝ име било Бенита. Що се отнасяло до фамилието, то не интересувало, никого. И тъй като била чевръста и дейна девойка, тя бързо си намерила работа в един голям хотел и постепенно се издигнала дотолкова, че започнала да изпраща пари и на родителите си. Там, под тези слънчеви небеса, тя би могла и да забогатее, добре да се омъжи и да бъде щастлива. Но точно тогава в Рим пристигнало някакво богато и аристократично английско семейство, за да се срещне с папата. Може би желанието им не било продиктувано от религиозни

съображения. Единственото, което Бенита знаела, било, че между членовете на семейството съществувала кръвна вражда във връзка с подялбата на някаква земя.

Бенита видяла, че са богати и щедро пилеят парите си. Затова, когато ѝ предложили да тръгне с тях, за да се грижи за децата им, тя с удоволствие се съгласила, без да подозира какъв край я очаквал. Освен това толкова обичала децата и подаръците, които ѝ давали, н моделите на роклите им, че сърцето щяло да ѝ се скъса, ако никога вече не видела тези мили хора.

И така, тя изпратила на баща си една стара обувка, пълна с пари, и напуснала Италия с английското семейство.

— Отначало по пътя всичко вървеше добре. Господарят ми беше много Бесел и никога не влизаше в каретата, стига да имаше свестен кон за езда. Препускаше отпред, възхитен от ведрото синьо небе.

Бенита за пръв път виждала мъж, който да се държи така очарователно хлапашки, невинен като дете, като шумно обяснявал колко щастлив го прави всичко видяно, и винаги желяел и останалите да споделят радостта му.

Така те преминали през Северна Италия и Южна Франция, понякога с карети, понякога с каруци, а понякога и върху мулета, но винаги от щастливи по-щастливи. Децата също били здрави и прекрасно се забавлявали, особено момиченцето, което било по-голямото от двете.

— Един ден моят господар, който все още беше много млад човек, препусна пред жена си и приятелите си, за да може пръв да види някаква известна гледка от френската страна на Пиренеите.

Изпратил целувка на жена си и се скрил зад завоя, а прекрасният му млад кон танцувал на всяка крачка. Чакали го дълго, но той така и не се върнал. След няколко дни намерили нараненото му и изпотрошено тяло. Погребали го там, в двора на някаква малка църквица.

— Господарката ми остана да го чака повече от шест месеца. Тя така и не можеше да повярва, че е мъртъв.

Когато през есента в полите на Пиренеите завалял сняг, малкото семейство се отправило към родната си Англия.

Пристигнали някъде в Девъншир преди десетина-единайсет години и останали няколко дни в Ексетър, а оттам се отправили с наета

каре́та към Уочет, в северен Съмърсет. Господарката имала къща някъде в околностите на този град и искала да отиде там, за да посрещне мъжа си. Тя все още не можела да повярва, че той е мъртъв. Затова, придружена само от двама слуги и две прислужнички (сред които била и Бенита), групата напуснала Ексетър. Пътищата обаче били меки, с дълбоки коловози и тежката карета се счупила. Наложило се да спрат в Далвъртън, за да я поправят. Там изгубили повече от три часа и щели да направят по-добре, ако останели да преспят в града. Баронесата обаче не искала и да чуе за това. Твърдяла, че още същата вечер трябва да си бъде в къщи.

След обяд потеглили отново и тежката карета се заизкачвала по хълма. Господарката, двете ѝ деца и Бенита седели вътре. Другата прислужничка и двамата слуги (всеки въоръжен с огромна широкоцевка) били отвън. В Далвъртън много се били, наслушали за някакви крадци и престъпници, но единствените думи на господарката ѝ били: „Карайте. Познавам разбойниците. Те никога няма да оберат една дама.“

През кал и мъгла каретата вървяла според силите си, докато се мръкнало. И когато стигнали до възвишението недалеч от брега, само на около миля от Уочет, според думите на Бенита, те се срещнали със съдбата си.

Макар че слънцето било залязло, на сребристото сияние от морето се виждали скалите и групата конници, които ги причаквали, за да ги нападнат. Кочияшите вкарали каретата в морето, докато първите коне започнали да плуват. Но преди вълните да нахлуят вътре, дванайсетина свирепи конници вече ги били наобиколили. Каретата замалко не се обърнала във водата, а господарката извикала: „Познавам този човек! Той е наш стар враг!“ Предвиждайки, че всичките им сандъци ще бъдат ограбени, Бенита взела най-ценното от бижутата — великолепна диамантена огърлица, — сложила я на врата на момиченцето и я скрила под палтото му, като се надявала по този начин да я спаси. После ги връхлетяла огромна вълна, каретата се преобърнала и водата нахлула през прозорците.

Какво станало по-нататък, Бенита не знаела, тъй като една от вратите я ударила по главата. Когато дошла на себе си, видяла, че лежи на пясъка, наоколо нямало никакви разбойници, а един от слугите мокрел челото ѝ с морска вода. Тя скочила и изтичала при

господарката си, която седяла на един камък с мъртвото си момченце на ръце. И преди да се пукне зората, господарката ѝ се срещнала със съпруга си. Погребала я в малката църквица в Уочет редом с нейния син и наследник.

— Тъжна е тази история — каза бодро Джереми. — Подай ми уискито, момчето ми. Когато един мъж прекалено се разчувствува, няма нищо по-подходящо от хубавото уиски. Сипи си още едно, Джон, и ти не си много весел.

Но макар че Джереми се смееше, знаех, че и в неговите очи, както и в моите, има сълзи.

— А как се казвала дамата? — попитах. — И какво е станало с момиченцето, и защо жената е останала там?

— Е, е! — извика Джереми, доволен, че отново може да се поразвесели. — Та ти ще надминеш всяка жена в задаването на въпроси. Сега, като начало, да започнем с последния въпрос, както правят жените. Бенита останала там, защото не можела да си отиде. Разбойниците Дун — ако това наистина са били те — взели всичко от каретата, и сухо, и мокро, и тя нямало как да си получи заплатата. Затова била принудена да изостави всякакви мисли за връщане в Италия и да се засели на Ексмурския бряг. Омъжила се за един грънчар отчасти защото можел да ѝ осигури дом и отчасти защото бил добър към нея. И досега са там, имат три деца и винаги можеш да отидеш да ги навестиш.

— Всичко това разбрах, Джереми, макар че разказваш прекалено бързо. А сега на втория ми въпрос. Какво станало с малкото момиченце?

— Какъв голям идиот си! — извика Джереми Стикълс. — Предполагам, че единственият човек в цялото кралство, който най-добре знае това, си ти.

— Ако знаех, нямаше да те питам.

— Сигурен съм, както че стоя пред теб — отвърна Джереми Стикълс, — че това малко момиченце е Лорна Дун.

---

[1] Кварта — мярка за обем = 1,14 л. Б. пр. ↑

XL ГЛАВА

НИКОЙ НЕ Е ВИНОВЕН

Не трябва да мислите, че бях толкова тъп, за колкото ме смяташе Джереми. Отначало се досетих, а след това твърдо повярвах, че детето на тези нещастни родители всъщност е моята Лорна. С тези непрестанни приказки и въпроси само се опитвах да прикрия болката си.

Когато ми описа тежката карета с пътниците ѝ и това, че се е счупила в Далвъртън, и мястото, към което са отивали, а също лошото време и часа, в който се беше случило всичко, сърцето ми силно заби в гърдите и цялата картина изникна пред очите ми: първо, прислужницата чужденка до помпата, а после пъшкащата по стръмнината карета с красивата дама и хубавото ѝ момченце, но най-вече момиченцето, тъмнокосо и прекрасно, притежаващо още тогава женствената мекота на Лорна.

Но когато заговори за огърлицата, окачена на врата на малкото девойче, и за неговото изчезване, пред погледа ми веднага изплуваха отблясъците на сигналния огън, самотните тресавища, тропота на копитата на разбойническите коне и безпомощно висящото на седлото дете. А после си спомних, че в този час аз се прибирах в къщи, за да присъствувам на погребението на баща си, и тогава реших, че точно този ден е бил и за двама ни най-черният и най-тъжният в нашата младост.

По някакви лични съображения кралският пратеник реши да скрие от мен името на злочестата дама, за която се предполагаше, че е майката на Лорна. Но понеже знаех, че вече лесно можех да го науча и без него, не настоях да отговори на третия ми въпрос. В действителност дори изпитвах известен страх да го чуя, тъй като добре знаех, че от колкото по-благородно и по-богато семейство е тя, толкова по-малки са шансовете на обикновения Джон Рид да спечели такава съпруга като Лорна. Не че тя щеше да ме изостави, но други щяха да се намесят или самият аз щях да реша, че трябва да постъпя благородно и

сам да се откажа от нея. Последната мисъл така ме зашемети, че чак дишането ми спря. Джереми Стикълс беше твърдо убеден, че не трябва да споменаваме и думица за това нито пред Лорна, нито дори пред мама или който и да било друг.

— Но да предположим, че и двамата ни убият по време на голямата атака в Долината — казах аз, — тъй като сега вече от сърце и душа желая да дойда с теб. Нима Лорна никога няма да научи за всичко това?

— Да ни убият и двамата! — извика Джереми Стикълс. — Господи, момчето ми, не говори такива неща. Но, от друга страна, всеки Дун е дяволски добър стрелец. Не, не, войниците ще вървят отпред, аз ще наблюдавам от някоя височина като генерал, а ти ще стоиш зад някое дърво, стига да намерим дърво, което е достатъчно голямо, за да те прикрие.

Засмях се, тъй като добре знаех колко хладнокръвно и смело действуваше по време на опасност, а освен това и най-големият страхливец не би се осмелил да говори такива работи.

— Но — продължи той усмихнато, — трябва да се застраховаме дори и срещу тази неприятна възможност. Аз ще оставя всичко, написано с указания как да се отвори и така нататък. Но стига сме говорили за това, момчето ми. По една пура след уискито и отиваме да посрещнем моите „жълти момчета“.

Неговите „жълти момчета“, както наричаше обучения отряд от Съмърсет заради жълтите кантове по униформите им, тъкмо в този момент се зададоха от долината и се насочиха към нашата къща. Те бяха съвсем недисциплинирани, заради което войниците на Стикълс ги гледаха с презрение.

Най-после тези приятели пристигнаха, като пееха с цяло гърло, и щом наближиха двора ни, постъкмиха някаква редица и поздравиха кралския пратеник.

— Ха, че къде са ви офицерите? — попита Стикълс. — Как така с вас няма никакви офицери?

Въпрос, при който всички се захилиха и физиономиите им придобиха съзаклятничейки израз.

— Ще ми кажете ли какво е станало с офицерите ви, или не! — отново попита Стикълс.

— С ваше позволение, сър — обади се едно дребно човече най-накрая, — казахме им, че при положение че човек па краля лично е дошъл да ни командува, от тях няма да има нужда.

— И да не би да искате да ме убедите, злодеи такива — извика Джереми, който вече не знаеше да ругае ли, да се смее ли, — че вашите офицери ви позволиха да дойдете до тука сами?

— А какво можеха да направят? — попита човечето. — Ние ги изпратихме по домовете им и те си отидоха с удоволствие.

— Така! — обърна се Джереми към мен. — Нещата се нареждат чудесно! Тук има шейсет обуцари, фермери, мазачи и калайджии и нито един, който да поддържа някакъв ред сред тях, освен мен. На всичкото отгоре, сигурен съм, че няма сред тях човек, способен да умери дори вратата на хамбара. Разбойниците ще ни избият до крак.

Час по-късно обаче надеждите ни се възвърнаха, когато се появиха хората от Девъншир. Те бяха свестни момчета и изгаряха от нетърпение да влязат в бой. Не бяха изпратили офицерите си до домовете им, и маршируваха в стегнат строй и бяха готови да се бият не само с разбойниците, но (ако се наложеше) и с хората от Съмърсет. Всеки от тях би могъл да напердаши трима жълти и би го направил с удоволствие, за да защити честта на червените кантове по униформата си.

— Нима предполагате, мастър Джереми Стикълс — казах аз, като гледах наоколо с удивление, — че ние, майка ми, която е вдовица, и аз — млад собственик на малък имот — можем да храним и поддържаме всички тези хора, и жълти, и червени, докато превземат Долината на Дун?

— Разбира се, че не, момчето ми. Нека Ани ми дава сметката за всеки ден и аз ще я удвоявам. Давам ти честната си дума, Джон, че тази пролетна жътва ще е за теб три пъти по-плодоносна от жътвата през есента. Наистина, синко, в Лондон те излъгаха, но затова пък сега ще компенсираш загубите си.

Това съвсем не се покриваше с моите разбирания за начина, по който трябва да действа един честен човек. Затова отидох да се посъветвам с мама, тъй като сметките щяха да бъдат на нейно име. Милата ми майчица смяташе, че щом кралят плаща един път и половина повече от другите хора, сигурно така било правилно. Видях, че е безсмислено да споря с нея, затова просто казах на Ани да прави

сметките на цени, с една трета по-ниски от пазарните, за да може накрая да се получи честен резултат.

Червените и жълтите наброяваха общо сто и двайсет човека, повечето от които спяха в нашите хамбари. Освен тях имаше и петнайсет редовни войници. Всички съседни от околността идваха да наблюдават строевата им подготовка и ни досаждаха дори повече и от самите войници. Офицерите от девънширския отряд също бяха голям тормоз. Изобщо не можехме да ги извадим от къщата и направо ни се искаше и тях да ги бяха изпратили по домовете им, както бяха направили съмърсетци. С тези три хубави момичета (защото дори и за Лизи можеше да кажа това, стига да пожелаеше да се държи като хората) ние с мама направо се бяхме побъркали заради офицерите — все млади мъже от добри семейства. Аз не можех да мигна нито за секунда; идваха и по цяла нощ свиркаха под прозорците, а когато излизах да ги гоня, виждах най-много по няколко котка.

Затова, когато Джереми Стикълс най-сетне даде заповед за тръгване, всички си отдохнахме. Енорийският хор ни придружи донякъде, като през цялото време пееше псалми, а пастор Боуден маршируваше най-отпред и водеше колоната. Обеща да върви с нас до един куршум разстояние. При това положение всички храбро закрачихме, а децата дойдоха да ни зяпат.

Оръдията бяха покачени върху платформи, в които бяха впрегнати нашите коне. Животните дърпаха с всички сили, поради което и трите оръдия бяха изтеглени на върха без много ругатни и без нито едно изплющяване на камшик. Бяхме се уговорили всеки отряд да действа само в собственото си графство. Затова, когато стигнахме върха на хълма, синовете на Девън продължиха нататък, пресякоха пътеката, която водеше към Портата на Дун и заобиколиха Долината от запад. Те щяха да атакуват от скалите, там, където ме беше съзрял часовият през нощта, когато влязох през Портата. Междувременно жълтите момчета щяха да останат на източното възвишение, на което веднъж стояхме с вуйчо Рубън и наблюдавахме Долината и от където се бях спуснал по време на големите преспи. Тук трябваше да се крият и да не изкарват оръдието си от гората, докато девънширци не се появят на срещуположната страна.

Третото оръдие беше поверено на петнайсетте редовни войници, а те с по десет избрани бойци от всеки обучен отряд образуваха група

от трийсет и пет човека, която трябваше да нападне самата Порта на Дун, докато разбойниците се пържеха между двата огъня от изток и от запад. Джереми Стикълс и аз бяхме в тази група. При това положение, ако добре съм успял да ви обясня (нещо, което се опитах да направя), ще ви стане ясно, че неприятелите ни трябваше да отблъскват три едновременни атаки, провеждани от армия, наброяваща сто тридесет и пет човека, без да се смятат девънширските офицери: по петдесет човека от всяка страна и тридесет и пет откъм главния вход на Долината.

Тактиката на това грандиозно начинание ми се струваше толкова умна, че непрекъснато възхвалявах „полковник Стикълс“, както сега всички го наричахме, за огромните му военни способности. Той признаваше, че заслужава всички тези похвали, но каза, че не бил сигурен в успеха, тъй като дисциплината и военната подготовка на голяма част от силите му далече не била задоволителна, докато, от друга страна, всеки Дун бил изкусен стрелец, защото практикувал още от дете.

Имам огромно желание да ви разкажа как се развиха бойните действия, особено след като версиите на всички участници напълно се разминават. Но истината е там, че не съм в състояние да ви предам съвсем точно дори тези събития, в които сам взех участие; как при това положение бих могъл да ви изложа подробно всички факти за места, на които изобщо не съм присъствувал?

И така, нашият отряд от тридесет и пет човека беше залегнал зад един завой на пътеката, която води към силно укрепената Порта на Дун. Дулото на оръдието ни беше натъпкано до краен предел и никак не бях спокоен, като знаех, че може да гръмне всеки момент. На всичкото отгоре имаше и много зяпачи, които се грижеха за конете ни.

Най-после чухме силно бум-бум, което означаваше, че Девън и Съмърсет стрелят с оръдията си по Долината, или поне така предполагахме. Затова с бърза стъпка заобиколихме канарите, които ни прикриваха, като се надявахме да намерим Портата незащитена и да пометем всички препятствия с оръдейния си огън. Тичахме и викахме гръмогласно ура, сигурни в лесната победа.

Но още ехото от нашите викове не беше заглъхнало между скалите, когато пронизително и остро изсвирване само за миг проряза въздуха и срещу нас изтрещяха дузина пушки. Няколко войници се

претърколиха, но останалите се втурнаха напред, предвождани от Джереми и мен.

— Сега е моментът, момчета! — извика Джереми. — Само един щурм и ще ги пометем! — защото беше забелязал, че врагът се е покачил върху издатина над входа.

Нашите му отвърнаха с бодър вик, тъй като със смелостта си им беше дал чудесен пример. Втурнахме се под арката, преди врагът да е успял отново да зареди. Но тъкмо първите бяхме преминали, когато зад нас се разнесе страшен трясък, последван от човешки стонове и конско цвилене. Стволът на огромното дърво се беше сгромолясал отгоре ни. Под него бяха останали оръдието, двама души и един кон с пречупен гръбнак. Друг кон напразно се опитваше да се изправи.

В този миг изгубих всякаква предпазливост, изкрещях на другите да ме следват и презглава се втурнах в тунела. Пет или шест човека тръгнаха след мен, първият от които беше Джереми. Посрещна ни обаче взрив от изстрели, писък на куршуми и оглушителен тътен. Хвърлих се напред като луд, грабнах един от стрелците и го запокитих върху оръдието. Другите обаче успяха да се измъкнат и някаква тежка дъбова врата се затръшна зад гърбовете им. В беса си вдигнах оръдието на разбойниците с две ръце и го стоварих върху вратата. Масивното дърво се разцепи от удара, а оръдието здраво се заклеци във вратата.

След това се огледах, но на сивкавата светлина не успях да забележа нито една движеща се фигура в тунела зад мен, чух само тежки стенания, които разкъсаха сърцето ми. Хукнах назад да търся Джереми, защото се опасявах да не е ранен.

Намерих го с още трима други, покосени от оръдейния снаряд, прелетял така близо покрай мен. Двама от четиримата бяха мъртви, но другите двама стенеха. Единият беше Джереми. Съсредоточих цялото си внимание върху тях и се отказах от всякакви по-нататъшни боеве.

Джереми беше ранен в устата. Два от зъбите му се бяха забили в брадата и едната му устна липсваше. Толкова ми домъчня за него, че единственото, което можех да направя, беше да прикрепям главата му и докато той жално ме гледаше, да се опитам да спра кръвотечението.

Още бяхме там, когато на изхода на тунела, отвред заобиколен с убити и ранени, дотърча едно момче и се развика:

— Вие най-много си изпатихте! Най-добре веднага да се махате, всички до един! Съмърсет и Девън се бият помежду си, след като разбойниците ги победиха поотделно. Мастър Рид, ще се бият дори и с теб.

Малкото, които бяхме оцелели след атаката на Портата на Дун, успяхме само да се спогледаме като последни глупаци, понеже все още хранехме някакви плахи надежди, че другите отреди може би са имали по-голям успех. Но най-вече не можехме да проумеем защо Девъншир и Съмърсет се бият помежду си, след като и двата отряда трябваше да атакуват разбойниците.

Разбрахме, че не сме в състояние да продължаваме битката. Изтърколихме оръдието в реката и на неговата платформа положихме Джереми Стикълс и още двама ранени. После тъжно потеглихме към къщи с пълното съзнание, че сме напълно разгромени, и все пак твърдо убедени, че вината не е наша. Мнение, с което жените веднага се съгласиха, тъй като и без друго бяха благодарни, че се прибираме живи.

Понеже цялото начинание претърпя пълен провал, предпочитам да не се задълбочавам в повече подробности. Ще спомена само, че причината за всичко се криеше във враждата между жълтите и червените униформи. Ще се опитам да бъда безпристрастен, понеже живея точно на границата и съм от Съмърсет точно толкова, колкото съм от Девъншир. Отначало цялата история беше разказана от едната страна, после — съвършено различно — от другата, а после и от двете заедно с много парливи думи и желание за повторно сбиване. Като съпоставям обаче някои неща, излиза, че всъщност събитията са се развили така.

Тези от Девън, с червените нашивки по униформите си, трябвало доста дълго да заобикалят хълмовете, преди да стигнат до позицията си на западната страна на Долината. И понеже добре знаели, че ако братовчедите им в жълто успеят да гръмнат първи, ще претендират, че победата се дължи на тях, когато пристигнали, много не се прицелвали, защото видели, че и съмърсетци са готови за стрелба. Насочили пушките си в някаква най-обща посока и гръмнали. Така се случило, че всички попадения били сред жълтите униформи на срещуположните скали. Имало един убит и двама ранени.

И вместо да ги изчакат да дойдат и да им се извинят, съмърсетци насочили пушките си срещу тях и натиснали спусъците. Не само това, но когато видели, че четири-пет червени мундира паднали, радостно се развикали. Не е нужно да ви разказвам по-нататък, защото, като слуша подобни истории, човек започва да се срамува. С една дума обаче, двете страни се разгорещявали все повече и повече от този смъртоносен огън. И добре, че Долината се намирала между тях, иначе много малко щяха да оцелеят, за да ни разкажат цялата история.

А после разбойниците (които сигурно са си умиралите от смях при тази пукотевица, трещяща над главите им) събрали хората си от главния вход на Долината, излезли през вратичката на Гуени, за която съвсем бяхме забравили, нападнали съмърсетци в тил и убили четирима до оръдието им. След това, докато останалите се спасявали с бягство, взели още горещото оръдие и го изтърколили в Долината. Така че от трите оръдия, с които бяхме тръгнали сутринта, само едно се върна обратно — това на девънширци, които сами го дотъртриха до вкъщи.

Такъв бе тъжният край на нашето смело начинание. Всеки обвиняваше другия, а някои дори искаха да повторим всичко отначало, за да се изяснят нещата.

XLІ ГЛАВА В ЗАТРУДНЕНИЕ

Двама девънширски офицери поеха командуването над хората, които им бяха останали, и заповядаха всички да си вървят по домовете. Високо оцениха проявената от всички храброст и вярност към краля и английската конституция. Така че девънширци се разотидоха, а съмърсетските ни приятели останаха още два дни, за да злословят по техен адрес.

Джереми Стикълс беше на легло, страдаше от силни болки и безпомощно хапеше завивките с осакатената си уста. Гледаше ни така, като че ли искаше да ни каже: „Глупаци такива, оставете ме поне да умра, та дано тогава се успокоя.“ А ние непрекъснато говорехме помежду си (нарочно високо, за да ни чува) колко смел е бил и как победата тепърва му принадлежи. Това поне малко го успокояваше.

Лично за мен раната на Джереми беше голямо нещастие по няколко причини. На първо място, не можех да кажа нито на мама, нито на Лорна, че обичаната от мен девойка няма нищо общо с убийците на баща ми и че моят баща по никакъв начин не би могъл да обиди семейството ѝ. Жадувах да им разкрия тези факти, тъй като забелязах как постепенно се променят отношенията между мама и Лорна, от една страна, и между тях и мен, от друга. Защото, макар и да не бяхме повярвали на Съветника, думите му ни бяха направили известно впечатление.

На второ място, болестта на полковник Стикълс беше причина войниците да останат без командир. Десетината останали живи бяха така разглезени от Ани, че накрая просто не знаехме какво да им поднасяме за закуска, обед или вечеря. Ако искаха пъстърва — получаваха я, ако пък предпочитаха еленско, шунка или съомга — и това им се предоставяше. Дори ранените се хранеха с прекрасен апетит; всъщност всички с изключение на клетия Джереми, който беше принуден да пие през маркуч.

Обаче това, което най-силно ни тревожеше, беше, че ако на войниците им хрумнеше да си отидат, къщата ни, целият ни имот и животът ни оставаха на милостта на рода Дун. Разбойниците бяха героите на деня, след като, както всички говореха, бяха отблъснали петстотин души и при това положение заслужаваха от всичко най-хубавото. Девънширци и съмърсетци еднакво се надпреварваха да проявяват голямата си симпатия към тях, като струпваха подаръците си пред Портата им по-бързо, отколкото те можеха да ги приберат. И може би точно това ни спаси да не пострадаме от ръцете им.

Възникна обаче и друга причина, която най-силно доказваше необходимостта от помощта на Стикълс. Един ден пред портата ни неочаквано се появиха двама души. Бяха само по ризи, без коне. Отначало проявихме известно подозрение към непознатите, тъй като се бояхме от нападение. Оказа се обаче, че са адвокати от Отдела за граждански дела към Върховния съд, които носеха някакви известия за Лорна Дун. Как в съда бяха научили за Лорна, за мен си остана загадка, но едно беше ясно — бяха чули историята ѝ, след това разбрали за богатството ѝ и сега искаха да го погълнат.

Двамата адвокати отначало отишли в Долината на Дун, където ги разсъблекли, а после ги отпратили пешком да търсят Лорна у нас. Поуспокоихме ги, нахранихме ги и в замяна те ни показаха известията, които носеха. Едното беше адресирано до мис Лорна, с което ѝ се нареждаше да бъде готова за път веднага щом пратениците на Върховния съд дойдат за нея. Другото се отнасяше за тези, под чиято закрила се намираше Лорна, като им заповядваше да се откажат от нея.

Посъветвах се с мама относно документите. И двамата изпитвахме и гняв, и мъка, и страх. После, след като бях получил съгласието на Стикълс, който ми го даде с кимване на глава, когато му разказах всичко и най-после успях да го накарам да ме разбере, доверих на мама това, което знаех, или за което се досещах във връзка с родителите на Лорна. Тя проля много сълзи, много се чуди, много благодари на бога и много възхвалява сина си, който нямаше нищо общо с тази работа. Най-важният въпрос за момента обаче беше как да постъпим с известията. Голямо нещастие беше, че не можехме да попитаме Джереми Стикълс, който отлично познаваше светските нрави и особено законите и можеше да ни посъветва какво да направим, и да ни помогне да го направим.

— А сега трябва да съобщим на Лорна — казах аз.

— Тогава иди и го направи, синко — отвърна мама с тъжна усивка: предполагаше как ще свърши всичко.

Взех кафявите свитъци и тръгнах да търся своята обична Лорна. Намерих я на любимото ѝ място, в малката градинка, за която се грижеше с толкова усърдие и старание. Когато наближих, тя вдигна очи и ме погледна. И в тези прекрасни очи, излъчващи толкова любов и нежност, толкова мекота и женствена замечтаност, сега като че ли се мярна съвсем леко, неохотно и полуосъзнато съмнение — нещо, което ми причини силна болка.

— Любима — казах ѝ, — имаш ли достатъчно сили днес да изслушаш една жестока и тъжна история, която обаче, след като си поплачеш, може би ще те направи по-щастлива?

— Какво искаш да кажеш? — отвърна Лорна, която напоследък беше малко отпаднала духом и сега остана силно удивена от държанието ми. — Да не си дошъл да ми съобщиш, че ще се откажеш от мен, Джон?

— Няма такава вероятност. Нито пък смея да помисля, че подобно нещо ще те направи по-щастлива. О, Лорна, ти стоиш много, много по-високо от мен в обществото и аз нямам никакво право да те желая. Може би, след като изслушаш вестта, ти сама ще кажеш: „Джон Рид, ние трябва да се разделим.“

— Аз ли ще го кажа? — извика тя и просия. — О, Джон, колко си глупав и ревнив и как ще те накажа за това! Нима изобщо нямам право да си поглеждам цветята или да знам, че животът си върви, а по цял ден да те гледам в очите и да повтарям „Джон, обичам те, обичам те, обичам те!“?

И тя ме погледна, наблягайки така звучно на това „те“, че замалко да я грабна в прегръдките си. Но веднага се сетих коя е тя и се спрях — нещо, което силно я изненада.

— Мистрес Лорна, вие трябва да държите на положението и ранга си. Сега вече на мен трябва да гледате единствено със съжаление.

— Наистина ще те гледам със съжаление, Джон — отвърна тя, като се опитваше да се засмее, — ако продължаваш да говориш такива глупости. Дори ще започна да си мисля, че съм омръзнала и на теб, и на семейството ти, и само търсите причина да ме върнете към старите

ми страдания. Ако е така, ще си отида. И без това никой не държи на живота ми. — След тези думи големи кръгли сълзи изплуваха в очите ѝ, но тя беше прекалено горда, за да се разплаче.

— О, моя най-най-любима! — извиках аз, защото и една сълза беше достатъчна да ме победи. — Нима изобщо съществува такова нещо, което може да ме накара да те изоставя, Лорна?

— Миличък Джон, ако ти наистина толкова много ме обичаш, какво би могло да ме накара да те изоставя?

Сега вече не можех да не я грабна в обятията си и да я разцелувам. Независимо дали беше графиня или кралица на Англия, сърцето ѝ беше мое и цялата щеше да бъде моя. И тъй като и тя мислеше същото, нищо повече не си казахме.

— А сега, Лорна — обадих се аз, докато тя се беше облегла на ръката ми, готова изцяло да ми се довери, — дошъл съм, за да ти разкажа една трогателна история.

— Нито една история не може да ме трогне особено, Джон. Откакто опознах добрината ти, едва ли някаква история би могла да ме развълнува, стига да не се отнася за теб или за клетата ми майка.

— За клетата ти майка е, любов моя. Имаш ли сили да я изслушаш? — казах го и се почудих защо не беше споменала баща си.

— Да, всичко мога да изслушам. Но макар че отдавна съм я забравила, не бих могла да понеса нещо лошо за нея.

— Няма нищо лошо, мило дете. Но много зло ѝ е сторено. Лорна, ти си родена в нещастно семейство.

— По-добре нещастно, отколкото жестоко — отвърна тя със свойствената си бързина. — Кажи ми, че не съм Дун и ще... но повече от това не мога да те обичам.

— Мила моя Лорна, ти не си Дун. Поне това мога да ти отговоря, макар че не знам как е истинското ти име.

— И моят баща... твоят баща...

— Твоят и моят баща никога не са се срещали. Твоят баща е убит при нещастен случай в Пиренеите, а майка ти — от разбойниците Дун, или поне те са били причината за смъртта ѝ, а теб са отвлекли.

Всичко това, казано така неочаквано, ѝ дойде твърде много — нещо, което всеки друг освен глупак като мен би следвало да знае. Тя се облегна на пейката, лицето ѝ ту пребледняваше, ту почервеняваше, и само това и трептящата ѝ гръд показваха, че е жива и че мисли. Но

въпреки състоянието си Лорна стисна ръката ми, подканвайки ме да продължа разказа си.

Изслуша ме неподвижна и безмълвна, макар че въздишките, погледът ѝ и начинът, по който стискаше ръката ми, ми подсказваха как дълбоко изживяваше всяка дума. Когато най-после замълчах, тя се извърна и горчиво заплака за трагичната съдба на своите родители. За мое учудване обаче не промълви нито една гневна дума, изглежда възприемаше всичко като съдба.

— Лорна, скъпа — казах накрая аз, тъй като мъжете са много по-нетърпеливи от жените, — не желаш ли поне да научиш истинското си име?

— Сега то няма никакво значение за мен — тъжно отвърна тя, — след като няма с кого да го делия.

— Нещастната ми душичка! — беше всичко, което успях да отговоря, с тон на най-искрено съжаление. За моя най-голяма изненада Лорна се обърна към мен и ме прегърна.

— Любими, аз имам теб. Теб и само теб. Моят живот и твоят са едно и също нещо.

— Просто не мога да повярвам — прошепнах в малкото ушенце, преливащо от гордост и щастие, — че ме обичаш толкова силно, та заради мен си готова да се откажеш и от всичките си привилегии.

— Заради мен ти би ли се отказал от стопанството си, Джон? — извика Лорна, като отскочи назад и ме погледна в очите. — Би ли се отказал от майка си, от сестрите си и дома си, от всичко, което имаш на този свят?

— Разбира се, и то без изобщо да се замисля. Та ти го знаеш, Лорна.

— Вярно е, че го знам, и точно затова толкова те обичам.

Не можех да не повярвам на тези чисти дълбоки очи и все пак чувствувах, че светът тепърва щеше да каже своята дума относно нашите намерения. За момента обаче бях много горд и го показах. Надявах се, щеше да се докаже, че Лорна произхожда от честно и благородно семейство, но въпреки това ме обича и е моя.

Затова я заведох в къщи, където тя веднага падна в мамините объятия. Оставих ги хубаво да си поплачат, а Ани беше готова да им помогне всеки момент.

Накрая решихме, че ако състоянието на Джереми Стикълс не се подобри дотолкова, че поне малко да възвърне говора си, за да ни посъветва, аз трябва възможно най-бързо да се кача на коня си и да замина за Уочет.

Но въпреки всичките ни грижи, вместо да се подобрява, състоянието на полковник Стикълс се влошаваше все повече и повече. Един ден треската му прекалено се засили, за което беше виновна Лизи. От нея научил точно това, което мама и Ани не искаха да му кажат, а именно, че сержант Блоксхам е написал подробен отчет за случилото се и за раняването на командира си, и по двамата адвокати го е изпратил направо в Лондон.

Сержант Блоксхам, най-старши от оцелелите войници, след раняването на Джереми беше поел командуването. И тогава, изгаряйки от желание да служи вярно на родината си и да покаже колко е образован, той седнал и в продължение на три нощи писал чудесния си отчет. И тъй като бил чул, че нашата Лизи е известен познавач на литературата (както тя самата разправяше наляво и надясно), пожелал да научи мнението ѝ за творбата си. Лизи внимателно го изслушала, след като предварително се уверила, че наоколо няма никой, който би могъл да им попречи. Добавила тук-там по някоя думичка, но повече махнала, докато накрая заявила, че резултатът е прекрасен и стилът — много изящен. Още в същия миг сержантът се влюбил в нея.

Това прекрасно литературно произведение било отнесено в Лондон от двамата служители на Върховния съд, които облякохме и хранихме в продължение на три дни. После, като взеха два наши коня, тези добри хорица се отправиха към Данстър, където ги оставиха и си наеха други, с които потеглиха към Лондон. Живяха у нас толкова кратко, че когато си отидоха, не чувствувахме липсата им, особено на фона на силната ни тревога за Джереми Стикълс.

След като новината за отчета на Блоксхам стигна до ушите му, Джереми поне две седмици се намираше между живота и смъртта. Чувствувах, че ще се подобри само ако успеехме да приповдигнем духа му. Затова започнах да се карам на Блоксхам, да го наричам с всякакви обидни имена и да го хуля така, както и Джереми не би го хулил. Накрая Джереми почти му прости и видимо се успокои. След това треската му бързо започна да минава.

Но тъй като не знаехме какво може да ни се случи нито дори кога щяха да ни вземат Лорна, един ден аз все пак потеглих към Уочет. Яздех добре въоръжен, без да се боя от разбойниците, понеже, както приказваха хората, откак бях хвърлил оръдието във вратата им, дори те започнали да се страхуват от мен. Освен това се говореше, че сред тях се ширело убеждението, че животът ми е омагьосан и че не ме лови ни куршум, ни снаряд. Всеки знаеше, че бях преминал невредим през най-гъстата им стрелба. Аз обаче бях сигурен, че вероятността Карвър да споделя тези суеверни мнения беше много малка, и от него изпитвах някакъв неопределен ужас, макар че бях готов да се, изправим един срещу друг.

XLII ГЛАВА

СТАРАТА БАВАЧКА НА ЛОРНА

Когато почуках на вратата на малката странноприемница, никой не ми отговори, никой не дойде да ми отвори. Дълго чаках, загледан към морето. После почуках отново, тъй като конят ми беше гладен, и след като отново мина доста време, един глас попита през ключалката:

— Кой си ти, който желаш да влезеш?

— Момчето, което беше на помпата, когато каретата се счупи в Далвъртън — отговорих аз.

— О, да, разбира се, че си спомням. Моето малко момченце с чудната бяла кожа. Много, о, да, много пъти съм искала да го видя.

Докато говореше така, тя отваряше вратата, а после ужасена се отдръпна назад, като видя колко беше пораснало малкото момченце.

— Вие не сте онова малко момче. Просто не е възможно. Защо ме търсите?

— Не само че съм същото момче, което ви напълни чашата, но съм дошъл да ви разкажа всичко и за вашето малко момиченце.

— Тогава влез, огромно малко момченце — отвърна тя, а в тъмните и очи проблеснаха весели пламъчета. Влязох и я заogleждах. Времето я беше променило не по-малко от мен, макар че лицето ѝ все още беше хубаво и излъчваше силна интелигентност. Аз гледах нея, тя мен и бяхме сигурни един в друг.

Госпожа Бенита Оудъм ме въведе в малка стаичка, в която имаше маса и два стола. Седна на едно трикрако столче и внимателно ме изучава няколко минути. Имаше право на това, а и при положение, че всичките ми дрехи бяха върху мен, никак не се смутих. Между другото, попита ме дали тъмните петна от гърдите ми се бяха махнали.

Но тъй като не желаях да говоря за себе си, насочих разговора към онази страховита нощ, последвала деня, в който за пръв път я бях видял. Разказа ми съвсем същата история, която беше разказала и на Джереми Стикълс, като наблягаше на подробностите, особено на тези, свързани с Лорна.

— Бихте ли я познали отново? — попитах аз, силно впечатлен от нещата, които ми беше разказала за петгодишното момиченце. — Бихте ли я познали сега, когато е вече пораснала девойка?

— Мисля, че ще я позная. Човек не може да говори предварително, но по очите, които имаше и като малко момиченце, сигурно ще я позная.

— Сега тя е висока и много красива девойка. Ако тази нощ преспя във вашата странноприемница, след като се отбия до Уочет, ще дойдете ли утре с мен до енорията Оър, за да видите вашето малко момиченце?

Накарах я да ми обещае, Че на другия ден ще дойде с мен, при условие, че убедим съпруга ѝ също да дойде. Бях съвсем сигурен, че мистър Оудъм е изцяло във властта на жена си, затова смятах въпроса за уреден. След това се отправих към Уочет, за да посетя гроба на Лорнината майка и да наема кола за пътуването до в къщи.

Колата осигурих много лесно, но по другия въпрос, във връзка с който не бях очаквал никакви затруднения, замалко да се проваля. Когато научих от Бенита, че бащата на Лорна е бил граф Дугал, реших, че всички в Уочет ще знаят къде се намира гроба на графиня Дугал.

Това обаче съвсем не се оказа така, защото граф Дугал никога не беше живял в къщата си в Уочет, нито пък хората я свързваха с неговото име. Освен това, като научил за смъртта му, някакъв богат роднина си присвоил имението и потулил цялата работа. Така че нещастната графиня била погребана в неизвестен гроб съвсем близо до собствената си къща, без да ѝ сложат надгробен паметник и без някой да пролее и една сълза. Никой освен италианската ѝ прислужничка.

Ако бях взел Бенита със себе си или само ако ѝ бях казал, че искам да посетя гроба, нямаше да имам никакви проблеми. Но глупавите жители на Уочет си бяха втълпили, че съм дошъл да се боря. По това време физиономията и облеклото ми бяха познати на девет десети от хората, живеещи на четиридесет мили около Оър, тъй като бях участвувал в много състезания по борба. Борбата сама по себе си е хубаво нещо и освен физическа сила изисква и не малко ум. Но най-вече спокоен характер. Събарял съм и по-силни мъже от мен (още когато бях момче) само защото са губели психическото си равновесие. Но макар че това е един честен занаят, убеден съм, че тези, които го владеят, имат право и на личен живот.

И така стана, че цял Уочет желяеше да види Джон Рид, вместо да пожелае да му покаже това, което той искаше да види. И вместо да ме заведат в църковния двор, те ме разведоха по всички кръчми. Чакаха ме двацет подредени маси. „Ти си си съмърсетец и съмърсетец ще си останеш. Нима се смяташ за девънширец! Че как така, момче, живееш в Съмърсет и в Съмърсет си роден.“ И така, докато съвсем ме отегчиха, колкото и да им бях признателен.

Накрая видях, че нямах друг изход, освен да докажа, че съм съмърсетец, като изям един обяд на тяхна сметка. Що се отнася до църковния двор, никой не искаше и да чуе за него.

Но как щях да срещна Лорна отново, без да съм свършил това, което ѝ бях обещал? В никакъв случай не можех да ѝ кажа, че популярността ми беше толкова голяма, та не съм могъл да навестя майчиния ѝ гроб. А още по-малко, че цял Уочет познава Джон Рид, но никой не е и чувал за графиня Дугал.

След като получих от Бенита най-подробно описание на мястото, където е погребана клетата ѝ господарка, и отличителните знаци, по които бих могъл да го разпозная, на другата сутрин отидох в Уочет още преди изгрев слънце и преди хората да са се размърдали. И така, когато слънцето изгряваше, аз вече бях в църковния двор, без никой да ме притеснява. Гробът представляваше малка могилка, обрасла с трева, и грубо издялани „Л. Д.“^[1] върху морски камък, донесен от плажа и поставен там без съмнение от самата Бенита.

Откъснах стиска трева и клонче от надвисналото над гроба дърво, за да ги занеса на Лорна, и се върнах в „Горска котка“, както се наричаше хубавата странноприемница на Бенита. Тръгнахме пораничко, тъй като от Уочет до Оър имаше доста път.

Така се случи, че първият човек, който ни посрещна на портата, беше Лорна. На главата си нямаше нищо, а простичката бяла рокля, с която беше облечена, чудесно подчертаваше фигурата ѝ. Тя радостно изтича към колата, а после се спря и се втренчи в Бенита. Още щом я видя, старата ѝ бавачка я позна.

— Ах, очите, очите! — извика Бенита и в следващия миг вече беше скочила от колата.

Лорна обаче я гледаше с учудване и съмнение, като човек, за когото би трябвало да знае много неща, а не може да си спомни и името му. Но когато чужденката ѝ каза нещо на италиански, девойката

извика: „О, Нита, Нита!“ и падна разридана на гърдите ѝ, а после се изправи и ни погледна.

Това окончателно потвърди произхода на Лорна, макар че сега благодарение на Ани огърлицата я нямаше. Все още имахме обаче старинния пръстен от масивно злато, който Лорна ми беше подарила. И Бенита го позна, защото беше чувала някаква дълга история, свързана с него, а дивата котка на дървото, изобразена отгоре му, се оказа гербът на рода Лорн.

Бащата на Лорна бил голям благородник, но майка ѝ била от още по-благороден произход, тъй като нейните праотци били великите шотландски вождове от рода Лорн. Между нейното семейство и рода Дун съществувала вражда и макар че една дъщеря на граф Лорн се омъжила за сър Енсор Дун, положението останало непроменено. Така и не можах да разбера всички сложни подробности от историята. Това си е работа само за адвокати. С две думи, Лорна беше пряка наследница на имотите на рода Лорн и затова я бяха отвлели и отгледали, с намерение да я омъжат за Карвър Дун, като по този начин се надявали да спечелят огромните ѝ богатства. Ако притежаваха пари, биха могли да докажат, че имат съвсем законни основания за всичките си грабежи и убийства. В наше време дори и едно дете е длъжно да знае, че парите оправят всичко. Ако някой бедняк открадне овца, качват го на бесилото, макар че в къщи го чакат десет гладни дечица. Ако обаче някой богат нахълта в дома ти и те удари по главата, трябва само да си му благодарен за това.

И докато се чудехме какво ще стане по-нататък, един друг проблем заангажира цялото ни внимание. И то не какъв да е, а сватбата на Ани и Том Фагъс. Бяхме се опитали отново да я отложим въпреки всички положителни промени, станали с Том, тъй като както мама, така и аз никога не бяхме желали искрено този брак. Сега обаче не можехме много да се противопоставяме, защото предишното поведение на Том беше изцяло опростено от кралската амнистия и от всеобщото уважение, което си беше спечелил сред всички съседи. И все пак мислехме, че е твърде жалко една такава добра, възпитана и хубава девойка като Ани, която беше толкова сръчна и добросърдечна, и жизнена, да свързва живота си с човек, така силно пристрастен към спиртните напитки. Ако обаче някой се осмелеше да ѝ го намекне, тя с пламнали бузи ни питаше дали изобщо сме виждали мистър Фагъс

пиян. Според нея дори пиел твърде малко за цялата тежка работа, която вършел, и целодневната езда по хълмовете.

Когато започнахме да ѝ четем лекция на тема недостатъците на Том, тя отказваше да слуша и се качваше горе, за да се наплаче. И боя се, че точно тези разговори ускориха нещата, тъй като всеки път Ани беше все по-категорична в решението си. Накрая пристигна и Том Фагъс и заговори с нас като че ли се намираше на пътя, опрял единия си пищов в моята глава, а другия — в мамината.

— Слушайте — каза той, — или — или. Обичам девойката и тя ме обича, и ще се оженим, независимо дали ще ни дадете съгласието си, или не. Още колко пъти трябва да подскачам по тези хълмове и да си зарязвам цялата работа, за да получа само някоя въздишка или целувка и отново да чуя: „Том, трябва да чакам мама да реши“? Нали целият ви род Рид е прочут с прямотата си? Защо не се отнасяте с мен така, както аз се отнасям с вас?

Погледнах мама. Едва се сдържах да не го изхвърля през прозореца. Тя обаче ме спря с ръка и каза: „Сега ще бъда с теб пряма, както се очаква от един Рид. И синът ми, и аз никога не сме одобрявали женитбата ти с Ани. Не се боим, че отново ще хванеш пътищата, защото сега вече ти самият си собственик. Боим се обаче, че ще се прирастиш към пиенето и пилеенето на пари. Имаме много такива примери около нас и добре ни е известна съдбата на съпругата в подобни случаи. Не ми беше лесно да ти кажа това под собствения ми покрив и със собствените ни...“ — тук мама замълча.

— Уиски и сайдер, и бира — намесих се аз. — Смело, мамо, кажи му го като Рид.

— Със собствените ни уиски и сайдер, и бира — твърдо повтори тя след мен. Но после глупавата ми мекушава майка се предаде и рече: — Много добре знаеш, Том, че можеш да гледаш на всяка капка като на своя.

Ако бях на негово място, вече нямаше да приема нито глътка, от къщата, в която ми бяха говорили така. Том обаче отвърна с приятна усмивка: „Знам, че съм добре дошъл, добра майко, и за да го докажа, ще си наля още малко.“

И той си сипа още една чаша уиски, в която много внимателно добави гореща вода.

— Сипи си още малко, Том — каза мама и му подаде бутилката.

— Да, сипи си още — подканих го и аз, — много слабо го направи.

— Ако сте виждали някога трезвен човек — извика Том, след като си доля от уискито и го изпи, — то сега той стои пред вас. Какво ще кажеш за след осем дни, майко? Удобно е и защото веднага след това е денят ви за пране.

— Колко си предвидлив, Том — каза мама, — мисля, че Джон никога не би се сетил и за това.

— Разбира се, че не — гордо отвърнах аз. — Когато дойде време да се женя за Лорна, в никакъв случай няма да се съобразявам и с Бетиния календар.

Ето така Том ни надхитри. Веднага изпратихме да повикат съседа Сноу, за да може мама да се посъветва с него, а дъщерите му да се захванат с шиене.

Такава сватба в енорията Оър за последен път бяха видели, когато се е женил баща ми. С красотата и добрината си Ани беше гордостта на нашия край, тъй че с подаръците, които отвед й изпратиха, можеше да напълни цял магазин.

Като че ли най-важният въпрос за мама беше да се осигури присъствието на вуйчо Рубън. И ако успееш да направя това, каза тя, можех да забравя за всички игли и панделки, които момичетата ми бяха поръчали. Обещах им, че ще направя всичко, на което съм способен. И така, когато се отправих към Далвъртън, бях натоварен с толкова пълномощия и заръки, че и човек с три пъти по-добра памет от моята не би ги помнил, след като излезе през портата.

---

[1] Л. Д. — Лейди Дугал. Б. пр. ↑

XLIII ГЛАВА

ТАЙНАТА НА МИСТЪР ХЪКАБАК

Вуйчо Рубън не беше в къщи. Рут ме посрещна много мило, но без никаква радост. Беше сигурна, че дядо ѝ щял да се върне след обяд и ме убеди да го изчакам. И докато свърша с поръчките, които ми бяха дали, или по-право с Тези, за които успях да си спомня, старият джентълмен влезе в двора и като ме видя, по-скоро се изненада, отколкото се зарадва. Но ако той беше изненадан, аз бях направо потресен от промяната, която беше станала с него, откак го бях видял за последен път. Здравият, малко пълен сивокос мъж се беше превърнал в слаба, трепереца и съсипана развалина с няколко бели косъма, стърчащи тук-там върху темето. Но най-много беше се променил изразът на очите му. Предишният светъл, неспокоен и леко саркастичен поглед сега беше пълен с ужас и недоверие.

„Какво ли е станало със стареца? — помислих си аз. — Богатството си ли е загубил, или е взел да пие прекалено?“

— Влез вътре, Джон Рид — каза той. — Искам да си поговоря с теб. Тук е студено и прекалено светло. Влез вътре, момче.

Последвах го в малка тъмна стаичка, съвсем различна от тази на Рут. Вътре имаше високо бюро, два стола и една дългокрака табуретка.

— Седни на табуретката — каза вуйчо Рубън. — Тя е най-подходяща за ръста ти. Чакай малко, Джон, няма за къде да бързаме.

После се промъкна през друга врата и бързо затваряйки я зад гърба си, каза на продавачките, че работата за днес е приключила и най-добре ще направят, ако веднага си отидат по домовете.

След това отново се върна при мен, като леко понакуцваше, схванат от дългата езда и изнемощял от работа и грижи.

— Остави ме, Джон, нищо ми няма — каза той, когато станах да му помогна. — Тази стая е тъмна и неприветлива, но много стотици лири са спечелени тук, Джон.

— Не се съмнявам в това, сър — отвърнах високо и бодро, какъвто си беше навикът ми. — И дано спечелите още много, сър, и

още дълго да можете да им се радвате!

— Моето момче, ти желаеш ли смъртта ми? — попита той, като дойде съвсем близо до табуретката и ме погледна право в очите. — Много хора я желаят. А ти, Джон?

— Хайде, не говорете такива глупости. Мисля, че добре знаете истината, вуйчо Бън, а ако не я знаете, само мога да ви съжалявам. Желая да живеете колкото се може по-дълго.

— Но ако знаеше, че притежавам злато или способ за получаване на злато и че тайната ще стане твоя, Джон, твоя, след като умра, тогава би ли пожелал смъртта ми? — каза го и ме погледна още по-внимателно.

— Грешите, вуйчо Бън, много грешите. За всичкото злато на този свят не бих ви лишил и от един ден живот.

Най-после той отмести погледа си от очите ми и без да промълви нито дума, седна на стола си. Постави брадичката си на бюрото и се замисли.

— Скъпи вуйчо Рубън, днес сте пътували много, сър. Нека ви донеса чаша хубаво вино. Братовчедката Рут знае къде да го намери.

— Откъде знаеш къде съм бил? — попита той с гневен поглед. — И братовчедката Рут! Знаеш ли, Джон Рид, че си се държал много лошо с братовчедка си Рут? Тя те обича, а ти не я обичаш.

Това силно ме изненада, искам да кажа, не самият факт, а неговата осведоменост. Не можех да кажа нито дума и несъмнено съм го гледал много глупаво.

— И по-добре се засрами, млади човече — извика победоносно той. — Ти си най-големият жив глупак, който съм виждал. Какво повече би могъл да желаеш от Рут? Вярно, че е дребничка, но и похубави мъже от теб са се женили за още по-дребни жени. А що се отнася до положителните ѝ качества — един инч от Рут струва колкото всичките ти седем фута, взети заедно.

Не съм висок седем, а само шест фута и осем инча и ако има нещо, което ме дразни, това е да ме изкарват великан с отблъскващи човека размери. Трябваше да употребя доста усилия, за да сдържа езика си, и го направих само заради Рут.

Вуйчо Бън обаче продължи:

— Искаш още да ти говоря за любовта на Рут, за да подхранвам суетата ти. И само защото някои магарета те наричат „най-хубавият

мъж в Англия“, предполагам, че няма девойка, която да не е влюбена в теб.

Това вече ми дойде прекалено много. Затова излязох от стаята, без изобщо да продумам, като преди това само се поклоних на стария джентълмен.

Когато обаче отидох в конюшната, за да си взема коня, заварих там нещастната Рут, обляна в сълзи.

— Довиждане, мила — казах ѝ, докато тя си извърещаше главата настрани.

— О, братовчедо Рид, не можеш да си представиш колко мъка ще оставиш зад гърба си. Не виждаш ли, че дядо вече е заприличал на жена? Съвсем скоро ще се ядосва на себе си, че се е държал толкова зле с теб. Вече е толкова слаб, че непрекъснато се разкайва.

В резултат конят ми отново се върна в конюшната и изяде още една порция зоб, докато ми попремине гневът. После се върнах с Рут в къщата.

Мистър Хъкабак не прояви особени признаци на радост от завръщането ми. Казах му, че много съжалявам, че по някакъв начин съм го обидил. Тогава той изпрати Рут да донесе бутилка вино.

И понеже вече имах много малко време, наложи се да изпием виното си веднага и без много церемонии. Това очевидно развърза езика на вуйчо ми, защото след третата или четвъртата чашка приближи стола си съвсем близо до моя и изпрати Рут по някаква работа.

— Хайде, Джек, за твое здраве, млади момко, и дано жена ти е добра и послушна.

— И за ваше, сър, и за здравето на милата Рут — извиках аз. — Да живеете дълго и с удоволствие да изпиете всичките бутилки от избата си. Вуйчо Рубън, желая ви здраве и дълъг живот, сър!

— А сега, Джон, слушай какво ще ти кажа и не ме прекъсвай — започна той, като постави набръчканата си ръка върху коляното ми. — Не се опитвам да те въвличам в някакви отношения с малката Рут нито ще те виня, ако такива отношения никога не се създадат. Но това е шанс, който рядко се предлага на човек с твоето социално положение (вуйчо Бън презираше всички фермери). Във всеки случай най-последно се реших да ти открия тайната си по две причини. Първо, защото се изморих да я пазя сам и второ — защото ти вярвам, че ще изпълниш

обещанието си. Освен това ти си най-близкият ми роднина, като изключим жените, и си точно човекът, който може да ми помогне в това начинание.

— И ще ви помогна, сър — казах, като се опасявах от някакъв заговор, — във всичко, което не е срещу краля и законите на Англия.

— Ха, ха! — изсмя се старецът. — Значи, и ти имаш същите подозрения като другите. Като оня шпионин Стикълс и войниците му. Ах, колко ловко сме успели да заблудим и най-близките си! Дори и ти не си заподозрял какво вършим, макар че по едно време си мислехме, че ни следиш. А сега кажи — кой предполагаш е в дъното на целия този Ексмурски бунт?

— Или някоя вещица, или самият Сатана.

— Не, това е старият ти вуйчо Рубън! — като каза това, мистър Хъкабак отметна назад сакото си и се изправи в целия си ръст.

— Ха! — извиках аз, тъй като това вече надхвърли всичките ми интелектуални възможности. — Значи, въпреки всичко капитан Стикълс с право ви е наричал бунтовник, сър?

— Разбира се, че с право. Как може такъв досетлив човек като Стикълс да сгреша по отношение на стар глупак като мен? Но защо не дойдеш да видиш нашия бунт, Джон? Сега ще ти доверя всичко. Само ми дай дума, че ще мълчиш, и най-вече, че нищо няма да казваш на майка си.

— Давам ви думата си — казах, въпреки че никак не ми харесваха тези обещания. Любопитството ми обаче така се беше разпалило, че не можех да мисля за нищо друго, а и не бях много убеден, че вуйчо Бън нещо не беше мръднал.

— Пийни още едно вино, момчето ми — извика бодро той, като че с десетина години подмладен. — Ти ще ми станеш съдружник. Само силата ти ще ни спести два коня. Ела да видиш нашия бунт, момчето ми, и от тази вечер ти си богат човек.

— Но къде трябва да отида, за да го видя? Къде да го намеря, сър?

— Чакай ме — отвърна той все още с набръчкано от съмнения чело, — ще дойдеш сам, разбира се, чакай ме при Омагъосаното тресавище утре сутринта.

Понеже знаех, че мистър Хъкабак е човек, който държи на думата си, на другата сутрин взех мерки да съм навреме на мястото на

срещата. Трябва да си призная, че изпитвах известно безпокойство, но правех всичко възможно да не мисля за това. И все пак, преди да изляза от къщи, пъхнах в пушката десетина патрона.

Понеже бях съвсем сам и пеша, предпочетох да мина по обиколния път. Тръгнах в осем часа, без да се обадя на никого, и пристигнах на мястото, което Джон Фрай някога ни беше описал.

Бях решил да стигна до дъното на тази загадка (ако такава изобщо съществуваше), затова си проверих пушката, след което смело се запусках по стръмния склон, твърдо решен да застрелям всяка вещица или магьосник. За мое учудване обаче наоколо цареше спокойствие и когато стигнах началото на голямото кално тресавище, там нямаше и помен от мистър Хъкабак или от друг човек освен мен. Затова седнах в една скална ниша и започнах да си припомням всички стари легенди, свързани с мястото.

Все още се чудех дали има нещо вярно в тези предания, когато от другата страна на голямото черно блато се появи конник, но така внезапно, като че ли беше изскочил изпод земята. Отначало малко се поуплаших, но скоро разпознах вуйчо Рубън, който беше дошъл да ме търси. За да отида при него, трябваше внимателно да заобиколя ужасното тресавище, а той не продума нищо, докато не стигнах от неговата страна.

— О, глупчо, та тебе те е страх — взря се в лицето ми той, след като се бяхме здрависали. — Трябва ми някой смел, силен и мълчалив млад човек. И след това, което чух да се приказва за битката при Портата на Дун, смятах, че поне в смелостта ти мога да съм сигурен.

— Разбира се, че можете — отвърнах, — но там, където мога да видя неприятеля, а не където има вещици и магьосници.

— Млъкни, глупако! — извика мистър Хъкабак. — А сега, Джон Рид, завържи коня ми, но не много близо до блатото. — След тези думи вуйчо Рубън се хвана за гривата на коня и слезе от него както слиза човек с отслабнали от старост крака и както аз самият започвам да правя сега, когато пиша тези редове. Предложих му ръката си, но не я прие.

— Следвай ме стъпка по стъпка — каза ми той, след като завързах коня му за едно дърво. — Земята не крие смъртна опасност (както Омагьосаното тресавище), но много места са опасни. Вече добре съм ги научил.

Без повече приказки той ме поведе, криволичейки по разни мочури, докато стигнахме една кръгла дупка като кладенец, опасана с нещо като дървен парапет. За пръв път виждах подобно нещо и се зачудих защо им беше притрябвал кладенец при всичката тая вода наоколо, Край отвора имаше малки купчинки кафяви камъни. Те веднага ми напомниха за странните разкази, които бях слушал за някои мини в Корнуол.

— А сега, ще дойдеш ли да се срещнеш с магьосника, или смелостта ти ще ти изневери?

— Изобщо не трябва да се говори, че съм смел човек, ако не вляза там, където влизате вие, сър.

Той не каза нищо повече, а ми направи знак да вдигна тежко дървено приспособление, приличащо на голяма клетка, което беше поставено в малка яма, издълбана на около ярд от отвора на шахтата. Вдигнах го и го пуснах в кладенеца, където увисна на дебела напречна греда, забита на нивото на земята. Някакво въже минаваше през макара, закачена в средата на гредата и изчезваше надолу в шахтата.

— Аз ще сляза пръв — каза вуйчо Бън. — Ти си прекалено тежък и е опасно. Когато кофата се качи отново, последвай ме, ако си достатъчно смел.

После изсвири и отдолу му отговори друго изсвирване. Качи се в клетката или кофата, както ѝ викаше, и се запуска. Въжето весело се заизнизва през макарата и само след миг вуйчо Бън изчезна от погледа ми.

Не бях много сигурен дали трябва да се спускам в шахтата, но после се засрамах от себе си и когато най-после кофата се показва, стъпих в нея, но въпреки всичките ми усилия зъбите ми тракаха. Хванах се за въжето, тъй като се боях, че дъното няма да издържи тежестта ми, въпреки че се бях заклешил като яйце в чашка и никога не бих могъл да падна.

Колкото по-надолу потъвах, толкова по-черни ставаха стените на шахтата. Накрая клетката се удари така силно в земята, че ако не се държах за въжето, щях да се претърколя. Две големи факли осветяваха цялата тази тъмнина. Едната я държеше вуйчо Рубън, а другата — някакъв нисък, набит човек, чиито черти ми се сториха много познати.

— Добре дошъл в царството на златото, Джон Рид — каза мистър Хъкабак, като се усмихваше със старата си суха усмивчица. —

По-голям страхливец никога не е слизал в шахтата, нали Карфакс?

Докато излизах от кофата, силно ударих крака си в ръба ѝ, което разсмя вуйчо Бън. Разтърках ожуленото, а после се огледах наоколо, доколкото беше възможно на тази светлина. Успях да различа само някакъв малък тунел с подпори от двете страни, който потъваше в мрака. Затова зачаках да заговорят те, тъй като не знаех какво очакват от мен.

— Струва ми се, че си разочарован, Джон — каза вуйчо Рубън, който на светлината на факлите изглеждаше син. — Може би си очаквал да видиш златен покрив, златни стени и златен под, а, Джон Рид?

— Ха, ха! — изсмя се Карфакс. — Сигурно това е очаквал. Да, да, сигурно е така.

— Грешите — отвърнах, — но действително очаквах нещо повече от тъмнина и мръсотия.

— Ела тогава, момчето ми, да ти покажем нещо по-хубаво. Имаме нужда от силната ти ръка за една работа, която победи всички ни.

След тези думи вуйчо Бън ни поведе по тесен проход. Вървахме, докато стигнахме до някакъв огромен, заоблен каменен блок, колкото маминия дъбов гардероб. Около него имаше няколко тежки ковашки чука, част от тях — със строшени дръжки.

— Ах ти, разбойнико! — каза вуйчо Бън и ритна камъка. — Мисля, че най-после и твоят час настъпи. Сега, Джон, дай ни доказателство за нещата, които се приказват за теб. Вземи най-големия от тия чукове и счупи този камък на две. Вече две седмици се борим с него, а е орех, който си струва да се разчупи. В мината обаче няма нито един човек, способен да залюлее този чук, макар че всички се опитваха.

— Ще направя всичко възможно — казах и си свалих палтото и жилетката, като че ли щях да се боря, — но боя се, че и за мен ще е много трудно.

— Да, да, сигурен съм, че е така — съгласи се Карфакс. — За това трябва корнуолец, и то голям, а не дребосък като мен. Няма човек извън Корнуол, способен да разчупи този камък.

— Бога ми — казах аз, — знам нещо за теб, приятелю, или във всеки случай, за семейството ти. А повечето от вашите корнуолци съм

победил на борба, макар че не аз съм този, който трябва да говори за това. Имайте предвид обаче, че ако ви разбия скалата, ще ми дадете част от златото в нея.

— Ти да не мислиш, че ще видиш как отвътре изпада злато като ядка от орех, глупаво момче? — попита вуйчо Рубън. — Сега ще чупиш ли камъка, или няма да го чупиш? Убеден съм, че можеш да го направиш, макар че си само едно обикновено момче от Съмърсет.

От начина, по който гледаше Карфакс, докато говореше, разбрах че вуйчо Бън се гордееше с графството си и щеше да се разочарова ако не успееш да разчупя камъка. Затова грабнах чука, замахнах високо над главата си и го стоварих с всички сили в средата на скалата. Ехото от удара така отекна из галериите, че всички миньори дотичаха да разберат какво става. Карфакс обаче само се усмихваше, тъй като камъкът все още си беше цял. Ударих го още веднъж със същия резултат. Вуйчо Бън изглеждаше ядосан, а всички миньори победоносно се захилиха.

— Това малко чукче е много леко — извиках аз. — Я някой да мл даде по-здраво въже.

Взех двата най-големи чука и с помощта на въжето ги завързах за първия, за да направя удара по-силен. След като здраво завързах трите чука, усмихнах се на вуйчо Бън и завъртях могъщия инструмент над главата си, просто да проверя дали ще успея да се справя с него. Миньорите извикаха от възторг, тъй като бяха честни мъже, които искаха да видят какво можех да направя с камъка.

После силно залюлях чука и с всички сили нанесох мощен удар, който пръсна огромния камък и по разчупените повърхности блестяха златни жилки:

— Ха сега, Саймън Карфакс! — победоносно извика вуйчо Бън. — Ще се намери ли човек в Корнуол, който може да направи такова нещо?

— Да, дори и повече — отвърна той, — но за едно момче извън Корнуол работата си я бива.

Доволен бях, че все пак съм им помогнал по някакъв начин, понеже, както изглеждаше, камъкът е бил твърде голям, за да го изтеглят през галерията, и твърде здрав, за да го разчупят. Сега обаче го преместиха без всякакво затруднение — вдигаха го парче по парче и старателно обираха всички отломки.

— Добра услуга ни направи, момчето ми — каза вуйчо Бън, когато останалите се изгубиха от погледа ни, — затова сега ще ти покажа нещо чудесно, което ще ти разкрие до дъно една чудна голяма загадка. Не бива обаче да я пускаме повече от един път, понеже през деня времето не е подходящо за това.

Тъй като цялата тази история за мен беше абсолютна загадка и отвъд способностите ми да я разбера, последвах го безмълвно с едно-единствено желание — отново да изляза над земята. Преведе ме през разни тесни коридори, докато стигнахме до някакво кухо място недалеч от отвора на главната шахта, където видях някакво необикновено чудовище. По форма приличаше на огромна мелничка за кафе, като тези, които бях виждал в Лондон, само че хиляди пъти по-голяма.

— Сипете една количка — каза вуйчо Бън на Карфакс — и ги накарайте да завъртят колелото, та да може Джон да разбере туй-онуй.

— По това време на деня! — извика Саймън Карфакс. — И при положение че напоследък непрекъснато ни наблюдават!

Той обаче изпълни нареждането без повече протести, като изсипа една кошница натрошен камък в отвора отгоре на машината. После една дузина мъже се приближиха до колелото и го завъртяха. В този миг се разнесе такъв страхотен шум, че побягнах към шахтата да търся въздух и да спася ушите си, ако това изобщо беше възможно.

— Стига, стига! — извика вуйчо Бън, когато почти бях оглушал. — Ще смелим големия камък през нощта. А сега, Джон, на никого нито дума за това, което си видял. Смятам, че отсега нататък вече няма да се плашиш от шума, който вдигаме вечер след залез слънце.

Не можех да отрека, че това беше много умна машина и че беше съвсем естествено този ужасен подземен звук, който се разнасяше нощем, да пропъжда хората, вместо да ги привлича към това диво място.

XLIV ГЛАВА

ЛОРНА СИ ОТИВА

Макар че съществуваха много древни предания за големи буци злато, намирани в Ексмур, и за хора, които се избивали заради него, това дълбоко копане и непосилен труд ми се сториха много опасно начинание. А и мистър Хъкабак ми призна, че до настоящия момент той и двамата му съдружници (защото се оказа, че авантюристите са трима), са вложили в земята повече злато, отколкото са извадили. Въпреки това обаче беше напълно убеден, че начинанието им съвсем скоро ще се увенчае с успех и ще им плати загубите в стократен размер. Настояваше да се присъединя към тях и да работя в мината доколкото мога, без да събудя подозренията на мама. Попитах го как са успели да направят така, че толкова дълго да не ги разкрият. Каза, че причината била отчасти в дивото място и легендите за вещици и магьосници, които плашели хората, и отчасти в огромната им предпазливост. Цялото продоволствие, всичките инструменти и машини се прекарвали нощем, а и приказките за назряващия бунт и страхът от разбойниците Дун карали хората да странят от това място. Омагьосаното тресавище също им помагало, като поглъщало всички камъни и пръст, които изкопавали от мината.

Веднъж, малко преди атаката срещу Долината на Дуй, едва не попаднали в ръцете на кралския пратеник, тъй като капитан Стикълс, след като чул разказа на Джон Фрай, взел шестима войници и тръгнал да претърсва околността. Часовоят им обаче ги забелязал и дал сигнал, за тревога. Придали на мястото около входа на мината възможно най-естествен вид, а всички хора потънали под земята още преди да пристигнат войниците. И те не забелязали нищо подозрително, а само гледали как час по-скоро да се измъкнат от това предателско тресавище. Затова единственият резултат от цялата експедиция бил, че отново затвърдили репутацията на Джон Фрай като на най-големия лъжец на света.

Бях свършил достатъчно работа под земята, та да ми държи влага за цяла година, пък и нямах намерение заради някакво си злато да Влизам отново в онази кофа. Когато обаче подробно разказах на Лорна — на която можех да доверявам и най-големите тайни, като че ли не беше жена — за посещенията си в мината, единственото и желание беше да научи нещо повече за Саймън Карфакс.

— Това сигурно е бащата на нашата Гуени — извика тя, — човекът, който изчезнал под земята, и когото тя непрекъснато търси оттогава. Колко жалко, ако в крайна сметка се окаже, че той нарочно е изоставил детето си. Просто не мога да го повярвам.

Реших да разкрия цялата истина заради Гуени, която беше направила толкова много за мен. Затова помолих Лорна, докато не разбере всичко със сигурност, да не казва нищо на деvojчето. За тази цел отидох отново в мината, където добиваха злато.

Сега вече имах право да влизам, тъй като часовоят ме познаваше като човек, който беше разтрошил големия камък. Веднага изпратиха клетката и Карфакс ме посрещна на дъното.

— Дошъл съм да говоря с теб, Саймън Карфакс, макар че според мен изобщо не заслужаваш човек да си прави целия този труд.

— Тогава не се затруднявайте да ми казвате нищо — отвърна той, — тъй като не желая да създавам грижи на никого.

— Няма да го направя заради теб, а заради дъщеря ти. Дъщерята, която ти остави да умре от глад в това диво мочурище.

Човекът втренчи в мен бледите си сиви очи и когато извика, трепереше не само гласът му, но и цялото му тяло: „Това е лъжа, човече! Никога мое дете не е оставяно да умре от глад в мочурищата.“ Въртеше в ръцете си дръжката на търнокопа, като че ли жадуваше да го стовари отгоре ми.

— Може би неправилно съм те обвинил, Саймън — отвърнах много тихо. — Ако е така, моля те да ме извиниш. Но ти не доведе ли със себе си от Корнуол едно малко момиченце на име Гуени, за което се предполага, че ти е дъщеря?

— Да, тя беше моя дъщеря. Последното ми и единствено петгодишно дете. И за нея бих дал цялата мина и всичкото злато, което някога изобщо ще излезе оттам.

— Ще я имаш и без мини и злато, но само ако ми докажеш, че не си я изоставил нарочно.

— Да я изоставя нарочно! Аз да изоставя Гуени! — извика той с такова чувство, че веднага му повярвах. — Казаха ми, че е умряла и че са я погребали, с което погребяха и половината ми сърце. Значи, нарочно са ме излъгали, злодеите.

— Тези злодеи сигурно са те излъгали, защото девойката е жива и е при нас. Ела с мен и ще я видиш.

Заведох го у дома и го оставих в обора (за да не се изплаши момичето), а аз отидох да я потърся. Открих я в кухнята, където както обикновено воюваше с нашата Бети.

— Ела, Гуени — казах ѝ, — имам известие за теб, Гуени, от господ на небето.

— Не ми говори за него — отвърна тя. — Той е забравил за мен.

— Не, не е забравил, глупавичката ми. Ела да видиш кой е в обора.

Гуени ме погледна и в следващия миг вече знаеше. Знаеше го по-добре, отколкото ако ѝ бях казал, че съм довел баща ѝ. Не каза нито дума, а хукна към обора, за да се срещне с отдавна изгубения си баща.

Както се оказа, нещастният човек дошъл от Корнуол с дъщеря си. Оставил я да го почака, а той се спуснал в мината, за да си уреди работата. Възнамерявал да се върне след около час и да я настави в някоя от съседните ферми. Но съдружниците на вуйчо Бън, които го били довели чак от Корнуол заради големите му познания по металите, искали да запазят цялото начинание в пълна тайна и не можели да разрешат на миньорите да гледат децата си в околността. Затова го държали три дни пиян и когато изтрезнял достатъчно, за да запита за дъщеря си, казали му, че е умряла. Била се приближила много до шахтата, подхлъзнала се и паднала вътре.

Без да съм имал никакви лоши намерения, тъй като исках да направя само добро, оказа се, че съм навредил сериозно на плановете на вуйчо Бън. Гневът, който изпита Саймън Карфакс, когато разбра какъв номер са му изиграли, не беше по-малък от щастието, че е намерил дъщеря си. А не можех и да го обвинявам, особено след като ми разказа всички подробности, свързани със задълженията му в мината. Всичко беше подло и безсърдечно, и недостойно за хора със семейства.

Що се отнася до мен, аз лично няхах никакви амбиции да ставам миньор, а и положението, до което златотърсачеството бе докарало

вуйчо Бън, съвсем не беше окуражаващо. Моята работа беше да ора нивите, а не като кърт да се ровя дълбоко под земята, за да търся жълтите корени на злото. Освен това същото лято точно между сенокос и жътва ми беше отправена покана, която просто бях принуден да приема, ако не исках завинаги да се откажа от борбата и да загубя всички отличия, които бях спечелил за своето графство.

В Корнуол се беше появил могъщ великан. Обиколката на прасеца му беше двайсет и пет инча, ширината на раменете му — два фута и три инча, височината му — седем фута и девет инча. Обиколката на гръдния му кош беше седемдесет инча, дланта му само беше един фут и на пазара не го ловеше нито един кантар. И така, този човек или по-скоро неговите привърженици и самохвалковци (тъй като самият великан беше много скромен) ми изпратиха храбро и надменно предизвикателство да се срещна с него на ринга в град Бодмин през първия ден от август или да предам шампионския си колан на техния пратеник.

Няма защо да отричам, че отначало малко се поуплаших. Моята гръдна обиколка беше само шейсет инча, мерено без дрехи, прасецът ми нямаше пълни двайсет и един, ширината на раменете ми беше два фута, а и на височина бях само шест фута и девет инча. Мама обаче не можеше да повярва, че този човек е способен да ме победи, и тъй като и Лорна поддържаше същото мнение, реших да отида, за да си премерим силите. Обещаха да ми платят всички разноски и сто лири отгоре, в случай че победя шампиона им — толкова бяха самоуверени тези корнуолци.

Понеже историята ми е прекалено добре позната, тук няма да я повтарям. Ще бъде достатъчно само ако кажа, че намерих великана точно толкова голям, колкото ми го бяха описали. Достатъчно, за да се ужаси всеки човек. Доверявайки се обаче на опита и познанията, които имах в борбата, реших да го поваля по гръб. Но когато ръцете ми го обхванаха, веднага почувствувах, че той няма кости. Тялото му хлътна някак навътре и аз се уплаших да не го пречупя. Той легна по гръб и ми се усмихна, а аз му се извиних.

Тази история вдигна много шум на времето и популярността ми нарасна, макар че лично аз чувствувах, че не заслужавам похвали за последната си победа. Обичам хубавата борба и точно несигурността прави радостта от победата по-голяма, докато в този случай със същия

успех можеха да ме изпратят да се боря с някоя копа сено. Все пак взех стоте лири и реших да ги похарча до последното пени за подаръци за мама и Лорна.

След това посещение в Корнуол, с парите от наградата в джоба, се прибрах пеш от Оукхемптън до Оър, за да спестя известна сума за сватбата си. Бях решил да не приемам богатството на Лорна. Малко или голямо, не го желяех. Имахме намерение да го дадем всичкото за благотворителни нужди. С Лорна отдавна се бяхме разбрали по този въпрос.

И така, когато влязох в кухнята, заварих мама толкова щастлива и благодарна да ме види отново здрав и читав, че дори не ме попита за парите. Лизи също беше по-мила и по-нежна от обикновено, особено след като ме видя, че изсипвам златни гвинеи във формата за пудинг. Но от начина, по който ме гледаха, веднага разбрах, че нещо не е наред.

— Къде е Лорна? — попитах накрая, след като дълго се опитвах да не задавам този въпрос. — Искам да дойде да види моите пари. Никога досега не е виждала толкова много.

— Уви! — тежко въздъхна мама. — Ще види много повече, отколкото би било добре за нея. Дали някога отново ще я видиш, Джон, зависи само от нея.

— Какво искаш да кажеш, мамо? Да не сте се скарали? Защо Лорна не идва при мен? Отговорете ми най-после.

— Стига, Джон, не бъди толкова нетърпелив — без да бърза, отвърна мама, защото истината беше, че ме ревнуваше от Лорна. — Ти съвсем спокойно би могъл да чакаш и цяла седмица, за да си дойде майка ти, нали, Джон? Въпреки че тя е най-добрият ти приятел. Нима някой би могъл да запълни мястото ѝ? — и като се замисли, че някога няма да я има, мама се извърна и се разплака.

Междувременно съвсем се бях вбесил.

— Слушай — казах на Лизи, — ти поне имаш малко мозък. Ще ми кажеш ли къде е Лорна?

— — Лейди Лорна Дугал замина за Лондон, братко Джон, и няма вероятност да се върне отново. Ще трябва да се опитаме да живеем някак и без нея.

— — Ах ти, малка... — извиках аз, като я нарекох нещо, което не се осмелявам да напиша, тъй като никой от вас не е свикнал на такъв

език. — Моята Лорна си е отишла! Моята Лорна си е отишла! Без дори да ми каже довиждане! Вашата злоба я е накарала да си отиде.

— Много грешиш — отвърна тя. — Нима толкова низши същества като нас биха могли да изпитват злоба или любов към хора, които стоят толкова над тях? Лейди Лорна Дугал замина, защото не можеше да не замине, и изплака толкова сълзи, че бяха достатъчни да разкъсат десет сърца — ако сърцата изобщо могат да се късат, Джон!

— Мила Лизи, колко си добричка! — извиках, без да обръщам внимание на иронията ѝ. — Разкажи ми всичко, скъпа, повтори всяка нейна дума.

— Това няма да ми отнеме много време — отвърна Лизи, без да се трогне ни най-малко. — Милейди говори много малко с всеки друг освен с мама и с Гуени Карфакс. Но тъй като Гуени замина с нея, тази част от благодеянието е загубена. Остави обаче писмо за „бедния Джон“, както великодушно те нарече. Колко важна изглеждаше в прекрасните дрехи, които ѝ донесоха!

— Къде е писмото, подло същество?

— Писмото е в малкия бюфет до леглото на Лейди Лорна, където си държеше диамантената огърлица, която откраднаха.

Без да продумам повече, хукнах към стаята на моята изчезнала Лорна, така че и последната дъска в къщата се разтрепера. Всичко в писмото беше така простичко, така познато и изпълнено с толкова любов, че не можех да желая нищо повече. Ето какво пишеше в част от него — останалото не съм длъжен да разкривам пред непознати: „Моя единствена любов, ти, който някой ден ще бъдеш и мой стопанин! Не ме съди твърде строго, че те напускам, без да ти кажа даже сбогом, тъй като не мога да убедя мъжете да чакат, при положение, че не се знае кога ще се върнеш. Някакъв си мой чичо — казват, че бил известен лорд — ме чака в Данстър, понеже го е страх да се приближава много до Ексмур. Изглежда, аз, като дете на разбойници, ще трябва да платя за това, като живея под строго наблюдение на Отдела за граждански дела към Върховния съд. Определили са чичо ми да ми бъде господар и настойник и аз трябва да живея под неговите грижи, докато навърша двайсет и една години. Паднах на колене и ги убеждавах, че не желая нито титли, нито пари, само да ме оставят където съм и където за пръв път разбрах какво е щастие. Те обаче само се смееха, наричаха ме «дете» и казаха, че трябва да говоря за това с Председателя на

Върховния съд. Имали заповед и трябвало да я изпълнят; наредиха и на мистър Стикълс да им окаже съдействие в качеството си на кралски пратеник. Тогава, макар че ужасно ме болеше, че не мога да ти кажа поне едно «Довиждане, Джон», в общи линии бях доволна, че не си тук, за да им се противопоставиш. Почти сигурна съм, че нямаше толкова лесно да позволиш своята Лорна да отиде при някакви хора, които никога, никога не биха се интересували от нея.“

По следите върху писмото разбрах, че тук моята мила отново беше плакала. Следваха няколко мили думи, прекалено мили, за да ги повтарям. Писмото завършваше с това благородно изречение: „В едно можеш да бъдеш сигурен — никаква разлика в положението, богатството или дори в самия живот не ще ме накарат да ти изменя. Преминахме през много изпитания и опасности, но между нас никога не е съществувало недоверие нито пък някога ще съществува. Всеки е вярвал на другия и така трябва да е и в бъдеще. Не вярвай на хората, ако ти кажат, че съм ти изменила.“ Следваше подпис: „Твоя единствена Лорна Дугал“.

Дали беше от радост, или от мъка, но едри сълзи потекоха от глупавите ми очи и закапаха върху Лорниното писмо.

„Няма съмнение, че всичко е свършено!“ — горчиво нашепваше разумът ми. „Вярвай ми, всичко ще се оправи!“ — сладостно отговори сърцето.

XLV ГЛАВА

В ТЪРСЕНЕ НА ЗАБРАВА

В състоянието, в което се намирах, неразбиран от никого, без да има кой да ми прави компания, а и без да изпитвам желание за такава, е обяснимо защо непрестанно ми се искаше да бъда с нашия добър кон Кикъмс. Нещата така се бяха сложили, че Кикъмс беше горе-долу единственият кон, който сега можеше да носи огромното ми тегло, и по някаква неизвестна причина по времето на голямата ми скръб между нас се установи здрава връзка с взаимна симпатия. Аз отказвах да яздя друг кон, а Кикъмс не позволяваше на друг да го язди. А и беше ревнив като куче и налиташе и заплашваше да ухапе всеки, който се приближеше до него, когато бях на гърба му.

Тази година жътвата не беше миналогодишното приятно задължение. Реколтата беше по-богата, но зърното не беше така хубаво. Затова бях принуден по цял ден да работя като вол и да отлагам мислите за сполетялото ме нещастие за през нощта. Мракът обаче ме сварваше вдървен от умора и по-скоро способен да сънувам Лорна, отколкото да мисля за нея. Освен това сега в къщи беше така скучно и самотно без стоплящото присъствие на Ани и светлината на Лорнините очи, че човек не изпитваше желание дори да седне и да си изпуши лулата след вечеря.

Лизи никога не бе възприемала добре любовта ми към Лорна, макар че можеше да се държи много мило, стига да имаше някаква полза. А сега поведението и беше направо отвратително с подигравките ѝ към Лорна и с непрестанните ѝ язвителни подмятания. Що се отнася до мама, тя се държеше хладно и на разстояние. Бях очаквал, че ще ме приласкае, че след сполетялото ме нещастие ще ми обръща прекалено голямо внимание, дори бях си помислил колко ли ще ми е досадно, но сега липсата на подобни грижи направо ме ядосваше.

И така се случи, че нямаше с кого да си поговоря за Лорна. Капитан Стикълс беше заминал на юг, а Джон Фрай беше под чехъла

на жена си. И като видях, че повече не мога да понасям това състояние, още на другия ден след като пшеницата беше ожъната, оседлах Кикъмс в пет сутринта и се отправих към енорията Моланд на гости на милата ми Ани. На мама не казах нито дума, като се надявах, че малко безпокойство ще ѝ се отрази добре.

Конят измина разстоянието толкова бързо, че в девет часа Ани вече беше в ръцете ми.

— О, скъпоценната ми душичка! — извиках аз. — Как се държи Том с теб?

— Млък! — каза Ани. — Как се осмеляваш да питаш такива неща? Той е най-милият, най-добрият и най-благородният от всички мъже. О, Джон, недей да ревнуваш, защото е така. Всеки си има някаква дарба, не е ли така? Например по-добър човек от тебе няма, Джон, но съпругът ми притежава особено благородство на характера — и тя ме погледна като човек, току-що направил някакво голямо откритие.

— Дяволски съм щастлив да го чуя — казах аз. — Постарай се, мила, винаги да е такъв, и не му давай да пие уиски.

— Да, скъпи Джон — бързо отвърна Ани, не желаейки да разговаря на тази тема. — А как е милата Лорна? Господи, цяла вечност не съм те виждала! Предполагам, че на нея трябва да благодарим за това.

— Трябва да ѝ благодариш за това, че ме виждаш, или по-точно, дошъл съм да си поговоря за нея с една мила и добра душица като теб. Според мен всички жени са полудели. Срам ме е да ти кажа дори как мама се държи с мен. А пък Лизи... — тук замлъкнах, понеже не знаех думи, които да са и достатъчно силни, и да не стреснат Ани.

— Да не искаш да кажеш, че Лорна си е отишла? — попита тя, силно учудена.

— Отиде си! Аз никога вече няма да я видя.

Като видя колко съм нещастен, Ани ме заведе в друга стая, където никой не можеше да ни безпокои. И макар че бях толкова подтиснат, не можех да не забележа колко красиво и дори изискано беше всичко наоколо. Ние в Ексмур нямаме много вкус, гледаме само да ни е топло и да има много ядене. Том Фагъс обаче притежаваше око за хубавото, беше виждал свят и обществото на големите хора.

— Бре! — извиках аз, забравил за миг всичките си беди. — Ние нямаме нищо такова в „Могилата на дъждосвирците“. Даже и вуйчо Рубън го няма в Далвъртън. Ще ми се да вярвам, че всичко е придобито по честен начин, Ани.

— Бих ли могла да седя на стол, който не е мой? — извика тя почервеняла.

Ани знаеше, че половината ми приказки не бяха казани сериозно и че си говорех само за да забравя болката си. Затова и не ми се разсърди.

— Какво се е случило, Джон? Ти изобщо не приличаш на себе си, а бузите ти не са такива, каквито трябва да бъдат. Май ще трябва отново да си дойда в къщи, щом жените така измъчват брат ми. Ние винаги сме се държали един за друг, Джон, и винаги ще се държим, знаеш това, нали?

— О, милата ми, никой не ме разбира така добре, както ти. Лорна се грижи прекалено много за мен, а другите — те пък прекалено малко.

— Но не и мама, о, не и мама, Джон!

— Не, мама несъмнено се грижи прекалено много, но иска всичко само за себе си и мисли за мен като за част от себе си. Решила е, че и мислите, и сърцето ми трябва да следват само нейните, и за мен да не съществува нищо друго.

След като помърморих малко, гневът ми премина и успях да разкажа на Ани цялата странна история на Лорна, нейното заминаване и малката вероятност, която имаше въобще да я види отново. Тя обаче ми каза да не приказвам такива работи, като смяташе, че всички жени са верни като нея. А после, за мое най-голямо учудване и мъка, не поиска да ме посъветва какво да правя, преди да е поговорила с миличкия Том.

Не исках отново да и причинявам мъка, като говоря против мъжът й, затова, когато той се върна за обяд, поставихме въпроса и пред него.

Що за човек беше той — веднъж не се изненада от нещо! Сега също заяви, че през цялото време подозирал такава работа. После започна да се хвали, докато почувствувах, че просто е мой дълг да го сваля малко на земята, защото, ако има нещо, което най-мразя, това е самохвалството. Ето защо му казах следното:

— Забрави разбойническите си дни. Оженил си се за дъщерята на честен човек и това не са подходящи приказки за пред нея. Може да

си много умен, Том Фагъс, но за мен не си нищо, освен най-обикновен глупак, щом смесваш престъпните си наклонности с обработването на земята. Остави или едното, или другото. Не можеш да запазиш и двете.

Поувлякох се малко от истините, които говорех, както ми се случва понякога, и завърших речта си много сурово. Том нищо не можа да ми отговори. Само се облегна на стената и сложи ръка на гърдите си по начин, който накара Ани да се приближи тихо до него и да ме изгледа укорно.

— Ти ми направи голямо добро, Джон — каза той най-после и ми подаде ръката си, която трепереше. — На този свят няма друг човек, който би се осмелил да ми говори по този начин. Всяка казана от теб дума е вярна и когато си отидеш, дълго ще има за какво да си мисля. Ако никога преди не си правил добро, Джон, братко мой, то ти го направи сега.

Той се извърна, за да не видя колко е развълнуван, а Ани ме изгледа така, като че ли бях убил майка ни. Аз от своя страна толкова се разстроих от страх да не съм отишъл твърде далеч, че без да кажа нито дума, оседлах Кикъмс и си тръгнах, доволен отново да бъда на чист въздух.

Само за доброто на горкичката Ани така открито, даже рязко, бях казал на мъжа й какво мисля. Всички знаехме, че ако Том отново се върне към старите си навици, Ани ще умре от мъка. И единственият начин да се предотврати това, беше не да го ласкаем и величаем като герой (нещо, което той сам предостатъчно правеше), а да го убедим, че всичко това е глупаво и опасно за собствените му интереси.

И понеже продължавах да жадувам за компанията на някой, който можеше да ме разбере, реших да мина през Далвъртън. Така удължавах пътя си с осем мили, но какво беше това за млад и силен кон като Кикъмс, дори и с моята тежест отгоре му? И тъй като бях напуснал скуайър Фагъс и Ани много по-рано, отколкото възнамерявах, имах достатъчно време. Затова прехвърлих хълмовете и скоро бях в Далвъртън.

Хубавата си братовчедка срещнах на главната улица. Връщаше се от пазар с кошница в ръка.

— О, братовчедке Рут, та ти си пораснала — възкликнах аз. — Сигурен съм, че е така! Ти и преди това вече беше доста висока.

Дребното, девойче така се зарадва на думите ми, че макар и силно изчервена, ме дари с прекрасната си усмивка. После пристъпи напред да се здрависаме, въпреки че ѝ направих знак да не се приближава, тъй като добре познавах нрава на коня си. Едва бях я докоснал, и Кикъмс се обърна и я ухапа за лявата ръка. Рут изпищя от болка. Ударих го с всички сили по окото и макар че никога повече не можа да го използва, продължаваше да стиска зъбите си. Пак го ударих, този път по челюстта, грабнах момичето, сложих го на седлото пред мен и извиках на хората, които гледаха отстрани, колкото се може по-скоро да изпратят лекар в дома на мистър Рубън Хъкабак.

Дръпнах юздата така, че почти отнесох долната му челюст, а с двете шпори разпрах хълбоците му и Кикъмс получи своя малък урок. Когато стигнахме до къщата на вуйчо Рубън на върха на хълма, това лошо животно направо беше щастливо, че най-после може да спре.

Веднага скочих от гърба му и пренесох девойката в стаята ѝ. Рут беше прималяла и уплашена, но бавно започна да се съвзема. Зарадван, че вече е в безопасност, наведох се и я целунах — нещо, което един братовчед има право и е длъжен да стори.

— О, милата ми, той те ухапа ужасно. Покажи ми нещастната си ръка, скъпа.

Тя простичко си повдигна ръкава не толкова за да ми покаже къде е раната, колкото сама да я разгледа. Точно над меката извивка на лакътя видях кървавите следи, оставени от зъбите на Кикъмс. Видът на тези три отпечатъка ме накара съвсем да изгубя присъствие на духа и аз поднесох ранената ръка към устните си, за да спра кръвта и да изсмуча отровата. За моя най-голяма изненада обаче Рут бързо се отдръпна от мен. Знаех, че ухапването от кон е по-отровно и от ухапването на куче, а дори и от това на котка. В бързината бях забравил, че Рут можеше неправилно да изтълкува жеста ми. Но тъй като знаех в каква опасност се намира, не обърнах никакво внимание на чувствата и.

— Не прави глупости, братовчедке Рут — казах ѝ, като я хванах така здраво, че да не може да се измъкне, — отровата прониква в теб. Мислиш ли, че го правя за удоволствие?

Като разбра грешката си, такъв срам се изписа на лицето ѝ, че ми стана неудобно да я гледам.

Изсмуках раните на нещастната ѝ ръка до такава степен, че дупките направо побеляха.

Когато мистър Хъкабак се прибра, Рут със сълзи на очи заяви, че дължала живота си на братовчеда Рид. Старецът изведнъж стана много мил с мен, защото, ако изобщо обичаше някого на този свят, то това беше малката му внучка.

Поободрих клетата Рут с подробно описание на изисканите Анини мебели, а после продължих с моите собствени неволи и внезапното заминаване на Лорна. Приключих, като с малко изкуствено равнодушие заявих, че никога повече няма да я видя отново и че трябва да направя всичко възможно да я забравя, тъй като сега тя стои толкова по-високо от мен.

Нямах намерение да говоря за това, но Рут ме слушаше така мило и така жадно, че просто не можах да се спра.

— Не бива да говориш така, братовчеде Рид — каза тихо тя, като извърна поглед от мен. — Нито една дама не може да стои над един мъж, който е честен, смел и благороден. И ако ти заслужаваш сърцето ѝ, тя никога няма да ти позволи да се откажеш от нея, независимо от всичкото си богатство и благородно потекло.

Каза това и припадна в ръцете на прислужничката си Сали, която влезе тъкмо навреме. Несъмнено през цялото време, докато говореше с мен, Рут бе страдала от силни болки.

Казах да ѝ предадат, че пак ще дойда да видя как е и да си прибера Кикъмс щом намеря малко свободно време, тъй като беше по жътва. Дадох напътствия как да се грижат за коня ми и скоро бодро крачех към „Могилата на дъждосвирците“.

Не мога с думи да опиша радостта на мама от моето завръщане в момент, когато вече беше загубила всякаква надежда. Беше решила, че понеже се е държала зле с мен, сигурно съм заминал за Лондон.

XLVI ГЛАВА

ПОСЕЩЕНИЕТО НА АНИ

Всички в околността се чудеха защо разбойниците Дун до този момент не ни бяха нападнали, за да ни унищожат до крак. А особено сега бяхме почти в ръцете им, тъй като останаха да ни закрилят само сержант Блоксхам с още трима души. Капитан Стикълс получи заповед да замине на юг с всичките си войници, освен тези, които може би щяха да са необходими при събиране на данъците и следяха стоките, които се внасят в Линмът и оттам в Порлок. Сержантът разви мания за писане на рапорти и сега всяка седмица, стига да намереше пратеник, докладваше от „Могилата на дъждосвирците“. Беше толкова доволен от храната и изобщо от всичко в къщи, че в рапортите си непрекъснато ни даваше много висока оценка като искрени и верни поданици на Негово величество. А и не виждам как би могло да бъде другояче, при положение че Лизи му пишеше почти всичко, и то на най-добрия си литературен стил. Мама никак не одобряваше дългите й престои в помещението, където държахме седлата, защото именно там всеки петък и събота вечер се пишеха рапортите, затова настояваше и Бети да присъствува. И все пак се гордееше, че кралят щеше да чете Лизините писания, а и всички с нетърпение очаквахме да се случи нещо голямо като резултат от цялата тази история. И наистина голямото нещо стана — макар и не това, което очаквахме. Тези рапорти ни се оказаха много полезни на следващата година, когато бяхме обвинени, че сме давали подслон на въстаници.

А причината, поради която разбойниците не ни нападаха, беше, че се готвеха да отблъснат втора и още по-голяма атака над своето укрепление. Беше ясно, че властите не могат да гледат с леко око на факта, че кралските войници са претърпели поражение от семейство Дун. И макар че поради възникналите конфликти в правителството през лятото и есента^[1] въпросът се беше позабавил, все пак беше дадена заповед престъпниците да се изпратят пред съда. И точно

тогава внезапната смърт на крал Чарлс II внесе смут навсякъде и паника в душите на хората.

За пръв път чухме новината в неделя, осми февруари 1685 година, когато бяхме на църква. Реших веднага след обяд да отида в Порлок и да разбера беше ли умрял кралят, или не. В Порлок установих, че новината е вярна, че жените са силно опечалени, понеже популярността на краля сред тях винаги е била голяма, а мъжете обсъждат какво ще стане след това. Аз самият бях в тази група и докато тъжно яздех към дома, непрестанно си мислех по какъв начин това събитие ще засегне и мен.

На първо място, щяха да избухнат вълнения, а ние имахме двайсет и осем копи със зърно, слама и сено. На второ място, сред местните хора се проявяваха признаци на бунт, но за тях никой не говореше открито. А ужасът от разбойниците изобщо не напускаше съзнанието ни.

После започнах да се чудя по какъв начин новите събития щяха да повлияят на съдбата на Лорна, още повече, че откакто си беше заминала, от нея нямахме ни едно известие.

Понякога ми се струваше (или пък някой друг го беше подхвърлил), че Лейди Лорна не се държи съвсем коректно с нас, тъй като бе напълно възможно да се изпращат писма по войниците, които пътуваха до Лондон и обратно, макар че тогава все още нямаше пощенска служба (както наричаме службата за пренасяне на писма и чийто маршрут сега минава само на около двайсетина мили от нас). И все пак до къщи не беше достигнало никакво известие нито пък имахме никакви сведения за това дали е в безопасност. За безопасността и обаче не се съмнявахме, тъй като не веднъж бяхме слушали от войниците, че за богатството, красотата и приключенията на младата лейди Лорна Дугал се говорело непрестанно не само в кралския двор, но и сред народа.

Беше ранна пролет, слънцето залязваше и аз тъжно яздех към къщи, обладан от чувството, че съм изоставен, и си мислех: „Лорна избра блестящите звезди пред обикновената дневна светлина.“

И все пак не исках да се предавам, макар че всичко ми изглеждаше толкова безнадеждно (особено когато минавах покрай мястото, където милият ми баща напразно се беше борил). Мъчех се да гледам справедливо на нещата и да съдя справедливо. Да се опитваш

обаче беше едно, а да успееш — съвсем друго, затова, когато се спуснах от хълма, не бях много по-мъдър от преди. Единственото, което със сигурност можех да кажа на мама, беше, че кралят наистина е умрял.

В къщи нямаше и миг свободно време за меланхолични мисли. Всички траурни дрехи трябваше да са готови за четиридесет и осем часа, ако искахме да изпреварим семейство Сноу. И макар че беше неделя, мама и Лизи останаха до късно да кроят и шият.

Едва що бяхме свалили траура, който като верни поданици носихме три месеца и една седмица, и започнаха да се носят слухове за вълнения, заговори и бунтове. Чухме, че в Шотландия се биели, е от Континента се купували кораби, а от Дорсет и Съмърсет — оръжие. Войниците поддържаха сигналния огън в готовност, за да съобщят веднага, ако някой слезе на брега. Чуха се слухове, че новият крал, Джеймс, бил на Голямата литургия в Уестминстърското абатство^[2]. Ние от Умерената партия, като слушахме всичко това и десет пъти повече, и като не изпитвахме никаква симпатия към киселия Джеймс, каквато бяхме изпитвали към жизнения Чарлс, решихме, че е по-добре да изчакаме и да видим какво ще стане, вместо да се опитваме да го предотвратим.

Въпреки всичко обаче в нашия край до средата на юни всичко си вървеше по старому. Изорахме земята, засяхме зърното, грижехме се за добитъка и одумвахме съседите си не по-малко от всеки друг път. Единственото нещо, което внесе раздвижване в живота ни, беше раждането на Аниното бебе — чудесно дете със сини очи, което нарекоха на мое име Джон, и ме избраха за негов кръстник. Затова беше съвсем естествено да се предположи, че голяма част от мислите ми са заети с него. И винаги когато мама или Лизи неочаквано ме запитваха: „За какво мислиш, Джон?“, отговарях им все по един и същи начин: „За малкия Джон Фагъс“ и тогава ме оставяха на мира.

В събота, на тринайсети юни^[3], отидох в ковачницата на град Брендън. В нашия край обикновено всички новини пристигат първо там. Докато си говорехме за сенокоса и за новия крадец на овце, иззад ъгъла се появи някакъв конник. Като видя половин дузина мъже край ковачницата, той развя флаг^[4] и извика: „Монмът и протестантската вяра! Да живее Монмът, долу католицизма! Монмът — най-големият

син на добрия крал! Долу отровителят и убиецът! Долу узурпаторът и по дяволите всички католици!“

— А защо така, малки глупако? — попитах го много тихо, тъй като човечецът беше прекалено дребен, за да се карам с него.

— Ти самият си католик, нали? — каза той, без да смее да продължи. — Тогава вземи това и чети.

И ми подаде някакъв пергаментен свитък, който наричаше „Декларация“^[5]. Видях, че вътре бяха написани куп лъжи, и я хвърлих в ковашкия огън, който раздухах с меховете, та да изгори по-бързо. Никой не посмя да ме спре, защото напоследък не бях в много добро настроение, при това знаеха силата ми.

Човекът си замина, като си мърмореше нещо под носа, за да спре в кръчмата малко по-надолу по пътя. След като ни подковаха конете, някои от нас го последваха, защото, макар и самият той да не ни харесваше, бяхме жадни да чуем новините му. Беше забучил синия си флаг на видно място и поучаваше всички наоколо.

— А, ето го мастър Джан Рид — каза съдържателката, доволна, че, толкова много хора щяха да пият бира и сайдер, — той е бил в Лондон, а сега всички новини идват оттам. Ако Джан Рид, каже, че е вярно, ще се опитам да повярвам. Вярно ли е, че Монмътският херцог е стъпил на брега, сър? — и тя ме погледна.

— Не се съмнявам, че е вярно — отвърнах, преди да отпия, — дори и прекалено вярно, мисис Пагсли. Много бедни хорица ще си загинат, но ще направя всичко възможно от нашата енория и от Брендън да не умре нито един.

Бях сигурен, че ще успея, тъй като всички жители на тези малки градчета щяха да послушат съветите ми. Не само заради образованието ми и дългия ми престой в Лондон, но и защото имах репутацията на „много бавен, но сигурен“, а от десет души девет смятаха, че това е най-добрата препоръка.

През следващите две седмици ни тревожеха с най-различни и съвсем противоречиви слухове. Казаха ни, че Монмътският херцог бил обявен за крал на Англия във всички градове на Дорсет и Съмърсет, че е спечелил няколко големи битки и всички западни графства са се вдигнали като един човек след него, и че обучените отреди са се присъединили към войниците. От друга страна чухме, че Монмътският

херцог бил обърнат в бяг и че лично бил си признал, че и той е католик, и не по-малко от самия крал.

Жадувахме за полковник Стикълс — той щеше да е много по-сигурен източник. Но дори и сержант Блоксхам (колкото и да бе против волята му) си замина, като остави на нашата Лизи сърцето си и пълна колекция от всичките си писания. Войниците пък получиха заповед с пълна скорост да се изнесат към Ексетър и да се присъединят към войските на Албималския херцог, а ако те са заминали, да ги последват. Така че бяхме оставени сами на милостта на разбойниците или на всякакви други врагове.

Всички тези събития ме развълнуваха малко — не дотам, че да си загубя апетита, но достатъчно, че да посъживят обстановката. Бях решил да не си давам мнението, понеже се боях, че ако сгреша, ще ми се смеят. Но опитите ми да пазя добро поведение се оказаха безуспешни и не след дълго самият аз бях замесен в бедите, борбите и последвалите ги жестокости.

Един ден в началото на юли се върнах от сенокос някъде около пладне или малко по-късно, за да взема сайдер за всички косачи. Тази година косенето не беше шега, тъй като лятото се случи необикновено дъждовно (дори и за нашата дъждовна страна). Валеше почти всеки ден, но все някак трябваше да се коси. А как щеше да съхне сеното, не знам. Просто се надявахме, че времето ще се оправи.

В двора заварих малка двуколка и се зачудих кой ли ни е дошъл на гости. Но когато влязох в кухнята, отмятайки мократа коса от очите си, заварих там Ани с моя кръщелник на ръце. Беше бледа, с подути очи и отначало нищо не можеше да ми каже. Не след дълго обаче, след като похвалих бебето, тя се усмихна, изчерви се и се разприказва, като че ли никога не си беше отивала отгук.

— Колко успокояващо е всичко тук! О, как обичам тази стара кухня. Виж, милото ми, виж какво има наоколо! Но кой ли е сложил там тенджерите? И, господи, как са ръждясали тиганите! И книга, някаква мръсна книга при чистите ножове. О, Лизи, Лизи!

— Най-добре е да спреш с тези приказки, защото те не могат да променят Лизи, а само ще накарат мама да се чувства неудобно и нищо чудно да се скара с нея, а тя е толкова горда с домакинските си способности.

— Тя! — извика Ани, казвайки толкова много само с една дума. — Добре, Джон, разбира се, че си прав, ще се опитам да не обръщам внимание на тези неща. Но не е лесно след грижите, които съм положила, да видя как всичко отива по дяволите. Но, о, Джон, сполетя ме такава беда. И сегашните ми приказки са само преструвка.

— Не плачи, скъпа, не плачи, мила сестричке. Кажи ми какво се е случило? Всяко твое нещастие силно ще ме разстрои, но ще се опитам да го понеса.

— Добре, Джон, случи се следното. Том замина с бунтовниците и ти трябва, о, ти трябва да отидеш след него и да го върнеш в къщи.

---

[1] В резултат на кървавото потушаване на така наречения „Протестантски заговор“ в столицата избухва взрив от политически интриги и през есента на 1684 г. в правителството настъпват големи промени. Б. пр. ↑

[2] С присъствието си на „Голямата литургия“ Джеймс II искал да покаже, че е верен на католическата вяра, макар че англиканската църква била официалната религия в Англия. Б. пр. ↑

[3] 13 юни 1685 г. — в този ден Монмътският херцог акостира в Дорсетшир и се обявява за крал на Англия. Б. пр. ↑

[4] Синият цвят бил избран за цвят на протестантската религия. Б. пр. ↑

[5] Когато слиза на брега, Монмът написва Декларацията, в която обвинява крал Джеймс в узурпиране на престола и в още няколко ужасни престъпления. Заповядано било тази Декларация да бъде изгорена, а Монмътският херцог бил обявен за предател. Б. пр. ↑

XLVII ГЛАВА

ПОБЕДЕН ОТ ДВЕ ЖЕНИ

Разчувствувах се от Анините сълзи, от нежността, с която ме убеждаваше, и най-вече от любовта, си към нея, но въпреки всичко заявих, че не мога да тръгна и да оставя къщата и имота, а най-вече мама и Лизи на благосклонността на безмилостните разбойници.

— Само това ли те спира, Джон? — попита Ани. — Ако знаеш, че са в безопасност, би ли тръгнал, Джон?

— Виж какво, не бързай толкова. Трябва да се обмислят много неща, а и положението може да се разглежда от различни ъгли.

— О, ти никога не си обичал Лорна! Нищо чудно, че я забрави толкова лесно! Ти не си способен да обичаш нищо друго освен овеса и сеното си.

— Скъпа сестро, понеже не обявявам чувствата си на целия свят, как може да си толкова повърхностна и да си мислиш, че нищо на чувствавам? Какво е твоята любов към Том Фагъс и към бебето, сравнена с любов като моята? И понеже не говоря за това по цял ден нито го показвам върху лицето си, вие сте толкова глупави да си мислите, че... — тук обаче замълчах, тъй като и без това бях казал повече от обикновено.

— О, колко съжалявам, Джон, колко съжалявам. Каква съм глупачка!

— Ще отида да търся мъжа ти — казах, за да сменя темата, понеже дори и пред Ани не можех да разкрия цялото си сърце, — но само при условие, че докато ме няма, направиш така, че къщата да не е застрашена от разбойниците Дун. Не мога да оставя тук всички беззащитни дори и заради твоя Том. Нека сеното и овесът изгорят, но не мога да позволя мама да пострада, нито пък малката Лизи, въпреки че толкова мразиш сестра си.

— О, Джон, сигурна съм, че ти си едновременно и най-коравосърдечният, и най-добрият човек, когото познавам. Никога ли няма да разбереш, че ние не сме като теб? Можем да си говорим най-

различни неща, но не влагаме в тях никакъв умисъл. За бога, Джон, върни Том в къщи, пък после ми се карай колкото искаш. Тогава само ще коленича и ще ти благодаря.

— Не ти обещавам, че ще доведе Том в къщи, но ти обещавам, че ще направя всичко каквото мога, стига само да съм сигурен, че докато ме няма, мама ще бъде в безопасност.

Ани помисли малко, а после погледна към детето и каза: „Ще рискувам заради татко ти, мило мое.“ Попитах я какво щеше да рискува, но тя отказа да ми отговори. Вместо това се разшета из кухнята, напълни ми съдовете със сайдер и заснова между ъгъла и бюфета, като че ли никога не беше се омъжвала, само дето нямаше престилка. После каза: „А сега, Джон, отивай при косачите си и гледайте да свършите колкото се може повече работа през този хубав следобед. Целуни кръщелника си преди да тръгнеш!“ И тъй като бях свикнал да изпълнявам дребните и нареждания, целунах детето, взех съдините и се върнах отново при косата.

Когато се прибрах тази вечер, навън беше тъмно и мъгливо и се изливаше такъв дъжд, както у нас пада по-често през юли, отколкото дори през януари. Така бяха прогизнал, че изпитах истинско щастие да видя Ани със светнало лице пъргаво да снове около огъня, вместо Лизи да седи с купчина книги около себе си, без да е приготвила нищо за вечеря. Мама също беше в ъгъла, поглеждаше към Ани от време на време, но се страхуваше да я хвали прекалено много, за да не би да засегне Лизи. Лизи обаче не проявяваше никаква завист, тъй като истински обичаше Ани (особено сега, след като ни беше напуснала) и обожаваше бебето. Затова Ани спокойно можеше да се грижи за мен, както правеше на времето.

— Виж какво, Джон, трябва да тръгнеш още утре сутринта — каза тя, след като другите си бяха излезли — и да върнеш моя бунтовник както ми обеща.

— Не си права — отвърнах, тъй като работата ми беше много неприятна, — всичко което съм ти обещавал, е, че ще отида само ако съм сигурен, че нито един Дун няма да нападне къщата ни.

— Точно така. Ето ти го и написано — с тези думи тя извади някакъв лист и го постави тържествено върху коляното ми, доволна от моето удивление. А аз се чудех не само на документа, а и на факта че то притежава. В действителност това беше официално обещание от

страна на рода Дун, че няма да нападат „Могилата на дъждосвирците“ по време на отсъствието на Джон Рид, заминал със специална задача. И това нещо не само че беше подписано от самият Съветник, но и от много други членове на рода Дун. Не бях сигурен дали в него не фигурираше и името на Карвър, тъй като той никога не би се подписал в документ с прозвището си, а аз досега не бях чувал от Лорна как е бил кръстен всъщност.

При наличието на такава декларация не можех повече да отказвам и след като получи обещанието ми, Ани ми разказа как се сдобила с него. Постъпката ѝ беше умна, и смела за момиче като нея. Но женската сила е неизмерима, когато любовта и вярата ѝ са изложени на риск.

Ето какво направила Ани след обяд: първото нещо било да се загрози. Това не било лесна работа, но по въпроса за дигизировките била научила доста от съпруга си. После приспала детето, оставила Бети да се грижи за него, качила се на двуколката си и заминала, без да каже никому нито дума освен на стареца, който същата сутрин я бил докарал от енорията Моланд.

Казала му да я закара до Портата на Дун, където го оставила с нареждане да я чака. После, преоблечена като мръсна старица, се обърнала към младия часовой с дрезгав и разтреперан глас. Казала, че носи важни сведения за самия господин Съветник и че трябвало да я заведат лично при него.

Намерила Съветника в къщи и когато другите излезли, показала истинския си лик. Пуснала си косата и докато старецът искрено се смеел, отишла и го целунала.

— Достойни Съветнико, идвам да ви моля за една услуга — започнала Ани.

— Това ми е ясно — прекъснал я той.

— Вие знаете, че сте ми длъжник — продължила тя — заради начина, по който ме ограбихте.

— Без съмнение, без съмнение, мила моя, макар че го каза мъничко силничко и някои хора биха могли да се обидят. Но въпреки това, прекрасна кредиторке, аз наистина съм ти длъжник.

— И спомняте ли си как ви приехме и как щяхме да ви изпратим, сър? Само че вие не пожелахте.

— И имах чудесна причина за това, детето ми. Най-добрият ми другар беше в джоба ми, след като накарахме сметаната да втаса, ха, ха! Каква умна магия беше. Навреди ли ти с нещо, хубаво дете?

— Да, боя се, че ми е навредила — каза Ани, — иначе откъде ще ми е този лош късмет? — И тук тя се престорила, че плаче, тъй като знаела, че Съветника не може да понася сълзи!

— Няма да е така, мила моя. Знам, че си се омъжила за много благороден разбойник. А ето тук си направила грешка. Ти беше достойна за някой Дун. Боя се, че никой друг не е в състояние да оцени твоите отлични гозби.

— Съпругът ми може да ги оцени — много гордо отвърнала Ани. — Но искам да разбера следното: ще се опитате ли да ми помогнете?

Отговорил и, че ще и помогне, стига молбата ѝ да е по-скромна. Тогава тя му каза какво иска. Като преценил, че Лорна е заминала и огърлицата ѝ е в него, а мен няма да ме има през цялото време, старецът я уверил, че никой не ще нападне къщата ни, докато аз не се върна. Имало и други причини, за да се съгласи толкова лесно. Първо, не знаел, че сме останали без войници. И второ, част от собствените му сили били заминали в лагера на въстаниците и Долината практически нямала никакви защитници. Както и разбрах по-късно, родът Дун взел решение да пренебрегне всички религиозни съображения и да се присъедини към въстаниците, тъй като били във вражда със сегашното правителство и неминуемо щели да бъдат победени. Младежите били доволни, че им се предоставя случай да се бият, понеже наличието на войници в околността ги беше обрекло, на прекалено дълго бездействие.

Ани обаче не подозирала нищо от тези неща и приела писменото обещание на Съветника като доказателство за благоразположението му лично към нея. Затова му благодарил най-сърдечно и реши па, че си е заслужил огърлицата. А той от своя страна като истински джентълмен наредил да я съпроводят до двуколката ѝ, за да бъде в пълна безопасност.

Така че сега откъдето и да погледнех, нямах никакво извинение, особено след обещанието, което бях дал. Скъпата Ани беше измамила не само разбойниците, тя беше победила и мен. Затова казах с горчивина: „Аз не съм като Лорна. Като обещава веднъж нещо — изпълнявам го.“

— Не ти разрешавам да говориш така за Лорна — извика Ани. — Вярвам на думите ѝ така както вярвам на моите и на твоите, Джон. — И... отново ме спечели на своя страна.

Заминах рано сутринта, без да се обадя на никого. Взех достойния Кикъмс, който сега беше само с едно око, но за човек, който знаеше как да се справя с него, струваше повече и от десет благонравни коня. И така, добре запасен с бекон и барут, тръгнах да гоня тоя дето духа.

Имаше обаче нещо, което беше крайно неблагоприятно за моето начинание, а именно, че не знаех нищо за областта, където възнамерявах да отида, нито пък в коя точно част от нея имах работа. Освен несигурността, получена в резултат на противоречивите сведения, беше много вероятно армията на Монмътския херцог да е в непрекъснато движение, за да може да се снабдява с храна и подкрепления. Но се надявах по пътя да науча някои новини. И тъй като Далвъртън не беше много далеч от маршрута на моя поход (движех се з югоизточна посока), реших да навестя Рут както за да науча последните новини, така и за да разгледам картите в салона на вуйчо Рубън.

Когато чу с какво се бях нагърбил, Рут силно помръкна. Разплака се и каза, че плачела заради милата ми майчица. Предупреди ме за опасностите на бойното поле и за ужасите на затворите. Помолих я да ми пожелае слуга, вместо да ме оплаква по този начин. След което поведението ѝ така внезапно се промени, тя така се оживи и развесели, че се убедих колко е безразлична към мен — нещо, което повече ме изненада, отколкото зарадва.

— Ти си толкова силен, че можеш да победиш всички, братовчедо Рид — каза тя. — На чия страна ще се биеш?

— Нали ти казах, Рут, че не възнамерявам да се присъединявам към нито една страна, докато...

— Докато, както се казва, не разбереш откъде духа вятърът. О, Джон Рид! О, Джон Рид!

— Нищо подобно. Колко прибързано съдиш! Разбира се, че съм за краля.

— Но не дотолкова, че да се биеш за него. Предполагам, само колкото да гласуваш, да пиеш за здравето му или да викаш за него — стига да си сигурен кой е крал.

— Не мога да те разбера днес, братовчедке Рут. Държиш се почти като Лизи. Сякаш не казваш нищо лошо, а като че ли точно това е идеята ти.

Не можах да отгатна причината за странното ѝ поведение, затова се сбогувах и си заминах по пътя.

XLVIII ГЛАВА

КРЪВОПРОЛИТИЕ В ТРЕСАВИЩАТА

Излязохме от Далвъртън с бодра крачка. Конят ми беше добре нахранен, и аз отново бях във форма. Разбира се, държанието на братовчедката Рут ме озадачи, тъй като очаквах да бъде съвсем друго. Надявах се, че ще ме изпрати много по-трогната и развълнувана, но си казах: „Напълно безсмислено е да разчитащ на жените.“

Сега, ако започна да ви разказвам всичко, което ми се случи по време на това приключение, за цялото ми скитане насам-натам, напред-назад и нагоре-надолу заедно с всичко, което чух и видях, има голяма вероятност да извикате: „Какво му стана на този човек? Нима не знае, че до гуша са ни дошли разказите за тази нещастна история? Я по-добре да си пише там за стопанството и бекона, затова как се бори и непрекъснато яде.“ Ето защо ще се опитам да спомена само това, което е във връзка с моя разказ, това, което ще ви помогне да разберете по-добре що за човек съм, и ще остави неопетнено името на нашата енория.

Как поради неверни сведения бях препращан от място на място или пък как понякога се налагаше да правя големи отклонения от пътя си поради присъствието на кралските войници, можете да разберете само като ви изброя имената на следните градове: Бат, Фроум, Уелс, Уинкентън, Гластънбъри, Шептън, Брадфорд, Аксбридж, Самъртън и Бриджуотър. На последното място се озовах една неделна вечер мисля, че беше четвърти или пети юли. И конят ми, и аз бяхме доволни, че най-после сме пристигнали в град, където срещу пари можеха да се получат зоб и храна, и тъй като бяхме изтощени от непрестанно скитане, надявахме се и малко да отпочинем.

Шансовете ни за почивка обаче не бяха много големи, понеже градът беше пълен с войници на Херцога — ако хора, които никога не бяха минавали строева подготовка или пък хващали пушка, изобщо можеха да се нарекат така.^[1]

Освен това носеха се слухове, че същата тази вечер се готвело нападение срещу „папската армия“, както наричаха кралската войска. Междувременно обаче вече се бях научил да не обръщам внимание, а слуховете и след като напразно търсих Том Фагъс сред тези нещастни, необучени войници, върнах се в странноприемницата и заспах, пребит от умора.

Посред нощ стопанката ме събуди. През отворения прозорец долитаха далечните гърмежи на мускети и биене на барабани. Може би и Том Фагъс беше там, може би всеки миг щяха да го убият и скъпата ми Ани да остане клета вдовица, а кръщелникът ми Джек — сираче, на което няма да има кой да помогне. Затова станах, облякох се, събудих Кикъмс (който хъркаше) и потеглих — за да видя най-страшното.

Ориентирах се главно по звука от изстрелите и тръбите, който се носеше над тресавищата в Седжмурската долина. И щях да намеря пътя въпреки всичката тая вода, ако не беше мъглата.

Между другото мъглата е нещо, от което разбирам и в което мога добре да се оправям, стига да познавам местността. Но тук кракът ми стъпваше за пръв път. Какъв шанс имахме с Кикъмс при това положение, като и двамата нямахме опит с тресавищата? Винаги когато си мислехме, че най-последно сме на прав път, и шумът от битката ставаше все по-силен, изведнъж пред нас проблясваше водно пространство, в което се отразяваше процеждащата се през мъглата луна.

Най-последно, когато почти бях загубил всякаква надежда, че ще се измъкна някога от тези разкаляни брегове и едва видими в мъглата потоци, пристигнахме в едно малко селце, където доскоро бяха станували кралски войници. Огньовете им още горяха, но хората ги нямаше, призовани от нощната атака на въстаниците. Тук обаче намерих един младеж за водач, който ме приведе по заобиколим пътища до тила на въстаническата армия. Вече беше станало четири часът и изгряващото лятно слънце ни разкри целия ужас на гледката.

О, господи, никога да не бях отивал там! Много често в самотните чарове на нощта тези кървави сцени все още ме спохождат. Видях мъже, които бягаха, доволни, че имат крака, с които да бягат, отгоре до долу покрити с кръв и пот и проклинащи всяка препречила се на пътя им съчка, всеки труп, който трябваше да прескачат. Някои от мъртвите все още носеха върху лицата си усмивките на благородство и

мъжество, сините им очи продължаваха да са широко отворени. Но имаше и други, умрели след много мъки, без достатъчно смелост да ги понесат. Повечето от мъртвите и умиращите бяха прости хорица, селяни и ратаи, свикнали да държат само коса и търнокоп.

Като виждаха, че продължавам да яздя напред (където смъртта все още вършеше своята работа), бегълците ми извикаха на половин дузина диалекти да не върша глупости, тъй като големите оръдия били пристигнали и скоро щели да започнат да стрелят. Битката била приключила; всичко останало било касапница.

— С Монмът^[2] е свършено — извика ми един огромен мъжага, миньор, въоръжен с търнокоп. — Няма смисъл да се бием вече. Отивай си в къщи, млади момко.

Спрях коня си, тъй като не желяех да ме убиват за тоя дето духа. Щеше ми се да помогна на някои от ранените, които се опитваха да вдигнат ръце към мен. Направих каквото можах, макар че нямаш никакъв опит в това отношение. Изведнъж усетих, че някой постави топлите си устни върху бузата ми. Обърнах се да погледна и видях; че някакъв кон се беше надвесил над мен. Бързо се изправих и се озовах пред Уини, която гледаше толкова тъжно, че би могла да разплаче и камък. Обърна глава към бойното поле и изцвили, а после отново ме погледна право в очите, като че ли искаше да каже: „Разбираш ли?“ Ако някога някой кон се е опитвал с всички сили да проговори, то това беше Уини в този миг. Потупах я по гърба, но тя съвсем не искаше това. После се опитах да скоча на празното седло, но, изглежда, и това не желяеше, защото побягна, после се спря и се обърна към мен, като че ли ме молеше да я последвам.

И така, метнах се отново на коня си и тръгнах след Уини. Със звънкото си, сребристо изцвилване, на което не беше способен никой друг кон, тя обяви успеха си и съобщи на господаря си, че идва да му помогне.

Един ниско изстрелян снаряд се размина на инч със задния крак на Уини и цялата я оплиска с черна кал — нещо, което уплаши много повече мен, отколкото нея, в това бях сигурен. Бърза като светкавица, тя наведе глава и го подуши, тъй като това би могло да бъде вест от господаря ѝ. Що се отнася до мен, мисля, че съм достатъчно смел в истински ръкопашен бой, но не мога да се съглася, че хората трябва да се правят на кайма. В този миг бих дал цялата си тазгодишна реколта

от сено само за едно малко хълмче или дъбова горичка. За което някои могат да ме нарекат страхливец (особено след като бях решил, че няма никакъв смисъл да живея без вести от Лорна), но въпреки всичко, това беше истината. Такива бяха чувствата ми. В Долината на Дун се бях сражавал дори и срещу оръдието с ярост и дух, но тук не виждах за какво трябва да се бия.

Вече почти всички се бяха разпръснали. От смелите селяни, въоръжени с коси, търнокопи и ковашки чукове, едва ли бяха останали и една четвърт, та да има по кого да стрелят кралските войници. Тъкмо когато пристигнах, започваше и последното действие от тази сърцераздирателна трагедия. Кралската кавалерия в пълен галоп се втурна с конете си върху беззащитната тълпа от селяни, които падаха като подкосени под бляскавите остриета на сабите. Как щеше да завърши всичко това, беше съвсем ясно дори и за човек като мен, който за пръв път вижда такава битка. Уини обаче ме поведе на ляво и аз с радост я последвах.

---

[1] Войските на Монмът били съставени главно от доброволни пуритани — работници, миньори и селяни. Б. пр. ↑

[2] На Седжмурската равнина (Съмърсет) войските на Монмът били напълно разбити и няколко месеца по-късно той бил обезглавен. Б. пр. ↑

XLIX ГЛАВА

ДЖОН — ПЛЕННИК

Започнах да се възхищавам на вярната кобила, като че ли беше моя. Тя ме заведе до нисък черен навес, явно построен за складиране на сено, и лекичко и нежно изцвили за поздрав, надявайки се да получи отговор от господаря си. Отговор обаче не последва и затова тя влезе вътре. Сkochих от гърба на Кикъмс и влязох след нея, за да я видя как нежно, но силно развълнувано, душеше тялото на Том Фагъс. Клетият Том вероятно вече се беше превърнал в труп и аз се извърнах, неспособен да сдържам повече сълзите си. Уини обаче отказваше да го повярва. Тя наведе дългия си врат и нежно прокара устните си по лицето му, а после ме погледна, като че ли искаше да ми каже: „Всичко е наред.“

Като видях това, посъбрах смелост и изправих нещастния Том. Той слабо изстена. От дясната му страна видях голяма отворена рана, като че ли беше откъснато цяло парче от тялото му. Превързах го с бельото си доколкото можах — поне да спра кръвта, докато намерим лекар. После му дадох малко слаба ракия, разредена с вода, която той веднага изпи и ми направи знак, че иска още. Но тъй като не знаех, дали е правилно да се дава ракия в такива случаи, поднесох му чиста вода, като смятах, че е прекалено зле, за да забележи разликата. Явно обаче бях сгрешил, тъй като Том Фагъс поклати глава и се намръщи. Дори и пред прага на смъртта отказваше да пие питието на Адам. Нямах как, трябваше да му дам още ракия.

След това като че състоянието му се подобри и бузите му леко възвърнаха цвета си; погледна Уини и я позна. Подпря се на ръката ми, седна и се огледа наоколо, сякаш се събуждаше от някакъв лош сън. После успя да прошепне: „Уини ранена ли е?“ Като чу, че Уини е добре, Том каза: „Тогава и аз съм добре. Качи ме на гърба й, Джон. Ние двамата ще умрем заедно.“

Бях удивен от този фатализъм (тъй като цялата тази работа ми приличаше точно на това), за който и преди беше проявил симптоми,

но никога не ги бях приемал сериозно. Не знаех какво да правя. Струваше ми се истинско убийство да покача човек в такова състояние върху седлото, където дори и да успееш да се задържи, кръвта му неминуемо щеше да изтече. Той обаче ми заяви с много паузи и на пресекулки, че ако не изпълня нарежданията му, ще разкъса всички превръзки и няма да приеме никаква помощ от мен.

Докато все още се двоумях, няколко конника прелетяха покрай нас като вихрушка. Само niskият жив плет ни скри от кръвясалите им очи. „Сега е моментът — каза братовчед ми Том. — Ако тръгна след тях, аз съм спасен, Джон, само Уини да е до мен. Уини и аз ще умрем заедно.“

Като видях, че с нищо не мога да го убедя да се откаже от тази идея, свалих дългия шал от собствения му врат и здраво го завързах около ранения му кръст. После го покачих върху Уининия гръб, пъхнах треперещите му крака в стремената и му казах: „Наведи се напред. Том, така раната ти няма да кърви.“ Той легна върху врата на кобилата и погледът му стана съвсем различен, когато разбра, че отново е върху Уини.

— Господ да те поживи, Джон, аз съм спасен — прошепна той. — Кой може да се приближи до моята Уини? Една миля галоп върху нея струва колкото десет години живот. Гледай ти да се справиш, Джон Рид. — И кобилата литна, лека и бърза като лястовица.

„Така — помислих си аз и погледнах Кикъмс. — Извърших добро дело и трябва да съм благодарен на случая. Но как ще се измъкна невредим с всички тези войници наоколо, е съвсем друг въпрос. Общо взето сигурно по стар обичай отново съм се държал като глупак. Нищо чудно, че Том ми каза «Гледай ти да се справиш!» Ще гледам през решетките на затвора с въже около врата. Ох, какво ли ще си помисли Лорна за мен?“

Реших да остана малко там, където ме беше захвърлила съдбата, понеже конят ми и без друго се нуждаеше от хубава почивка, преди да потеглим обратно към дома. И макар че бях гладен, сънят ме повали. Затова реших да изпуша една лула и да поспя, преди слънчевите лъчи да са събудили мухите.

Трябва да съм спал около три часа, че и повече, когато грубо разтърсване ме върна към действителността. Отворих очи, юнашки се прозинах и видях около двайсетина войници пехотинци под навеса.

— Този навес не е ваш — казах им. — Каква работа имате тук, добри хора?

— Работа, която ще свърши зле за теб — отвърна ми един, която ще те заведе ей до онова дърво там, бунтовник такъв.

— Искате ли да разберете откъде се излиза? — попитах много тихо.

— Ние ще ти покажем изход — рече един.

— Изхода от този свят — добави друг.

— Но не и вратата към рая — допълни трети.

— Ще си оставите ли оръжието навън? — попитах. — И да се опитаме да поиграем честно.

Искрено ненавиждах тези хора и исках да им дам хубав урок. Видът им беше толкова нехристиянски — с лица с цвят на кафе и големи мръсни бради. Щях обаче да постъпя по-разумно, ако не се бях занимавал с тях, както ще разберете по-късно. Тези свирепи мъже се изсмяха при мисълта, че изобщо се надявам на някакъв шанс срещу двайсет души. Аз обаче знаех, че бях в благоприятна позиция, тъй като между нас имаше нещо като ограда и едновременно не можеха да ме нападнат повече от двама. И трябваше съвсем да не съм във форма, за да не мога да се справя с двама като тези. Оставих настрана пушката и двата си пистолета, а те с много груби шеги по мой адрес излязоха и подредиха оръжието си покрай стената, след което запретнаха ръкави. А после започнаха да се колебаят.

— Ти върви пръв, Боб — чух ги да казват, — ти си най-едрият сред нас, а Дик, борецът, ще дойде с теб. Ние сме зад гърба ти, момче.

— Няма да му оставя нито един зъб — рече Боб, — но запомнете, за честта на полковник Кърк и храбрите му войници всеки от вас ще ме черпи по чаша уиски.

А после той и още един се втурнаха срещу мен. Боб се затича насреща ми по най-глупав начин, като дори не знаеше къде да си дене ръцете. Затова здравата го ударих отзад по врата и го захвърлих над главите на другарите му. Междувременно другият се беше вкопчил в мен и се канеше да ми показва изкуството си, но тъй като беше от леките категории, само след миг и той летеше след приятеля си.

Тези двамата пострадаха толкова лошо, че другите загубиха всякакво желание да се бият с мен. Стояха скупчени, шепнеха си и преди да са успели да вземат решение, аз се втурнах сред тях. Атаката

ги свари съвсем неподготвени и те се пръснаха като стадо овце, нападнато от вълк, така че единственият ми проблем беше да не се спъна в някой от тях. Бях си взел пушката, но пистолетите ми останаха под навеса. Затова реших, че имам пълно право да си взема от въоръжението на войниците на Кърк. После скочих на гърба на Кикъмс, който отново беше способен да тича в галоп, и им извиках за довиждане. Те обаче бяха толкова подли, че гръмнаха няколко пъти след мен. Бях благодарен, че се отървах толкова лесно. Тези хора щяха да ме обесят на най-близкото дърво без всякакъв съд, както ги чух да си приказват, и видях дървото, което бяха избрали. Вървахме напред с пълна скорост, тъй като сега пътят ни водеше право към къщи. Никой не можеше да ме обвини, че не съм изпълнил дълга си и не съм спасил Том Фагъс (ако изобщо можеше да бъде спасен) от опасността, до която го беше докарала любовта му към приключения. И колко щеше да се гордее мама с мен, и... о, както и да е, сега нямаше кой друг да се гордее с мен.

Но докато си мислех всички тези неща и огладнявах все повече и повече, попаднах в ръцете на други кралски войници, откъдето измъкване нямаше. Тези ме посрещнаха с няколко бурета сайдер, строени наред пътя като оръдия.

— Ние спечелихме победата и имаме намерение да я отпразнуваме — извикаха те. — Слизай от коня и изпий чаша сайдер, огромни бунтовнико.

— Не съм никакъв бунтовник. Казвам се Джон Рид. На страната на краля съм и искам да закуся.

Тези приятели наистина бяха гостоприемни, това поне мога да кажа за тях. Получих закуска, за която човек, минал през всички мои перипетии, само би могъл да мечтае, а после пушихме някакъв прекрасен тютюн и изобщо се разбирахме чудесно, докато не пристигнаха хората на полковник Кърк, проявили се по-скоро като страхливци, отколкото като смелчаци, в онзи навес, за който ви разказах.

И те объркаха цялата работа. Моите партньори по закуска и другари по чашка се кълнях, че не съм никакъв бунтовник, а Най-преданият поданик и най-добрият човек, когото изобщо са имали щастието да срещнат. Онези от навеса пък се кълнях, че съм

бунтовник, и понеже всички бяха малко или повече пияни, караницата скоро премина в бой.

Докато се биеха, имах пълната възможност да се кача на коня си и да си замина. И това щеше да е най-умното нещо и щеше да ми спести сума пари. Но някак ми се струваше много подло да се измъкна по този начин. И докато се колебаех, а онези си чупеха главите, пристигна един висш офицер с почервеняло от гняв лице. Скоро ми стана ясно, че това е самият полковник Кърк.

— Какво! — изрева той. — Така ли ми прахосвате времето и парите, вместо да заловите стотици пленници, всеки от които ми струва десет лири? Кой е този младеж тук? Говорете, сър, какъв сте и колко ще даде за вас добрата ви майка?

— Майка ми няма да плати нищо за мен — отвърнах аз. — Защото, моля ви, ваша милост, аз не съм бунтовник, а честен фермер, верен на краля.

— Ха, ха! Фермер, а? Тези винаги най-добре плащат. Добри фермере, иди там до онова дърво, тъкмо ще вземе да ражда повече.

Полковник Кърк направи знак на хората си и преди още да си помисля за някаква съпротива, целият бях омотан с въжета. По трима души от всяка страна ме поведоха към дървото. Лицето на полковника беше кораво и неумолимо като дъбова кора и въпреки че може би някои от мъжете ме съжаляваха, трябваше да се подчинят на заповедта, за да не увиснат те самите на въжето. Затова аз лично се обърнах към полковника, като го умолявах да не беси един невинен човек, който е направил добра услуга на Негово величество краля. Полковникът обаче само заповяда да ме ударят през устата, нещо, което Боб, когото бях изхвърлил от навеса, извърши много нещо и енергично. Но понеже знаех за предстоящия удар, оголих зъбите си, на които добрият ми приятел окончателно разплеска кокалчетата си.

Не съм в състояние да ви предам и половината от мислите, които ми минаха през главата, докато вървах към фаталното дърво, където вече висяха двама души, може би невинни като мен. И въпреки че полковникът ми заповяда да гледам право в тях, не можах. Нарече ме страхливец и обеща панталоните ми на онзи, който се изплюе в лицето ми. Боб смело пристъпи напред и изпълни заповедта, без съмнение, разчитайки на въжетата, с които бях вързан. Но за най-голямо негово нещастие за миг дясната ми ръка се оказа свободна и му нанесох такъв

удар в лицето, че завинаги го лиших от дар слово. Като видяха и чуха звука от удара, останалите отстъпиха назад, а полковник Кърк, вече почернял от ярост, заповяда да ме разстрелят и да ме хвърлят в близкия ров. Войниците вдигнаха пушките и ги насочиха в очакване на заповедта за стрелба. Що се отнася до мен, аз бях съвсем зашеметен от бързата смяна на събитията, съвсем неподготвен да мра. През главата ми объркано се мяркаха образите на мама и на Лорна и се чудех какво ли щяха да си кажат за мен. Покрих лице с ръцете си, тъй като не бях толкова смел както някои и наивно се надявах, че ще успея някак ей да прикрия сърцето си с лакти. Чувах дишането на всички около мен, чувах съвсем ясно как войниците докосваха спусъците си. Целият плувах в студена пот, когато полковник Кърк, удължавайки удоволствието си, бавно започна да изрича „Огън“.

Но докато проточваше о-то, някакъв конник изхвърча от пътя и се хвърли между пушките и мен.

— Капитан Стикълс! — извика гневно Кърк. — Как се осмелявате, сър, да заставате между мен и законния ми пленник?

— Изслушайте ме за момент, полковник — отвърна старият ми приятел Джереми и прегракналият му глас беше най-нежният звук, който чувах от дни наред. — Във ваша полза е да ме изслушате, — Изглеждаше толкова сериозен с важните си сведения, че полковник Кърк направи знак на хората си да не стрелят до второ нареждане. После двамата със Стикълс се отделиха настрана. Въпреки цялото ми желание не можах да чуя какво си говорят, но ми се стори, че името на Председателя на Върховния съд Джефрис се спомена не веднъж.

— Тогава го оставям във ваши ръце, капитан Стикълс — каза накрая Кърк, така че всички да чуят. — И ще ви държа отговорен за този пленник.

— Полковник Кърк, аз отговарям за него — отвърна Стикълс и мрачно се поклони, сложил ръка на гърдите си. — Джон Рид, вие сте мой пленник. Последвайте ме, Джон Рид.

Войниците се обърнаха да си вървят, оставяйки въжето все още омотано около мен, и някои се радваха, а някои съжаляваха, че не ме видяха да се люлея на дървото.

И тъй като вече свободно можех да служа с ръцете си, повдигнах шапка на полковник Кърк, както съответствуваше на чина и опита му.

Той обаче не отвърна на поздрава ми, защото вниманието му беше привлечено от друг пленник, от когото би могъл да спечели пари.

Благодарих на Джереми Стикълс за верността и добрината му, а той почти се разплака (откакто го раниха, много лесно се вълнуваше) и ми отговори: „Услуга за услуга, Джон. Ти ми спаси живота от разбойниците Дун, а аз спасих твоя от много по-лоши разбойници. Нека сестра ти Ани знае това.“

L ГЛАВА

ОТНОВО В ЛОНДОН

Кикъмс обаче не беше като Уини: несъмнено изпитваше някакъв интерес към мен, но този интерес нямаше нищо общо с предаността. Затова, като видял, че нещата вървят на зле и господарят му е в беда, какво мислите, направил този кон? Потеглил към удобствата и уюта на „Могилата на дъждосвирците“, и обилните порции овес, които го очаквали там. Нещо, за което не го обвинявам. В края на краищата животът е такъв.

Не можех обаче да не се притеснявам, като се сетих как ще се притеснява мама, когато види, че конят се прибира у дома без ездач, и почти желях да го заловят някои от войниците на Кърк, вместо да си намери пътя за в къщи и да опечали близките ми.

Докато вървахме към Бриджуотър, Джереми Стикълс ме увери, че имам един-единствен шанс да си спася живота, ако все още отказвам да бягам. Той трябва да издействува заповед, според която да бъде изпратен в Лондон колкото се може по-бързо като особено подозрителен пленник. „Защото — обясни ми той — само след няколко часа има вероятност да попаднеш в ръцете на лорд Фивършам, който може и да не е толкова жесток като полковник Кърк, но е точно толкова безмилостен и цената му несъмнено ще бъде по-висока“.

— Няма да плащам никаква цена — отвърнах аз, — нито пък ще бягам. Преди един час бих избягал заради мама и стопанството, но сега, след като съм заловен като пленник, името ми е известно и вече бягството става безсмислено. Ако го направя, ще ми конфискуват имота и мама и сестра ми ще трябва да гладуват. Освен това не съм сторил никому зло, не съм вдигал оръжие срещу краля, нито пък съм желал успех на враговете му. Не бих искал този Монмът да става крал на Англия, нито пък мисля, че католиците са по-лоши от нас. Ако има за какво да ме съдят — ще отговарям за това пред съда.

— Тогава, синко, трябва да отидеш в Лондон. Тук няма такива работи като съд. Тук бесим добрите хора, без да ги съдим. Но поускори

крачка, Джон, имам влияние върху лорд Чърчил, а ние трябва да се срещнем с него преди лорд Фивършам да поеме работата в свои ръце. Лорд Чърчил е разумен човек и не затваря нищо друго освен хорските пари.

Имахме късмет да намерим този благородник, който сега е толкова прочут с победите си извън границите на Англия. Прие ни много любезно и ме огледа с огромен интерес, тъй като самият той беше висок и хубав млад човек, но не можеше да се сравнява с мен по ръст. Лицето му наистина ми допадна, но все ми се струваше, че в държанието му има нещо престорено. Без много да се двоуми, подписа заповед, която осигуряваше безопасното ми пътуване до Кралския съд в Уестминстър, а Стикълс, който трябваше да докладва в Лондон, отговаряше за мен.

Опасявайки се от някоя неприятна промяна, веднага потеглихме за Лондон. Благодарен съм, че по този начин не станах свидетел на жестоката и кървава разправа, която се развихряше из цялата страна още две седмици след нашето заминаване. Яздихме до Уелс (тъй като Стикълс най-после беше намерил кон и за мен), където преспахме, а на сутринта към нас се присъединиха няколко войници. По този начин бавно, но безпрепятствено се придвижихме до столицата, като минахме през градовете Бат и Рединг.

При вида на Лондон сърцето ми се стопли от различни чувства. Трогвах ме светлините на града и факлите, които горяха на всеки ъгъл, и красивите фирми на магазините: Но това, което ме развълнува най-много, беше мисълта, че тук живее и се разхожда моята Лорна и може би от време на време си спомня за дните, прекарани в „Могилата на дъждосвирците“. И макар че не възнамерявах да правя опити за сближаване, тъй като и тя нищо не бе направила, все пак сигурно съществуваше начин да разбере какви са намеренията ѝ. Ако не желаше повече да има нещо общо с мен, всичко щеше да приключи. Не съм от тези, които въздишат и плачат от любов като някой Ромео, и никой нямаше да разбере, че страдам, освен Ани.

Но ако Лорна все още ме обичаше, както дълбоко в сърцето си се надявах, тогава за мен нямаше да съществува никой друг освен нея. Положение, титли, богатство, всичко щях да запратя по дяволите, преди да са успели да ме прогонят от моята единствена и истинска любов.

Обладан от подобни мисли, заспах в центъра на град Лондон и бях така изпохапан от милиони бълхи (пощурели от радост, че им е паднал такъв як селянин), че на другия ден ме беше срам да вървя по улиците — така бяха обезобразили лицето ми.

На следващата нощ имах по-добър късмет в къщата на една почтена вдовица от шотландски произход. Къщата наистина беше доста чиста, но когато след вечеря ѝ казах, че все още съм гладен, и ѝ предложих да ми даде нещо за ядене, за което бях готов да ѝ заплатя, тя ме изгледа така ужасено, че напуснах и нея. В края на краищата предпочитам да ме ядат, вместо да няма какво да ям. Така че отново потърсих моя стар приятел кожухаря, който се казваше Рамзак. Той все още добре ме помнеше и гостоприемно ме настави в старата ми стая, като прибави още два шилинга към наема — предполагам от радост, че ме вижда. Според заповедта, дадена ми от Стикълс, излизах само в определени часове, за да не би случайно внезапно да ме повикат да се явя в Уестминстър; с каква цел — не знаех, но се надявах да е за добро. За мен това беше крайно неудобно, тъй като трябваше да си стоя в къщи през по-голямата част от деня, така че не ми оставаше почти никаква възможност да се срещна с Лорна.

И така се случи, че поради тази и много други причини, една от които беше собствената ми гордост, живях в Лондон цели пет седмици, преди да видя Лорна.

Независимо от това обаче почти всеки ден слушах за нея от кожухаря. Тъй като често го викаха в къщите на аристократите да взима мерки и да им показва моделите си, той знаеше за лордовете и дамите, на които шиеше наметала, почти толкова, колкото за лисичите кожи. И когато му намекнах за лейди Лорна Дугал, лицето на стареца така светна, че веднага се досетих, че сигурно произходът ѝ е много благороден. При което моето лице помръкна — предполагам, защото, колкото по-благородно беше потеклото ѝ, толкова по-трудно щеше да бъде да се ожения за нея. Кожухарят с удоволствие ми разказа всичко, което знаеше.

— Може би си мислите, мастър Рид, че понеже Нейно благородие е от шотландски произход, тя стои по-ниско от нашата английска аристокрация. Ако смятате така, грешите, сър. Във вените на лейди Лорна Дугал тече най-чиста шотландска кръв, наследена от викингите. Родът на майка ѝ, лордовете Лорн, стои по-високо дори и от

великите Аргайл, а баща ѝ е потомък на крал Дугал, който се е бил срещу Александър Велики.

Мастър Рамзак скоро ме убеди в нещата, които вече ми бяха известни: благородния произход на Лорна, високото ѝ положение в кралския двор, красотата, богатството и изяществото ѝ. Всички тези неща обаче само ме караха да въздишам и страдам, че не съм достоен за тях.

От кожухаря научих, че съдът определил за настойник на Лорна граф Брандър, който беше вуйчо на майка ѝ. Графиня Дугал била дъщеря и единствено дете на последния лорд Лорн, за чиято сестра се бил оженил сър Енсор Дун, а самият лорд се бил оженил за сестрата на граф Брандър. Лорд Брандър имаше къща извън града, близо до село Кенсингтън^[1], където живееше и племенницата му, когато не съпровождаше Нейно величество кралицата, която се беше привързала към нея. А откак кралят започнал да ходи на литургия в Уайтхол, а не в Уестминстърското абатство, както твърдяха слуховете, беше заповядал широко да отворят вратите, за да може всеки, който има възможност, да се добере до преддверието, да се запознае с този вид богослужение. Мистър Рамзак ми каза, че Лорна била там почти всяка неделя, тъй като Техни величества особено държали на присъствието на цялата католическа аристокрация, за да бъде по-пищно зрелището. И понеже кожухарят добре познаваше клисарите, една неделя успя да ми уреди да ме пуснат в преддверието.

Постарах се да бъда там преди пристигането на кралското шествие. Но понеже бях без висок сан и неизвестен, наредиха ми да застана в един тъмен ъгъл зад всички по-прочути хора. Първо се появиха и влязоха кралят и кралицата. Следваха ги няколко мъже, без съмнение всички благородници. А когато влязоха и мъжете, започна шествието на дамите — всички прекрасно облечени. Тях, разбира се, ги оглеждаха с три пъти по-голямо любопитство, отколкото мъжете. И наистина, струваше си да ги гледа човек — и най-вече моята любима Лорна. Тя влезе скромно и смирено, свела поглед в земята, тъй като познаваше грубостта на кавалерите и високата цена, която ѝ бяха определили. Роклята ѝ беше от най-бялото бяло, прекрасна и проста, без нито едно украшение по нея, тъй като тя самата я красеше най-добре.

По начина, по който ходеше и по-скоро докосваше, отколкото повдигаше полите си със снежнобялата си ръка, в която държеше една червена роза, по грациозната извивка на шията и по това как бяха спуснати косите ѝ, човек и от сто ярда щеше да разбере, че това не може да бъде никоя друга освен Лорна Дун. Лорна Дун от ранните дни на моята любов, когато се червеше от името си, но сега лейди Лорна Дугал, която стоеше толкова над всички упреци, колкото и над моите нещастни увлечения. Цялото ми сърце, всичките ми мисли бяха насочени към нея. Щеше ли да ме види, или щеше да отmine? Имаше ли предчувствие за нашата любов?

По някаква необяснима причина тя ме видя. Или може би така беше определила съдбата ни? Както вървеше, свела очи към мраморния под, за да избегне тежестта на възхищението, което прекалено смело ѝ се налагаше, и минаваше бързо и свенливо покрай хората, някой (може би нарочно) настъпи полите на бялата ѝ рокля. С бързина, на която се беше научила през многото мигове на опасност, тя вдигна поглед и очите ни се срещнаха.

И докато я гледах и с копнеж, и с малко укор, и по-скоро с гордост, отколкото с покорство, тя ми отправи един от тези светски поклони, които така ненавиждах; и все пак дори и този поклон ми се видя прекрасен и грациозен, понеже беше направен от моята Лорна. Но когато отмина напред за да настигне другите, бузите ѝ пламтяха почти толкова силно, колкото и моите. А в очите и блестяха неизплакани сълзи.

Като цяло бях доволен. Лорна ме беше видяла и дори не се беше опитала да ме „отреже“ (както беше модерно да се казва по това време във висшето общество).

Видях как прекрасната ѝ фигура влезе вътре и се изгуби сред тълпата. И все пак продължавал да чакам, какъвто си беше обичаят ми, и с любопитство да наблюдавам как католиците провеждат богослужението.

И докато стоях и се опитвах да съхраня в паметта си всички подробности — пищните коприни, красивите свещи, цветята и прекрасната полирана дърворезба, украсяваща вътрешността на църквата, — изведнъж забелязах, че някакъв слаб човечец с жълта брада се провира към мен през тълпата. Нищо не ми каза, но с много въздишки хвана ръката ми, а после ме погледна с очи, пълни с

религиозен възторг, и ми намигна. Усетих, че в дланта ми има някакъв лист. Платих на човека и той се отдалечи щастлив.

Вдигнах листа и го зачетох, а върху мен се изливаше многоцветната дъга на стъклописните прозорци.

Преди да съм прочел и три реда, знаех че съм обичан. И вече нищо друго нямаше значение. Радостта на моя живот пишеше така, ката че ли бях от нейната класа, че и нещо повече от нея самата. Бе вложила старание, сякаш съм най-малко учител. Бележката беше написана с молив, но от ясно по-ясно. Не бих я показал на никой, който си е купил тази книга и може би си мисли, че по този начин е купил и сърцето ми. Ще ви кажа само че с писмото си моята любов просто ме викаше да отида да я видя.

---

[1] Кенсингтън днес се намира в сърцето на Лондон. Б. пр. ↑

LI ГЛАВА

ЛОРНА СИ Е ЛОРНА

Когато в понеделник вечерта поех пътя за Кенсингтън, знаех, че не се бях чувствувал така добре от миналата жътва. Въпреки че в писмото си Лорна не казваше кога да я посетя, нямах намерение да чакам по-дълго, отколкото го изискваше благоприличието. В неделя вечерта ходих и обикалях около къщата, но реших, че не е прилично да почукам, особено след като ми бяха казали, че сър Брандър си е у дома.

Нивите и ливадите между Чаринг Крос^[1] и село Кенсингтън по онова време гъмжаха от крадци и разбойници. Огромният ми ръст обаче и здравата ми тояга държаха тези господа на разстояние. Освен това беше още съвсем светло и при вида на околните села в далечината — Челси, Батърси, Тайбърн и други, — и на няколко големи къщи между фермите, човек не се чувствуваше толкова самотен. Затова и запях на твърде явен ексмурски диалект, който доста озадачаваше хората, които срещах.

Когато стигнах до къщата на лорд Брандър, вродената ми скромност не ми позволи да се явя пред официалния вход, затова застанах пред входа за прислугата. Тук за мое най-голямо учудване се появи малката Гуени Карфакс и ме въведе вътре. Почти бях забравил за съществуването на малкото корнуолско девойче. Очевидно господарката ѝ ме беше видяла да идвам и я беше изпратила да ме посрещне. Когато обаче понечих да я целуна от радост, че я виждам отново, Гуени като че ли силно се засрами, извърна се и престана да ми говори.

Заведе ме в малка, много добре обзаведена стая и ми нареди да чакам. Държанието ѝ беше всичко друго, само не мило и дружелюбно. „Ей — мина ми през главата, — ако и господарката ѝ е в същото настроение, по-добре да си бях стоял при кожухаря.“ Но още преди да успея да завърша мисълта си, чух леките и бързи стъпки, които познавах така добре, както кучето ми Уоч познаваше моите, и сърцето ми се разигра.

Почти в същия миг кадифените завеси на входа се разтвориха и пред мен застана Лорна с цялата си свършена красота. Роклята и беше снежнобяла, страните — розови, а устните — алени.

Остана там само за секунда, просто за да ѝ се възхитя, а после, като видя колко съм уплашен, сама дойде при мен. Поех ръката, която ми подаде, и страхливо я поднесох към устните си като нещо, което съвсем не заслужавам.

— Това ли е всичко? — прошепна тя и в следващия миг вече ридаеше на гърдите ми.

— Скъпа Лорна, лейди Лорна — извиках аз с удивление, като се опитвах да я притисна още по-близо до себе си, — макар че толкова много те обичам, сигурно не би трябвало да се държа така.

— Трябва, Джон. Трябва. Нищо друго не ме интересува. О, защо се държиш така?

— Държа се — отвърнах — толкова добре, колкото мога. Никой друг мъж в този свят не би могъл да те прегръща така и да не те целуне.

— А тогава защо не ме целунеш, Джон? — попита тя и в очите ѝ проблесна познатото ми чувство за хумор.

Но смятам, че това не е въпрос за обсъждане и преразказване. Ще ви е достатъчно само да ви кажа, че в продължение на пет минути повтаряхме само: „О, Джон, колко съм щастлива!“ и „Лорна! Лорна! Лорна!“ А после моята мила гордо се отдръпна и със зачервени бузи и блеснали от сълзи очи ме подложи на кръстосан разпит.

— Мастър Рид, сега ще говорите истината, цялата истина и само истината.^[2] Била съм в съда, сър, и мога много лесно да разбера, когато ме лъжат. И така, кажете ми защо повече от година не се сещахте за вашата стара приятелка мистрес Лорна Дун? — опита се да ми го каже равнодушно, като че ли ѝ беше свършено безразлично, но по очите ѝ познах колко дълбоко е развълнувана.

— Просто защото — отвърнах ѝ — моята стара приятелка и вярна любов не се сещаше за мен. Нито пък знаех къде да я намеря.

— Какво! — извика Лорна толкова учудена, че ако не я бях подкрепил, щеше да падне. Многократно ѝ повторих, че не съм получавал никаква вест от нея, нито пък след писмото, което беше оставила, до нас бяха достигнали някакви новини, свързани с нейното благополучие.

— О, миличкият ми нещастен Джон! — въздъхна Лорна при мисълта за моите страдания. — Колко си добър, Джон! При положение че си си мислел за мен такива неща, да не се ожениш за онова грозно малко същество, или би трябвало да кажа за онова прекрасно същество, тъй като никога не съм я виждала, мистрес Рут... забравих й името.

— Рут Хъкабак е девойка, която заслужава уважение — казах аз. — Единствено тя, с изключение на клетата Ани, запази вярата си в теб и ми казваше да не мисля, че си от по-висока класа, а да вярвам на сърцето ти, лейди Лорна.

— Тогава Рут е моята най-добра приятелка и е достойна за теб, Джон. А сега запомни едно нещо, скъпи: ако смъртта ни раздели, опитай се да се ожениш за тази малка Рут, когато ме забравиш. И да се заемем с главния предател. Често съм я подозирала, въпреки че наистина ме лъжеше много умело.

След тези думи Лорна позвъни и след малко влезе малката Гуени Карфакс, като гледаше много мрачно и уплашено.

— Гуени — започна Лорна доста властно, — иди и ми донеси писмата, които съм ти давала да изпращаш на мастър Рид.

— Как бих могла да ги донеса, когато са заминали? Няма никакъв смисъл да ви лъжа...

— Слушай, Гуени, можеш ли да ме погледнеш в очите? — попитах аз много сурово, тъй като тази изстрадана година съвсем не беше шега за мен.

— Не искам да ви гледам. Не съм длъжна да гледам в някакъв си млад мъж, макар и да е поискал да ме целуне.

Смисълът на този намек ми беше съвсем ясен, а също и на Лорна, въпреки че тя не успя да сдържи усмивката си.

— Виж какво, Гуени — каза тя много сериозно, — искам да ми кажеш следното: ако си смятала, че е честно да задържиш писмата, беше ли честно да задържаш и парите?

В изблик на честност девойката отвърна:

— Събирала съм му парите. Ще си ги получи до последното пени — и изтича от стаята, но Лорна я повика.

— Добре, Гуени — тихо каза тя, — щом не е било честно да задържаш парите, не е било честно да задържаш и писмата, които щяха

да бъдат по-ценни от злато за тези, които бяха така добри с теб. Ако не ми кажеш истината, баща ти ще научи всичко.

— Добре, ще ви кажа истината — промърмори като че на себе си това странно девойче и излезе. Но откритието, че Лорна през цялото време ми е била вярна, ме изпълни с такова щастие, че в този миг бях готов да простя на Гуени абсолютно всичко.

— Аз така й вярвах — каза Лорна, — а виж как ме е мамила. Една от причините, поради която толкова те обичам, Джон (освен всички останали), е, че никога не си ме лъгал. И никога не би могъл да го направиш, сигурна съм в това.

— Хм, аз не съм толкова сигурен. Мисля, че бих изрекъл всякаква лъжа само и само да ми принадлежиш, любима.

— Да, и може би така ще бъде по-правилно. За другите, но не и за нас двамата. Ти не би могъл да ме излъжеш, Джон. Знаеш, че никога не би ме излъгал.

Докато успея да хвана тънката разлика, Гуени дойде, като носеше никаква кожена торба и безмълвно, но с обидено изражение я хвърли на масата.

— Иди си вземи писмата, Джон — каза мрачно Лорна, — или поне писмата до майка ти с поздрави и до теб. Що се отнася до Гуени, тя трябва да се яви пред Председателя на Върховния съд Джефрис.

Знаех, че Лорна не говореше сериозно, но смятах, че момичето заслужава да бъде поуплашено, както в действителност и стана. Но и двамата бяхме подценили смелостта на това корнуолско чедо. Гуени се изправи върху една кръгла табуретка и произнесе следната реч: „Ако искате, вие можете да ме заведете при великия съдия Джефрис. Но аз не съм направила нищо, освен че изпълних дълга си. Наистина правех го нечестно и измислях купища лъжи, но то беше само заради вас. А ето и цялата благодарност, която получавам.“

— По такъв ли начин се отблагодаряваш на мастър Рид за цялата му добрина към теб? Кой слезе долу в мината с риск на живота си, за да доведе баща ти, когато го беше загубила от толкова много месеци? Кой беше този човек? Отговори ми, Гуени!

— Големият Джон Рид — много неохотно отвърна девойката.

— Какво те накара да се отнасяш така към мен, малка Гуени? — казах аз, понеже Лорна не искаше да я попита, за, да не би отговорът да ме раздражни.

— Защото той стои толкова по-ниско от нея. Тя не трябва да се омъжва за беден фермер, пък бил той дори и от Корнуол. Помисли за всичките ѝ земи, за потеклото и — а кой си ти, бих искала да зная?

— Гуени, можеш да си вървиш — тихо каза Лорна, почервеняла от гняв — и запомни, че не бива да се доближаваш до мен следващите три дни. Това е единственият начин да я накажа — добави тя, след като девойката беше излязла сред поток от сълзи и ридания. — Сега цели три дни няма да яде нищо и едва ли ще прави нещо друго, освен да плаче. Един въпрос трябва да решиш още сега, Джон: ако имаш намерение да ме взимаш, за добро или за зло, ще трябва да вземеш и Гуени с мен.

— Ще те взема с петдесет като Гуени, дори ако всяка от тях ме мрази, въпреки че не ми се вярва това девойче да ме мрази искрено.

— Теб никой не може да те мрази, Джон — отвърна нежно Лорна и това ми достави много по-голямо удоволствие от всичко друго, което би могла да ми каже.

След това говорихме за себе си и какво щяха да кажат хората, когато Лорна сама щеше да си бъде господарка (което след време трябваше да стане) и щеше да отхвърли ранга си, и да се откаже от титлата си. За това обаче не бях аз този, който трябваше да говори, за да не излезе, че съм ѝ повлиял от егоизъм. И разбира се, за всички разумни, или на средна възраст хора (които сигурно знаят кое е най-добро за младежта) думите ѝ биха били достатъчни, за да се убедят в лудостта ѝ.

Разбира се, ние можехме да ѝ осигурим удобства в „Могилата на дъждосвирците“ и хубави дрехи, и цветя, и плодове, и красив пейзаж. И все пак това съвсем не можеше да се сравнява с нещата, които щеше да има, ако притежаваше цяло графство и висока титла и с ума си, парите и красотата си можеше да води първия мъж в кралството. Затова твърдо бях решил да не продумвам нито дума, докато тази млада кралица на богатството и красотата не решише сама как да действа, за да бъде щастieto ѝ най-пълно. Но за нейна чест трябва да кажа, че единствената ѝ мисъл беше: „Как моят любим ще е най-щастлив?“

— О, Джон — извика тя, тъй като беше толкова досетлива, че винаги отгатваше мислите ми предварително, — защо изглеждаш така, като че ли изобщо не ме обичаш? Нима мислиш, че се двоумя? Та аз

съм решила, че ти ще бъдеш мой съпруг, още... не, няма да ти кажа колко отдавна, за да не ми се смееш. Но мисля, че още тогава, когато дойде със събути чорапи и носеше рибките, които беше наловил за майка си. Разбира се, тогава беше много рано да взимам такива решения, но не можеш да отречеш, че и ти за себе си беше решил нещата, и разбира се, и аз го знаех, и това много силно ми повлия. И сега, след като сме се обичали цял век, нима такава дреболия може да застане между нас?

Опитах се да ѝ обясня, че това съвсем не е дреболия, а нещо много важно — да захвърлиш титли и богатство и да бъдеш презиран от всички за това престъпление. Освен това, продължавах аз, щях да се проявя като негодник, ако се възползувах от младостта и щедростта ѝ, ако погубех (както щяха да кажат хората) една благородна девойка заради своя егоизъм. Казах ѝ още, че трябва да говори с настойника си и че без негово знание вече няма да идвам да я виждам. При тези думи очите ѝ засияха така гордо, че тя заприлича на истинска кралица, и тъкмо се канех да ѝ обясня какво искам да кажа, когато тя вдигна ръка и ме спря.

— Струва ми се, че това условие би трябвало да бъде поставено от мен. Много грешите, мастър Рид, ако смятате, че имам намерение да ви приемам тайно. В Долината на Дун положението беше съвсем различно. Там всички освен вас бяха крадци, а аз — малко дете, което живееше в постоянен страх. Съвсем прав сте, като ме заплашвате, че вече няма да ме посещавате по този начин, но струва ми се, че първо трябваше да почакате да ви поканя, сър.

— А вие сте съвсем права, лейди Лорна, като ми напомняте, че ми липсва добро възпитание. Това е моя слабост, която можете да откриете винаги, когато разговарям с вас.

— Сега ще ме оставиш ли да ти обясня как аз виждам нещата, Джон? — отново любящо попита Лорна. — Може би разбиранията ми са много глупави, но аз никога няма да ги променя. Моля те, скъпи, да не ме прекъсваш, докато не свърша. Първо, съвсем сигурно е, че нито ти, нито аз можем да бъдем щастливи един без друг. Какво тогава ни разделя? Някакво си обществено положение и нищо друго. Аз не съм по-образована от теб, Джон Рид, а може би и по-малко. Моята кръв не е с капка по-чиста от твоята — единствената разлика е, че моите прадеди са може би по-известни. Ти произхождаш от дърен и

свободен фермерски род, който е дал двајсет и пет поколения честни и добри хора, и въпреки че нямаш фамилен герб, твоят произход е подобър от този на английските благородници, с които се срещам. Що се отнася до обноските — макар че огромната ти сила и ненавист към всякаква несправедливост те карат понякога да избухваш, нещо, от което трябва да се опитам да те излекувам, скъпи, — та що се отнася до обноските, ако добрината, нежността и скромността са истински ценните добродетели, ти си далеч над всички други кавалери, които не са нито добри, нито скромни. За разликата в религиите, смятам, че всеки от нас ще прояви снизхождение, тъй като и двамата не сме възпитани в омраза към вярата на другия. Така че, както виждаш, доказах, че съм права. Между нас не стои нищо друго освен общественото положение, ако можеш да ме защитиш от семейство Дун — нещо, в което съм сигурна. А общественото положение означава богатство и титла, и правото да живееш в големи къщи, и удоволствието да ти завиждат. Тази година, през която живях тук, Джон, научих много неща. О, мразя, да знаеш само как мразя всичко това! От всички мои познати, като изключим чичо ми, има само двама, които не ми завиждат или не ме ненавиждат. И кои мислиш са тези двама?

— Едната е Гуени.

— Да, Гуени е едната, а кралицата — втората. Едната стои прекалено ниско под мен (искам да кажа, по нейно собствено мнение), а другата — прекалено високо. Що се отнася до жените, които ме мразят, без дори да са чували гласа ми, аз просто нямам нищо общо с тях. А мъжете, които копнеят да ме притежават заради земята И парите ми — та аз само трябва да ги сравня с теб, Джон Рид, и да разбера, че за тях дори не си заслужава да се мисли. О, Джон, ти не бива никога да ме изоставяш, колкото и рязко да се държа с теб. Преди малко помислих, че искаш да си отидеш от мен, и макар че нямаше да помръдна, за да те спра, щях да умра от мъка.

— Как бих могъл да си отида — отговорих много логично, — когато най-прекрасната девойка на света и най-добрата, и най-милата ме обича? Аз вече не се страхувам от теб, мила моя, не се страхувам...

— Възможно ли е да се страхуваш от мен, Джон, след всичко, което сме преживели заедно? Но сега, мили, нямаме повече време да говорим глупости, въпреки че бях толкова нещастна, че цяла година не

съм говорила глупости. Чичо ще си дойде след по-малко от половин час, затова по-добре е да си тръгваш, скъпи. Аз ще му кажа, че си бил тук и че искам да дойдеш отново.

И докато стоеше така поруменяла и горда, убедена в силата на собствената си красота и сияеща от любов, почувствувах, че тя може да направи с всеки каквото си поиска. Затова веднага се съгласих с нея и казах: „Скъпа, прави всичко каквото искаш, само не ме превръщай в измамник.“

За което получих най-милата, най-нежната и най-сладката целувка на света, и когато гордо заслизах по широкото стълбище, не бях в състояние да мисля за нищо друго.

---

[1] Чаринг Крос — район в Уестминстър, сега в центъра на Лондон, но по онова време разположен в западните покрайнини на града. Б. пр. ↑

[2] Част от клетвата, която всеки свидетел е длъжен да изрече, преди да даде показанията си в съда. Б. пр. ↑

ЛІІ ГЛАВА

ДЖОН ВЕЧЕ НЕ Е ДЖОН

Много трудно бих могъл да ви опиша в какво състояние на духа живях дълго време след това. Отказвах да мисля за всякакви бъдещи грижи и затруднения и се чувствавах най-щастливият от всички щастливи мъже от сътворението на света до наши дни. Дори не се сещах, че е жътва и че мама се безпокои.

След като бе получила от мен вест, в която бях ѝ написал адреса си, мама успя да ми изпрати солидно количество провизии, пари и други неща. За полковник Стикълс имаше четвърт пушена сърна, за Лорна — една чудесна гъска, пълна с пресни яйца и малко сол към опашката, както и бутилка череши, киснати в ракия, и седем-осем фунта домашно прясно масло. Освен това за мен имаше дълго писмо, пълно с добри съвети, написани в прекрасен стил с най-добрия почерк на Лизи. Сигурно щяха да са ми безкрайно полезни, ако изобщо си бях направил труда да ги прочета. Прочетох обаче всички новини, свързани с фермата и човека, който поискал ръката на Бети заради петте лири, скрити в чорапа ѝ. Прочетох, че семейство Дун се било поукротило, понеже всички околни енории се били Споразумели да ги хранят добре, докато трае жътвата, за да могат стопаните спокойно да си лягат вечер след изнурителния труд на полето. Оказало се, че тази идея давала добри резултати и спестявала много усилия и на двете страни, та всички се чудели как това не им било хрумнало по-рано. Лизи обаче смяташе, че едва ли би могло да се очаква от разбойниците да понесат това още дълго и може би и сега нямало да се сдържат, ако прочутият полковник Кърк не бил обесил шестима от тях, заловени сред бунтовниците. Той заявил, че хора с ранг и произход като техния, и най-вече с тяхната религия, би трябвало по-добре да знаят какво да правят, а не да тръгват с орачите, каруцарите и копачите срещу нашия господар краля и Негово благочестиво светейшество папата. Обесването на толкова много разбойници предизвикало възмущение

между хората, които били свикнали с тях, и като че ли за известно време охладило ентусиазма на останалите за всякакви начинания.

От същото това писмо научих, че Том Фагъс отново си бил в къщи и почти оздравял от ужасната си рана, възнамерявал вече да не ходи по войни, а да си седи у дома и да се грижи за семейството си, и изобщо смятал да започне нов живот.

Други важни новини това дълбокомислено писмо не съдържаше, освен че цената на конските подкови се била вдигнала и че Бети счупила главата на любовника си със същия този чорап, пълен с пари. А в ъгъла беше добавено, че известният воин сержант Блоксхам бил назначен да събира налозите и да лови бунтовниците из нашия край.

Лорна много се зарадва на гъската, маслото и черешите. А вуйчо й, самият граф Брандър, заявил, че никога не бил ял такива вкусни череша в ракия и искал да помоли младежа от провинцията да го научи как се правят. Този благородник, който беше глух като пън, никак не можеше да разбере естеството на отношението ми към Лорна. Гледаше на мен като на чудесен младеж, спасил Лорна от рода Дун, който той мразеше с цялото си сърце. Като научи, че съм изхвърлил двама от тях през прозореца (както му била предадена историята), той ме потупа по гърба и заяви, че вратите му ще са винаги отворени за мен, стига да не идвам прекалено често.

Реших, че това е много мило от страна на Негова светлост, особено след като ми предоставяше възможността да се виждам с моята скъпа Лорна. Разбира се, не толкова често, колкото бих желал, но във всеки случай много често и толкова пъти, колкото скромността (моят основен житейски принцип) би ми позволила. Реших да помогна на граф Брандър, ако това някога се наложи и беше по силите ми.

И скоро, мисля, успях да му помогна, й то по два различни начина. Но нека ви разкажа как се случи това.

Един ден Лорна развълнувано ми заяви: „Ще му кажа, Джон, трябва да му кажа. Подло е от моя страна да крия от него.“

Помислих, че има предвид нашата любов, за която със страхотни кръсъци в ушите му на три пъти се бяхме опитвали да го уведомим, но без никакъв резултат. Затова казах: „Разбира се, скъпа опитай още веднъж.“

Погледът на Лорна говореше по-добре и от думи: „О, колко си глупав! Нали се разбрахме да оставим този въпрос за известно време.“

А после, като видя, че се ядосах на собствената си недосетливост, продължи много мило: „Имам предвид нещастния му син, мили мой, синът, който е имал на стари години и чиято загуба е причина той да се разболеет така ужасно — понеже излязъл да го търси в студа без шапка, което е довело до оглушаването му. Вярвам, че ако можем за един месец да го заведем в «Могилата на дъждосвирците», той отново ще възвърне слуха си. А виж и годините му! Не е много над седемдесетте. Между другото, Джон, надявам се, че ти ще можеш да ме чуваш и дълго след тази възраст.“

— Хм — казах аз, — този въпрос е в божиите ръце или поне ще имаме време да мислим за него, когато прехвърлим петдесетте. Каж ми сега какво искаш, Лорна. Само като си помисля, че ще бъда някога над седемдесет години! Ти обаче и тогава ще бъдеш красива.

— За този, който ме обича — отвърна тя, като се опитваше да сбръчка гладкото си ясно чело. — Но ако проявиш достатъчно разум, Джон, нещо, което винаги правиш, независимо дали аз го желая, или не, искам да знам дали съвестта и честта ми не ме задължават да кажа на моя добър и скъп стар вуйчо всичко, което знам за сина му.

— Първо, искам да съм съвсем наясно — отвърнах, без да бързам (нещо, което правех винаги, когато не ме ръководеха страстите) — какво мисли Негова светлост и как скръбта и вълненията са повлияли на разума му. — Съвсем не за първи път говорехме по този въпрос.

— Но, Джон, ти много добре знаеш — отвърна Лорна удивена от моето хладнокръвие, — че клетият ми вуйчо все още вярва, че любимият му син отново ще се завърне в къщи. Направил е и съответните разпореждания: цялото му завещание е върху това предположение. Знае, че младият Алън обича приключенията, че е „нехранимайко“, както сам го нарича, но точно за това го обича още повече. Не може да повярва, че ще умре, преди синът му да се е върнал, и за него винаги има готова спалня и изстудена бутилка от любимото му вино. Накара ме да му уشيا пантофи, като взе мярка от един ботуш, и ако чуе за някакъв нов сорт тютюн — макар че ненавижда миризмата му, — ще отиде чак на другия край на Лондон, за да купи от него за Алън. Ти сам знаеш колко е глух, но ако някой каже „Алън“ дори и отвън, изискано ще се поклони дори и на най-

високопоставения си гост, ще излезе и ще претърси целия коридор, без никой да разбере това.

— Колко тъжно! — казах, а Лорнините очи се бяха напълнили със сълзи.

— При това иска синът му да се ожени за мен. Това е най-голямата надежда в живота му. И аз трябва да чакам, докато Алън реши да се върне и ме поиска. Можеш ли да разбереш това, Джон, или смяташ, че вуйчо е луд?

— Лорна, би трябвало аз самият да съм луд, за да нарека луд някой, който се надява.

— Тогава ще ми кажеш ли как да постъпя? Всичко това много ме натъжава, тъй като знам, че Алън Брандър беше убит в Долината на Дун.

— А ако кажеш на баща му — отвърнах тихо, но отчетливо, — това ще убие и него.

— Може би си прав, Джон. Сигурно е ужасно да загубиш вярата си, когато си на седемдесет години. Затова никога няма да му кажа.

Другият случай, когато успях да помогна на добрия граф Брандър, не беше от такова значение за него, но понеже той не знаеше за първия, точно това силно го впечатли. Историята се случи горе-долу така — макар че никак не ми е приятно да я разказвам. Тя ме издигна до такива висини, че дори се замаях, а приятелите ми и досега се цупят, макар да бях толкова скромнен. Но понеже става дума за исторически въпрос, тъй като и кралят беше замесен, а, от друга страна, подбудите ми останаха неразбрани, особено в нашия край, ще се опитам (доколкото мога) да преодолее стеснителността си и да ви я разкажа.

Бях чувал от Лорна, че добрият ѝ стар вуйчо държал парите си в красива метална кутия, върху която бил гравирен гербът му. Била с двоен капак и заключалки и освен това — прикрепена с тежка верига към стената, за да не може никой да я отнесе. Беше ми казвала още, че е пълна, тъй като го била виждала, когато я отварял, и често си мислела колко добре би било да започнем семейния си живот с такова нещо. Аз обаче ѝ заявих, че никога не бива да позволява подобни мисли да минават през главата ѝ.

И така, една вечер, когато приближаваше септември и дните ставаха все по-къси, излизах от къщата на граф Брандър след едно

посещение при Лорна. Така се случи, че се обърнах и погледнах назад към дома, в който живееше моята любима, и забелязах, че двама души с престъпни физиономии надничат иззад някакви храсти на не повече от стотина ярда зад къщата на графа.

„Крадци, без съмнение“ — помислих си аз и реших да изчакам, за да видя какво възнамеряваха да правят тези Господа и ако е възможно, да спася кутията на графа. Но тъй като бях почти сигурен, че тези зли хора са ме видели как излизам от къщата и гледам назад, а после тръгвам по пътя за Лондон, продължих бързо напред, докато се скрих от погледите им, и влязох в една странноприемница, където изчаках, докато се мръкне. После се върнах обратно и заех позиция два часа преди полунощ сред храсталаците от източната страна на къщата. Оттук, макар че не можех да виждам, бях почти сигурен, че непременно ще чуя, ако някой с престъпни намерения влезе през главния или през задния вход.

Смятах, че е по-вероятно нападението да се извърши отзад, както и стана. Когато светлините изгаснаха и в цялата къща притихна, откъм някакви дървета недалече долетя тихо изсвирване, После три фигури минаха между мен и бяло варосаната стена. Насочиха се право към един от прозорците, който някой внимателно отвори отвътре, и след като си шепнаха известно време, до ушите ми долетя звук като от целувка и тримата влязоха.

— Ах вие, подлеци! — казах си аз. — Та това е по-лошо и от престъпленията на Дун, понеже има замесено и предателство! — Не изчаках обаче да обмислям въпроса и от моралната му страна, а безшумно пропълзях покрай стената и влязох след тях. Бях доста неспокоен, понеже не носех огнестрелно оръжие, а имах само една тояга. Въпреки това обаче твърдо реших да не оставям Лорна да бъде ограбена Повторно. Заради нас тя загуби диамантената си огърлица, която беше единственото ѝ богатство. Затова се чувствах длъжен да спася металната кутия, която в края на краищата щеше да ѝ принадлежи, стига крадците да не успееш да я вземат.

Вървах много предпазливо (както може да върви само един борец дори да тежи двеста и четиридесет фунта), следвайки светлината на свещта, която подлата прислужничка носеше в треперещата си предателска ръка. Видях я как въведе мъжете в едно малко килерче и им даде нещо да пият, след което ги чух да се хвалят.

Но да не се бавя повече — нещо, което те бяха склонни да правят: — след като излязоха от килера, последвах ги, подпомогнат от светлината, която носеха, чак до спалнята на граф Брандър, която познавах, тъй като Лорна ми я беше показвала, за да се възхитя на красотата ѝ.

И така, останах добре прикрит в тъмното, но по-близо, отколкото беше необходимо, до спалнята на моята Лорна и видях как тези разбойници започнаха да опитват вратата на добрия граф, като, разбира се, знаеха от прислужничката, че старецът не чува нищо. Опитвах ключалката, бутях вратата, с колене даже я напъвах, но човек винаги трябва да е сигурен, че един шотландски джентълмен добре ще се залости за през нощта. Накрая се наложи да разбият вратата, при което виновната прислужничка избяга. Тримата крадци нахлуха в стаята на графа със светлина и извадено оръжие.

Когато стигнах до вратата, заварих единия опрял пистолета в главата на негова светлост, а другите двама напразно се опитвах да отворят металната кутия. Този с пистолета, искаше ключа от кутията, която другите нито можеха да отворят, нито да отскубнат от веригата.

— Казвам ви — заяви графът, който най-последно беше започнал да разбира какво искаха тези разбойници, — че няма да ви дам никакъв ключ. Всичко това принадлежи на моето момче Алън и никой друг няма да получи нито пени:

— Тогава можеш да преброиш последните си минути, лорде. Ключът е в ръката ти. Едно, две, и на три ще те застрелям.

Видях, че старецът се беше вцепенил, но не от страх, а от огромно удивление. И разбрах, че по-скоро ще се остави да го застрелят, отколкото да позволи на тези хора да ограбят сина му, който според него все още беше жив. Сърцето ми се изпълни със жал и реших да се намеся. Когато този с пищова започна да брои, аз съвсем безшумно пресякох стаята, а старият граф боязливо погледна дулото, но още по-здраво стисна набръчканата си ръка. Злодеят извика „три“ и дръпна спусъка, но за щастие точно в този миг успях да избия с тоягата пистолета от ръката му, след което така цапардосах този негодник по главата, че го проснах на пода.

Междувременно другите двама ме бяха забелязали и се втурнаха срещу мен — единият е насочен пистолет, а другият с къса моряшка сабя, — нещо, което ме накара да действам много пъргаво. Най-

много се боях от пистолета, затова дръгнах тежката кадифена завеса на леглото, за да не могат да видят къде да се целят. После светкавично се наведох, сграбчих безчувствения крадец от пода и го изправих пред себе си като щит и мишена. Той веднага беше застрелян. Сега вече другите двама бяха в ръцете ми, тъй като силите им не надвишаваха средните възможности. Завързах ги един за друг и оставих иконома да ги пази, докато аз самият отидох да търся полицаите. Открих ги след два-три часа и за щастие не бяха толкова пияни, че да не могат да закарат двама вързани мъже до затвора. Сутринта ги изправиха пред съда. И тук проработи невероятният ми късмет. Това, че съм ги победил и заловил, никога не би допринесло за издигането ми в обществото или в хорските очи, ако бяха някои обикновени крадци или дори известни убийци.

Но тези господа били разпознати от някой в съдебната зала като протестантски свидетели, останали без работа — хора, които кралят силно мразел, но до този миг не успявал да залови. Когато обществеността научи за това, при мен дойдоха най-малко дузина човека, които никога преди това не бях виждал, за да ми поднесат поздравленията си и да ме помолят да не ги забравям.

Съдията многократно ме похвали, десет пъти повече, отколкото заслужавах, и взе мерки всичко да се запише, за да може кралят да го прочете. И още преди да е завършило делото и тези нещастници да бъдат изпратени в затвора, повече от двайсет щедри мъже вече ми бяха предложили да ми заемат сто лири, за да си купя нов костюм, с който да се явя пред Негово величество.

Още същия ден следобед Негово величество ме повика при себе си. Първо беше призовал граф Брандър и изслушал историята от неговите уста. Главното обаче, което кралят искал да разбере, било дали тези хора, които сега бяха станали крадци, са същите негодници, преди това изпълнявали ролята на свидетели, даващи лъжливи показания в съда.

Следващата му стъпка беше да повика мен. Силно уплашен, облякох най-хубавите си дрехи, наех един известен фризьор и изпих половин галон бира, понеже и двете ми ръце трепереха. След това взех тоягата си и потеглих с едно-единствено желание — да се измъкна невредим от цялата тази история.

Веднага ме въведоха при Негово величество (без особено желание от моя страна), където застанах най-смирено и направих най-хубавия поклон, за който успях да се сетя. И понеже не бях в състояние да пристъпя нито крачка по-напред — тъй като видях, че и кралицата беше там, нещо, което ме уплаши десет пъти повече, — Негово величество се приближи към мен, за да ме окуражи. И понеже продължавах да стоя с наведена глава, той ми каза да се изправа и да го погледна.

— Виждали сме те и преди, млади човече — каза Негово величество. — Толкова си голям, че човек не може да те забрави. Къде е било това? Ти най-вероятно си спомняш.

— С позволение на Ваше величество — отвърнах аз, искрено учуден, че въобще издадох някакъв глас, — това беше в кралския параклис.

Не исках да кажа нищо лошо. Просто би трябвало да употребя думата „преддверие“, но не можах да си я спомня, от страх, че карам краля да ме гледа.

— С голямо удоволствие — продължи той с усмивка, от която тъмното му кисело лице придоби почти приятно изражение — разбираме, че нашият най-голям и най-силен поданик е добър католик. Не трябва да ни казваш противното. Ще дойде време, и то много скоро, когато хората ще се гордеят, че изповядват единствената права вяра. — Тук той замълча, разбрал, че е отишъл твърде далеч. Реших, че е най-добре да не му противореча.

— Това е големият Джон Рид^[1] — каза кралицата и се приближи, понеже кралят беше потънал в размисъл, — за когото сме слушали толкова много от милата, милата Лорна. Ах, тя не е от тази Черна страна.^[2]

— И така Джон Рид — отърси се кралят от своите размишления за правата вяра, — ти направи голяма услуга на кралството и на нашата религия. Това, че си спасил граф Брандър, е хубаво; този благородник е добър католик; но това, че си заловил двама от най-лошите копои на еретиците, е голяма заслуга. И да ги накараш да застрелят третия! Това е невероятно, това е невероятно, момчето ми. Сега можеш да поискаш всичко, което е в границите на разумното. Какво е твоето най-силно желание, момчето ми?

— Ами — отвърнах аз, след като помислих малко и реших да извлека максимална полза от положението, пък и очите на кралицата ми го подсказваха, — майка ми винаги е смятала, че след като съм учил в Тивъртън, заслужавам да имам собствен герб, тя винаги е мечтала за това.

— Добро момче! Много добро момче! — каза кралят и погледна кралицата, като че ли се шегуваше. — Но какво е твоето основно занимание в този живот?

— Ние сме свободни земевладелци — отвърнах объркано — още от времето на Крал Алфред^[3], и земите ни са подарък от него или поне така казват хората. Последните три години бяха много плодородни и имаме възможност да платим разноските, свързани с един герб. Но лично на мен той не ми трябва.

— Ще имаш герб — каза кралят, усмихвайки се на собствената си шега, — но трябва да е доста големичък, за да ти приляга. И не само герб ще имаш, Джон Рид, щом произхождаш от такъв предан на кралството род и ни направи такава услуга.

И докато се чудех какво означава всичко това, той повика няколко души от стоящите в по-отдалечения край на залата и те му донесоха малка сабя. Накара ме да коленича (нещо, което направих след като почистих пода заради новите си панталони), потупа ме леко по рамото и каза: „Станете, сър Джон Рид!“^[4]

Това ме изненада и учуди до такава степен, че когато се изправих, огледах се наоколо и си помислих какво ли щеше да си каже семейство Сноу за това. И отговорих на краля без никакви формални обръщения: „Сър, много съм ви признателен. Но какво общо имам аз с всичките тези неща?“

---

[1] Кралицата била италианка и лошо говорела английски — Б. пр. ↑

[2] Каменовъглен район. Б. пр. ↑

[3] Алфред Велики (848–900) — най-великият крал от саксонските времена. Б. пр. ↑

[4] С титлата „Сър“ се обръщат към рицари и баронети. Б. пр. ↑

ЛІІІ ГЛАВА

СЪР ДЖОН В ЕНОРИЯТА ОЪР

Гербът, който ми направиха беше с огромни размери и богато оцветен. Поискаха и моето мнение, но никой не обърна внимание на препоръките ми. Помолих ги от едната страна да поставят една хубава крава, от другата — кон, а най-отдолу — несметни стада овце. Те обаче ми нарисоваха лъв върху златно поле в единия ъгъл, няколко черни гарвана в другия (въпреки че им бях казал дъждосвирци) и глиган в третия. Всичко това беше много свирепо и изискано, но според мен поне в едното ъгълче трябваше да има нещо помирнолюбиво. Накрая се съгласиха най-отдолу да нарисуват един житен сноп.

Резултатът предизвика възхищението ми, тъй като и барон де Уичхолс нямаше такъв великолепен герб.

Всички смятаха, че кралят ще заплати за този великолепен шедьовър, но Негово величество отказа да даде дори и пени. И тъй като на мен не ми бяха останали никакви пари, кралицата каза, че щом Негово величество ми е дал герб, в никакъв случай аз не трябва да плащам за него, ето защо тя лично заплати сумата.

Лорна много се гордееше с герба и смяташе (или във всеки случай поне така казваше), че той напълно засенчва цялата древна слава на рода ѝ. И къде на шега, къде наистина, започна да ме нарича сър Джон толкова често, че почти ѝ се разсърдих. Но очите ѝ се напълниха със сълзи, та после се ядосвах на себе си.

Понеже вече няха пари, притеснявах се как вървят работите във фермата, а и понеже жадувах да представя на мама собствената си особа и новия герб, възползувах се от влиянието, което Лорна имаше върху кралицата, за да бъда освободен.

Идеята беше да ме държат в Лондон, докато лорд Джефрис се завърне от ужасната си обиколка из графствата, които бяха взели участие във въстанието; бях обаче щастлив, че се измъкнах, без да го

срещам повторно, тъй като дори Лондон беше потресен от жестоките му методи на наказание.

Граф Брандър изпитваше голяма, симпатия към мен, защото му бях спасил не само живота, но и нещо, което той много повече ценеше — богатството, отредено за лорд Алън.

Когато си тръгнах, Лорна плака (нещо, от което изпитах силно задоволство) и изпрати цял сандък подаръци за мама, Ани и Лизи. И стори ми се, че лично смяташе, макар и да не ми го каза, че няма смисъл да си ходя, при положение че спокойно мога да си остана там до зимата. Аз пък много добре знаех, че мама, а и всички във фермата щяха да си мислят, че си стоя в Лондон за собствено удоволствие, под предлог че върша кралски работи, и че съм оставил пшеницата сама да се жъне, да не говорим за похарчените пари, а всъщност в столицата не ме задържа нищо друго, освен собствената ми любов към приключения. От друга страна обаче, бях сигурен, че гербът ще превърне и последната частица недоволство във възхищение.

И точно така и стана — дори повече, отколкото желях: в странноприемницата беше устроено величествено пиршество в моя чест, в което взеха участие всички околни енории. И ако на другия ден здравето ми не беше по-добро, то причината съвсем т беше в липсата на добри пожелания или в недостига на вино.

Не е нужно да казвам, че истинското дворянство дълго време се отнасяше с презрение към оказаните ми почести. Постепенно обаче, след като разбраха, че не съм толкова глупав, та да се смятам равен с тях, а си върша полската работа, побеждавам поредния си съперник по борба и както винаги свалям шапка на мировите съдии, някои от големите благородници сами проявиха желание да се запознаят с мен. И когато съвсем искрено и без лошо чувство им благодарих, но отклоних поканата да ги посетя, тъй като това щеше да накара както мен, така и тях да се чувстваме неудобно, те ми подадоха ръцете си и отвърнаха, че в думите ми има известна истина. И въпреки че от това само те щели да загубят — което беше едно много великодушно изказване, — щели да почакаат, докато по-натрупам още малко годинки, за да мога да оценя собствените си достойнства.

Междувременно зимата отминаваше и разбойниците Дун вече не си стояха в къщи, както бяха дали дума. Двайсет овце седмично, един тлъст вол, два големи елена (за разнообразие в менюто), както и 150

крини брашно освен бирата, свещите и другите неща, които непрестанно си искаха — мисля, че това би трябвало да ги задоволи, та да си стоят щастливи по домовете. Въпреки всичко обаче не стана така: все по-често започнаха да не харесват месото, което им изпращахме, докато една нощ не яхнаха конете и не отвлякоха две девойки от околността.

И още не бяха затихнали разговорите около този акт на насилие, когато се чу по-лоша новина — нещо, което накара сърцата на жените ни да се облеят в кръв.

Около шест часа една февруарска вечер няколко въоръжени разбойника отвлекли жената на един от фермерите-арендатори, Марджъри Бадкок, и убили бебето и.

LIV ГЛАВА

ЧАШАТА ПРЕЛЯ

Предната есен, докато все още съм бил в Лондон, и собственият ми дом бил сполетян от беда. Някои известни офицери от армията на Монмът, която той самият бил изоставил^[1], потърсили убежище в дивия пустош на Ексмур, след като не намерили кораби да ги закарат до Франция. Един от тях бил и майор Уейд, който няколко пъти беше идвал у нас, и Лизи имаше много високо мнение за него. Два или три месеца преди моето завръщане майорът бил заловен в една ферма близо до Брендън. Стопанинът, който го бил подслонил, толкова се боял от наказанието, че сам се обесил още преди да го арестуват. Но с помощта на сержант Блоксхам, който дал много добри сведения за нас, мама се отървала без наказание.

Може би с право ще ви се стори коравосърдечно властите да се държат зле и да наказват хората от нашия край заради добрината и човечността им, а да ни оставят да се справяме със собствени сили срещу крадците и тираните. Но най-после дойде време и нашата чаша да прелее — достатъчно дълго бяхме търпели. Та нима един мъж смее да нарече нещо свое, след като всеки може да прави каквото пожелае с жена му и децата му?

Хората започнаха да се струпват около мен в ковачницата и пивницата на Брендън, причакваха ме да изляза от църква и ме наобикаляха сред надгробните камъни. Всички бяха единомдушни, че точно аз трябва да поема командването в свои ръце и да ги поведе. Казах им да отидат при мировите съдии, но те ми отговориха, че прекалено често ходят при тях. После им обясних, че нямам никаква военна подготовка, макар че мога да намеря недостатъци на неуспешната въоръжена атака. Те обаче не желаеха да ме изслушат и повтаряха само едно: „Опитай се да ни поведеш, а ние ще се опитаме да не избягаме.“

В това според мен имаше здрав разум, нещо повече — аз самият бях потресен от нещастиято, сполетяло Марджъри Бадкок. Преди да

отида в Тивъртън, ходехме заедно на неделно училище и тогава почти бях влюбен в нея, макар че беше с три години по-голяма от мен. Едно нещо обаче ме затрудняваше да взема решение — всички от рода Дун се бяха държали много добре с мама и близките ми, докато бях в Лондон. Ето защо се чудех дали няма да е проява на низост и подлост, ако ги нападна тъкмо сега.

Но понеже натискът върху мен с всеки изминат ден ставаше все по-силен, понеже колкото повече говореха хората, толкова повече въодушевляването им растеше и понеже нямаше кой друг да се заеме с тази работа, най-накрая склоних да направим следното: ако разбойниците откажат да върнат мистрес Марджъри и да ни предадат убиеца на детето ѝ, ще поведеа въоръжен отряд срещу тях и ще направя всичко възможно да ги разгромя.

И тук възникна нова трудност — кой щеше да поеме риска да отиде при тях и да им постави нашите условия? Почаках останалите да предложат нещо, но тъй като никой нямаше желание за тази работа, казах им, че ще отида аз, тъй като и планът си беше мои.

И така, един следобед застанах пред Портата на Дун, невъоръжен и с бял флаг в ръка (носната кърпичка на Лизи, вързана за една пръчка). Двама възпитани представители на рода излязоха и като чуха причината за посещението ми, без да проявят насилие, предложиха да отидат и да доведат Главатаря, при условие че остана на мястото си и не се опитам да разузнавам наоколо. Разбира се, веднага се съгласих с тях. Нямах никаква нужда да разузнавам, тъй като прекалено добре бях запознат с всички входи и изходи на Долината. Затова останах да чакам с едната ръка в джоба, където имах мострени семена за пазара, а с другата се бях подпрял на скалата.

След малко мъжете се върнаха и ми съобщиха, че Карвър щял да дойде да говори с мен по някое време, след като си изпушел лулата. Чаках дълго, докато най-после от каменния тунел се разнесе екотът на тежки стъпки. Скоро огромният Карвър Дун застана пред мен и ме изгледа пренебрежително. Не че ми каза нещо обидно, но цялата му фигура изразяваше онова безразличие, което толкова дразни човека, особено когато той чувствава, че няма за какво толкова да го презират, а нищо не може да направи.

— Какво искаш, младежо? — попита той така, сякаш никога преди това не ме беше виждал.

Въпреки ненавистта, която изпитвах винаги, когато го срещнех, обуздах чувствата си и отговорих, че идвам за негово добро, че сред нас, се е надигнала силна вълна на възмущение след последното деяние на някои млади хора, за което той може би няма никаква вина. Помолих го съвсем ясно да разбере, че е било извършено нечовешко престъпление, с което ние не можем да се примирим. Казах му, че ако ни върне нещастната жена и ни предаде оня звяр, който е убил невинното дете, няма да предприемаме никакви други мерки и всичко ще си остане по старому.

Докато му обяснявах това накратко, с болка забелязах, че презрителната усмивка отново се появи на лицето му. Когато свърших, той ми се поклони и ми отговори по следния начин: „Сър Джон, клетата ти глава се е завъртяла от новите титли, както и можеше да се очаква. Ние нямаме навика да предаваме нищо от това, което ни принадлежи, а още по-малко роднините си. Нахалството надминава дори неблагодарността ти. Ти отвлече наши девойки и уби половин дузина наши младежи. Ти си измамник, сър Джон. И след всичко това, как се държахме ние? Не докоснахме имота ти, не отвлечохме близките ти, оставихме те дори подло да отвлечеш и нашата кралица, пуснахме те да отидеш да помогнеш на твоя братовчед разбойник и да се върнеш с благородническа титла. И как ни се отплащаш за всичко това? Насъскваш хората срещу една обикновена младежка лудория и идваш при нас с някакви невъзможни искания, които ще ни погубят, ако се съгласим да ги изпълним. Ах ти, неблагодарни подлецо!“

Бях съвсем замаян, тъй като неговото мнение за моя характер и поведение коренно се различаваше от моето. Даже се уплаших да не би и аз да съм злодей. Затова казах: „Вярно е, че ви дължа благодарност, сър, и съм дошъл точно за да докажа колко съм ви благодарен. Не смятам, че моите злодеяния могат да се сравняват с вашите, въпреки че не бих могъл да говоря така красноречиво за добрите си дела, както вие говорите за своите. Взех вашата кралица, защото я бяхте оставили да умре от глад, след като много преди това сте убили майка ѝ и брат ѝ, а нея самата сте отвлечли. Сега не е време да говоря за тези неща, нито пък ще споменавам, че вие убихте и моя баща. Но бог най-добре знае нашата сметка. Много по-добре от мен, и от теб, подлия злодей Карвър Дун!“

Казах го, но се засрамах от себе си и бях готов да го моля за извинение. Карвър Дун обаче ме гледаше с чувство на благородно и безстрашно достойнство.

— Дадох ти възможност да направиш своя избор, Джон Рид — надменно каза той. — Винаги съм се стремял да се отнасям по най-добър начин с най-лошите хора, които срещам. А от всички хора с които някога съм се срещал, ти си най-лошият, сър Джон, и най-нечестният.

След като винаги съм се старал да се разплащам с всеки до последното пени, това обвинение в нечестност така ме изуми, че стоях и очаквах земята да зине и да го погълне. А пренебрежението с което ме наричаше „сър Джон“, ме прободеше право в сърцето и ми напомни колко по-ниско от него стоя. С огромно усилие се помъчих да го изгледам спокойно и тихо продумах: „Сбогом, Карвър Дун! Засега. Часът на нашата разплата ще дойде много скоро.“

— Той дойде, глупако! — извика той и отскочи в една ниша в скалата близо до входа. — Огън!

Бързината и пъргавината, които бях научил от борбата, спасиха този ден живота ми. Едва думата „огън“ беше излязла от устата му, и аз вече бях зад една скала. Отскокът ми беше толкова светкавично бърз, че тези, които се целеха в мен, не успяха да отреагират и залпът им проехтя надолу по скалистата пътека. Бях така слисан, че се обърнах и хукнах, колкото ми държаха краката, по-далеч от злодеите. За мой късмет не стреляха повторно.

Без повече колебания се съгласих да поема командването над честните и добри хора, които изгаряха от желание да накажат и унищожат тези престъпници. Поставих обаче едно условие, а именно, ако е възможно, Съветника да бъде пощаден; не че беше по-малък злодей от другите, но не изглеждаше чак толкова свиреп и най-вече защото се беше държал добре с Ани. И доста усилия трябваше да положа, за да ги накарам да се вслушат в това мое желание, тъй като той беше най-мразеният човек от целия род.

Том Фагъс, чиято рана вече беше напълно оздравяла, се присъедини към нас. Обявихме го за мой заместник. С удоволствие щях да му отстъпя първенството, но той отказа да заеме този пост, като заяви, че аз повече разбирам от водене на войни и освен това на мен можело да се гледа като на човек с кралски пълномощия. Вуйчо Бън

също дойде да ни помогне с присъствието си и със съветите си, както и с група склададжии, които доведе от Далвъртън. Освен това той и съдружниците му вече бяха заплатили кралското разрешително за мината и нямаше нужда да се крият. Обеща да ни доведе двайсет, че и повече от своите миньори, когато денят на атаката бъде определен.

Планът за атаката беше много хитър. И дали идеята беше хрумнала първо на вуйчо Бън, на Том Фагъс, или на мен, е трудно да се каже, тъй като всеки от тримата твърди, че заслугата е негова. Околните обаче, които винаги съдят според репутацията, бяха на мнение, че такава умна стратегия може да бъде измислена само от един бивш разбойник, затова цялата слава се падна на Том Фагъс.

А сега нека се опитам да ви опиша този внушителен план. Беше известно, че всеки Дун обича парите, силните напитки и други неща, но повече от всичко обича златото, когато може да се намери чисто и хубаво. Затова решихме, че точно така ще ги изкушим, понеже много добре знаехме, че простичките ни приготовления предизвикват само смеха им. Нима можеха да се страхуват от шепа орачи, след като бяха разгромили кралските войници и обучените отреди на две графства? Ние от своя страна чувствувахме силата на този довод и знаехме, че там, където не беше успяла редовната войска, полувъоръжените селяни непременно щяха да се провалят, ако не си изработеха хитър план и не действаха заедно.

А ето и какво бяхме намислили: да накараме част от крадците да напуснат домовете си, след което внезапно да нападнем останалата част. Пуснахме слух, че в мината на Хъкабак при Омагъсаното тресавище има вече извадена огромна купчина злато. След като слухът стигнеше до разбойниците, една нощ щяхме да изпратим Саймън Карфакс при Съветника, така да се каже, тайно. Щеше да му издаде, че собствениците на мината са го изиграли, за което иска да им отмъсти. Трябваше да му предложи план за отвлечане на голямо количество злато, три четвърти от което щяха да се паднат на неговите хора, при условие че изпрати най-малко двайсет въоръжени мъже, които да се справят с конвоя. Карфакс щеше да накара двайсетте въоръжени разбойници да спрат на предварително определено от нас място и в тъмнината да сипе по малко вода в пушките им.

След като решихме, че ще атакуваме през нощта, много-много не се занимавахме с обучението на нашите хора. Научихме ги само как да

държат мускета и да не се плашат от звука, който издава при стрелба. Решихме да нападнем в петък през нощта, защото тогава луната щеше да бъде пълна, а и барутът ни пристигаше от Далвъртън в петък следобед.

Вуйчо Рубън нямаше никакви намерения да се излага на куршумите, но неговите съвети и авторитет, а най-вече неговите склададжии, отлично обучени в тупане на килими, ни оказаха неоценима помощ. Миньорите му също извършиха чудеса, понеже силно мразеха рода Дун, всъщност както всеки, който живееше в радиус от трийсет мили около Долината.

Бяхме се разбрали, че някои фермери, които имат добри коне, ще ни уведомят, щом разбойниците излязат, за да отвличат мнимото злато. И когато тази група се отдалечеше достатъчно от Долината, щяхме да изпратим част от нашите мъже пред Портата на Дун, за да заблудим врага, че ще извършим нападението именно от тази страна. В действителност планът ни беше да проникнем в Долината от срещуположната ѝ страна, откъм моята стара водна пързалка. За целта бях подбрал двайсет младежи — миньори, склададжии и овчари, до един смелчаци и добри катерачи. И понеже имахме подходящи инструменти, с които да си помагаме, и при положение че аз щях да ги водя, не изпитвах никакво съмнение, че ще успеем да се изкачим до върха на водопада, където за пръв път бях срещнал Лорна.

Този път твърдо бяхме решили веднъж завинаги да свършим с тази работа като честни англичани, особено пък след като въпросът се поставяше така: „Твоят живот или моят.“ Между нас нямаше нито един, който да не беше страдал от този разбойнически род. Някой може би беше загубил жена си, друг — дъщеря си, на трети бяха откраднали любимата крава — с една дума, всички се бяхме опарили. И това, което ме учуди най-много — тогава, не сега, — беше, че най-малко пострадалите вдигаха най-много шум. И независимо дали сторената злина беше толкова голяма, че да не може да се говори за нея, или толкова малка, че да не заслужава дори и ругатня, всички искаха да унищожат тази банда от престъпници.

Луната изгряваше иззад хълмовете, когато избраната дружина начело с мен се отправи през Долината към Баджуъртската река. Не трябваше да започваме да се катерим, преди да чуем изстрел на мускет от хълма вляво от нас, където бе постът на самия Джон Фрай. На

същото това място някога седях, и наблюдавах дали няма да се появи Лорна. Джон Фрай трябваше да гръмне с натъпкана в дулото на пушката му вълна веднага щом чуеше, че е започнала битката пред Портата на Дун — нещо, което поради шума на водопада ние не можехме да чуем.

Чакахме много дълго. Луната се издигаше все по-високо и по-високо и над ливадите се образува бяла мъгла. Но до нас не долиташе никакъв звук — нито от Джон Фрай, нито от неговата широкоцевка.

Започнах да си мисля, че Джон сигурно е заспал и е оставил другите да убиват и да бъдат убивани. Оказа се обаче, че обвиненията ми са били напразни — нещо, което съм готов да си призная, — защото изведнъж над скалите се разнесе ужасен звук, който приличаше на гръмотевица.

— Сигналът, момчета! — извиках, като скочих и разтърках очи. — Сега хващайте въжето и дръжте пушките си с цевите нагоре, за да не се изпозастреляме. Ти ще вървиш след мен, братко Айк. И добре помнете едно — навеждайте се силно напред. Ако някой се отпусне назад с цялата си тежест, ще полети надолу и може никога вече да не стане, а има и голяма вероятност да се застреля.

Още повече се боях мен да не ме застрелят, защото, ако някой се подхлъзнеше, пушката му можеше да гръмне, и както бях пръв, куршумът щеше да се забие в гърба ми. И Том Фагъс, и вуйчо Бън ни бяха посъветвали да се катерим със заредени пушки (особено при положение че те самите щяха да бъдат в безопасност), понеже, казаха те, на нашите хора не можело да се вярва, че ще заредят както трябва в тъмното, когато стигнем върха.

Обаче, макар че една пушка наистина гръмна, за късмет никой не пострада, а и разбойниците нищо не разбраха на фона на пукотевицата от другия край на Долината. Тези, които провеждаха лъжливата атака под командуването на Том Фагъс, имаха заповед да вдигат колкото се може повече шум, без самите те да се излагат на опасност, докато ние се изкатерим догоре. И преди Съветника който и да било друг да усети нашето присъствие, ние вече бяхме запалили къщата, където живееше злодеят Карвър. Подпалването точно на тази къща беше лично моя привилегия и трябва да ви призная, че с удоволствие потрих ръце, когато видях, че пламъци и дим излизат от дома на човека, подпалил толкова чужди домове.

Внимавахме обаче да не пострадат невинни жени и деца и затова изведохме всички предварително. Карвър имаше десетина-дванайсет жени и може би това беше една от причините, поради които така леко бе приел загубата на Лорна. Особено впечатление ми направи едно от децата — говореше се, че това е любимият му син. Момченцето се покатери на гърба ми и въпреки омразата, която изпитвах към баща му, детето ми допадна.

След като запалихме още три къщи, казахме на жените да отидат и да повикат мъжете си. И благодарение на огъня, пушека и суетнята те решиха, че сме най-малко сто човека, и хукнаха към мястото на битката при Портата на Дун.

Скоро, точно като очаквах, разбойниците дойдоха, като оставиха край портата само двама-трима човека. В този миг пламъците се разгоряха и обляха в светлина цялата Долина. И каква гледка бяха тези хубави и дръзки хора, които вървяха по пътя! Никъде по света не можеха да се намерят дванайсет по-красиви, по-смели, но и по-жестоки мъже. Като видях колко малко бяха, отказах се да стрелям, въпреки че бях се прицелил във водача, който като че ли беше Чарли. Дойдоха вече доста близо и огънят ясно ги осветяваше, но все още не знаеха къде да ш търсят. Реших, че е по-добре да ги заловим като пленници, макар че после и без туй щяха да ги обесят. И въпреки това не желяех да стрелям нито да давам команда на своите съмишленици.

Те обаче не чакаха аз да ги командувам. Видяха удобен случай да стрелят по хората, които мразеха, хора, които ги, бяха лишили от дом и любов. И случаят беше прекалено удобен, за да го изпуснат. При сигнал, даден От Айк, една дузина мускети гръмнаха и половината разбойници се строполиха мъртви.

Въпреки че и преди бях виждал голяма битка, това ми се стори толкова ужасно, че отначало бях склонен да се нахвърля върху хората си заради тяхната постъпка. В следващия миг обаче разбрах, че те са били прави. Докато Долината къртеше от женските писъци, и гредите на пламтящите къщи се сгромолясваха в реката, оставалите разбойници се нахвърлиха срещу нас като дяволи. Стреляха като бесни, без да ни виждат сред храстите, а после извадиха сабите си и се втурнаха насреща ни.

Отначало, макар че бяхме два пъти повече от тях, отстъпихме пред яростната им атака. Аз лично силно се възхищавах от огромната

им смелост и известно време не стрелях, тъй като единственото ми желание беше да се срещна с Карвър, но той не беше сред тях. Скоро боят стана ръкопашен, защото всички пушки бяха празни и беше трудно да се види каквото и да било сред бесния напор на битката и многобройните удари, които се сипеха отвсякъде. Едно нещо обаче видях. Нещо, което дълго след това не можах да забравя. Видях как мъжът на Марджъри Бадкок уби Чарли.

Тази нощ беше нощ на разплата, нощ на палежи, кръвопролитие и отъмщение. И преди да се пукне зората в бледата мартенска утрин, не беше останал нито един жив Дун освен Съветника и Карвър, които не открийхме сред мъртвите. Сигурно се е измъкнал по някакъв начин. И от всичките им къщи, обзаведени с разкош, не остана нищо. Реката отнесе пепелта.

---

[1] Монмът побягва в самото начало на битката при Седжмур и оставя последователите си да бъдат напълно унищожени. Б. пр. ↑

LV ГЛАВА

КАРВЪР И СЪВЕТНИКА

Когато се прибрахме на следващия ден, безпокойството ни почти се равняваше на радостта от победата. На първо място, какво, за бога, щяхме да правим с всичките тези, жени и деца, останали на ръцете ни, както се казва, без да има кой да ги защитава и да се грижи за тях? Друго — как щяхме да отговаряме пред съда или даже пред самия лорд Джефрис, че сме започнали сами да раздаваме правосъдие и сме унищожили бандата крадци без съдебно пълномощие? Веднага разбрахме, че претенциите за богатствата на рода Дун са много. Всеки, който някога е бил ограбен, очакваше да получи своето с лихвите: бароните искаха всичко, такова беше и желанието на кралския пратеник в Порлок, и на участниците в битката; дори свещениците от няколко енории се бореха за своя дял.

Благодарение на неподкупната честност, с която бях известен, направиха ме попечител на съкровищата. След като доста време обмислях въпроса, най-после се спрях на решението, което почти никому не донесе удовлетворение, но все пак имаше своите предимства. Ето колко прост беше планът ми — бароните, свещениците и дори кралският пратеник да не получат нито пени, и след като заплатим най-скорошните загуби, които могат да бъдат доказани, да внесем останалото в кралската хазна в Уестминстър. По този начин всички ищци (включително барони и свещеници) трябваше да докажат правата си пред съда.

Оказа се, че покрай този свой план, без изобщо да подозирам, съм спечелил един могъщ приятел, а именно — могъщият лорд Джефрис. Сега той беше първият човек в кралството, тъй като напоследък беше обесил петстотин души без никакъв съд, като на всеки десет девет са били невинни. Кралят беше разбрал силата на този човек и понеже му дължеше много благодарности, че е потушил въстанието, го беше издигнал на най-високия пост в правителството.

По онова време обаче аз не знаех за новото повишение на лорд Джефрис. Но дори и да го знаех, нямаше да мога да постъпя по друг начин, понеже целта ми беше съкровището да попадне в държавно учреждение, а не в ръцете на някой чиновник. В действителност обаче се получи точно обратното. Тъй като сега лорд Джефрис оглавяваше закона, а до известна степен и кралството, цялото съкровище (на стойност петдесет хиляди лири) влезе в неговия джоб — нещо, от което той остана много доволен.

Отначало не знаехме какво да правим с жените и децата. Ние взехме някои от тях в нашата ферма и доколкото можахме, ги издържахме. Много други направиха същото, докато постепенно те сами започнаха да си намират начин за изкарване на прехраната. Не мина много и този проблем отзвуча, както всичко отзвучава с времето. Някои жени бяха прибрани от родителите си или съпрузите си, или може би от старите си любими. Други заминаха към плантацията на Новия свят, където, казват, имало много малко бели жени. Някои си намериха работа из английските градове, а по-обикновените — на полето. И повечето деца отидоха с майките си или станаха чираци по градовете. Само хубавото дете на Карвър беше загубило майка си и затова остана да живее при нас в „Могилата на дъждосвирците“.

Това момченце неотлъчно ме следваше навсякъде. Обичаше ме точно толкова, колкото баща му ме мразеше, а аз, след като разбрах, че е смело и искрено, силно се привързах към него. Каза ни, че името му било „Енси“, съкратено от Енсор. Предполагам, че са го кръстили на бащиния му дядо, стария Енсор Дун.

Колкото обаче и да обичах нещастното дете, не можех да не изпитвам безпокойство от изчезването на баща му — свирепия и жесток Карвър. Този човек все още беше свободен да се скита из страната, бездомен, гладен и отчаян, силен като великан, ловък в боравенето с оръжието и убеден, че трябва да отмъсти на целия свят. Него го изпуснаха миньорите, но лично аз бях отговорен за безопасното бягство на Съветника.

След като бяхме посрещнали и разгромили отчаяната атака на младите разбойници, съвсем случайно погледът ми се спря върху някакво бяло петно сред тревата, нещо, което приличаше на изкълпана овча глава. Полюбопитствувах да разбера защо това бяло нещо се движи така предпазливо из най-тъмните места, затова изтичах и

препечих пролуката която наричах Вратата на Гуени, защото ми се стори, че се насочва точно натам. Като ме видя, бялото нещо се спря и тръгна да се връща, но аз хукнах и го догоних. Чак тогава разбрах, че това бяло било дългата сребриста коса на Съветника, който пълзеше на четири крака, опитвайки се да се измъкне незабелязан.

— Джон — каза той, като се изправи и ме погледна, — сър Джон, вярвам, че ти ще ме защитиш, Джон.

— Уважаеми сър, вие сте съвсем прав. Но това лазене на четири крака е съвсем недостойно за вас, и за изключителната ви изобретателност. Намерението ми е да ви пусна да си отидете съвсем свободно.

— Знам, че е така. Можех да се закълна в това. Ти си един благороден човек, Джон. Твърдя това от самото начало. Ти си един благороден човек и гордост за всяка титла.

— Ще ви пусна да си отидете при две условия — казах, и го хванах за ръката, защото беше започнал странишком да се измъква към вратата. — Първото е да ми кажете съвсем честно кой е убиецът на баща ми.

— Ще ти кажа най-честно и искрено, Джон, колкото и да ме боли от това признание. Това беше моят син Карвър.

— Така си и мислех, или може би през цялото време съм го предчувствувал. Но вие нямате вина за това, сър, тъй като дори не сте били там.

— Ако бях там, това никога нямаше да се случи. Винаги съм бил противник на насилието. Затова пусни ме да си отида по-бързо, цялата ми природа се бунтува срещу тези сцени.

— Ей сега ще си отидете, сър, веднага щом изпълните и другото ми условие, а именно — да поставите в ръцете ми диамантената огърлица на лейди Лорна.

— Уви, Джон, но това нещо не е в мен. У Карвър, моят син, който уби твоя баща, в него ще намериш огърлицата. Нима на тези години скъпоценностите могат да имат значение за мен, млади човече?

На лунната светлина той изглеждаше толкова стар, посивял и искрен, че ако не беше загърнал дрехата си, докато говореше, за малко щях да му повярвам.

Извиних му се, че се налага да си послужи със сила, бръкнах в жилетката му и измъкнах огърлицата на Лорна, която заискри на

лунната светлина. Старецът се опита да ме намушка с ножа, който не бях забелязал, но след като не успя, коленичи и скръсти ръце.

— О, Джон, за бога, синко, не ме ограбвай така. Тя е моя и аз толкова я обичам. Бих дал и живота си за тези камъни. Един от тях мога да гледам с часове, защото в него виждам отразени всички райски светлини. Върни ми огърлицата или ме убий на място още тук. Знам, че съм като дете в ръцете ти, но трябва да я получа обратно.

И като видях как красивата бяла коса открива благородното (му чело, как това властно лице се озарява от най-искрени чувства, така се изумих, че замалко не му я върнах. Но справедливостта, за която се твърди, че е била най-силният инстинкт на всеки Рид, ме накара да отговоря:

— Сър, не мога да ви върна нещо, което не е мое. Но ако ми докажете точно този диамант, в който виждате рая, ще рискувам да ви го отрежа, и трябва да се задоволите с него.

Като видя, че няма друга надежда, Съветника ми показа любимия си камък, който аз отрязах и поставих в грижовната му ръка. В следващия миг той вече беше излязъл през Вратата на Гуени и никой не знае какво е станало с него.

Историята с бягството на Карвър е следната, или поне така ми беше разказана от безстрашните миньори. Както се бяхме уговорили, Саймън Карфакс посрещнал дружината от двайсет разбойници, излезли да заграбят мнимото злато, в една полусрутена къща в Баджуъртската гора, чийто собственик бил убит от тях преди много години. Въвел ги в хола, където трябвало да чакат, докато минеше конвойт със златото.

— Вожде, намерих нещо — казал Саймън на Карвър Дун, — което ще ни помогне да убием времето, докато пристигне купчината със златото. Под счупената плоча на огнището контрабандистите са укрили някакво много скъпо вино. Изпрати един да наблюдава навън, а ние през това време да го опитаме.

Разбойниците се съгласили и скоро всички били къде повече, къде по-малко пияни. А докато те пиели, Саймън сипал по малко вода в мускетите им. После тъкмо когато великанът Карвър се бил изправил с чаша в ръка, на вратата застанали група миньори, готови да стрелят по всеки пиян Дун. А те светкавично се хвърлили към пушките си, прицелили се, дръпнали спусъците, но огън нямало. Разбрали, че са

предадени, но решили да се бият като мъже. Всички се били смело и като мъже (макар и лоши) загинали в къщата на човека, когото били убили. С тях умрял и младият де Уичхолс, който въпреки молбите на баща си бил избрал пътя на разбойниците. Единственият, който успял да се измъкне, бил Карвър Дун — отчасти благодарение на огромната си сила и отчасти може би благодарение на изключителното си самообладание по време на опасност.

— Щастлив съм, че не повече от осем от нашите смели миньори бяха убити в боя или умряха по-късно от раните си. И като добавим към тях осемте, които загубихме по време на нашата атака в Долината — отърваването от близо четиридесет разбойници ни струваше шестнайсет живота. А всеки Дун за година-две щеше да убие поне трима души.

Било изключително опасно да се срещнат с Карвър на открито, тъй като той беше човек с огромна сила, голяма изобретателност и побеснял като гладен вълк край стадо овце. Яд ме беше, че се е измъкнал така смело, и заради Лорна. Никой обаче не желаше да поеме вината за бягството му върху себе си — нито миньорите в гората, нито селяните при Портата на Дун, които го видели, че преминава в галоп покрай тях, но не посмели да го спрат.

LVI ГЛАВА

ЛОРНА Е СВОБОДНА

Оттук нататък събитията се заредиха едно след друго с такава бързина, че не смея да се надявам, че ще успея да спомена и половината от тях. Освен това трябва да си призная слабостта, че понякога прекалено се увличам в подробности, но се надявам, че това ще ми бъде простено, тъй като за всеки е съвсем ясно, че съм се опитвал да запиша само онези случки, които имат значение за тази история.

Най-важното събитие, което последва, беше неочакваното завръщане на Лорна — на моята Лорна, на моята любима. Върна се, при нас в чудесно здраве и прекрасно настроение, щастлива като птичка, че отново е у дома. Всеки би изпитал удоволствие, ако видеше лицето ѝ, искрящите ѝ очи и усмивка, червенината по бузите ѝ (когато я целувах) и нетърпението, с което тази истинска кралица отново тичаше из нашите стаи. О, тя толкова обичаше това и непременно трябваше да види онова, и къде е нейният стар приятел котаракът? Цялата къща се изпълни със светлина, като че ли слънцето беше слязло от хълма, а Лорна беше огледалото, в което то се отразяваше.

Мама седеше в стария стол, бършеше страните си и я гледаше, дори очите на Лизи се оживиха от искрящата свежест на Лорнината красота. А аз? За мен спокойно можеше да се каже, че съм загубил разсъдъка си, защото изтичах навън, захвърлих шапката си на хамбара и зацелувах жената на Джон Фрай така настойчиво, че се наложи да ме заплаши с щипките за захар.

О, колко неща имаше да ни разказва Лорна! А после се започна и тази история с яденето — не знам защо хората му викат „лека закуска“, — в края на краищата как е възможно Лорна да е пътувала толкова дълго, чак от Ексмур, и да не е умряла от глад?

— Ах, как обичам всичко това — повтаряше тя за петдесети път, и съвсем нямаше предвид само храната. — Польхът от тресавищата направо ме подлудява, а игликите, надничаци под храстите... О,

сигурна съм, че съм създадена за фермерска съп... искам да кажа, създадена съм за селски живот, така както Лизи е създадена да бъде съпруга на военен. А сега, понеже няма да ме попитате, ще ви кажа нещо, което смятах да пазя в тайна до утре сутринта. Аз съм своя собствена господарка — какво ще кажеш за това, майко? Аз сама съм си господарка!

— Тогава няма да останеш дълго такава — извиках аз, понеже мама като че ли не я разбра и започна да си търси очилата. — Мила моя, ти ще бъдеш моя господарка, а аз — твой господар.

— Колко искрено обяви намеренията си, Джон, и съвсем вярно, но не е ли малко рано? Но щом нещо трябва да става, да става — заяви Лорна, хвърли се на гърдите ми и си поплака.

След като всички си бяха легнали, а аз останах да изпуша една лула и да обмисля нещата, просто не можех да повярвам в щастието си. Та сега би могъл да ми завиди и най-големият английски благородник — най-невинната и най-милата девойка, най-знатната дама на тази страна ме обичаше с цялото си сърце и душа. Мислих по този въпрос дълго и много сериозно, докато пушех от новия тютюн, който моята Лорна ми беше донесла — най-възхитителното нещо след нея самата. Димът се разсейваше полека, а аз си казах: „Господи, това е прекалено хубаво, за да продължи дълго за човек, който с нищо не го е заслужил.“ Но понеже не виждах никакъв друг изход, доверих се на бъдещето и си легнах, за да сънувам голямото си щастие.

На сутринта Лорна беше готова да ни разкаже своята история, а ние — да я изслушаме. Беше облякла рокля от някаква простичка материя, която въпреки това ѝ стоеше изящно и неповторимо благодарение на прекрасната ѝ фигура. Лизи полудя от завист, както би могло да се очаква от нея, въпреки че Ани никога не би го направила, а щеше да ѝ се възхити и да поиска модела. А мама — тя като че ли изобщо не разбираше какво става около нея и чакаше някой да ѝ обясни. Напоследък с учудване забелязвах, че скъпата ми майчица беше загубила пъргавината на ума си и не обръщаше голямо внимание на нищо, което не засяга лично мен. Казвахме, че е взела да недочува, но според мен женитбата ми, която щеше да се състои скоро, я караше да си мисли за нейната младост и за баща ми, ето защо може би през цялото време мислите ѝ бяха насочени към миналото.

На сутринта Лорна беше станала дори преди мен и търсеше яйца из сеното. Хванах я и я нацелувах така горещо (поне нямаше кой да ни види), че тя заяви, че никога повече няма да ходи там, и все пак на другата сутрин отново дойде!

Старият слуга на граф Брандър, който беше придружил Лорна, я наблюдаваше с такава смесица от възхищение и съжаление, особено след като видя колко обикновени бяха къщата и обноските ни. От своя страна тя го смяташе за достоен, но изглупял стар джентълмен, за когото истинското щастие се състоеше във високото обществено положение и многото пари — неща, които тя беше готова изцяло да отхвърли като врагове на нейното щастие. И между другото, действително много умно се беше възползвала от нравите, които царяха по онова време. Случиха се времена — как пък все такива времена се случват, — когато всеки, за да направи нещо, с огромно удоволствие взимаше пари за него. И човекът, за когото всички знаеха, че взема най-много пари в цялото кралство (след краля и кралицата, разбира се), беше Председателят на върховния съд лорд Джефрис.

След като този прочут човек се върнал от своето кърваво правораздаване, покрит с успехи и слава (при положение че беше обесил всеки, който не е имал достатъчно пари, за да му плати), кралят останал толкова доволен, че извикал: „Само този човек е достоен да оглавява нашето правосъдие!“ Съответно Големият държавен печат на Англия бил поверен в неговите ръце.

И случило се така, че съдбата на Лорна зависела единствено от министъра на правосъдието, тъй като граф Брандър починал малко след моето заминаване от Лондон. Тя тъжеше за вуйчо си, както би трябвало да тъжим за всеки добър човек, когато умре.

И така, министърът на правосъдието лорд Джефрис несъмнено знаел за огромното богатство на Лорна и за това, че тя не желае нито да види, нито да чуе за който и да било от младите благородници, тъй като била дала дума на простия Джон Рид. В резултат от всичко това той отишъл да я посети по своя, собствена инициатива. Лорна от своя страна така добре свършила останалата част от работата, че той, вече три четвърти пиян, видял много лесен начин да се сдобие с куп пари. И още там, в този миг (лорд Джефрис винаги действуваше бързо), с помощта на една доста кръгла сума, получена в брой, той дал

официално разрешение на Лорна да се омъжи за доблестния рицар Джон Рид, при условие че кралят няма нищо против.

Негово величество нямал никакви възражения по този въпрос, тъй като ме смяташе за верен католик, а кралицата искала да угоди на Лорна. Затова, без много да се двоумят, двамата дали съгласието си за женитбата с уговорката, че когато Лорна стане пълнолетна и господарка на богатствата си, трябва да плати голям данък на короната, а част от земите си да даде на църквата. Освен това кралят щял да бъде този, който ще диктува условията. Така че когато всеки получил своя дял — министърът на правосъдието, Кралят и църквата, — за Лорна нямало да остане нищо.

В този момент обаче ние не мислехме нито за пари, нито за титли или за каквото и да било друго. Мислехме само един за друг. Със своята най-мила усмивка Лорна ми каза, че ако изобщо съм имал намерение да я взимам, то трябвало да я взема без нищо, понеже смятала щом стане пълнолетна, да прехвърли остатъка от наследството си на най-близките си роднини, тъй като подобно богатство не подобавало на жената на един фермер. А аз най-искрено й отговорих, че точно това винаги е било моето желание. Затова я помолих да прави каквото си иска, или по-точно да почака три години и да си мисли за него, тъй като все още нищо не можеше да направи.

Всичко, свързано с нашата женитба, беше уредено с помощта на пастор Боудън и доброжелателството на две графства. А аз просто не можех да повярвам на късмета си, като гледах колко красива, нежна и мила е Лорна, като същевременно притежаваше достатъчно темперамент и женско чувство, та никога да не бъде скучна и отегчителна. Сега вече можех да я, нарека жена, макар и много млада и игрива, или може би трябва да кажа преливаща от игривост, като че ли никога не беше познала страданието.

Но всичко това беше прекалено прекрасно, за да продължи без едно зловещо прекъсване, което превърна щастието ни в ужас и радостта — в мъчение. Когато беше сама с мен, някакъв потаен страх я караше да трепери. И както всички чувства на скъпите ни хора намират отглас и у нас, така страхът от някакво незнайно зло преминаваше и у мен. И колкото повече приближаваше денят на нашата сватба, толкова повече се задълбочаваха страховете ми. Взех твърдо

решение зорко да пазя Лорна даже и с риск да занемаря полската работа.

Свирепата битка с разбойниците, станала толкова скоро, и моята ръководна роля в нея, изчезването на Съветника и Карвър — за които се говореше, че са отишли право в ада, — всичко това ме беше направило по-популярен от всякога. Съответно имаше много приказки и много вълнения във връзка е нашата сватба, на която чухме, че щели да дойдат хора от близо и далеч, за да видят високия ми ръст и Лорнината хубост.

Милата ми майчица уреди всичко с най-големи подробности, а Ани и Лизи, сестрите Сноу и Рут Хъкабак (която убедихме да дойде) така изпълваха църквата с роклите си, че ми се струваше, че няма да има къде да стъпя. Когато церемонията започна, Лорна дойде при мен по начин, който силно ме учуди, и хвана лявата ми ръка така, че от все сърце ми се прииска всичко това да свършва по-скоро.

Моята любов изглеждаше толкова прекрасна, че просто се страхувах да я гледам, и все пак поглъщах цялата ѝ красота. Тя несъмнено се боеше, но никой не го забеляза.

Роклята на Лорна беше снежнобяла, покрита със светлолилав тюл и възможно най-проста, но и най-прекрасна. Осмелих се да я погледна едва когато всеки от нас каза „да“ — тогава се погледнахме в очите.

Невъзможно е за човек, който не е обичал като мен, да разбере щастието и гордостта, които изпитах, когато всичко беше свършило, камбаните забиха и пасторът ни беше благословил. И когато Лорна се обърна към мен, игривият ѝ поглед беше станал покорен и замислен от този тържествен акт. Очите ѝ, които нямат равни на себе си по целия свят, бяха пълни с толкова спокойствие и сладки обещания, че ме изумиха, макар че ги познавах толкова добре. Любими очи, най-милите очи, най-прекрасните най-любящите — и изведнъж в църквата изстрел, и тези очи се изпълниха със смърт.

Лорна падна на коленете ми тъкмо когато се канех да я целуна, както се полага на всеки младоженец, и жълтите дървени стъпала на олтара се оплискаха с кръв. А тя лежеше в краката ми и преданите ѝ очи се опитваха да ми изпратят последното си послание. Повдигнах я, виках името ѝ, но всичко беше напразно. Единствения признак на живот беше изтичащата ѝ яркочервена кръв. Не си спомням какво съм

чувствувал и какво съм мислил, докато ръцете на моята съпруга, обвили врата ми (бях я повдигнал и нежно ги поставил там), се отпуснаха все повече и повече. Тя отрони дълга въздишка върху гърдите ми като последно сбогуване с живота, а носле стана студена, съвсем студена. Положих жена си в ръцете на мама и след като помолих да не се вдига шум, излязох да търся отмъщение.

Разбира се, знаех кой го беше извършил. На този свят имаше само един човек, способен на такова нещо — такова нещо! Скочих върху най-добрия си кон с юзда, но без седло и обърнах Кикъмс натам, накъдето ми посочиха. Помня само как мъжете отстъпиха, когато поех по пътя, който Карвър беше хванал.

Нямах никакво Оръжие. Бях облечен е най-хубавия си костюм и сватбената риза, избродирана от Ани, червена от кръвта на моята съпруга. Бях тръгнал, както ми се струваше тогава, за да разбера дали на този свят изобщо съществуваше правда, или не.

С бясно летящия Кикъмс скоро стигнахме до хълма Блак Бароу, упътени от виковете на някакви хора, които дочувах като далечен шепот. И там, на известно разстояние пред мен, върху огромен черен кон яздеше човек, когото веднага познах.

— Или ти, или аз — казах си, — каквато е волята божия. Но и двамата не бива да живеем на тази земя нито час повече.

Познавах силата на този огромен човек и знаех, че е въоръжен с пушка (ако е имал време да я зареди отново след като застреля Лорна) или във всеки случай с пистолети и кавалерийска сабя. И въпреки всичко нито за миг не се съмнявах, че ще го убия.

Понякога без да виждам и земята под себе си, понякога забелязвайки всяка шумка, препусках след него по безкрайната равнина.

Но той се обърна и погледна назад само веднъж. И макар че беше далеч пред мен и яздеше с все сила, забелязах, че върху коня пред него имаше нещо — нещо, за което трябваше да внимава и което му пречеше да поглежда назад. Във възбудата си си втълпих, че това е Лорна, докато сцената в църквата отново не изплува в пламналия ми мозък точно както завесата пада в края на всяка трагедия. И докато се носех над камъни и канавки върху полуделия си кон, това жестоко деяние отново се разигра пред очите ми, но този път наблюдавах картината спокойно, като че ли нямах нищо общо с тази работа.

Мъжът сви по тесен път, минаващ между високи скали, същият, по който беше вървял Джон Фрай, когато следеше вуйчо Бън. Но когато Карвър пое по него, той се обърна и ме видя на не повече от стотина ярда зад себе си. А аз видях, че пред себе си той държеше детето си, малкия Енси. Енси ме забеляза, протегна ръчички и се разплака за мен, тъй като лицето на баща му го плашеше.

Пришпорвайки уморения си кон, Карвър Дун постави едната си ръка върху пистолета, от което разбрах, че не е успял да зареди пушката си. Победоносен вик се изтръгна от дълбините на сърцето ми. Какво ме интересуваха някакви си пистолети? Нямах шпори, но конят ми не се нуждаеше от тях. Дори не го подтиквах — по-скоро го удържах, тъй като беше със съвсем пресни сили. Знаех обаче, че ако черният кон пред нас тръгнеше по стръмния склон, където пътеката се разделяше, веднага щяхме да го настигнем. Ездачът му също го знаеше и понеже в този каменен канал нямаше място да се обърне и да стреля, на кръстопътя дръпна юздите и насочи коня си надолу по пътя, водещ към Омагъосаното тресавище.

— Така ли? — казах си, като разсъждавах с мозък, хладен като лед. — Днес ще разрежеш калта, касапино.

Следвах врага си внимателно и неотлъчно, но не бързах, тъй като отиваше към място, откъдето измъкване нямаше. Той обаче си мислеше, че се страхувам да се приближа, защото чух тихия му смях. „Който се смее последен, се смее най-добре“ — мина ми през главата.

Изправих се върху гърба на коня си и въпреки че нямаше стремена, хванах клона на един стар дъб, надвиснал над скалите, и го откъртих от стеблото. И досега хората сочат с почуда това дърво, но най-учуденият от всички съм аз.

Карвър Дун рязко зави зад ъгъла и стреснат и уплашен, дръпна юздите на самия ръб на черното и бездънно тресавище. Помислих си, че сега ще се обърне срещу мен, но вместо това той продължи да язди, като се надяваше да намери някакъв заобиколен път.

Между скалите и блатото има път за тези, които познават местността или имат време да го потърсят, но по всичко личеше, Карвър не познава мястото и за него път нямаше. Само загуби време да го търси. Изведнъж той взе някакво решение, обърна се, стреля и се впусна с коня си срещу мен.

Куршумът му ме уцели някъде, но не му обърнах внимание. Опасявах се единствено да не ми избяга, затова обърнах Кикъмс така, че препречих прохода, а с дъбовия клон с все сила ударих коня му по главата. Преди сабята му да ме докосне, и човекът, и конят се строполиха, като почти повлякоха и мен.

За миг Карвър остана да лежи на земята, неспособен да се изправи. Скочих от коня, отметнах косата си назад и разперих ръце, като че ли се намирах на ринга за борба. И тогава малкото момченце дотърча при мен, хвана ме за крака и ме погледна. Ужасът в очите му ме накара да се уплаша от себе си.

— Енси, миличък — казах му нежно, понеже не исках, да види жестокия си баща убит, — изтичай ей зад онзи завой и набери камбанки за красивата дама.

Детето ме послуша. Обръщаше се назад и се смееше, а аз се приготвях за битката. Още докато неприятелят ми лежеше в безсъзнание, можех да го убия само с един удар, но нямаше да е честно.

Почернял от гняв, Карвър се изправи на крака и се заоглежда за оръжията си, които бях отстранил. После се приближи към мен и се втренчи в очите ми. Беше свикнал да плаши младите хора с погледа си.

— Не искам да ти направя нищо лошо, момче. Достатъчно те наказах — високомерно каза той. — Прощавам ти, защото си се държал добре с малкия ми син. Върви си и бъди доволен.

В отговор го зашлевих леко — не да го заболи, а да накарам кръвта му да кипне. Не желяех да разговарям с такъв човек.

Между нас и тресавището имаше едно равно местенце. Заведох го там и го оставих да започне, когато той сметне за необходимо. Струва ми се, почувствува, че и неговият час е ударил. Мисля, че от начина, по който стоях, но най-вече от твърдия ми поглед разбра, че е намерил своя равен. Във всеки случай страните му пребледняха.

Като видях това, макар че беше такъв злодей, дадох му възможност да ме нападне пръв. Протегнах му лявата си ръка, както правя с по-слабите борци, и му позволих да ме хване. Великодушието ми обаче се оказа прекалено. Бях забравил за раната, която ми беше нанесъл с пистолета, и че едно от ребрата ми е пукнато. Карвър Дун ме сграбчи през кръста в хватка, която никой досега не ми беше прилагал.

Чух как реброто ми се счупи. Докопах го за ръката и разкъсах мускула. После го сграбчих за гърлото — нещо, което не е позволено в борбата, но той се беше опитал да сграбчи моето, а сега не беше време за игри. Той напразно се бореше, блъскаше окървавения си юмрук в лицето ми и ме хапеше. Със желязната си сила го държах безпомощен цели две минути.

— Няма да ти правя нищо повече — извиках. — Карвър Дун, ти си победен. Признай го и благодари на бога. Върви си по пътя и се покай.

Но беше твърде късно. Дори и да беше признал за пръв път в живота си, че е срещнал своя равен, вече беше твърде късно.

Черната кал се беше вкопчила в краката му. В яростта си не бяхме обърнали внимание на земята под нас. Аз самият едва успях да отскоча, докато той падаше назад. Карвър протегна ръце и ужасът в очите му беше страхотен. Силите изведнъж ме напуснаха. Можах само да стоя и да гледам как бавно, малко по малко, Карвър потъва, докато се загуби от погледа ми.

LVII ГЛАВА

ЖИВОТЪТ И ЛОРНА ОТНОВО СЕ ВРЪЩАТ

Когато момченцето се върна с камбанките, които беше успяло да намери, върху черната повърхност на тресавището нямаше и помен от баща му. С мъка и болка колкото физическа, толкова и душевна, тежко се покатерих върху коня си и погледнах невинния Енси. Нима това живо, галовно дете щеше да се превърне в един жесток човек като баща си, който да бъде мразен цял живот, за да умре накрая от насилствена смърт? То вдигна благородното си челце, като че ли искаше да ми отговори: „Не, няма.“ Но думите, които каза бяха други: „Дон... (не можеше да произнесе Джон), о, Дон, толкова се радвам, че този лош, зъл човек си е отишъл. Заведи ме в къщи, Дон, заведи ме в къщи.“

Заболя ме. Безсилни са думите да ви опиша как ме заболя, въпреки дълбоката ми скръб, че трябва да взема на ръце детето на човека, когото току-що бях убил. Не можех обаче да го оставя там, докато мине някой друг и го намери, нито пък бях в състояние с тази рана да вървя пеш, а него да завържа върху коня.

Бях загубил голямо количество кръв и се чувствавах много слаб и отпаднал, но имах късмет, че и Кикъмс се беше оклюмал като господаря си и през цялото време вървя кротко като агънце. Когато приближихме къщата, имах чувството, че яздя в някакъв сън; гласовете на хората, които бяха изтичали да ме посрещнат, възприемах някак много отдалеч. Единствено мисълта за смъртта на Лорна изпълваше цялото ми същество.

При вратата на конюшната по-скоро паднах, отколкото слязох от коня и Джон Фрай с огромно удивление хвана Кикъмс и го въведе вътре. Успях някак си да вляза в къщата, като дете, подкрепян от мама, която обаче се страхуваше да ме погледне в очите, а само крадешком ме поглеждаше.

— Убих го — беше всичко, което успях да кажа, — убих го, както той уби Лорна. А сега ме остави да видя своята съпруга, мамо.

Макар и мъртва, тя е моя.

— Не можеш да я видиш сега, скъпи Джон — приближи се към мен Рут Хъкабак, понеже никой друг не се осмеляваше да го направи. — Ани е при нея, Джон.

— Какво общо има Ани с нея? Оставете ме да видя мъртвата си любима, а после и аз да умра.

Всички жени отстъпиха назад и започнаха да си шушукат, и да ме поглеждат крадешком. Някои се разхълцаха, понеже лицето ми беше твърдо като камък. Единствена Рут остана до мен и тръпнеща, сведе поглед. После едната ѝ ръчица се промъкна в голямата ми разтреперана длан, другата прегърна разкъсаното ми сако и тя нежно ми прошепна: „Тя не е твоята мъртва любима, Джон. Може дори да е твоята жива Лорна, твоята съпруга, твоят дом, твоето щастие. И ти не трябва да я виждаш сега.“

— Има ли някаква надежда за нея... искам да кажа, за мен?

— Всичко е в божиите ръце, Джон. Но ако те види в сегашното ти състояние, това означава сигурна смърт за нея. Сега ела, защото и ти имаш нужда от лечение.

Послушах Рут като дете и като я последвах, ѝ прошепнах (защото никой друг освен мен не познаваше огромната ѝ добрина): „Господ ще те възнагради, мила, за доброто, което извършваш в този миг.“

Както научих по-късно, ако не е била бързата намеса на тази дребничка девойка, Лорна е щяла да умре веднага, за което стотици пъти я благослових. Разказаха ми, че в мига, в който съм оставил Лорна в ръцете на мама, Рут излязла напред и с твърдост и готовност се заела с всичко.

Накараха ги да я поставят на една откачена от пантите врата с възглавница под клюмналата ѝ глава и да я занесат в къщи. Със собствените си малки ръце разкъсала булченската ѝ премяна, цялата потънала в кръв, извадила жестокия куршум, а после промила раната с ледено студена вода. Докато правела всичко това, моята любов лежала безчувствена и бяла като смъртник. Останалите жени твърдели, че Лорна е мъртва, но Рут продължавала да слага студена вода на челото ѝ и да наблюдава дали няма да трепнат дългите ресници върху мраморното ѝ лице. После поставила ухо върху полузамрялото ѝ сърце и поискала да ѝ донесат испанско вино. Разтвори перлените ѝ зъби и

с една лъжичка сипала в устата ѝ малко вино. После повдигнала главата ѝ, нежно направила масаж на гърлото ѝ и зачакала. След малко ѝ дала още.

През цялото време Ани я наблюдавала с ужас и удивление, особено като се има предвид, че тя самата се смяташе за първокласна болногледачка. Но едно безмълвно повдигане на ръката от страна на Рут и само един поглед на блестящите ѝ тъмни очи ѝ казали да стои настрана. И точно когато всички вече се били убедили, че Рут е абсолютно луда, но така или иначе не може да навреди на мъртвата, едно слабо преглъщане, последвано от лека въздишка, ги накарало да останат, да гледат и да се надяват.

Дни наред Лорна беше на прага на смъртта и остана жива единствено благодарение на грижите, умението, нежността и постоянното наблюдение на Рут. За щастие Ани не отиваше много често да ѝ пречи, защото, макар и самата тя да беше сръчна и грижовна болногледачка, вместо да ѝ помогне, само щеше да ѝ навреди. Но аз със счупеното си ребро (наместено от един случайно присъствувал на сватбата лекар) бях изцяло оставен в нейни ръце. И тъй като получих и силно възпаление, тя имаше достатъчно работа, за да бъде постоянно заета. Същият този доктор констатира, че клетата Лорна е мъртва, и поради тази причина Рут заявила, че не иска да чуе за него. С цялата работа се бе нагърбила сама и с божията помощ я доведе до успешен край.

Дали причината беше в способностите на Рут, дали във вродената жизненост на Лорна, или в липсата на вълнения — защото тя не знаеше нищо за моето състояние, — оставям лекарят, който я обяви за умряла, да реши това; мога само да ви кажа, че Лорна се справи много преди мен.

Аз от своя страна изобщо не вярвах на приказките, които ми разправяха. Бях сигурен, че моята любов лежи в църковния двор, а мама и сестрите ме лъжат. Черни мисли за живот без Лорна изпълваха болното ми тревожно съзнание, докато се обръщах и мятах в леглото, а счупеното ми ребро направо ме изгаряше с парещата си болка. Мама плачеше и се жалеше: едва се била посъзвела от огромната скръб по загубения преди десет години съпруг, когато, о, божичко, ето че и синът ѝ бил убит като баща му!

Но нека само ви разкажа какво стана с Лорна.

Един ден седях в леглото, тъй като не можех да слеза на долния етаж, а и нямаше достатъчно силен човек, който да ме пренесе дори и да го бях позволил. Но да лежа в леглото след шест сутринта, отказвах категорично, а дори и това време за мен беше голямо лентяйство. Макар че ужасно ме болеше, бях облякъл неделния си костюм от уважение към лекаря, който отново щеше да ми пуска кръв, както редовно правеше по два пъти седмично.

Погледнах дясната си ръка и просто не можах да повярвам, че това е ръката на Джон Рид. Големите кости си бяха на място и мускулите също, и възлестите вени, но цветът ѝ — дори Лорнината ръка не би могла да бъде толкова бяла. А за сила да не говорим — малкият Енси Дун можеше с лекота да ме надвие. Засмях се, след като напразно се бях опитал да повдигна легена приготвен за кръвопускането.

После си помислих за всички чудесни неща, които се случваха навън точно сега. Розите трябва да са цъфнали, сигурно и черешите са се зачервили, и пшеницата по нивите е изкласила — а аз седях вътре, един безпомощен инвалид, абсолютно неспособен да се наслади на тези прекрасни гледки. И нещо още по-лошо: бях загубил всякаква надежда, че някога ще съм способен да им се радвам отново.

Точно тогава някой тихо почука на вратата на мрачната ми стая и като предполагах, че е лекарят, опитах се да се изправя, за да му се поклоня. За моя изненада оказа се, че е малката Рут, която не ме беше навестила нито веднъж, откак лекарят бе поел грижите над мен. Рут беше облечена така прекрасно, та си помислих дали сега, след като Лорна е мъртва, не беше дошла да ме покорява.

Приблужи се към мен със светнали очи (беше малко късогледа), но изведнъж замръзна удивена.

— В състояние ли си да приемаш посетители, мастър Рид? Господи, но те нищо не ми казаха! Знаех, че си слаб, скъпи Джон, но не съм предполагала, че умираш. За какво е този леген?

— Нямам намерение да умирам, Рут, и не желая да говоря за това. Но ако настояваш да разбереш, легенът трябва на лекаря.

— Какво! Да не искаш да кажеш, че ти пуска кръв? О, бедничкият ми братовчед! Нима е възможно още да се прави това?

— Два пъти седмично през последния месец и половина, мила. Благодарение на това още съм жив.

— Благодарение на това замалко не си умрял. Ха така! — и тя стъпи в легена с малкото си краче и го смачка. — Вече не ще получат нито капка кръв от теб. Възможно ли е Ани да е толкова глупава? И Лизи с цялата си начетеност? Да стоят и да гледат как брат им загива пред очите им!

Учудих се, че виждам Рут толкова развълнувана, след като имаше толкова спокоен и тих характер, затова се опитах да я погаля със слабата си ръка, така както беше коленичила пред мен.

— Скъпа братовчедке, лекарят трябва да знае най-добре. Ани ми повтаря това всеки ден. Нали затова е учил.

— Учил се е да убива хора! Двайсет доктори убиха крал Чарлс^[1] независимо от всички жени. Ще се оставиш ли в мои ръце, Джон? Спасих живота на твоята Лорна, а сега ще спася и твоя, което е значително по-лесно.

— Спасила си живота на моята Лорна? Какво искаш да кажеш с това?

— Само това, което казах, братовчедо Рид, макар че може би не би трябвало да се хваля. Но във всеки случай тя така казва.

— Не разбирам — немошно се отпуснах назад, — всички жени така лъжат.

— Чувал ли си ме някога да лъжа? — извика Рут, преструвайки се на ядосана, както ми се стори тогава. — Майка ти може да попресили нещо от време на време, когато смята, че е права, а и двете ти сестри също. Но ти не си способен на такова нещо, Джон Рид, нито пък аз.

И ако някога нечий женски очи са били искрени, то това бяха очите на Рут Хъкабак в този момент. Мозъкът ми заработи съвсем бавно, тъй като сърцето ми беше много отслабнало след голямата загуба на кръв.

— Не разбирам — беше единственото нещо, което бях способен да повтарям в продължение на много време.

— Ще разбереш ли, ако ти покажа Лорна? Досега се страхувах да ти я покажа заради състоянието и на двама ви. Но Лорна е вече добре, ако смяташ, че ти си добре, братовчедо Джон. Не може да не разбереш, когато видиш жена си.

Чувствувах, че всичко, което говореше, беше истина, но въпреки това не можех да го повярвам. А в последните й думи имаше толкова

тъга, прозираща под престорената веселост, че си казах като в полусън: „Рут е много красива.“

Почти нямах време да се послушам за приближаващите се стъпки. Много скоро Рут се върна, а зад нея беше Лорна. Тя бързо затвори вратата и избяга, а Лорна застана пред мен.

Но не остана там и секунда, когато видя на какво бях заприличал. С риск да развали превръзките, да събори дузина шишета с лекарства и да разпилее пиявици на всички страни, тя успя да се пъкне в ръцете ми, въпреки че те не можеха да я задържат. Притисна младата си топла гръд там, откъдето щяха да ми източат кръвта, и повдигна бледото ми лице, но не ме погледна, защото имаше по-голяма вяра в целувките.

Почувствувах как животът ми се възвръща, почувствувах радостта, че живея, и желанието да продължавам да живея. Но такъв миг не може да се опише. Този, който е изпитал подобно нещо, никога не би могъл да говори за него. А потокът на Лорнините сълзи, милувките на топлите ѝ устни и туптенето на сърцето на моята съпруга ме накараха да усетя, че светът е добър и никога не би могъл да ми омръзне.

Почти няма какво повече да ви разкажа. Докторът беше веднага отпратен; и постепенно благодарение на добрата храна и присъствието на любимата ми невеста предишната ми сила се възвърна. Лорна нито за миг не се измори да седи и да ме гледа как ям и ям, и пак ям. А пък сърцето ѝ е такава, че никога не ѝ омръзва да скита с мен тук и там из разни красиви места и обвила кръста ми с ръка (поне докдето може да стигне), да си спомня за безбройните страхове и опасности, беди и горчиви разлъки, които ни бяха сполетели.

Аз продължих да обработвам земята както и преди, а милата ми майчица беше щастлива с нас, забравила всякаква ревност покрай растящите си внуци. И всички останахме доволни, когато един ден Лизи дойде и заяви, че щяла да се омъжи за капитан Блоксхам и никой не можел да ѝ попречи, защото от всички мъже, които познавала, той единствен бил в състояние да оцени хубавия стил, когато го видел, и правилно да напише някоя дума, когато я чуел. И при положение че сега беше наследил поста на капитан Стикълс (самият Стикълс беше повишен) и притежаваше властта да събира данъците и да задържа

каквото си иска, не можехме да кажем нищо против него и се надявахме, че ще бъдат щастливи.

Що се отнася до клетия Том Фагъс, неговото нещастие е всекиму известно. Анулираха му амнистията като участник във въстанието. Всички от нашия край знаят колко пъти успяваше да се измъкне от преследващите го войници. По едно време се чу, че бедният Том е заловен и обесен, но за щастие ние знаехме истината. С предана съпруга, прекрасен кон и обожаван от целия край той съумя да държи закона на разстояние, докато дойде нов крал и Том получи нова амнистия. След това добрият и почитан Том заживя къде повече къде по-малко трезв живот и първото нещо, в което възпита децата си, беше честността.

Изпратих малкия Енси в училище „Блъндел“ на собствени разноски, но преди това му смених името от страх хората да не му направят нещо. Нарекох го Енси Джоунс и мисля, че някой ден ще се гордеем с него. А той гледа на мен като на роден баща и няма никакво желание да предявява претенции към титлата на рода Дун.

Рут Хъкабак е все още неомъжена, въпреки че след смъртта на вуйчо Рубън наследи цялото му богатство. Всъщност без две хиляди лири, които според завещанието си вуйчо Бън остави на мен за това, че преди много години съм му „лъснал ботушите“. Познавам човек, който заслужава Рут, и макар че тя вече не е много млада, я обича така, както аз обичам Лорна. Според мен накрая ще спечели сърцето ѝ и ако изобщо възнамерявам отново да танцувам някога, то това ще бъде на сватбата на милата Рут, ако подът е достатъчно здрав.

За Лорна, за моята единствена любов и все по-обичана съпруга, няма да говоря. С всяка измината година красотата ѝ става все по-голяма, както и добрината, нежността, истинското щастие и любов. И ако искам да я накажа за някое игриво непокорство, припомням ѝ забравената скръб само с две думи „Лорна Дун“.

---

[1] Непрекъснатите кръвопускания ускорили смъртта на Чарлс II. Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.